

Lowisohn

st. 2.
H. hebr. 593

Ex bibliotheca
Steph. Quatremeri.

מליצת ישרון

ס פ ר

כולל למורי המליצה העברית, מבוארים במשלים
רבים מנמליצות ספרי הקודש.

מ א ה

שלמה לעוויוזאהן

MELIZAS JESCHURUN.

ו ו י ן

נעדרוקט ביא אנטאן שמיד ק' ק' פריוו' אונד נידערעסטרייכישעם
לאנדשאפטס = דייטש אונד אריענטאלישעם בוכדרוקער.

WIEN, gedruckt bey ANTON SCHMID, k. k. priv. und N. O.
Landschafts - deutsch und orientalischem Buchdrucker 1816.

Est Deus in nobis; agitante calescimus illo.

ה ק ר מ ח

ספרי הקודש אשר נשאלו בדינו לנחלה מאת הנביאים ולאפי
 הרוח אשר הופיעו בימי קדם בין עמנו על אדמת קודש,
 כוללים מלמד חרות מורשתנו וספורי הקורות אשר הקרה ה' כמי
 גזרת חכמתו הנפוצה לאבותינו צימות עולם, גם עלינות רבות
 ופונות: חזיונות נחומים אשר חזו לנו בחירי עליון, לעתים רחוקות
 ולמעמד אחרית הזמנים; שירים מציעים תהלת ה' אשר תגיל עליהם
 רוח אנוש צרעד קדש, ולב אדם תמוג מהמם בחרדת עלינותה;
 אמרי מוסר בוזלים כעל, אשר ישרישו בנפש זרעי נדק ומישרים,
 ונטעי נענונים בקרבה יפגשו חקי חיים מולאי פי החכמה,
 המאשרים את האדם אשר יכין פעמיו באורח מנותם, וספורים
 מפח יקוש את רגלי שומריהם. הכל ערוך בסדר עלינות נעימות
 וחדת משלים נפגזים עד למאוד, אשר חכמי העמים הגידו
 חמארתם ולא כחדו כי נצחר מעשי עט מפוריהם לא ידעו
 אליהם; כי מי בארץ יערוך אל יקרי אל, אשר רוח ה' הגה
 בלשונם, וכפנת שדי היא הנעימה אמרות פיהם?

והנה מבלעדי דעת למודי המליצה ומלשעים, אשר ימשלו
 נשפתי כל מדבר נעימות, לא יכון לעולם היטב את מנעוני כל
 ספר עליני ולסבין עד תכלית יומי אמרו; ואיככה יבחנו בני
 עמנו אשר לרבים מהמה נעלמו הלמודים סיקרים האלה, את
 נועם ספרי קדשנו העמוקים מאוד? איככה יעלו אל היכל העונג
 המוקד בראש מרומי הרים, בטרם ידעו את עקלותיו הרעות אשר
 נזדק תהלכותיהן יגיעו אליו שוחרי ערן? —

לזאת

ה ק ד מ ה

לזאת יעצתני נפשי לבשת אל העלאכה הזאת, למעך סול
דרך אל כל החפצים להשתעב עונג אצתי צמילות ספרי הקודש,
כי אערוך לפניהם את לנוודי העליזה העזרית מצוארים צמטלים
שונים הנעתקים מאת הספרים הנזכרים. והנה צאתי לפעמים
בם את המשלים האלה צאור נרחצ על פי חכמת העליזה, למען
הראות רוב היופי הנסתר בהם; כי מליפות ספרי קדשנו סן
סנס כאבני חסן אשר אך צמחינה רבה יגלה חן אצתת
יקרתם. ולפעמים דמיתי יחד שני ציורי עליזה הבאים על ענין
אחד צספרי הקודש; שקלתי את חין ערכם צמואזני הצחיכה אחרי
אשר שנתתי לפלס חקי העליזה ומשפטיה למשקלת, לעען הראות
לעי עשניהם סיתרון. ואתם צחורי ישראל! השוקדים על דלתות
החכמה, אם תהגו צספר הזם ותדרשו מעליו את יקרת לנוודיו,
אז תנאלו כועס צתורת ס' וצדצרי קדושו.

5575

ווין, ראש חדש ניסן תקע"ה לפ"ק.

שלמה לעוויוואהן

ל כ ב ו ד

א ל ו פ י ו מ י ד ע י

הגביר היקר החכם השלם

כ"ה ל י ב ה א ר צ פ ע ל ד נ"י

ק' ק' צ ע נ ז א ר ב ע י ר ו ו י ז

מנחת ידידות היא מוכרת אהבה מאתי המחבר

המליצה מדברת

בספור מעלותיה ותהלותיה

בְּצוֹת אֵל אֵל תְּהוּ
הוּא אֶרֶץ וְלִכְהוּ אָמַר וַיְהִי
תֵּבֶל פָּקַד עָלַי יוֹפִי הַמְּשַׁחֵק
מֵעוֹלָם לִפְנֵי מִכּוֹן כְּסָאוֹ לְתַת
אֶת חֲמֵדַת שְׁעֵשׂוּעֵיוֹ עָלַי אֲדָמוֹת — אִז
בִּירְקָרֵק עָשָׁב כְּסוֹ נְאוֹת שְׂדֵי
וְעַל רִגְבִי כָּל אָחוֹ רִפְדִי יִצּוּעַ
דָּשָׂא כָּל עֲנָפֵי כָּל עֵץ מִפְּרֵחַ
נְעִים מְלֵאוּ וּמִעֵפֶר אֲדָמָח
הִתְיַלְדוּ נִצְנֵי חֲמֵד לַעֲטוֹת
אֲרַנְמָן צוֹתָהּ הַשׁוֹשְׁנָה וְעַל
חֲבֻצֶלֶת נִפְקְרָה לְהִלְכִין כְּחֵלֶב
שְׂדֵים כְּמֵרְאָה לְהִבֵּת הַבְּרִיק
הַעֲנֵב עָלַי גִּפְוֹן
אֲדָרַת וְנִגְהָ כְּתָם כְּסָה אֶת
שְׂדֵי תְרוֹמוֹת • גַּם בְּכַטָּן אֶרֶץ כְּמֵאֶסֶל
צִלְמוֹת רִגְבִי חוֹל לְזָהָב נְחָמֵד
דְּבָקָן וּמְצֻרֹת הַעֶפֶר

נוצק

נוֹצֵק יִקַּר הַכֶּסֶף שֵׁם מַכְלִיּוֹת
 רֶפֶשׁ יֵצֵא אוֹדֵם
 נִחְשָׁה וְאֵל אֲבֵנֵי אוֹפֵל קִרְגֵי אוֹר
 נִתְּנוּ פְּזוּהַר כּוֹכְבֵי רִקִיעַ
 הַזֹּהִיר יִשְׁפֹּה וּלְשֵׁם וּכְיַפְעַת
 חֲבַלֵּי לֹת הַשַּׁחַר
 הָאֲדִים הַשׁוֹהֵם בְּעֵצִים שָׁמַיִם
 בְּיוֹם צַח נִגְלָה הַסְּפִיר וּכְחַמְדַּת
 לוֹכֵן הַשְּׁלֵג הַלְּבִין הַבְּדוּלַח *
 גַּם אֵל בְּעֵדֵי נֶפֶשׁ מְנַת תַּפְאָרָה
 נִתְּנָה בְּנֵאוֹן קִרְנִים צְבָאֵי
 הָרִים הַתַּפְאָרוֹ וַיִּקַּר צְבָעִים
 עָטוּ וּזְחָלֵי אֶרֶץ חֲמַדַּת תּוֹאֵר
 הַנִּחְלָה לְנֶשֶׁר וְאֵל זְבוּבֵי מוֹת
 כְּנָפֵי זָהָב נִחְלְקוּ תַּפְאָרֶת
 נִאֲזָה טְלֵי סוּם גְּבוּר
 הוֹצֵקָה וּבִהְדַר אֲבָרָה וְנוֹצָה
 בְּנוֹת הַיַּעֲנָה הַתְּעַלְסוּ מַעֲטָה
 צָחַר עֲמָפוּ טְלֵאֵי שְׂדֵי וְעַל פְּנֵי
 יוֹנִים הַמוֹת רוּחַ חַן נִשְׁפָּכָה
 גַּם נִמַּר הָאֲבֹרֵי לְבֶשׂ אֶת
 יָפִי עוֹרְהוּ וְעַל אֶרֶץ טוֹרֵף טָרֵף
 הוֹפִיעַ הוֹד נוֹרָא *

וְלֵךְ בְּחִיר שְׂדֵי חוֹתֶם כָּל חֲמַד
 אֲמַלֵּא חַן לֵךְ הָאָדָם נִתְּן

הִיתְרוֹן יִפְיֵית מְרַבְכוֹרֶת
 יִצוּרֵי הָאָרֶץ וּכְמִלָּהּ בְּהִדְר
 נָאֵנוּ תַתְּהִלָּהּ בֵּין הוֹלְכֵי אֲדָמָה •
 לָהּ אֲדָרַת הַקּוֹמָה וְאֵף צַחוֹת
 עוֹר הַגּוֹיָה נִתְּנָה הַתְּפָאֶרֶה
 בְּמֵרוֹמֵי מִצְחָהּ וְחֵן וְנוֹעַם
 בְּשִׁפְלֵי פָּנֶיהָ יִשְׁבוּ מִבֵּין
 שׁוֹשְׁנֵי שְׂפָתֶיהָ תִּטּוֹף הַמִּדָּת
 הַדְּבַר וְרִשְׁפֵי הָאֲהָבָה גַּם בְּרוֹק
 רוּחַ חַגִּינָה מִטּוֹהֵר עֵינֶיהָ
 יִנּוּצְצוּ גֵיל בְּלִבָּבָהּ כִּי יֵרוֹן
 עֵבֵי פִתְחֵי פִיהָ חֵן צַחוּק יִשְׁלַח
 גַּם מִהַמֵּית שְׂמֵחוֹת כִּי תִסְעֶרְנָה
 בְּקִרְבֶּיהָ נִטְפֵי פְּנִינִים מִבֵּין
 עֹפְעֶפֶיהָ יִזְלוּ — וְעַל כָּל הוֹד
 נְוִיָּה נִדְלָה תְּפָאֶרֶת גִּפְשָׁה
 וְיִקְרַת הִדְר רוּחָהּ עַל כָּל הַמִּדָּת
 הַבָּשָׂר גְּבָרָה •

וְאֵלֵי בַּת יוֹפִי (שְׁמָעוּ וְאִסְפְּרָה)
 אִו אֱלוֹהֵי מִמַּעַל
 קָרָא וּבְאֲזָנֵי אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת
 נָתַן אִמְרוֹתֶיהֶו: הֵן תְּפָאֶרֶת
 כָּל הַמִּדָּה בְּאָרֶץ
 גִּתִּיתִי וּכְמִלָּאֵךְ אֵל יִתְהִלָּהּ
 אָדָם בֵּין פְּאָר אֲדָמוֹת

רד'י גם את ארצה כי תהי אל בן אנוש
למשעשעת ואף שלטת אשיתך
על מזמות רוחו מושל שמתיהו
על כל יצורי ארץ מושלת תהי
את עליהו ועל כל דורותיהו *

ומאז ועד עתה

אני במתי חלד שוררת ואין קץ
לעון ממשלתי תחת השמש * אני
אעיר המון תשוקות בלבות בני אנוש ואם
רנשת שאון רוחמו אני אשקיטה
אני אחישה מצעדי גבר לפעול
גדלות ואף אני אהפוך
זממי איש מהפיק נוראות כי
מי יעמוד נגד גועם אמרותי?
ונגד צוף דברותי

מי זה יקום כי אביעה? — כורמי
מים כבירים הפורצים מבין
רחם הררי אל ישטופו שטוף
ועבור ברעש המון דכיהם ומי
יעמוד נגד גאון עזם? ובין שאון
המית גליהם מי זה ירגיע?

אני אהפוך לב אכזרי ואעירה
רוח חנינה בקרבן — נפש נחשת
בל המס מדמעות עשוקים מעו

לכבותי

להבותי תהי למים זככפור בוקר
 מני חוס צח תזל מלפדי
 אמרותי — לב יצוק כאבן לא
 יעלה בו צמח צדקה אני אשלח
 דברותי ואמסנו ואטע נמעי
 אהבה בקרבנו — בשמש המשלחת
 ניצוציה במעטה
 קרח המכסה פני אדמה תזל
 מדונג אבני מים המדבקים
 בקרה ומרגבי עפר תוציא
 מגד תנובות ישמחו
 בהן בני תבל ואף יתענגו

אני אלהיב זיקי תגבורת בנפש
 חלש ורשפי אשי
 החודרים ברפי לבב כל מורד
 ופחד מהמה
 יצמיתו — מלהבות דברותי לב
 אנוש פי יחס לצאת לקראת נשק
 יחשוב לתבן חצים וכלי מות
 וכעלה נדף יהיו לו מפץ
 וכלי זעם — ממוקרי אמרותי
 תשוקת הקרב כי תוקד בלבב איש
 הלוד ואף נגן יתהלך בין שדות
 התרג ובין שאון
 המית הנלחמים לבו ימצא

מְנוּחַ קַל עֵגֶב יְהִי לּוֹ רַעַשׁ
 כִּידוֹן וּמַחְמַת בְּנֵי אִשָּׁפָה מְעוֹפְפִים
 עַל בְּנֵי מוֹת לֹא יִרְגְּזוּ לְבוֹ —
 כָּהֵר אֵיתָן הַמְצוּק בְּבִטָּן אֶרֶץ
 וְרֹאשׁוֹ עַד מִשְׁפָּנוֹת עֲנָנִים יִגִּיעַ
 יָבוֹ לְקַל רַעַם הַהוֹמָה בְּעֵבִי
 וְגִרִית וְזִיקֵי בָרָק בְּנֵי עֲנָנָה הַרְתָּ
 אִשׁ בַּל יִרְגְּזוּהוּ וּכְסֹלַע בְּלֵב
 יָמִים נְטוּעַ עַל פְּנֵי תְהוֹמוֹת לֹא
 יִירָא מִשְׂאוֹן סוּפָה וְסַעַר כִּי
 יָבוֹ בְּעִבְרַתֶּם הַמּוֹן
 גְּלִים וּמַהֲמִית מִשְׁבְּרֵי הַיָּם
 הַשׁוֹטְפִים בְּחַמַּת אֶף עַל רֹאשׁוֹ לֹא
 יִשְׁיַגְהוּ פֶתֶד *

אֲנִי אֶכְחִיד שְׁנֵאת אִישׁ מִרְעֵהוּ
 וּמִדְּבָרוֹתֵי אוֹיֵב אֶל אוֹיֵב
 כְּתֹאוּמֵי בָטָן יִשְׁקוּ — לְדָם כִּי
 תִצְמָא נֶפֶשׁ צוֹרֶרֶת וַיִּרְיָה
 לְכֹלֵי רִצְחַ כִּי שִׁלְחָה אֲנִי חֵץ
 נֶקֶם אֶפִּיל מִכָּף זְדוּנָה וּכְלֵי
 זַעַם מִבֵּין אֲצַבְעוֹת עִבְרַתָּה אֲנִי
 אֶאֱבִידָה — אֵיבַת מְרִנִים כִּי תַחַמַּת
 בְּנֶפֶשׁ נִעְבְּרַת וּבִקְרַב רוּחַ
 קִנּוּא כִּי תִצּוּ: הַשְּׂמֵד! אֲנִי אֶגְרֹשְׁנָה
 מִלֵּב מְשֻׁדָּתָהּ וּמֵאֲמֹרוֹתֵי

רעיון אל רעיון יביע: אהבה! —

ברעם מחריד שאוג

כי ישאג עלי ארץ

ברוגו שמים והנה נורא כי

ישלח מבין סתרי השכו על

הסון לאמים רגע בשום אלוה עליו

יאפס את ענני

אפילתו ונועם שקט צח נשקף

מבין זוהר מרומים

אף הוד אור מופיע

וחן זוהר שחק מקצה שמים

ועד קצהם ישקו *

אני ארנני את לב אנוש מחצי

שדי ונפש שבעה מדרות מפוס

חמת עליון על נופת תנחומותי

תתענג — נחומי שירותי כי

אשיר עלי נפש נבאה יעצרו

בעינות המעותיה וייבשו ואף

המית אנהותיה

לדממה יקימו — מקל רנת

ומרותי כי תעבורנה על לב אנוש

דבא תחי מהר רוחו ועשתנותיו

מהר תצהלנה ותחת מרי עצב

ילבש שמחות — פן מנולי שחקים

עץ יבש יפריח

וממטר

וּמִמָּטֶר שָׁמַיִם יִשָּׁנָא הָרֶן
בְּיָמָיו שִׁיבָה מִהָרַר תִּתְעַנֵּג כָּל
עֵין עַל יָפִי פָרְיָהּוּ וְצֵל עֲנָפָיו
מִהָרַר אֶת נַפְשׁ עֵיפָה יִשְׁמַח *

וּבְכֹל אַפְסֵי תֵבֵל
אֲנִי שׁוֹכֵנֶת וּמוֹשְׁבֵי מִקְצֵה
אָרֶץ וְעַד קֶצֶה *
עַל הָרָרִי שְׁלֵג אֲשַׁכֹּנֶה בְּפִאתַי
צִפּוֹן וּבֵין הַמַּיִת יֵלֵל סְעֻרוֹת שָׁם
הַהִמְיָנָה וּמְרוֹתַי * בְּתוֹךְ עֲפֻרוֹת אִשׁ
אֶתְהַלֵּךְ בְּאֲרָצוֹת
הַיָּמִן וּבִשְׁמֵשׁ תִּזְלַל לְהַבּוֹת
שָׁם אֲזִיל שִׁירוֹתַי * אֲרַחֲפֶה עַל
מוֹצְאֵי הַבּוֹקֵר בְּקִצּוֹי קָדִים
וּבְקֵל כְּנוֹרֵי שָׁמַח אֲעִירָה
שְׁחָר * אֲלִינָה בְּאַחֲרֵית יָם עַל רֹאשׁ
הָרִי נִשְׁפָּף וּבְקֵל רִגְתֵי שָׁם
אֶקְרָא אִישׁוֹן לִילָה
מִתּוֹךְ חֲדָרֵי אוֹפֵל * עַל פְּנֵי מְצוּלָה
אֶתְנַוֹדֵדָה אֶת יוֹרְדֵי
אֲנִיוֹת הַנְּשָׂאִים עַל אֲבָרֹת
רוּחַ מִקְצֵה יָמִים
וְעַד קֶצֶיהֶם אַף הוֹלֵכֵי
צִיּוֹת כָּל אֲעֻזָּבָה בִּי יֶאֱרָכּוּ
יְמֵיהֶם בֵּין נַבְכֵי אָרֶץ נוֹרְאָח *

כְּרֹאשׁ הַדּוֹמִיּוֹת קָרַח
 אֶטִּיפָה אִמְרוֹתַי וּבֵין סִלְעֵי
 שָׁקַט וְהָרִי מְנוּחוֹת אֲרוּבֵב שִׁפְתַי
 אֲנוּשׁ בּוֹדֵד • בְּצֶל עֲנָפֵי יַעַר וְסִתְרוֹ
 חוֹרֵשׁ מִצֶּל מְאֹהֲבֵי אַחֲרֵי יְדָרְשׁוּ
 כִּי יִמְצְאוּנֵנִי וּבֵין נְאוֹת פָּרְחוּ
 וּמְצַהֲלוֹת שָׂדוֹת שׁוֹשְׁנִים אֲשַׁפּוֹךְ אֶת
 רוּחִי עָלַי בְּחִירֵי • לִי
 יִמְתְּקוּ נְדוֹת נַחַל שׁוֹטֵף וּמִקַּל
 הַמַּיִת מִיַּם כְּבִירִים יַעוֹר קַל
 תִּפְאַרְתִּי אֵף עַל עֲנוֹת מִי מְנוּחוֹת
 אֲשַׁמְחָה וְעַל שִׁפְתַי נְהַר שְׁלוֹם אֲטַע
 יְקַר אֱהִלִּי • הֵן אֲשַׁקְדָּה עָלַי חִצֵּר קִבְרוֹת
 וְעַל שִׁפְתַי אִם שְׁבוּלָה שָׁם אֲשֵׂא
 נְהִי אֵף אֲרַבְּצָה בֵּין מְשַׁפְּתֵי רוּעִים
 כִּי אֲזַמְרָה שָׁמָּה
 אֶת מְנַעֲמֵי אֱהָבָה •
 אֲנִי אֵצְאָה אֶת מוֹשֶׁךְ הַזֶּרַע אֶל
 תַּלְמֵי שָׂדֵי וְאֵף אֲבוֹא אֶת אֱלֻמוֹת
 קִצְיָרָהּוּ הַבְּיָתָה • לְרַגְלֵי נוֹטַע
 הַנֶּפֶן אֵעֲלֶה עַל מְרוֹמֵי כָרֶם
 וּלְפָנַי בּוֹצֵר שְׂמֵחַ אֲשׁוּבָה
 אֶל מְלוֹן כְּפָרִים • לִי יִקְרְאוּ יוֹשְׁבֵי
 מִשְׁתֵּה הַשְּׂמַחִים עָלַי יֵין וּכְרֹאשׁ
 הַמֶּזֶן חוֹגֵג אֲנִי אֶתְהַלְכֶה נִם
 שׁוֹכְנֵי בְּתֵי כָּלֵא

הָמָּה יִשְׁחַרְוּנֵנִי וְאֵת אֲמִירֵי בְרוּל
חֲדָלִי אֲנָשִׁים אֲנִי אֲתַרְוַעְעֵהוּ כִּי
אֵין עוֹצֵר לְהַלְיָכוֹת תִּפְאָרְתִּי וְעַל
כָּל פְּנוֹת תִּבְּל אֲנִי

אֲשַׁפּוּךָ אֵת לְהַכּוֹתִי — כְּשֶׁמֶשׁ בְּהַדְרַת
בּוֹקֵר כִּי תִגְלֶה

מִגְּבוּלוֹת קָדִים כְּנִפּוֹת הָאָרֶץ
תִּבְעַרְנָה מִנוּגָה

לְפִידֶיךָ וְאֵף לְהַכּוֹת אִשׁ תִּפְרֹשׁ
מִמְרוֹם נְתִיבָה עַל פְּנֵי רוּחֵב יָמִים

יִפְעַת כְּתָם תִּכְס אֶת הַיָּם
הַמְעֻפּוֹת הַהָרִים וְאֵל מִי כָּל גֹּהֵר

תִּשְׁלַח זֶהָב חֲצִיָּה
מִבְּרַק קַרְנֶיךָ תִּתְנַוְדֵּד בְּלֵהוֹת

הַיָּעַר וְאֵף חֲגוּי נִקְיָקִי סִלַּע
תִּדְרוֹשׁ בְּזוּהַר צְדָקָתָה מִמַּעַל

וּכְרוֹב מִמְשַׁלְתִּי עָלַי

אֶרֶץ בֶּן רֶכֶה הַתִּפְאָרֶת אֲשֶׁר

יִקְרִי יִבְתִּירוּ כִּי אֲנִי מִשְׁחָרֵי

אֶהָב וּלְבַחֲרֵי שֵׁם

עוֹלָם אֶתְנֶה — נִכְבְּדֵי אֶרֶץ כִּי

יָבֵל וְכָרֶם בְּכִלּוֹת שְׂאֲרָם אִמְרוֹת

אֶהוּבֵי אֵל דוֹר אַחֲרוֹן יִקְרוּ וְכָל

יָמֵי מִתּוֹק אֹר הַשֶּׁמֶשׁ

הָמָּה יִמְתְּקוּ — אֲבִירֵי תִבְּל

כִּי יֵאבֹד שֵׁם מַפְעֹלוֹתֵיהֶם תַּחַת
 מִסְבּוֹת עֲתוֹתַי עוֹלָמִים דְּבָרוֹת
 מִקְבְּדֵי עַד אָפֶס עַת יִקוּמוּ
 וְעַד בְּלַתִּי יִסְדוֹת הַתֵּבֵל הַמָּה
 יַעֲמֹדוּ — כִּאֲנִי עוֹלָם נָטַע אֶל
 בְּלֵב נְהַרִי נְהַלִּי נוֹזְלִים יַעֲמֹדוּ
 לְעַד בֵּין זְרָמֵי מַיִם כְּפִירִים
 הַנּוֹרְשִׁים אֲנִיּוֹת לְאֲמִים וּמְלוֹאֵן
 וּמִשְׁטָף מַיִם
 עוֹיִם כִּי יִהְדְּפוּ כָּקֶשׁ נְדָף צִי
 אֲדִיר כֹּל יַעֲתִקוּ — עֲתָה כֹּל
 הַדְרָשִׁי! אֶת לְמַדִּי תִשְׁמְעוּ אֶף
 אֶל מִשְׁפָּטֵי הַבֵּינוּ כִּי נָעִים
 כִּי תִשְׁמֹרוּ עַל דֵּל
 שְׁפָתוֹתֵיכֶם יַחַד כִּי יִבְנוּ*

עד הנה דברי המליצה

באמת נעים הוא לשמור את למודיה, ומאוד נאוו להנין אל כל
 משפטיה יחד; כי המה יכשירו את האדם אשר השיג, מנדחת ידי הטבע
 שלשת קביצים כנצדים אשר המה: עוז ההתפעלות (טטארקעס
 געפיה) הסתערות כח המדמה (טטיראייטע פֿאנטאזיא)
 וישר השכל (ריכטיגער פֿערטטאנד*). להיות לאיש מושל דודה
 זנועס

(* האדם אשר שלש אלה יחד לא נחמו לו, לשוב יעצול להנין לו יד ושם
 בין נחירי הפנינים; כי איננו יולק רוח הסתפעלות העום גדנריו ואיננו
 ישוער אל תוכנו אש לטע והדגשום, אם לנו לא הכנה לסתפעל ונפשו
 לא התלהיה ראשונה? מי יתן חוס מני קוד ומני קרת מי יוליא רשפי
 בלהבת? - ילו דתה עוז הסתפעלות בלג האדם, אם כח דמינו לא יסתער
 אז נקדנו סלון וסמור, כהתח רוח סער אשר ישרש ארזי אל מתהמות
 מטעם אף יפולן הרים וינתן חלעי עד גרוב משלו; לא יכון לעוף על
 כנפי דעיוניסן, משנאה לארץ ויושנים, להרים את תכונתו עשה עד גנסי
 טמים ולהליע את משכנו פעם נפאתי שאול, לנשות קו המדס על אין -

צנועם דרדיו בלכות בני תבל — וצדיות כי בכל עמין, הדגד הככד צמלתה
לו משפט הקדימה; לכן גם אלחנו נדבר בראשית למרדי המליצה מן

הַנְּשֻׁב

(Sublime.) (דמו ערהאבענט)

יען כי הוא המושל מעל רב בלכות בני אנוש, ופעלתו היא
החזקה בנפש.

פעלת הנשגב

המליצה אשר תחתון פתאום נרעם הפעלתה את כל הגות האדם,
כי תמלא צעיכה את הנפש לכה, מצלי תת מקום אל דעיון אחד לעצור
זה, היא הנשגבה מאד; והרגשה כזאת אשר תולד בנפש מהגשג
כאשר יפעול בעלם עזו הוא ההתמהון או ההשתוכמות (דמו
טטויטען), והיא רבה וחזקה מזההתפלאות (דיא פערואוונדערונג)
הכוללת בנפש מהגשג אשר לא הגיע לתכלית הרוממות:

איכות הנשגב

דע! כי היסוד לכל מליצה נשגבת המענגת את הנפש עונג רב,
הוא, ציור ענינים יוצאים מן המורגל; כי מחמת היולד הרוצה
בהשתלמות האדם, נטע בנפש כל אנוש, אשר תתעדן עהשגת דברים
חדשים, כי יצדו צעיכה מאוד, ולהפך יקלו צעיכה הדברים אשר השיגה
אותם כבר ימים רבים, כי לא תשא עוד עונג מהמה. והתכוונה הזאת היא
אשר כדאה מושלת בעלם תמה בלב האדם כל ימי חייו, מעת הנלה הכרת
הנוול ועד יום מות בדר — הלא תדאוו, איך מהר יקון הילך בכלי
שעשעויו, כי יחפסם חדשים לבקרים, ואיך חיש ימאם הגבד בקניני נחמדיו
אשר

קן, ולחה קלז אל בני - די, לקרוא נרואים דנים עאפט חסו, ולחה
חייט ופעלמות אל רום - אין - בקרנו, להפריע חקי ונהגיו פילודים,
ונכרות נרית את כל נפלא ומתמים, אשר נזה פעשינס סגליות נשגבות
למניה - וכשור סתנה הכח סתרתה בכליום המליך ושקט ואמת ישונו אל
לבו אחרי אשר נוראות ענדו סיו, לנלא ישונו אז ללדיך ולקשר את מפשחו
פיושר הסכל חאת עריו דונים אשר נשיון כח דמיונו סתעדנו פין אמת
מחמדי אפרוחיו, כסיגים סנעדנים בנטן סרדי אדן את עמדות כוסב;
בלא תלחיה תליזוהיו אז תחה אשר חענגנס, ונפש כל מנין חזסט אונתס -
לזאת נחתים ימלאו שלסט שקנייני האלם בנפש כל מליך נכוד אשר יקום
פין בני תבל; כי שון תכחה קודם סאה, אשר ימכה נו המליך סנחמד
חאת אלהיו ניום לאקו מדסט חמו, לאחו עליון כל בני דרו - אטרכו!
כי זכרו עד אחרית ימיהם יקום, ואחרי טוב אנפי סדכות נעפלט, שמו
עוד יחי נקדש בנשים!

אשר השיגתם יקר, ויום על יום יוסיף עמל לקנות חדשות לכל תלך
 נפשו צין שפעת חפציו הנושנים — והנה גם צמלינה כן הוא, אם
 תזייר ערכים החדשים צענין מה אל הנפש הנמלאים והנהיים צסדרי
 הצריאה אך במקומות דחוקים ולעתים דחקות, או היולאים ממנהג הטבע
 וממראה קודות תכל; אז תיזק ספך עונג רב אל כליות אנוש, אז תעניק
 את נפשו צחזה. מתכונת השקט והמרגוע, אל מוקרי להנות ערכים,
 ואז היא נשגבה*.

ש. ה. ה. נ. ש. ב.

והנה צין הדברים הנופלים תחת חוש הראות, (החרון צכל חמשת
 חושינו) אלה אשר יש צהס התפשטות צאורך או צקומה יותר מאשר הדגלנו
 לראות סצינותינו יום יום — הדברים הגדולים והבצורים מאלך — הם
 אשר יציאו לרוב ההשתוממות אל לבנו, וממלאים תאחזנו עליזות
 התמהון העז המסתער צקדצנו, לא ממלאה הדברים היפים והנחמדים
 אף כי יעדצו על נפשו מאלך. כי לא נשתומם על מי שילוח הנכד הקטון,
 אף כי מימיו זכים המה וכעין הצולח ילחידו; אצל נשתומם על היאור
 הגדול המכסה את כל ארץ מזרים צשאון מימיו ציום השקף, או על היס
 הגדול המקיף את כל האדמה מקצה אל קצה. כן לא תשתאה נפשונו
 ממראה אש יוקד צמערכת עלים עלי האח; אצל שגד ושמה תאחזנו צזכרנו
 את התהמות הלוהטים, אשר מתחת להדי געש המדיקים מתוך פיהם נהדי
 נחלי אש שועפת, או מליוד מדורת תפתה כפי אשר יליידנה ישעיה, או
 מדמיון הלהט המדל צמליצת לא — קס — כמוהו, הנלת צאף אלוה צראש
 מדומי שמים, ויודד ושודף עד שדשי תהמות הארץ.

כִּי עָרוֹךְ מֵאֲחַמּוּל תִּפְתָּח

גַּם הוּא לְמִלְךָ הוֹבֵן

הַעֲמִיק הַדְּחִיב

מְדוֹרָתָהּ אֵשׁ וְעֵצִים הַדְּבִה

נִשְׁמַת יְהוָה בְּנַחַל גְּפָרִית

בּוֹעֵרָה בָּהּ * (ישעיה למד)

כִּי אֵשׁ קָדְדָה בְּאֵפִי

וְתִיקַד עַד שְׂאוֹל תִּתְהַתֵּית

וְתֹאכַל אֶרֶץ וּבֹלָה

וְתִלְהֵט מוֹסְדֵי הָרִים * (דברים צ"ג)

כמו כן נשתאה גדלותנו את השנהב הנצד אשר ידמה לנו נדלנו ונצהר,
 בהר גבור ותלול אשר נפח בו האל כשמת חיים; או גדלותנו את לויתן
 העקלתון אשר ציס, הדומה למדאה עינינו כאי נרחצ אשר הולך רוח חיים
 צעפרותיו, ואשר מהליכותיו יתברשו (כפי ציור מליצת ספר איוב) כל מימי
 מצולה, כמי הסיר אשר רתח מיקוד אש, אף ילצינו מקלף הרצ העולה
 צמדולתו על פניהם, עד כי יחצוצ אנוש אז את היס באיש שיצה המלצין
 המשב שערותיו.

יִרְתִּיחַ כְּסִיר מְצוּלָה
 יִם יְשִׁים כְּמַרְקָהָה
 אֲחַרְיוּ יֵאִיר נְתִיב
 יִחְשׁוּב תְּהוֹם לְשִׁיבָה * (איוב מ"א)

גם הנוצה יפעל צנפס הפעלה עצומה, צהולידו נקדצה הרגשת
 התמהון והדוממות — צמדום הדיס הכינו אצותינו את מקדש אלהים
 לפנים, למען רומס הדדת תפאלתו — צמדומי קדת תכוזן מלצת איש
 בציר אשר נפל צסדה המערכה, למען יכצד זכרו עוד צפי דוד אחרון —
 צמדום כסא גצוה ישצ המלך ציוס שצתו לדיון עמיס, והמליץ המעה כפלגי
 מיוס לצצ העס צעזו אמדותיו, יעמוד צמדום הצמה גצוה מכל העס —
 ומה נכצד לעין רואה מדאה עץ השתול על שפת הר גצוה! או מדאה צית
 קטן הנשקף מדאש הפסגה על פני השרון! מי לא ישתאה למחזה הכסד
 בי יפלא מדומי שחק צנפסי עזו? או למדאה איש עולה צכדוד עצ על
 צמתי ענן? ומי לא יעלות לציור גדלת נקדת אל וחסדו צמליצת כעיס
 צמירות ישדאל?

יְהוָה! בְּהַשְׁמִים חֲסֵדָה
 וְאַמְוִנָתָה עַד שְׁחָקִים
 צִדְקָתָה — כְּהַרְרֵי אֵל
 מִשְׁפָּטֶיךָ — תְּהוֹם רַבָּה * (סיד ל"ז)

וכן צמענה השוחי צספר איוב:

הַחֲקֵר אֵלוֹהַ תִּמְצָא?
 אִם עַד תִּכְלִית שְׂרֵי תִמְצָא?
 גְּבַהֵי שָׁמַיִם — מַה תִּפְעַל?

עמקה

עֲמָקָה מִשְׁאוֹל — מַה תִּרְעֶז? *
 אֲרָכָה מֵאָרֶץ מִדָּה
 וּרְחָבָה מִנֵּי יָם * (איוב י"א)

והנה גם צחוש השמע כן הוא; אם יגע עד אזניו קול המחוק יתיר
 מלמד הרגלנו לשמוע כפעם צפעם, תשתומם נפשו מאל, וצפתע פתאום
 תמלאנה כליותינו תמהון והסתערות — קול מים חלודים המתנפלים
 מדאש הצודים בקול שאון כודא — קול המון הרעם המתגולל בין חשדת ענני
 לפידיים — קול נוחת אנשי הלצא נאדצתם אל האדני ציוס הרב דנ — הן
 המה ישיבו את ליורי המליזה מאל מאל *

וּאֲשַׁמַּע אֶת קוֹל כְּנַפֵּיהֶם
 בְּקוֹל מַיִם רַבִּים
 בְּקוֹל שָׂדֵי בְלִכְתָּם
 קוֹל הַמְּלָה בְּקוֹל מַחְנָה * (נחוקאל א)

ומה כפלא צמלילת ישעיה לור המון רעם מולא המפונן קול חחדים
 על כנפי להבות צדק, היודקים הלכה בין שאון זמני מים ככידים שוטפים
 עשמי על!

וְהִשְׁמִיעַ יְהוָה אֶת הוֹד קִלְוֹ

וְנָחַת זִרְעוֹ יִרְאֶה

בְּזַעַף אֵף וְלֵהֵב אֵשׁ אוֹכֵלָה

נִפְיָן וְזָרִים וְאֶבֶן בְּרִד * (ישעיה למד)

וכן צמלילת ירמיה לור נהמת חיל החויצ *

כִּדָּן נִשְׁמַע נַחְרַת סוּסֵי

מִקּוֹל מִצְהָלוֹת אֲבִירֵי

רעשה

(*) הנה חראש כי סעומק אף הוא נחשב לרעיון נסגנ צמלילה; יסן כי
 נאמת אחד הוא עם סנייה, ואינו נדל ממנו רק ננחיתה המעלה והמטה,
 ובאשר יכנו סדוויים נלצוים נמלס אחת. חוויאל כן פסיאד גבורה כן
 סחואר עמוק, והממנר נאשם אל הגבורה סוד השפל לא העמוק *

רְעֵשָׂה כָּל הָאָרֶץ
וַיָּבֹאוּ וַיֹּאכְלוּ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהָ
עִיר וַיֹּשְׁבֵי בָהּ * (יזמיה ח)

וצמלונת נעים זמירות ישראל, ליוך המון תרועת תצל וזמיה ציוס בני
יצוא חלקים לשפוע סת כל הגוים *

יָרַעַם הַיָּם וּמְלֵאוֹ
תִּבְלַל וַיֹּשְׁבֵי בָהּ
נִהְרֹת וַיִּמָּחֲאוּ קָף
יַחַד הָרִים יִרְגְּנוּ
לִפְנֵי יְהוָה
כִּי בָא לְשָׂפוֹט הָאָרֶץ
יִשְׂפֹט תִּבְלַל בְּצֶדֶק
וְעַמִּים בְּמִיִּשְׁרִים * (תהלים ל"ח)

והנה ידוע כי חושי אנוש הם קודמים צפעלתם לפעלת השכל, כי הם
אשר יציאו את המושגים אל הנפש, ויניעוה לחשוב מחשבות ולפעול תשך
דעיונית; ולכן נשאל גם כן מהדברים הנופלים תחת החושים שמות דצים
צלשון אל העיניים הנופלים וזאת השכל ויען כי יתד שאת לחוש הראות על
חוש השמע צעזו וצחדילות, החלילו חכמי המליצה מחוש הראות התואר אשר
יורה, על כל מליצה הנפלאה אל הנפש המשכלת, והמציאה השתוממות אל
קדצה, צקראס מליצה כזאת נְשֻׁבָּה * כי השדש שגב מודה על הרוממות,
[כמו פְּחוּמָה נְשֻׁבָּה (שלי י"ח)], ומגדל גצוה אשר יחסו צו אנשי עיר
לעתות צמזור יקרא כְּנֻשָׁב] ויען כי הדצד הדס ונשא מאוד לעימנו יציא
השתוממות אל לצנו, הושאל התאר נְשֻׁבָּה * על כל ציור מליצי המוליד
צקדצנו ההרגשה הזאת *

הרגשת

* וכן השם subline נספני חכמי פעמים אשר יודס על הסצנז צמליצה,
הנחתו נלשון דומי היא לסודות על סגונס (ערה אבצט) *

הרגשת ההשתוממות קרובה אל הרגשת הבהלה *

דע! כי הרגשת ההשתוממות הנולדת בנפש מליודים נשגבים במליצה, קרובה אליה מאוד היא הרגשת הבהלה אשר תלחצנו תתאסר בגשת אלינו דבר איום ונורא *) כי אף היא תמשול בנפש לחמוס את דעיוניה ולשלול את כח הביוכה. ולזאת המליצה אשר תפליא ללייד דברים נוראים ומצהילים, היא אשר תוליד בנפש האדם ההשתוממות הגדולה, והיא הנשגבה בכלן — ומה נשגבה מליצת נחום המליירת הליכות גליון עלי ארץ ציוס קומו צהרו הכרול לקחת נקם מאת דשעי מתי חלק! — כי הנציא לקח את דמיונו מדוח זלעפות הכרול הנקדח צפי הערציים אל-שמום אשר צאש וצוא מחדרי תימן

צעתותי הקיץ על ארץ ישראל וקצינותיה; חוס לרהט יפין צכנפי עזר, מחמתו יצור פתאום כל שדי תנוצות, תתעלפנה כל כאות עדן עם בנות חמד, נס אפיקו מים ייצשו, ומצועי נוזלים יהיו למקום למאוז. ודקיע השמים יחוללו מלהצות זלעפותיו ענקים נוראים המלוהטים קיקוד נתר וצפדית, המה יפולצו דעם אחד דעם וצדק אחד צדק, עד אשר ירגזו הדים משאונם והבצעות תחשכנה למוט — ממדלות הנודלות האלה לקח הנציא את משלו, ומה מאד הפליאה דוח אליהם אשר דעדה ע, ללייד את הליוד הכרול הזה! קדא נא — ומשתומם *

יְהוָה בְּסוּפָה וּבְסֶעֱרָה דָרַם

וְעָנָן אָבַק רָגְלוֹ

נֹעַר בָּיִם וַיִּבְשְׁהוּ

וְכָל הַנְּהָרוֹת הַחֲרִיב

אֲמַלֵּל בְּשָׁן וּבְרָמֶל

וּפְרַח לְבָנוֹן אֲמַלֵּל

הָרִים רָעִשׁוּ מִמֶּנּוּ

והנבעות

* ולטבות שונות מעידינוס נחנכת קסור גושי מליחיסין על קרנת סרגוסם הבהלה וההשתוממות. כי כן יודס נלסין ענר על ססכחיתום הפצל שעוד סנגור עסס סער סרוס סמחרד, כסס סאואר astonitus נלסין רומי, סנאער על ארס עכחומס ונגור טסס tonitru סרעס סמפחיד; וכן ספעל stupco נלסין זאח והפעלים astonish amaze נלסין אנגלי, כסס יודו נס על ספגור נס על סחחסון. ונא ספעלים טיאה שמוס סגוריס נלסין ענר אף על סחחסון, הנחחס הדאסונס טיא לסורוח על כליון סרוס סעניא רעד ונסלס נלס סארס *

וְהִנְבְּעוֹת הַתְּמוֹנָנוּ
וְתִשָּׂא הָאָרֶץ מִפְּנֵי
וְתִבֵּל וְכָל יוֹשְׁבֵי בָהּ
לִפְנֵי זַעֲמוֹ מִי יַעֲמוֹד
זְמִי יָקוּם בְּחֶרֶן אָפוֹ
חֶמְתוֹ נִתְּכָה כְּאֵשׁ
וְהַצּוּרִים — נִתְּצוּ מִפְּנֵי

נעים זמירות צייד צלחת שידותיו הרוחות והסערות, כמלאכי אלה
סוּדָדִים צִימֵי זַעַם אֲלֵהָ לַעֲשׂוֹת אֶת מַשְׁלַחַת אֲדוּמִיָּה; אֲמַנֵס רַב מִמֶּנּוּ עֲשֵׂה
בְּאֶלְקוּסֵי, בִּי צְמִלְיֹתוֹ הַלִּיכּוֹת אֲלֵהָ זַעֲמֹו הֵן הִנֵּה צִשְׁאֹן סוּפֵה וְסַעַד *).
בְּסַעֲדוֹת הַחֹלְפוֹת מִלְעָדֵי עֲזוֹ הַמָּה, מִשָּׂא הַעֲפֵל הַרֵב אֲשֶׁר יִגְדֵשׁ זַעֲרֹאֵם
חֵילֵם עָדֵי שָׁמַיִם, הוּא אֲזַק רַבְלֵי אֲלֵהָ, מִמֶּנּוּ יִתְּהוּוּ הַעֲנִיִּים הַמַּחֲשִׁיכִים אֶת
פְּנֵי תְּצֵל, וְקוֹל הַמּוֹחַ הַרוּחַ זֶה גַּעֲזַת אֱלֹהִים, אֲשֶׁר מַחְדַּדְתּוּ וַיִּצְבּוּ כָל מִקְרוֹ
מֵיִם (יָמִים), יַחֲדָצוּ נִהְדוֹת, יִצְוּלוּ לְמַחֵי הַסְּדָה, וְכֵן עֲלֵי עֵדֶן יִשְׁלִיכוּ אֶחָ זָנִי
תַּפְּאֵדָתָם — הַרוּחַ שֶׁנִּכְנָה וַיַּחְדֵּל שְׁאֹן גַּעֲזַתוֹ, אֲךָ קוֹל חֲמַת אֱלֹהִים יִשְׁמַע
עוֹד כּוֹדֵא הַצְּתַחֲלָה, מִצִּיָּן מַפְרָשֵׁי הַעֲנִיִּים — צְתַחֲלָה חֲדָצוּ מַפְחָדוֹ הַנִּהְדוֹת
הַהוֹלְכִים וּמַחֲתִינִים זַעֲזַעֵם מַדְבַּע אֶל רַבֵּעַ, וְלִמְחֵי אֲרָץ נִצְוּלוֹ פִּתְאֹום אֲשֶׁר
מִתּוֹלְדָתָם הוּא לִנְצוֹל לִקְץ יָמִים — אֲצֵל עֵתָה הַדְּדֵי עַד יִרְעִשׁוּ מַחְדַּדְתּוֹ,
וּבְצַעֲתוֹ עוֹלָם תִּלְחַחֵם פְּלִיטוֹת, גַּם הַסְּלַעִים מִלּוֹקֵי אֲרָץ יִתְּלוּ רַבֵּעַ, זֶה גִּבֵּעַ
קוֹל חֲמַתּוֹ מִתְּלַקַּח צְבַחֵי אֵשׁ אֲלֵהָ — וְהִנֵּה לַפְּרוֹעַ לָךְ הַקּוֹדֵא הַנִּעֲשִׂים! אֶת
כָּל חֵיץ עֲדָךְ הַמְּלִיכָה הַנִּשְׁבָּצָה הַזֹּאת צֵל אֲוִכֵל כִּי הַדָּד תַּפְּאֵדְתָה רַב הוּא מַסְפֵּר,
וְדַק עַל שְׁתֵּי אֱלֹהֵי אֲשֵׁיִךְ (א) עַל מַלְאֲכֵי הַדָּד מִזְּמַן אֲשֶׁר צָדַד הַנִּצְבִּים עַל הַדָּדָתָה
פֶּה־עַדְדָה לַמַּעַן הַפְּלִיטָה, כִּי צִוָּה צִיִּיד לָנוּ אֶת הַבְּצַעֲתוֹ מַרְעִיָּדוֹת כְּאִישׁ אֲשֶׁר
נִמּוֹב

* כִּדְעִיּוֹן סוֹזֵם לַדְּעִמֵי לִקְס נִחֹם מַדְנֵי אִיוֹב סוֹדָדֵד עֲאֵלוֹם נַעֲלִינֵשׁ נַחֲמַדָּם
פֶּה עֲאֹוד, לֹאֲוֹוד :

הן יעבור עלי ולא אראה
ויחלוף ולא אבין לו
הן יחתוף מי ישיבנו ?
מי יאמר לו מה תעשה ? (איוֹב ה)

כִּי דוֹם פֶּעַר שְׁעוֹנֵד וְרוֹמֵף נִדְגִים אִם סְלִיכּוֹחֵיו וְאֵף נִלְאֵם אִם פִּינְלוֹשֵׁיו שְׁנוֹדָלוֹת,
לְאוֹמוֹ לֹא נִלְאֵם וְלֹא נִנִּין אֵל מַלְאָכָו נַעֲשִׂים *

משוב לבו וכמסו מעיו נקדצו מדוב החדרה • (3) על כף הדמיון צמלת **כַּאֲשֶׁר** אשר זה העיז הנולץ להחליט את הצדק צלמת, כמדאה חמת אלהים בדומה אל האש, לא כאש צפועל* •
 ובן ליוז חיל נשדים צמלית חזקוק הוא נודל ונשבז עד מאוד —

וְקָלוּ מְנַמְרִים סוּסִיו
 וְחָדוּ מְזַאֲבֵי עָרֵב
 וּפָשׁוּ פְרָשָׁיו
 וּפְרָשָׁיו מֵרְחוֹק יָבֹאוּ
 יַעֲוֹבוּ בְנֵשֶׁר הָיִשׁ לְאֹכֹל
 בְּלֵה לְחֵמִים יָבֹאוּ
 מְנַמַּת פְּנֵיהֶם קְדִימָה
 וַיֵּאֱסוֹף פְּחוּל שְׁבִי
 וְהוּא בְּמַלְכִים יִתְקַלֵּם
 גְּרוֹזִימִים מִשְׁחָק לוֹ
 הוּא לְכָל בִּבְצָר יִשְׁחָק
 וַיִּצְבֹּר עֶפֶר וַיִּלְכְּדָה • (חזקוק א)

מה מאוד הפליא הכניא צעזעס דוח קדשו, לעשות את הליוד כלו משמים מאוד מכל נדדיו! לא דמה את מהירות הסוסים, למהירות זרזיר מתניס או למהירות נצאים ואילים, הקלים מאוד דגבליהם; כי אם למהירות נמדים חאזי ערב, כלס עורפי טרף, כלס שואפים לדמי דלח • וצדמיון המדסים אחת ידבר ושתים ינייד, כן מהירות תעופתם, כן עוד תשוקת השלל הלוהעת צקדס

* אחר סמליס סזחת נמכך זכניס נלחה תולוחיו סנתמדוש אשר כוסיף נש עוד לליוד אח פרעס נקול ששופר אשר יתקענו אלום לעם סזעס

ויהוה עליהם יראה
 ויצא כ ברק חצו
 וארני יהוה בשופר יתקע
 והלך בסערות זשמן • (זכניס ט)

קדצם: **יעופו בנשר חש לאכול** — ואחרי אשר זייד את תנועת
מקלכם לאמוד כי היא ממזרח למיננז, צאמרו כי עפד הארץ אשר יעל משעשת
פרסות סיסיהם ושמימה, נעיתו היא אל פאת קדים: **מגמת פנייהם**
קדימה* לקח את דמיונו מהעפר אשר עלה צרעיוניו, לדמות צו השלל
הרז אשר יאסוף העם הנודף: **ויאסוף כחול שבי***

והנה על כל דעיונות הכשצות האלה דוח חץ כפלים שפוכה על ידי מלות
בכצדות מאוד אשר הלציש אותן צהן הנצוא: ומי לא יצין את חין ערך מלת
וחדן אשר צמחה הכציש על הודלת הקלות? כי זייד לנו צוה את הסוס השיעף
צמדולתו העזה כפולח וצוקע צאוויד — וכן חצור פני הפעלים **יבואו**
יעופו הצלים זה אחד זה, הוא נעים מאוד; כאלו יתנחם הכציש אחרי
הציעו מלנו **יבואו** לאמוד: מה זאת אמרתי? הפרשים **יבואו**? לא! —
יעופו! — ומה בכצדו מלות **ויצבור עפר** אשר צמח הכציש תחת
וישפוך סוללה, למען זייד לנו ציור נשגב נוד מאוד את קלות לכידת
המצנדים מלת הפרשים —

וישעיה זייד על דרך אשר נשגב את קצת חיל אשר הכדול; ועוד
יחד מזה השגיב לזייד את מפלת החיל הזה *

הוֹי הַמּוֹן עַמִּים רַבִּים
כְּהַמּוֹת יַמִּים יְהַמּוֹן
וְשֵׁאוֹן לְאֲמִים
כְּשֵׁאוֹן מִים בְּבִירִים יִשְׁאוֹן
לְאֲמִים כְּשֵׁאוֹן כִּיִּם רַבִּים יִשְׁאוֹן
וְגַעַר בּוֹ וְנֶס מִמֶּרְחֵק
וְרִדְף כְּמוֹץ הַרִים לִפְנֵי רוּחַ
וְכַגְלִגַּל לִפְנֵי סוּפָה
לְעַת עָרֵב — וְהִנֵּה בְלִהָה
בְּטָרֶם בּוֹקֵר — אֵינְנוּ

זה

(*) קודא הנניא את העפר העולם נפני ספרדים מדסרות אונידסס, על דרך
מליי **מגמת פנייהם**, כאלו ילמחו אף יאפשו פני סודופים הסוסים
נמדולסס, אל העפר הזס; כי הסס **מגמה** כנוד ונן פעל גמא ונחשלימו
סוה **מגמאה**, אף נחסד האלף והוטלס: **תנועתם** על אלות שלפנים כנסוג
נלשון **ענר** — והנה לקח הנניא את סמליס הזאת מספר איוג (ל"פ
כ"ד) — ומס נודו נענין סעאלד סזס כל סמנליס!

זֶה חֵלֶק שׁוֹסֵינוּ
וְגוֹרֵל לְבוֹזֵינוּ*

אחרי אשר לקח את דמיון רגשת האויז ממליצת דוד (סיר ס"ה) והנעים
לכפול ולשלש את הדמיון הזה בצמדים נחמדים עד למאוד, לקח גם ליוז
מחתת האויז וכליינו ממליצתיו (סיר י' ח' פ"ז למד), והשלים את המליצה
צמאפדים. המליצתים רגשת גיל לצצו צדמותו את שצר לורדי ישראל; כי כאלו
יורה צלצצע על מפלת החללים יאמר: זֶה חֵלֶק שׁוֹסֵינוּ וְגוֹרֵל
לְבוֹזֵינוּ —

וכמו כן קודם לה נשגב מאוד, הוא ליוז תוגמת ישראל צמליצת
לא — קס — גמורה*

אֶסְפָּה עֲלֵימוֹ רְעוֹת
חֲצִי אֶכְלֶה בָּם*
— מִזֵּי רָעַב וּלְחוּמֵי רֶשֶׁף —
וְקָטַב מְרִירָה וְשָׁן בְּהִמּוֹת
אֲשַׁלַּח בָּם
עַם הַמֵּת זֹחֲלֵי עֶפְרַיִם
מִחוּץ תִּשְׁכַּל הַרְבֵּי
וּמִחֲדָרִים אֵימָה
גַּם בְּחֹרֹר גַּם בְּתוֹלָה
יִזְנֶק עִם אִישׁ שִׁיבָה* (דברים ל"ז)

כל הדעות תסופינה מאולגרות חמת אלוה! כל החצים יכלו מאשפת
זעם אל עליון! ציוס כי יזו את שפטיו הנודאים על ישראל — מה נשגב הליזוד
הזה! — והנה יתאד את חזי שדי היודדים ציוס נקס אדנה לאכול את צמד
דשעי ארץ ולרוות מדמס, כננוגיס* מכונד דעצ, וכלוהטים מתצנרת
למאה — מִזֵּי רָעַב וּלְחוּמֵי רֶשֶׁף — ועוד יפליא להגשים את הקעצ
המדירי, (והוא תשוקת העדף, המושלת צכליות הנמד והליט וכל היות
החותפות

* השם מזוי מוכו מסה ונחלפה סס"ך צז"ן כנסוג, ורשף הוא גם מליני
ללא גדול קשורף ויוקד מנפנים כאל חוכלת

פחותות לטרוף צמד חיצת דוחס) וכן הצהרות האחריות הנכללת ומאשרת
 ציקוד להט הזעם, עם החמה הנוראה אשר לזוחלי עפר המחזדים לידי תכל
 דגע צעזרת נגעמס; ויתאדם כמלאכי דעים אשר ישלחם אלנה ציוס תוכחה
 נגד דשעי עמו — ומה נפלא לזוד החדז והאימה, אשר יזוידו נשמי ארזים
 אכזרים הנצאים העידה למען שגל אותה מלת כל יושבים יחד; זו מדדוך על צמתי
 מדומי קדת למען הכחיד כל הנמלא שמה, וזו תתנגז לצוא צין מסגרות חרני
 חרדים למען המית כל הנקספה — וכן רז חין ערך השמות **יונק עם איש**
שיבה אשר צהמס המוקדיתת השמות **עולל עם איש וקן**, כי צזה
 לזוד לנו את העולל נספך פתאום למת צעלס תעטוביו על שרי אמו, ואלטו
 נועה למות דחש איש זקן המלצין משלב שערותיו.
 וספור מדאף אליהו צהק סודז הנמלא צספד מלכיס, אף כי לא חלו צו
 ידי המליצה לפארו צהדז עדייה, נשגז הוא כחשת המליצות הנכזדות אשר
 העיפו דחשי הנציאים צחזותס, כי נפלא ואף נורא הוא מסוד מאורי ומה
 עזה הפעלתו צנפט! עדי קדמי אופגן משתוממה אף מעלהכה כליותי צקרני.

וַיִּלֶךְ עַד הַר הָאֱלֹהִים תִּרְכַּב וַיִּמּוֹא שָׁם אֶל
הַמְּעָרָה וַיִּלֶן שָׁם וַהֲנֵה דָבָר יְהוָה אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ: מַה
לָךְ פֶּה אֵלֶיךָ? וַיֹּאמֶר קָנָא קִנְאָתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת
כִּי עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִזְבְּחוֹתַיָּךְ הָרְסוּ וְאֵת
גְּבֵי־אֵיךָ הֲרִנוּ בַּחֲרֵב וְאַחֲרַי אֲנִי לְבָדִי וַיִּבְקְשׂוּ אֶת נַפְשִׁי
לְקַהֲתָהּ. וַיֹּאמֶר: צֵא וְעַמְדָת בְּהַר לְפָנַי יְהוָה! וְהִנֵּחַ
יְהוָה עֹזְבֵר וְרוּחַ גְּדוּלָה וַחֲזַק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סֵלְעִים
לְפָנַי יְהוָה — לֹא בְרוּחַ יְהוָה — וְאַחֲרַי הֲרוּחַ רַעַשׁ — לֹא
בְּרַעַשׁ יְהוָה — וְאַחֲרַי הֲרַעַשׁ אִישׁ — לֹא בְּאִשׁ יְהוָה —
וְאַחֲרַי הָאִשׁ קוֹל דְּכִמְהָ דְקָה. וַיְהִי כִשְׁמוֹעַ אֵלָיְהוּ וַיִּלַּט
פָּנָיו בְּאַדְרָתוֹ וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד פֶּתַח הַמְּעָרָה וַהֲנֵה אֵלָיו קוֹל
וַיֹּאמֶר: מַה־לָּךְ פֶּה אֵלֶיךָ? וַיֹּאמֶר קָנָא קִנְאָתִי לַיהוָה
אֱלֹהֵי צְבָאוֹת וכו' (מ"א י"ט)

מה דשו ומה עלמו הקמיונות הנשגבות הנכללות צספיד הנורא הזה!
 כנשמת אלנה על פני מלולה ציוס הזעף מדכא כל אחד בל ומשזדים תפלפץ אחרי
 משזדים; כן מאמדות הספור הזה ילחץ לזוד נשגז אחד לזוד נשגז על פני
 הנפש, אשר לא תוכל כלכל אותס יחד כי אס תממוגג צין פחדו משזם קשה —
 לממה

דממה על דממה, חושך על חושך, הם יכתירו את נפשנו צתחלת הספור וירביזה עד היסוד צה; ואחריהם רעש אחד רעש, להצות אחרי להצות — עלי מדבר אך נודאה חופן ללמות ליל, אופל שאין נפגש את שקט ניה, איש אלהים ההולך לנדד צין מחשבי דומיה, כהליכות אל חסד צין איפל צהו לפני היות אך ושמים, אף הוא יש לנוח צידכתי מערה, וחדרת דממה תמשול מסציו — פתאום תדעך הדממה הנודאה הזאת מדעס קול ה' המדעים לאמור: **כיה לך פה אליהו?** — קול פחדים זה נשמע אך במדחק, נדמיון זעפת הדעס נראשית התקדר השמים ציוט להט קין; עוד מעט, ועל סצרת רוח נודאה מתעופפת וקדצה דעמת קול אלוה אדיר וחסד מצדאשונה: **צא ועמדת בקר לפני יהוה!** — עתה יתפללו כל מזקי תצל.

יתוודדו הדים נשגור, וסלעים כנצלי חסם יתפוללו, ינתקו ארזים כפתיל הכשרת, ואלומים נקנה לנח ישצרו; גם תהמות הארץ מהעמקו דגס לחדרת קול אלהים יחילו, יהמיון צדעה כהמות בלי ימים צעת תדכאס חמת הסער. מדעדת תהמות הומיות יצקעו מעינות, אשר ישטפו נהרי כחלי להצות מתחתיות אך השמימה — עדי תלאונה כל צדודות אך מנוצד חלהה אשר הסיעתס מסדרי מערכת עולסי ואלדס צאפורס כחותיו מדוב צהלה החוכה צעגמותיו, ישפל קול דצרתו ואמרתו תשח כאמרת רוצד מעפע; כן עתה תתפלן תצל צלאט, ועמודיה נקול חדישית ירבזון — והנה נעים קול ה' עוצד צחת עלי אך ומלוכה, לשמע חסדו תשקט חלך מחדרתה, הדך תצל דבע ינתן לכשמות, והכאסרות פתאום צמכונס ינעעו. כי הוא יתן אורח — ועולמות מאפס יקלאו; הוא ידבר רגע — ועולמות לאפס יצו.

חשכת ודממת ליל תשגיבנה את ספורי המליצה •

ויען כי המון מעללי בני הנוס ושארן מפעלותיהם יחילו אך צערד יומס, ונדדת החושך על הארץ תחלל דבשת מתי חלך, יכלאו יביעי כח צחדרי צתיהס, ונמתי עולס ינחו עני נעש; לזאת ישביצו חשכת ודממת ליל את ספורי המליצה מארץ. כי נפש האדם אשר מנעודיה כל למדה לדמות לה דבש פעלות לעמות צלילה, תשתומס מניוד מעשים ופעלות כהיות צעת האופל והשקט — ותה נצבצ ציוד מחזה הלילה צמענה הסימני צספר איו!

ואלי דבר יגנב
ותקח אזני שמין מנהו
בשעפים מחזינות לילה
בנפול תרדמה על אנשים

**פַּחַד קְרָאֲנִי וְרַעְדָה
וְרוֹב עֲצָמוֹתַי הַפְּחִיד
וְרוּחַ עַל פְּנֵי יַחְלוּף
הַסִּמּוֹר שִׁעֲרַת בְּשָׂרִי * (איז 7)**

צטדס החל לספר את המדה אשר היה לו, יליד על אופן נפלא את
 פלות ודממת ליל, למען מלא את נפשו פחד ורעה — והנה יתאד את
 התדמה כמלך ההשקט והמדבוע המתעב כל שאך ודגש וה כרפל צעותמי
 לילה כגזר עדין על בני אנוש לאסדס צעותופיו עלי משכב, לכל יפיעו את
 הדממה אשר פשטה עלי אדן. וכאשר דממה תכל ומלואה גלחך הלילות תחת
 חצלי תנומות, כגכזה אליו צד, כי אזנו היתה כגכז; וצעת אשר
 שצתו יתד חושיו תפעול פעלותיהם, תחת שצט עזו התדמה המולכת, היא
 לקחה לה צסונד מאפל ליל קול קריאת הפחד והרעה, אשר יזויידו צפי המליץ
 הכשגב כעומדים סביב למעתו וקודאים אליו למען העידהו משנתו, כי ידעישו
 את עלמותיהו צעים הדוח אשר יעצירו על פניו — **פַּחַד קְרָאֲנִי
וְרַעְדָה וְרוֹב עֲצָמוֹתַי הַפְּחִיד.**

והלל תראה כי גם לחמע הולם הפעמון תחדד מעט נפשו צעלס שקט
 הלילה; וזה, יען כי השקט ודממה יסוצצו אז את הכפס מכל לך, היא איננה
 מוכנת להרגיש קול החזק מעט, וקול לליל הפעמון יבהילה אז יותר מאשר
 חשמע דגשת המון צצעלס היום. ואף כי זיורי מעשים גדולים הכינשים צעת
 מדבוע הלילה יחדירו את הכפס מאוד וימלואה כלה השתוממות — ומה
 כשגבה מליצת החכס ד' יואל צד"ל צתחלת שירתו אשר שד על התאזר מלכו
 הגדול למלחמה —

**הַחֹשֶׁךְ כָּסָה פְּנֵי תַבַּל
גָּמוּ כָּל שׁוֹכְנֶיהָ
שָׁאוֹן וְנִבְהָ רוּחַ יַחְדָּיו
בָּמוֹ תִרְדָּמָה יִתְלַכְרוּ
פְּרִידֵרֶךְ יוֹשֵׁב עַל כְּסֵאוֹ
וְשָׁלוֹם עֲבָדָיו יִדְרוֹשׁ
אֵף חוֹכֵב בְּרִית עַמִּים
וְאֵל קְצוֹת אֲהַלִּיהֶם יִשִּׁים עֵינָו**

השחר

הַשְׁחַר עָלָה לְמוֹלוֹ
 רָאֵהוּ וַיְבוֹשׁ
 כִּי בָטְרָם בּוֹקֵר הַשָּׁמַיִם
 עֹזב הַיָּבֵל כְּבָרוֹ
 וַיִּבְחַר מֵעַדָּן מִחֲמַדָּיו
 הִתְנַוֵּדַר בְּנִשְׁפָּה לְיָלָה
 כַּעֲבוּר שְׂדֵי בְמֵאפְלָיָה
 בְּקַחְתּוֹ מִמְצָרִים נָקָם *

העתות הראשונים וקורותיהם בין הענינים הנשגבים
 * יחשבו *

גם העתות הראשונים וקורותיהם אשר עברו לפני עת היותנו ימים
 דעים, גם היתה בין הענינים הנשגבים לנו יחסו; כי המרחק הרב אשר צינס
 וצינינו בזמן הוא יסביב אותם אל דמיוננו, כאשר יסבב לעינינו כל דבר הרחוק
 ממנו גדום דקיע. וכאשר נמלא משל מזה כשבב מאוד צמליצת לא — קס —
 נמיהו *

זְכוֹר יְמוֹת עוֹלָם!
 בִּינּו שְׁנוֹת דָּוָר וְדָוָר!
 שְׁאַל אָבִיךָ וַיַּגִּדְךָ
 זְקִנְיָה וַיֹּאמְרוּ לְךָ
 בְּהִנְחַל עֲלִיּוֹן גּוֹיִם
 בְּהַפְרִידוּ בְּנֵי אָדָם
 יִצְבּ גְּבֻלוֹת עַמִּים
 לְמַסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל * (דברים ל"ג)

גון נשיח חכלים :

אֱלֹהִים בְּאַזְנוֹנוֹ שְׁמַעַם
אֲבוֹתֵינוּ סִפְרוּ לָנוּ
פֹּעֵל פְּעֻלַּת בְּיַמֵּיהֶם
בְּיַמֵּי קָדָם
אֲתָה יְדָךְ גּוֹיִם הוֹרֵשֶׁת וְהַטָּעַם
תָּרַע לְאֲמִים נֹתַן שֶׁלֶחֶם * (תהלים מ"ד)

הֲאִזְנָה עַמִּי תוֹרַתִּי
הִטּוֹ אֲזַנְכֶם לְאֲמִרֵי פִי
אֲפַתְחָה בְּמִשְׁלַל פִּי
אֲבִיעָה חֲדוֹת מִנִּי קָדָם
אֲשֶׁר שְׁמַעְנוּ וַיִּדְרְעוּ
וְאֲבוֹתֵינוּ סִפְרוּ לָנוּ
לֹא נִכְחַד מִבְּנֵיהֶם
לְדוֹר אַחֲרוֹן — (תהלים ע"ח)

מִי הָעִיר מִמְּזוֹרַח
צָדֵק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ?
יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם
וּמַלְכִים יִרְדּוּ
יִתֵּן כְּעֶפֶר הַרְבּוֹ
כְּקֶשׁ נִדְרָה קִשְׁתּוֹ
יִרְדְּפֵם יַעֲבוֹר שְׁלוֹם
אוֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבֹא *
מִי פֹעֵל וְעֹשֶׂה? —
קוֹרָא הַחֲדוֹת מֵרֵאשׁ

**אָנִי יְהוָה רִאשׁוֹן
וְאֵת אַחֲרוֹנִים אָנִי הוּא • (ישעיה מ"ז)**

מה נשגבה המליצה הזאת המזיירת תהלוכות איש נצחד צדקות הראשונים וקודותיו! תהלוכות וקודות אצדבהס צחיד חל! — מה רצחין ערך מלת העיר! אשר צדדה הנציא תחת מלת הולך או הביא למען זייד לנו את ימי הצערות אלה, צהלון כל גויי ארץ אחדי התבו, כימי תדדמה ותנומת כסל, צאין אוד דעת • והנה יתאל את האיש הנצחד אשר עוז ארץ מולדתו ללכת לקרוא צסס ה' עד נדחקי ארץ, צמאמר צרק יקראהו לרגלו; כאלו הצדק אשר הצב אחור צימים ההס מני תצל, קראהו ללכת לרגלו, למען הוכיח גיסי וללמיס על דצד עוצס אותו, ולהלל צקהל עמיס אזהצי בזצ ומדוחיס, את טוצו ואת יפיו — ומה מאוד מפליא הנציא לזייד את מהירות נלחון צחיד הצדיק! צדמותו הליכות חדצו ותשמו אל הליכות העפד והקס המתעופפיס עד מהרה צמדחי דקיע צהכפס לפני הדוח • ומי פעל כל אלה? קודא הדות מלש — כל דרות צני חלון אשר היו ואשר יהיו עד קן כל הימים, ועיידו צפי המלץ הנשצצ בעדוכיס כלס מלשית ימי הצדיאס לפני אל יוצרס, אשר אחד אל אחד יקראס אלצה צהגיע תוד עתס למלאות פני חלד •

והנה המעשיס הגדוליס והטוראיס אשר נעשו לעס ישראל צעת ללחסי מלדניס ומדי כסעס דרך המצדד, נשגניס המצ מלחד מלך עזניס, מפלח היותס יוצאיס ממכה הצעב ומן המורגל צצני אדס, וכמוהס לא כדלו צכל הארץ וצכל הגויס • וצהיות כי הס נעשו צדלשית ימי הנסך האוזה, וצתחלת היותה לעס מכון ונצל; לכן פי שניס צהשצצ אליהס, צמליאות הנציאיס ומשדדי קודס אשר קמו ימים רציס אחדי זה — ואין כישעיה מפליא לזייד הנשצצ המשכה הזה •

עוֹרֵי עוֹרֵי לְבָשֵׁי עוֹז

זִרְנֵעַ יְהוָה!

עוֹרֵי כִימֵי קֶדֶם

דְרוֹת עוֹלָמִים!

הֲלֹא אַתָּה הִיא

הַמְחַצֶּבֶת רֶהֱב מְחוֹלְלֹת תַּנְיִן

הֲלֹא אַתָּה הִיא

הַמְחַרְבֶּת יָם מִי תְהוֹם רֶבֶה

הַשָּׁמָה מֵעַמְקֵי יָם

דָּרָךְ לְעִבּוֹר גְּאוּלִּים • (ישעיה כ"א)

וַיִּזְפוּר יָמֵי עוֹלָם
 מִשָּׁה עִמּוֹ
 אֵיךְ הַמַּעֲלָם מֵיָם?
 אֵת רוּעָה צָאנֹו
 אֵיךְ הַשֵּׁם בְּקִרְבּוֹ
 אֶת־רוּחַ קָדְשׁוֹ?
 מוֹלִיךְ לִימִין מִשָּׁה
 זְרוּעַ תְּפָאֲרָתוֹ
 בּוֹקֵעַ מֵיָם מַפְגִּיחֵם
 לַעֲשׂוֹת לוֹ שֵׁם עוֹלָם
 מוֹלִיכֵם בְּתַהֲמוֹת פְּסוּם בַּמְדַּבֵּר
 לֹא יִבְשְׁלוּ * (שׁ ס"ג)

הרעינות הנשגבים יצוירו בקוצר מלים *

מדדך כל מליך כאמן היא, אשר ילייד את רעיונותיו הנשגבים צמע
 אלים, ויחד אשר תלעדה אחרותיו צענין הנשגב, יתל תכבד המליכה;
 כי צרות הדברים ימעט עוז הרעיון, צחלוש אחת אחת עולם פעלתו
 צנעט. והנה צענין זה יתל שאלת למליכה העצרית על דעותיה, מפאת
 יתרון קולך שפת עבר על שאלת הלכות; וכבר התפלל אחד חכמי הגויס
 הקדמונים* על רוחו לז כותב תורתו, אשר ספר הויה נודעה צמעשה
 גדלשית אשר ישתאה עליה לז אנוש מדי זכרו אותה, צמאמר קלר מאך מאך *

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר *

איפה התחצא עולם האור לפניס? איכנה התחולל מדחס אופל צהו?
 איכנה כפולו עוהר פלגיו ממדומי שמים עד שפל ארץ? איפה שכנו לפניס
 כל המון לצעים אשר התילדו כלס כאחד צהגלות האור? מתי התחלקו
 הצעים האלה למשפחות ממשפחות שונות? — פתאום קמו ותהיינה כל
 הנודלות האלה! צעוד דגע! — וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר
 וַיְהִי אֹר *

וכמו

* לרנגיבורס סיוני, צמאחרו על הנשגב *

יח

וכמו כן כפלא ליוֹד נלחמת אלוה אשר לז כל חכמי תבל לא יכולה.
במליצת ישעיה הקצרה והנשגבה עד מאד.

כֹּה אָמַר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל

וְגִיאָלוּ יְהוָה צְבָאוֹת

אֲנִי — רֵאשׁוֹן, וְאֲנִי — אַחֲרוֹן

וּמִבְּלָעֲדֵי — אֵין אֱלֹהִים (ישעיה מ"ד)

איככה נפתח המנוע, מצלי היות נסתם מקדס? ואיככה החלו
מימיו לרוץ מצלי אשר עמדו מני אז? איככה נהיה קו החבל צליון לו קצה?
ואיככה נמתחה הידיעה צליון לה אפסוס? איככה יהלך לפניו המהלך מצלי
אשר יעתק ממקומו? ואיככה ילעד הלך ונעוד מצלי אשר יזח ממעתדו? —
צן אנוך! חלל מחקרו ודך השתומם! — אֲנִי - רֵאשׁוֹן, וְאֲנִי -
אַחֲרוֹן, וּמִבְּלָעֲדֵי - אֵין אֱלֹהִים.
וכן עמוס הפליט לנייר קצות דדני אלוה הנשגבים, במליצה קצרה
ועימה עד מאד.

כִּי הִנֵּה

יוֹצֵר הָרִים וּבוֹרֵא רוּחַ

וּמַגִּיד לְאָדָם מַה שָׁחַו

עוֹשֶׂה שָׁחַר עֵיפָה

וְדוֹרֵךְ עַל בְּמַתֵּי אֶרֶץ *

יְהוָה צְבָאוֹת שָׁמוּ * (עמוס ד')

ובמליצה אחרת.

עֹשֶׂה כִּימָה וּכְסִיל

וְהוֹפֵךְ לְבוֹקֵר צְלָמֹת

וַיּוֹם לַיְלָה הַחֲשִׁיךְ

הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם **

וַיִּשְׁפֹּכֶם עַל פְּנֵי הָאָרֶץ

יְהוָה שָׁמוּ * (סס ה')

וישעיה

C 2

* חסרת סעננים אמעל לארץ הלוויי נפי סעלניזים כמדוך רגלי אלוה.
** ליוֹד סנאת טגסס, סנופנ נארץ מהאידוים אבד עלו תן סיס.

וישעו: 'זהו' עליו יד ה' להראותו איך לשוא ייגעו כל העמים
ענדי מלך אשר כי יתאספו יחד לגדע קרן צית דוד, הפליט לשאר את כיו
גיעת העמים האלה, במאמדים קלדים וכשגבים מאד.

רעו עמים! — והתו!
והאזינו כל מרחקי ארץ!
התאזרו! — והתו!
התאזרו! — והתו!
עוצו עצה! — ותופר
דברו דבר! — ולא יקום
כי עבנו — אל (ישעיה ח')

מלמד הקולד הנפלא אשר במאמדים האלה, ומלמד חין ערך הסגת
הצדק אל גויי ארץ, אשר תלייד את עוז דהצת נפש הנביא, ואשר תנשא
את המליצה במאמדים האלה מאד מאד; עוד הפליט הנביא לשים הפעלים
ההתחלה (דחת*) צלויי תחת העתיד, למען זייר צזה על אופן נשגב, איך דגע
יחצרו העמים צהתקשרם יחד, ואיך כליונס נקשר הוא צקשר אמין את
התחצנם — והבן!

ולשירי תהלים יתר שאת צענין הקולד צמלינות סגשגנות — ומה
דצה תפאלת ליוד סערת היס צשיר קו, אשר זייד לנו המסודר צמעט
מליס ודצ חמדה! —

ויאמר ויעמיד רוח סערה
ותרוקם גליו
יעלו — שמים, ירדו — תהמות
נפשם ברעה התמוגג
יחגו וינועו כשבור
וכל חכמתם תתבלע

הצוור הזה נעלה על הציורים הנמלאים כדמותו צשירי היונים
והדומיים; שמה תכרע לפני צוא הסער, מלכת השמים לפני סד הדוחות,
צהתחננה אליו, אשר יוליא את סעדותיו ממערות כלסס, למען העציוג
צעמקי

(*) הסגת חרת מודה אף על כליון ושנייה, כמו שיש סגוגס נו החתרת
(ישעיה ס'); וזו היא הוראתו במאמדים האלה.

צעמקי מלולה את אחצה הנודד על פני ימים * לא כן צעידת קודש! לשמע
 אמרת אל אחד, רגע תקיים הסערה! ויאמר ויעמד רוח סערה —
 ומה נשבר ליוז מעשי תוקף הסער! אשר הפליח המסודר לזייד לנו אך
 צאדצע נגלים ליוז שלם עד מאוד! יעלו — שמים, ירדו — תהמות,
 וכן, ליוז מלחה פני יודדי הים צעלם שאית הסער, אשר יזייד לנו במאמר
 וכל חכמתם תתבלע*) (החכמה הנכרת צמחה פני כל
 אנוש חי, היא כאלו נבלעה צצצתם; כי מדוב הפחד והצלה ירד הדם
 מעל פני עורם אל מלפוני הצד, וצוה קד ללם צעל שכל וחושב מחשבות
 מעל פניהם ונדמו כמתי עולם) וכן מה נשגבה ההשתנות הפתאומית
 משערה לקממה, כצערק יודדי מלולה לאל מושיעם! — לא נשמע צטרם
 בלות הסער, את גערת שר המים הזועף צחמת אפרו עם הדוחפת הזיקונים,
 על העבירם את ים ממשלתו, כצבצלי שירי היונים והדומיים — לא כן!
 כי אם צדלון אל אחד, רגע יקום מתוך חרדת הסער הנודל שקט לא
 ואף נעים; פתאום יהפך המון רעש הדוח. לקול דממה לוחשת המערכת
 כל אחז:

ויצעקו אל יהוה בצר להם
 במצוקותיהם יוציאים
 יקם סערה לדממה
 ויחשו גליהם*

וצעיד ק"צ המלא חן ונועם על גל בדותיו, נמלא גם כן מלינה
 ופלאה, הנשגבה מאוד לקול אמריה.

תיתן להם — ילקוטון
 תפתח ידך — ישבעון טוב
 תסתיר פניך — יבהלון
 תוקף רוחם — יגועון
 ואל עפרם ישובון*

מה מאוד העמיק המסודר להשמיט צבעלים ילקוטון ישבעון
 וכו' את אות החצוד; כי לא כדרכי בני אנוש דרכי אלוה. מעשי צן אנוש הן
 המה

*) ההנדל בין סדנר הנולע ובין סדנר המחנלע, הוא, כי סדנר הנולע
 יעשה צן סנולע מעשה למען ילעהו, כאדם ספוע פיו לבלע את סאוכל;
 וסדנר המחנלע סוף נולע מעלתו בתוך סעלם סנולע, מגלי אפר יתסס
 זס מינעה מוחס, כאדם פנספכיס על פני ארץ, סס מהנלעים צעפר *
 וכן מדוב נסלם יחנלע דס סעור אל תוך סנסר *

המה נמשכים ונאים אחרי דלוננו; ודלון אלוה נאחד הוא את מעשהו
דבע אחד, כמעט ילדה אלוה צמחים והשנויים הנוראים כזר נהיו נאדן.
והנה זייד צזה המשורר את מחרת היות דלון אלוה למעשה אס לחסד אס
לשבע, יתד מאשר תזוייד על ידי אמדות אלק.

ומשלמות כל מאמד קדר נאלה המורכב משני פעלים, הוא להחלק
לשני נושאים; כי צזה ישב כח הדעיון יתד מאשר יבואו שני הפעלים
חד על נושא אחד, כאשר יצין כל משכיל. על דרך משל מאמדים

הַמְבִיט לְאֶרֶץ — וְהִרְעֵד

יַעַב בְּהָרִים — וַיַּעֲשֶׂנוּ* (שיר ק"ג)

אס יושם נושא אחד לעל רעוד עם הפעל נבט, וכן לפעל
עשון עם הפעל נגוע, לאמור:

הַמְבִיט לְאֶרֶץ וַיִּרְעֵדָהּ

יַעַב בְּהָרִים וַיַּעֲשֶׂינָם

הלל תחלש אז עוז המליצה, וחין עדכה יבדע מאד.

הֵן יַעֲצוּר בַּמַּיִם — וַיִּבְשּׁוּ

וַיִּשְׁלַחֵם — וַיַּהֲפֹכוּ אֶרֶץ* (איוב י"ג)

וכסיר קמ"ז

יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּמָּסֶם

יֵשֵׁב רוּחוֹ — וַיִּלּוּ מַיִם*

מה דצה תפארת נוכח המאמד השני על הדאשון!
וכתפלת חזקוק הנשגבה (אשר מליצות דגרי תמלכה צה צדמות
מליצות שירי תהלים) נמלאים שני מאמדים קלדים נשגבים מאד, הדומים
צענינס לשני מאמדים צסיר ז"ט.

עָמַד וַיְמוֹדֵר אֶרֶץ

רָאָה וַיִּתֵּר גֹּיִם** (חזקוק ג')

יהוה

(*) הנק המלכיו נצבים לפני נוא הדמס המעיד ארץ, יזוייד צפי התלץ
כהנח אלוה; ואס ירד אלה ינטס הדיס ויענ תפאת העסן מני יעד,
יזוייד כחן ילוס סנוגע עדי ארץ.

(**) המליצה הזאת קדונה נחין עדכה סנפלה לאחס שחלוצת הנכונות אשר
להרצוים ראש מעודדי הכומיים:

Cuncta supercilio moventis. Hor. L. 3. Ode 1.

יְהוָה מִלֶּךְ — יִרְגֹוּ עַמִּים
יֹשֵׁב בְּרוּבִים — חָנוּט הָאָרֶץ * (תהלים ז"ט)

צמלינת תהלים תרגו ארץ ונוייה ממדאה הדר כבוד אל, צהופיעו
 צדצצות מרכצות תפארתו, כחלך עלי ארץ; וצמלינת חזקוק, כמעט עמד
 אליוה עלי ארץ והיא נמוטה, כמעט דאה עלי משפחות לאמים והס התחלחלו.
 וליאת היא נשגבה ממליצה בהיא צשיר ז"ט; אזל צענין תפארת ערך
 חלקי המאמרים יתר שאת למלינת השירה הנזכרת, המחלקת כל מאמד
 לשינוי נושאים.

מליצת ישעיה נשגבה
ממליצת שאר הנביאים

והנה צטרס אלה לדבר מהנשגב, אעירך עוד הקורא הנעים! על
 יתרוך השגב אשר למליצת ישעיה על מליצת שאר הנביאים; ואך איזה
 משלים אעתיק הנה מהענין הזה לפניך, ואף צעל נפש אתה תדון מהמהם
 על בהאר.

ידמיה יצייר הליכות פזורי ישראל צהקצנס יחד לעת הגאלה אל ארץ
 נחלתם, דרך ארצות נחלי עינים ומסלות ישרות, אשר יוליכס אלויהסם
 שמה, לזל ייעפרו ולזל יאמארו.

בְּבָבְי יָבוֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילִם
אוֹלִיבִם אֶל נְחָלֵי מַיִם
בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל יִבְשְׁלוּ בָהּ
כִּי הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל לְאָב
וְאֶפְרַיִם בְּכוֹרִי הוּא * (ידמיה ז"א)

ישעיה הנשגב ממנו צדעיוניו, יצייר מסעות הגאולים דרך מדבר
 ציה, מקום ארץ הצוע נוזלים שמה ואף ארץ מסלול ודרך ישר; וצכל זאת לא
 יבשלו ולא יחדו מני צמאה. כי גואלם יצו אל הדרי ארץ נודאה: שחו! ואל
 העמקים יאמד: התשאר! יתן אומר אל ארצות עקלקלות — ויישרו, ואל
 תבו לא דרך יעוף מלתו — ויהי למסלה. גם יצו אלי שפיים צמדד:
 הוליוו כהדות! ואל עמקי ישימון יאמד: הוילו נחלי עדנים! גם יקרא כל
 הדר לצבון אל ארץ ציה, מצחר ארזים וצרושים יעלה על שפת נחלי עדבה;
 למען החסות מחודר כל נפש עיפה, וכל נחשל ודפה כח צלל דליותיהס
 ימענג.

כָּל גַּיַא יִנְשֵׂא
וְכָל הָר וּגְבָעָה יִשְׁפְּלוּ
וְהָיָה הָעֶקֶב לְמִישׁוֹר
וְהִרְכָּסִים לְבִקְעָה *

אֶפְתַּח עַל שְׁפָיִים נְהָרוֹת
וּבַתּוֹךְ בְּקַעוֹת כְּמַעֲיָנוֹת
אֲשֵׁים מְדַבֵּר לְאַנָּם מַיִם
וְאָרֶץ צִיָּה לְמוֹצְאֵי מַיִם
אֲתֵן בְּמִדְבַר אֶרֶץ שְׂטֵה
וְהִדַּם וְעֵץ שָׁמֶן *
אֲשֵׁים בְּעָרְבָה

בְּרוֹשׁ תִּדְהַר וּתְאֲשׁוֹר יַחְדָּיו

הִנְנִי עֹשֶׂה חֲדָשָׁה בְּאָרֶץ
עֲתָה תִצְמַח הָלֵא תִדְעוּהָ
אִף אֲשֵׁים בְּמִדְבַר דֶּרֶךְ
בִּישִׁמוֹן נְהָרוֹת

תִּכְבְּדֵנִי תִית הַשְּׂדֵה
תִּנִּים וּבְנוֹת יַעֲנֶה

כִּי נָתַתִּי בְּמִדְבַר מַיִם
נְהָרוֹת בִּישִׁמוֹן

לְהַשְׁקוֹת עַמִּי בְּהִירֵי * (ישעיהו מ"א, מ"ב)

יחזקאל

(* ראה נא והתנוונן בעונות מחשבות סגניא! אשר יוסיף פלא עלי פלא בתליכמו
ונשגגה * כי אלנד פלא סמלא עליס יפי ענף במקום לא יעלה בו כל זמח, יקדנ
סגניא גם אל מקום אחד מיני עליס סוניס הננדלים מאוד לעי מקומות מולאס
כי את עלי ארז ונדוש אשר מכורותיהם הם הכי הלנגון במקום דנן סכסוד והלנג,
יתרועע כפי ליוכ סגניא ען טמן אשר מתוס לח יגדל נהוד יגליסו על פני סד נזחמ
קדמח ידוסלים' ואל ען סטה אשר מולדותיו הם שדי ארן עדנ סנסדים וניי סוכנ
סנר יסיס סהדס אשר גאס יגאה אך במקום כמעט מיס -

כא

יחקאל צניירו את כליון ארוס, יליינו צחרנן העדים ושמתם הארץ
 מלין עוצר וסז *

הַנְּגִי עֲלֶיךָ הַר שְׁעִיר!
 וְנָטִיתִי יָדַי עֲלֶיךָ
 וְנָתַתִּיךָ שְׂמָמָה וּמְשָׁמָה
 עָרִיךָ הַרְבֵּה אָשִׁים
 וְאַתָּה שְׂמָמָה תִּהְיֶה * (יחקאל ל"ה)

ומה מלך הבגיצ ישעיה ממנו לנייר את כליון ארץ ארוס! — מוקד
 אש תהיה כל הארץ עד עמקי תחתיותיה, ולמולאי יקוד ליהט תהפך
 העדינה מקצה אל קצה; אצניה תהיינה מילכות להצ, ורגזיה פחס לגחלים,
 הדדיה ימסו לנהדי נחלי אש, ועמקיה יוצרו ליצלי שלהבת. גם נהרותיה
 השוטפים צבאון זרמי מימיהם, עתה למקור להצות יהיו צהתבפנס לזפת
 נחל. לימים דנים תגע עדי שמים משאלת להצותיה, לקוד ודוד יגש עמך
 עשנה עד שחקים —

וְנִהְפְּכוּ נְחָלֶיהָ לְזֹפֶת
 וְעִפְרָה לְגַפְרִית
 וְהִיתָה אֲרָצָהּ לְזֹפֶת בְּעֶרְחָה
 לֵילָה וְיוֹמָם לֹא תִכַּף
 לְעוֹלָם יַעֲלֶה עֲשָׂנָה
 מְדוּר לְדוּר תִּתְחַרֵּב
 לְנִצָּחַ נִצָּחִים
 אֵין עוֹבֵר בָּהּ * (ישעיה ל"ז)

רוח הנציאים יליירו יום לנה כיום חושך, צנסות עננים את פני
 מאורי שחק, או צהתאפל המאורות צעלמם צחלי השמים.

וְכִסְתִּי בְּכַבֹּתֶיךָ שָׁמַיִם
 וְהִקְדַּרְתִּי אֶת כּוֹכְבֵיהֶם
 שָׁמַשׁ בְּעָנָן אֶכְסְנוּ
 וְיָרַח לֹא יֵאִיר אֲרוּ
 כָּל מְאֹרֵי אוֹר בְּשָׁמַיִם

אקדירם

אֶקְדִּירִם עָלַיָּךְ
וְנָתַתִּי חוֹשֶׁךְ עַל אֶרְצְךָ
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה — (יחזקאל ל"ג)

וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה
וְהִבֵּאתִי הַשֶּׁמֶשׁ בַּצְּהָרִים
וְהַחֲשַׁכְתִּי לְאֶרֶץ בְּיוֹם אֹר * (עמוס ח')

וישעיה יזייר ציוס דעה המאורות טשנים צעמס לאתס על פני תצל-

חֲשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ
וַיִּרַח לֹא יִגִּיה אֲרו * (ישעיה י"ד)

ומה נודא לזוד כזה! — חֲשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ בְּצֵאתוֹ! —
הארץ וכל לאלאיה עודס לוטיס צמעטה עלטה, עוד לא הניץ שחר חכלילי
עינים על פני חלך היושבת קדורנית, השומדים לצוקר פניהס קדימה,
שואפים להתענג בצנורוי יפעת תצל; והנה תמוצאי קדים גוף אפל נודא עולה
על פני הארץ, ידאה צעמס גדלו מציןאמפלשי אופל הרקיע, לרוד חשכתו
המלצנת חשכת ליל — והצן!

יחזקאל יזייר את צזיזת מחנה אויזי ישראל, צקריאת שנות כלי הנשק
אשר יצוו בני ישראל לרוד, ואשר יהיו להס די צער לשנים רצות עלי
תגור וכידים *

וַיֵּצְאוּ יוֹשְׁבֵי עָרֵי יִשְׂרָאֵל
וּבָעֵרוּ וְהִשִּׁיקוּ בְּנִשְׁק וּמִגֵּן וְצִנָּה
בְּקִשָׁת וּבַחֲצִים וּבְמִקְל יָד וּבְרִמָּח
וּבָעֵרוּ בָהֶם אִשׁ שֶׁבַע שָׁנִים
וְלֹא יִשְׂאוּ עֵצִים מִן הַשָּׂדֶה
וְלֹא יַחֲטֹבוּ מִן הַיַּעֲרִים
כִּי בְּנִשְׁק יִבְעֵרוּ אִשׁ
וַיִּשְׁלְלוּ אֶת שׁוּלְלֵיהֶם
וּבִזְזוּ אֶת בּוֹזְזֵיהֶם * (יחזקאל ל"ט)

ומה נשגב ליוֹד יום שלל כזה צמליֹאת ישעיה! — נכה דגלים חיש
 יעוף לצד את מחנה האויב כאמין צדכיש, וכל כושל ורפה כת יעוז צמדולת
 לטדף כגבור חיל; כי שמש מדפא תזרח ציום השלל אל כל יושבי עיר הקודש.
 ואין איש מדצצות אנשי העיד הגדולה הזאת, אשר תחזקו חולי ומדוה, מללאת
 לצד צמחנה האויב. אך זה הובח מימים רבים עליֹמשכב, ישר פתאום לבצורת
 עלומיו, וזה שוכב נבוע צמכאוצים עלי ערש, יכלו נגעיו פתאום, כצעותי חיוץ
 לילה אשר יכלו תהקין; כי נשא ה' לעון העם היושב צעיד הזאת, וסד כל נגע
 וכל מחלה אשר שם צהס צחמתו על מדים ודגוס הקסה —

אז חלק ער

שָׁלַל מְרֵבָה

פְּסָחִים בְּאוֹ-בוֹ

וּבַל יֹאמֶר שָׁכֵן: חֲלִיתִי!

הָעַם הַיּוֹשֵׁב בָּהּ

נִשְׂוֹא עֲוֹן • (ישעיה ל"ג)

נחום צהנצאו על מפלת המלך הגדול מלך אשור; יצייר איך כל צב
 תצל ישמחו לשמע שצרו יען הרע אל כל עמי חלל.

אִין פְּהֵה לְשִׁכְרָה

נַחֲלָה מִפְתָּה

כָּל שׁוֹמְעֵי שְׁמֵעָה

תִּקְעוּ כַף עָלֶיךָ

כִּי עַל מִי

לֹא עָבְרָה רַעְתָּךְ תְּמִיד? (נחום ג')

וצנצואת ישעיה על כליון צצל, לא לצד גוים ישמחו לקול מפלתה, והמון
 לאמים ישיגן לשמע שצרה; אצל גם צרושי היעד ידכו ציום אידה, ויום משושי יהי
 יום מהפכתה אל אחי לצנוץ: כי לפוים כלמו היו אלי גרזן מלך צצל המשחית,
 אשר יזמה רוחו למלחות פני תצל דיק, ולהכין, מצודות עד איך קץ.

גַּם בְּרוּשִׁים שְׁמָחוּ לָךְ

אַרְזֵי לְבָנוֹן:

יִמְאֹז שְׁכַבְתָּ

”לֹא יַעֲדָה הַפּוֹרֶת עָלֵינוּ •”

זכריה יליד את נועם עתות המשיח, צללות גויים אשר תמשול אז ער
אפסי ארץ; כי יכרתו מלכצות מלחמה, וקשת ומדב ורומח לא יזכרו עוד
בלאומים —

וְהִכְרַתִּי רֶכֶב מֵאֲפְרַיִם
וְסוּס מִירוּשָׁלַיִם
וְנִקְרְתָה קֶשֶׁת מְלַחְמָה
וְדָבָר שְׁלוֹם לְגוֹיִם
וּמָשְׁלוּ מִיָּם עַד יָם
וּמִנְהָר עַד אֲפֵסִי אֶרֶץ * (זכריה ט)

וישעיה צלחת מלימותיו המליירות את נועם העתות האלה, ישצית גם
אנציות חמה תלצ החיור העורפות וממחפחות זוחלי עפר * כי כפי ליוור
יעזוז אז ערצות את הרדי טרף, וצין נלות קשא יסיס מדעיתו עם סה וכצט;
לנמד עז ינותק אך עשז וחליד, ועס גדי ותיש יקרוש אחר יצול הדיס; האריה
יזהס צטר טרף, וכצקד רך ישמח עלי אצום; פרה ודוצ אשה את אחותה
תעזורה, לנהל את ילדיהן על מדצני נלות קשא * בס קן יהיה לחמת נחש, ומני
פתן ולפעוני תנשה האיצה לנלח; כי עתה יהיו לשעשוע יונק, ועתיק שקדיס
ישחק צס כלפור *

וְגַר זָאֵב עִם כֶּבֶשׂ
וְנִמְר עִם גְּדִי יִרְבֵּץ
וְעֵגֹל וּכְפִיר וּמְרִיא יִחְדָּיו
וְנֹעַר קָטוֹן נוֹהֵג בָּם
וּפְרָה וְרוֹב תִּרְעֵנָה
יִחְדָּיו יִרְבְּצוּ יִלְדֵיהֶן
וְאֲרִיָּה כִּבְקָר יֹאכַל תֶּבֶן
וְשַׁעֲשַׁע יוֹנֵק עַל חוֹר פְּתָן
וְעַל מְאוּרֵת צִפְעוֹנִי
גְּמוּל יָדוֹ הִדָּה * (ישעיה י"א)

ירמיה יליד את חיל כשדים, הצאים ללכוד את ארץ יהודה, כחיל עלום
אשר כל יחת מני פחד, אך ישמח וידון לקללת נשק —

הנה

הִנֵּה עִם בָּא מֵאֶרֶץ צְפוֹן
 וְגוֹי גָדוֹל יַעֲוֹר מִיִּרְפְּתֵי אֶרֶץ
 קִשְׁת וּבִידוֹן יִחְזִיקוּ
 אֶכְזְרִי הוּא וְלֹא יִרְחֲמוּ
 קוֹלָם בְּיַם יְהֵמָה
 וְעַל סוּסִים יִרְפְּכוּ
 עָרוּךְ בְּאִישׁ לְמִלְחָמָה
 עֲלֶיךָ בַת צִיּוֹן * (יִרְמִיָּהוּ י"ו)

ובמלכות ישעיה כל ידע החיל הזה יביעת אנוח צעמלס אשר יעמולו, ועס
 אדם לא ייעפו צמדולת עזס אשר ידולו יומס וליל; אף כל ידעו שנה כל עת
 היותס דרך, נאלו לא עיני צטר להמה, ונאלו איו צעפנפי
 אנוס הלס, חדד התנומה מהס עד צואס אל מחזו חפסס — ולא לצד
 מנוסלים ונחשלים ינללו, אשר נפי הטצע דציס יהיו צמחה דצ הנוסנו
 למדחקיס; כי אס כל יקרה אף אל אחד נהס מקרה קטן אשר לדבעיס יקרה אל
 איש יושצ צית, כהפתח האזור או כהיסק שרוך הכעל.

אִין עֵיף וְאִין כּוֹשֵׁל בּו
 לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן
 וְלֹא נִפְתַּח אָזְנוֹ חֵלְצִיו
 וְלֹא נָתַק שְׁרוּךְ גַּעְלָיו * (ישעיה ה)

הַדְּמִיּוֹן אוֹ הַמְּשָׁל

(Comparatio) (ג' י"י 5 נ"ס).

דע! כי כח השופט אשר צנפס האדם, יפעל על שני דרכים המתנגדים
 עיניס. כי לפעמים ידרוש צעמלס הדומיס זה לזה לפי טבעו, למלוא
 תגל מה ציניהס; ולפעמים ידרוש צעמלס השומיס זה מה לפי טבעו,
 למלוא דמיון מה ציניהס. והנה כפי טבע שלמות הנפש, תדצ חדילות כח השופט
 אשר צקדצה לפעול על דרך זה או על דרך האחר; (ועל "המעט אשר תחדץ
 נפש אחת לפעול צתכלית השלמות על שני הדרכיס האלה יחד) וכל עוד אשר
 תגדל יכולת כח השופט צנפס האדם למלוא דקות התגל מה צין עצמיס דומיס,
 תגדל הכנתו להיות חוקר נאמן מצין צאמתות כל דצר חכמה; אמנס כל עוד
 אשר תגדל יכלתו למלוא דמיון מה צין עצמיס שומיס, תגדל הכנתו להיות מליץ
 ומסודר

ומסודר נעים • כי מדרך המליצה הוא לזייר משיב מה צעמס , צדמות אליו
צעמס אחד הסוכה ממנו צעצעו , והדומה אליו צמשיב זה , כמו :

אָדָם יְלוּד אִשָּׁה
קָצֵר יָמִים וְשָׁבַע רוֹגֵזוּ
בְּצִיץ יָצָא — וַיָּמָל
וַיִּבְרַח בְּצֵל וְלֹא יַעֲמוּד * (איוצ' יד)

הֵן — עֵם פְּלִבִּיא יָקוּם
וּכְאֲרֵי יִתְנַשֵּׂא
לֹא יִשְׁכַּב עַד יֵאָכֵל טָרֵף
וְדָם חֲלָלִים יִשְׁתָּה * (צמדנר כג)

הֵן גּוֹיִם כְּמַר מְדַלִּי
וּכְשַׁחֲק מֵאֲוִיִּים נִחְשָׁבוּ
הֵן אֵיִם פֶּדֶק יִטּוּל * (ישעיה ט)

והנה כאשר יוצא דמיון על שלילת מקרה או משיב מה צעמס הנמשל ,
יצא המשל צמליצה העברית תמיד על דרך שלילה ובצמחמד מחייב • כמו :

הִיחַתָּה אִישׁ אֵשׁ בְּחֻקוֹ
וּבְגֵדָיו לֹא תִשְׂרַפְנָה?
אִם יִהְיֶה אִישׁ עַל הַנְּחָלִים
וְרִגְלָיו לֹא תִכּוּיָנָה?
בֶּן הַבָּא אֶל אִשָּׁת רֵיעָהוּ
לֹא יִנָּקָה כָּל הַנוֹגַע בָּהּ * (משלי ו')

הַתְּשַׁבַּח אִשָּׁה עוֹלָה?
מֵרַחֵם בֶּן בְּטָנָה? —
גַּם אֱלֹהֵי תִשְׁבַּחְנָה
וְאַנְכִי לֹא אֲשַׁבְּחֶךָ * (ישעיה מט)

הילכו

הִילְכוּ שְׁנַיִם יַחְדָּיו
 בְּלִתי אִם נוֹעְדוּ?
 הִישָׁאג אַרְיָה בַּעַר
 וְטָרַף אֵין לוֹ?
 הִיִּתְּן כְּפִיר קָלוּ מִמְּעוֹנָתוֹ
 בְּלִתי אִם לָקַד?
 הַתְּפוּל צְפוּר עַל פֶּח הָאָרֶץ
 וּמוֹקֵשׁ אֵין לָהּ?
 הִיעֲלָה פֶּח מִן הָאֲדָמָה
 וְלִכּוֹד לֹא יִלְכוּד?
 אִם יִתְקַע שׁוֹפֵר בְּעִיר
 וְעַם לֹא יִתְרַדוּ?
 אִם תִּהְיֶה רְעָה בְּעִיר
 וַיְהוּהָ לֹא עֲשֶׂה?
 כִּי (כֵּן) לֹא יַעֲשֶׂה
 אֲדָנָי יְהוִה דְּבַר
 כִּי אִם גָּלָה סוּדוֹ
 אֶל עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים * (עמוסג)

הכזיא אשר היה צנוקדים ואשר תמיד התהלך את עררי מעשיתו צין
 נאות שדי ומשכנות היעדים, הוסיף צתחלה משל על משל מדצרים המתהוים
 ויוס צשדות הדועים: מהליכת שני עוצרי אורח אשר ידאו לפעמים נוסעים
 למדים דרך יער צודק; מנהמת ארי עורף היושב צמעדות שקה למו ארצ;
 מלידת לפדים אשר ילודו צין סצכי חורש; ואחדי כן יוסיף עוד משל אחד מתקיעת
 השופר אשר צו יתקעו צערי אלנות המרח צעת כי יולך חיד-פתאום
 צעיר, ואשר לקול פחדו הנשמע למרחוק יחדרו הדועים והאלכדים הנפולים עלי
 עלאתם סצירות העיר, וימהרו יחדיו העידה לנוען הניל אחיהם מתגרת
 פנע

היהפוך

ולפעמים יצוא באופן זה גם המושל במחמד מחייב ועל דרך שללה, כמו

הִיְהוּדָה בְּיָמֵי עֹזְרָה

וְנִמְרָה הַכְּרִיבֹרֶתִי?

גַּם אַתָּם * תֹּכְלוּ לְהַטִּיב?

לְמוֹדֵי הָרַע! (וְדַעֲיָנָה)

וכן תמצא צעיר מספק אשר שרתי צענת המגודלי צעיר פלאג, על מות
אחד מיקירי ישראל צעיר הזאת.

הַיְגַרְע רֹוח הָאָדָם מְצָרוֹר

עֶפְרָיִם אִם מְרַגֵּב

חֹל הַקָּטָן נִפְשׁ אָנוּשׁ? לֹא יִתְאַסֵּם

הַמּוֹן לְאֲמִים אִף יִקְבְּצוּ יַחַד כָּל

גְּבוּרֵי תִבְלֵי, הַיְצְלִיחוּ לְהִשָּׁיב

צָרוֹר לְאֵין? אִם יִבְחִידוּ הַגֵּב

חֹל וְיֵהִי כֹלָא הִיָּה?

וְכִלֵּי מִשְׁחִית מַעֲשֵׂה יְדֵי הַחֶרֶשׁ

יֵאָבֵד נִפְשׁ יִקְרָה

מִתְהַלְכֵת עַד מוֹשֵׁב אֶל אֱלִים

בְּסִתְרֵי מְזֻמּוֹתֶיהָ?

הַכִּי יִהְיוּ בּוֹנֵה הַכֶּסֶם אֶת הַיְכָלֵי

הַתְּפָאֲרוֹת? אִם יִשְׂרָשׁ

עוֹבֵד גְּנִים גִּטְעֵי נַעֲמָנִיו כִּי

יַעֲשׂוּ פְרִי? הַתְּקִשָּׁה יָד אָנוּשׁ אָמֵן

עַל כָּלֵי הַתְּפָאֲרֹת מַעֲשֵׂהוּ לְאָבֵדוֹ

אָבֵדֵן נֶצַח וְיִשְׁמְחוּ כַּעֲפָר

לְרוֹשׁ

* נחמה היא סמלית, נכונה לפעמים נחליהם

לְרוֹשׁ? אִם יִפְקֹד אֲדָם עַל חֲמֵדָה
 פּוֹעַל כְּפִיהוּ לְכֹלָה וּלְהַשְׁחִית
 פְּלִיזוֹן עוֹלָם? וַיְהִי הָיָה יוֹצֵר רוּחַ
 אֲדָם אֶף מִמְלֶאכֶה חֲמֵדָה כָּל חֲכָמָה
 וּתְכוּנוֹת אֵין קִיץ, הוּא רָגַע לְרִיק
 וְאֵין יְשִׁיבָנָה בְּאִפְסֵי הַקֹּהֵל?
 הוּא בִפְתָע פְּתָאוּס יְכַבֵּה הַשְּׁמֶשׁ
 הַלּוֹהֶטָה בְּעוֹז יַפְעֵת צְהָרִים? —

ודע! כילמלוצי העמים לא יספיק לפעמים לתפארת המאמד רעיון
 הדמיון אשר צו ידמו שני עצמים שונים; אצל המה ידחצו לפעמים ללייד את
 מקרה הדומה צעמם המשל ציוד שלם, צליידם לנו גם את שאל מקרי העלם
 הממד הנמשכים מהמקרה אשר צו ידמה אל הענם הנמשל — ואציל לך מופת
 עלזה גם ממליות ספרי הקודש.

יְבוֹשׁוּ וַיִּסְגּוּ אַחֲרָיו
 כָּל שְׂנְאֵי צִיּוֹן
 יִהְיוּ כְּחֲצִיר גִּנּוֹת
 שֶׁקִּדְמַת שֶׁלֶף יָבֵשׁ
 שְׁלֹא מִלֵּא כִּפּוֹ קוֹצֵר
 וְהִצְנּוּ מְעַמָּר
 וְלֹא אָמְרוּ הָעוֹבְרִים
 בְּרַפְתַּת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
 בִּרְכַנּוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְהוָה * (תהלים קכ"ט)

מה בלה אף נעים הצורך הזה! המלייד לנו שמחת לזכר הקולר זרנה,
 המחלל כפיו וזרועותיו מפדי חלקת שדכו; והעוצרים עוצי לזכר אף הם ישמחו
 צעוצתו, ויזכרו לו זכרה על זכרתו צעם ה'! — והנה הכפס תתעקן צלייד
 כזה מאד; כי הוא תאהב לזרע לפעמים מהעמין אשר רעיוניה סצונים צו
 אל ענין אחד נעים, וזה ללהצת ההשתנות. כאשר ההלך ההולך
 למסעיו ציור לח, יע לפעמים מני אודה נניצו יתינה או שמאלה,
 למען התענג צמדלה כד נעים או צמדלה צנין נארה לעינים; והנעיות האלה

המאחדות צפועל את דרכו, תדמינה לו כאלו תחשיבה למאור את מסעו,
 צהרביעו על ידיהן מעיפות הכפס המסגת נחת אך מהשתנות העלמים.
 וימלא עיך משל נהמד מאור צליר שלם כזה צספר איוב, צדמותו צבידת
 דעיו אשר צטה עליהם ליום לרה, לצבידת הנחל כי יאצרו מימיו אשר צטחו
 צהם חודקות ליה — והנה הוא הולך ומזייר לנו כל נוקרי צבידת הנחל,
 איננה התלכדו מימיו צלאשונה כאצני לוד ציום הקוד הנודל, והשלג היה
 חופף עליו כעל אדמת איתן; אך עתה לתצוצת האציע צעת המם השלב
 הדך, והנה גם הקדח אשר תחתיו נמוג והלום, חדמי מים כצידים יגודשו מן
 גו הנחל, ילפתו הנה והנה כהלך תועה צין עדצות מדצד. נודדי שצא ותימלא
 הנחדים מני להצות יום לוהט, ידוללו כצצאים למהר אל מקום הנחל, כי יקוו
 למאור מדפא אל תצערת למאונם; והנה — תחנן עעות גיל ולצשו צושט,
 על אשר נשענו על המצטח צוגד כזה.

אחי בגדו כמו נחל
 באפיק נחלים יעבורו
 הקודרים מני קרח
 עלימו יתעלם שלג
 בעת יזורבו נצמתו
 בקמו נדעכו ממקומם
 ילפתו ארחות דרכם
 יעלו בתהו ויאבדו
 הביטו ארחות תימא
 הליכות שקא קוו למו
 בושו כי בטח
 באו עדיה — ויחפרו* (איוב 1)

וגם צספר ישעיה המפולד ככל מחמדי המליצה, מלאנו משל צניוד
 גרזנ כאלה.

לכן יהיה לכם העון הזה
 כפרץ נופל
 נבעה בחומה נשגבה

אשר

אֲשֶׁר פָּתְאוּם לְפָתַע
 יָבֹוא שְׂבָרָה
 וּשְׂבָרָה כְּשֶׁבֶר נָבֵל יוֹצְרִים
 בָּתוֹת לֹא יַחְמוֹל
 וְלֹא יִמְצָא בְּמִכְתָּו חֶרֶשׁ
 לַחֲתוֹת אִישׁ מִיְקוֹד
 וְלַחֲשֶׁף מַיִם מִגְּבֵא * (ישעיה ל)

ידמה הנביא איך פתאום אשר יאתה ציוס קשה ונל גאון ממלכת ישראל לנלות ולהשמיד מהר את נצי תפארתה מעל פני האדמה, לפח מפל צחומה נשגבה ציוס הדעש, ציוס אשר ירבוז הדיס ממקומס והבזעות תחשכנה למוט; אשר רבע תהפך החומה הנפרצת לארץ, רבע תתפוצץ לעד השואות, מצלי השאר מתוס צלכניה. והנה הפליא הנביא לפאל את מליצת דמיון הזה, צהגשימו את הפך הנופל צחומה הנשגבה, כי ילייד אותו לנו כגזוד אכזרי הנופל צמדי חמתו על אויצו להשמידהו קלה מצלי חמלה, ושבברה וכו' בתות לא יחמול" והגן!

והנה אין זאת מסגלות המליצה העזרית להרחיב כזה צליוד מקדי עלס המשל, צהיות כי היל תאהב לקוב צקולד מלין את משיבי העלס אשר העלתה על דעיון הנפש; ומשלים צליוד נרחב כאלה אך מעט מועיד ימלאו צספרי הקודש. אכל דרך אחד יקר צחרו להס מליצי העצדים לפאל צו את דמיונותיהס; וזה, צהוסיף. דמיון על דמיון מעלמים שונים, או צהכפילס דמיון אחד צמלות שונות וישומהו על ידי זה כשנים, ופליאו צזה מאוד להנעיס המליצה. כמו

מה טובו אהליך יעקב?
 משכנותיך ישראל! —
 כנחלים נטיו
 כגנות עלי נהר
 כאהלים נטע יהוה
 כארזים עלי מים * (צמדנר כ"ד)

לכן יהיו כענן בוקר
 וכטל משבים הולך

כְּמוֹץ יְסוּעַר מְנוּחָן
וּכְעָשָׁן מֵאַרְבָּה * (הושע י"ג)

וְהָיָה אִישׁ
בְּמַחְבֵּא רוּחַ וְסִתְרֵי זָרִים
כְּפִלְגֵי מַיִם בְּצִיּוֹן
בְּצֵל סֵלַע כְּבֹד
בְּאַרְץ עֵינָה * (ישעיהו ל"ג)

אֱלֹהֵי שִׁיתְמוּ כְּגִלְגָל
בְּקֶשׁ לְפָנֵי רוּחַ
כְּאִשׁ תִּבְעֵר יַעַר
וּכְלֵהְבָה תִּלְהַט הָרִים
כֵּן תִּרְדָּפֶם בְּסַעְרְךָ
וּבְסוּפְתֶךָ תִּכְהַלֶּם * (תהלים פ"ג)

יַעֲרוּף כְּמָטָר לְקִחֵי
תֹּזֶל בְּטַל אִמְרֹתֵי
כְּשִׁעָרִים עָלַי דָּשָׂא
זְכָרְבִיבִים עָלַי עֵשִׂיב * (דנאים ל"ז)

ודע! כי חלצך אנונג הנעים אשר יתנו המשלים והדמיונות צמליה אל הכפס, צהרלותם לה תמונה נכפלת מהעצמים המשלים, כאשר יכפיל דזי מואק את תמונת העצמים העומדים אל עצד פמיו; ערך יוסיפו לפעמים לזייר צקולר מלין מקרה כפלא מה, אשר זולת רעיון הדמיון לא יכלכלו גם רוב אמדים לזיירו לנו צעם המשל כמשפט. כמו:

כֹּל מִבְּצִרְיָךְ
הָאֲנִים עִם בְּכוֹרִים
אִם יִנְעוּ
וּנְפְלוּ עַל פֵּי אוֹכֵל * (נחום ג')

הנה המליץ אשר רצה להפליא לזיור מהירות דת מצדו אשר לפני האויב, לא היה יכול להשלים הזיור הזה על ידי רצונות אמרים, כאשר השלימו על ידי הדמיון הנשגב ההוא *
 וכמו כן הפליא ישעיה במשליו לזייר מהירות הלכך המון לאמים מאת אֵלך אשר *

וּתְמַצָּא בְקֶן יְדֵי
 דְחֵיל הָעַמִּים
 וּכְאֶסוּף בְּצִים עֲזוּבוֹת
 כָּל הָאָרֶץ אֲנִי אֶסְפְּתִי
 וְלֹא הָיָה נוֹדֵד כְּנֶף
 וּפְצָה פֶּה וּמְצַפְצֵף * (ישעיה יוד)
 הִנֵּה בַעֲנָנִים יַעֲלֶה
 וְכֶסֶף מִרְפְּבוֹתָיו
 קָלוּ מִנְשָׁרִים סוּסֵיו * (ירמיה ד')
 וַתִּבֶן צוּר מְצוּר לָהּ
 וַתִּצְבֵּר כֶּסֶף כְּעָפָר
 וַחֲרוֹץ כְּטִיט חוּצוֹת * (זכריה י"א)

וצעירי תהלים ימלאו משלים רצים באלה אשר צמעת מלין יפליאו להשלים לזיור נשגב מאד מאד ; כי לרוצ המשלים אשר צעירים האלה יתר שאת וגל המשלים אשר ככל שאר ספרי הקודש. וזה (א) מפאת השכלת צחית משודדי תהלים, אשר צלקיחת דמיונותיהם יתדאו לנו כנהוגים מידי הטבע צענמה אל אוצר כל הנמצאים, ומלומדים ממנה לצוד מהמה את העצם אשר לצדו יכסד להיות לדמיון נשגב צולצותם * (ב) מפאת הקינוד אשר הלצינו צו משודדי תהלים את דמיונותיהם ; וכצדק אשר צלהט אחד ירעיד וישמים את כפש הדואה, כן המשודדים האלה יכללו לפעמים צמלה אחת כל עוז ונועם הדמיון, וצמלה אחת ימלאו את הנפש כלה התפעלות. כמו, והוא פְּרוֹתָן יוֹצֵא מִחֶפְתּוֹ, אשר צמלה אחת קענה השליט לזייר לנו את היופי * וההדר וההלת ששון המתדאים צפני השמש כאשר תלא על הארץ צנקד לא עצות * וכמו כן השגיב מאד לזייר את מהירות תקופתה ומהלכה הנפלא הסוצצ צמון קגד מאד כל ארצות תצל והימים הרחוקים, צדמותו אותה צדום נתיצה אל הגצור הסואף לקדחת נשק צשטף הדולתו הנודאה "ישיש כְּגִבּוֹר לְרוֹץ אורח

אורח "ומה נעמה מלילת דוד! צליירו לנו איך הצדיק המדכא יוכל לנצטוח על זאת משפט צדקו ליום הגדול אשר יעשה ה', כאשר יצטח כל איש על אלה הבקר והבהרים, אשר יולידם אלהים צעתם יום יום על פני תצל מצלי התמהמה אף רגע."

**גֹּל עַל יְהוָה דְּרַפָּךְ
וּבִטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה
וְהוֹצִיא כְּאוֹר צִדְקָךְ
וּמִשְׁפָּטֶךָ כַּצַּהָרִים * (תהלים ל"ז)**

ומה נפלא דמינו אשר לקח לו על מהירות כליון רשעי ארץ "כהמס דונג מפני אש יאכדו רשעים מפני אלהים" וצמיד אחד הרים כדונג נמסו מלפני יהוה מלפני ארון כל הארץ" (השמיט ממליצתו רעיון האש ולא אמר: "כדונג מפני אש נמסו הרים וכו'") כי לו עשה כן, אזי החליט מאד את עוז הליוד הנפלא; יען אם נשים אש לפני תל דונג הגדול כהר צל ימס רגע, ויארך הזמן מעט עד יתמוגג כלו ויאצד; לזאת צייד רק הפיכת טבע ההדים המצוקים לפני חמת ה' באחרו כי יהיו כדונג לפני ארון כל הארץ אשר להט פיו יאכל להצות ** — וצדלותו לצייד קולד ימי האקט וחולשת חייו דמה אותו אל לין הסדה "כציץ השדה כן יציץ" לא אל לין הבנים אשר צעמל עוצד הגן ונולדו, ימשך עת קיומו מעט; כי אם אל לין הסדה אשר דודס אין לו' ואל תדמה כי צדמיון הזה כצד השלים לצייד את דיקות חיי האדם; כי עוד למטרוד אחד דמיון נשגב ממנו "ימי כצל נטיו" וצדצדי אסף עוד דמיון אחד נשגב גם מזה "כחלוס מחקיץ אדוני בעיר צלמה תבזה" לא כחלוס ליל אשר לפעמים יארך מעט עת היותו, כי אם כחלמות אשר יתהוו מ הקיץ; והס חזיוני צוקד העולים צדוח האדם, אחרי אשר נפשו החלה כצד להקיץ, אך עוד לא סרו חצלי התנומות מניל עיניו, והנה הס נאפסים מהר ומתחלפים מדגע אל רגע. — אך אין נשגב צמליזה

כאיש

(* ועל דרך זה כאשר צוהר הנניח הושע את בני עמו יומי מדודים, לשון אל אלסיס ולדעת את דרכיו נכל מאדם, סנטיס על אלה הסועה ס' עליס, צדמותו את אלה ס' להושיע, אל חולא טשחד אשר נל יקדל לנוח נמועד קננוס לו'.

**וְנִדְעָה נְהַדְפָּה
לְדַעַת אֶת יְהוָה
כִּשְׁחַר בְּבוֹן מִזְצֹאֵי (שושע ו')**

** והנט נפלאס המליזה סוזת מתיניט הנעטיח כדדומס נספר מינס (א' ד') - וסנן!

באיש האלהים אשר הפליא לנזיר גם משך ימי דרות רעות צעוך אל הנלחי נאמס ותבו "כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור ואשמורה בלידה" —

והנה עתה אחרי אשר דאית קורא נעים! את רוצ התפארת אשר יתנו המשלים והדמיונות אל המליצה, אלאך גם כן את יתרון שאת לשוננו הקדושה, וזודיעך איך היא מסונלת מאך לשיר ולהליצה; וזה, צהיות כי הדצה שמות התארים צלשונו כגודים המה משמות עצמים ידועים אשר ימלא צהם המקרה המתאמר ההוא צנמות רצ, ועל דרך זה דעיון התואר עם יופי הדמיון ל"עם דעיון העצם אשר אליו ידמה המתואר צמקרה הידוע. נאחדים המה צמלה אחת. כמו שם התואר אדרום הוא כגוד משם עצם דם והנה ענין המלה "מד אהו כדס" וכן "שם צהוב הוא כגוד מן "זהב", וענינו "מד אהו כזהב" וכן שם קודר הנאמר גם "הוא (ולרוב צדדי המליצה) פחת התואר שחור. כגוד משם קדר אשר תבינה צו אומה ידועה השחורה צמלה פני אנשיה (להיותם) נוסעים תמיד עם אגליהם צמדצרות ארך ערב הליהטים מלהצות חוס נודא, לתוד שמה מקום מדעה למקניהם), וכן התואר ערב המודה על נעימות ועונג, כגוד הוא על דרך זה משם עצם ערב, וענינו "נעים כמו-הערב". כי צאלרות החמות כארץ" כנען וצציותיה, הערב הוא עת נחמד מאך אל צני אנוש היעפים מחדצוני יום ליהע, ועליו ישישו יושצי האלרות האלה כמשוש אנוש נחלה על יום תרופינו וכמשוש אסיר צדל על יום החפשו; כי מלצך התחלף אז תצערדת חוס נודא צלללי ערניים המכסים פני חלך, "גם רוח לח"*) יש אז מפאתי הים התיכון, אשר ישיצ צנועם נשיצותיו את נפשות הענופים מלהצות יום צועל — וכן שם הדרה כגוד הוא על דרך זה מן הדר; צהיות כי צען ההדה ידמה צעוך אל שאר חלקי הבור, כהר קטן העולה מצין דחצי המישור — ומאלה תדון על השאל —

ודאוי שתדע, כי לא לעולם ידמה המשל צמקרה ידוע אל הנמשל, אצל נהפוך הוא לפעמים, כי יתנגד המשל אל הנמשל צמקרה אשר ידוצד ממנו; ואז תכלית המליץ צהנאת המשל, היא, אך למען עורר התמוהון צלצב השומעים על המלא המקרה הידוע צעלם הנמשל, כמו:

**כי יש לעץ תקוה
אם יכרת
ועוד יחליף
ויזנקתו לא תחרל**

אם

*) ולדעתי מקרה לזאת הסנה העת אשר אחרי צוה סמטש, נערה דרת חשכת הליל ארלט, והעת אשר אחרי פנות פוסך אשילה, נערה לאח סמטש על הארץ: כ ט, על שם רוח לש אשר יסג אז נארץ כנען ליבתוחי קין, ידוע לידועי טעם סארן סטיא.

אִם יִזְקִין בְּאַרְצֵי שְׂרָשׁוּ
 וּבְעֶפְרַיִם יָמוּת גִּזְעוּ
 מִיַּרְיַח מִיָּם יִפְרִיחַ
 וְעָשָׂה קָצִיר כְּמוֹ גֶטֶע
 וַיִּגְבַּר יָמוּת וַיִּחַלֵּשׁ
 וַיִּגְוַע אָדָם — וַאִיֵּן? (איוב י"ד)

וידמיו יקח הדצה פעמים משלים כאלה, ויפסל זהם את מליכתו
 שחאלך מאלך כמו,

גַּם חֲסִידָה בְּשָׁמַיִם
 יִדְעָה מוֹעֲדֶיהָ
 וְתוֹר וְסִים וְעָגוּר
 שְׁמְרוּ אֶת עֵת בּוֹאֲנָתָהּ
 וְעַמִּי לֹא יִדְעוּ
 אֶת מִשְׁפַּט יְהוָה • (ידמיה ח')

גַּם הַנְּבִיִּים חֲלָצוּ שֵׁר
 הַיְגִיקוּ גּוֹרֵיהֶן
 בַּת עַמִּי לְאֶכְזָר
 בַּיַּעֲנִים בְּמִדְבָּר • (איכה ד')

והנה גם משל כזה אם לאוי לצוא צשלילה יצוא על דרך שאלה צמאלד
 מחייב; כי צמלילה העזרית לא יצוא לעולם משל על דרך שלילה כמו.

הַתְּשִׁבָה בְּתוֹלָה עֲדִיָּה?
 כְּלָה קְשׁוּרִיָּה? —
 וְעַמִּי שְׂכַחוּנִי
 יָמִים אֵין מִסְפָּר • (ידמיה ז')

הַיְעֹזֵב מִצּוּר שָׂרִי
 שֶׁלֶג לְבָנוֹן?
 אִם יִנְתְּשׁוּ
 מִיַּם זָרִים קָרִים נוֹזְלִים? —
 כִּי שִׁבְחוּנִי עַמִּי
 לְשׂוֹא יִקְטְרוּ • (סג י"ח)

והנה לתעמים מלאנו משלים טובים על ענין אחד צפסרי הקודש ;
 ולהעיר את לב התלמידים אעתיק מקלת מהמה , ואלדד עליהם כיד ה'
 הטובה עלי .

— ישעיה דלדלתו ללזיד את טפס לב דשעי ישראל אשר שכחו אלורה מושיעם ,
 יקח את דמיונו מהשוד והחמוד אשר לבס אטוס מכל צהמות הארץ , וכל
 זאת כל יעשו כסכלות מעשי הפושעים האלה . כי השוד והחמוד כל יעזרו
 את אדוניהם אף כי יום יעמוס להם משא כבד , וכל יקשיצו לקול זר כי
 יקראם ללכת אחדיו , צהיותם אזהצים את אצום צעליהם אשר יט אליהם
 אוניל אחרי כלות עצודתם הקשה ; וישדאל אשר צהס צחר ה' אך לטויצתם ,
 וישחק צהס לתתם עליון על כל גויי הארץ , לא העצידם צעבודת אנוש ולא
 הוביעם צעמל לאומים , המה כוזרו ממנו וילכו אחרי אלילי תהו .

יֵדַע שׁוֹר קוֹנְהוּ
 וְחִמּוֹר אֲבוֹס בְּעֵלָיו
 יִשְׂרָאֵל לֹא יֵדַע
 עַמִּי לֹא הִתְבּוֹנֵן • (ישעיה א')

יודמיה לתכלית הזאת לקח לו אף הוא דמיון כזה הנעים צעלמו ;
 אמנם לא ימצא צו אמתת תוקף הליד כצדמיון ישעיה .

גַּם הַסִּידָה בִּשְׂמִימִים
 יֵדְעָה מוֹעֲדֶיהָ
 וְחֹר וְסִים וְעִגּוֹר
 שְׁמְרוּ אֶת יַעַת בּוֹאֲנָה
 וְעַמִּי לֹא יֵדְעוּ
 אֶת מְשַׁפֵּט יְהוָה • (יודמיה ח')

ישעיה צדמותו ללייד קצון מזויי ישראל אל עיד הקודש צבוא עת הרץ,
ידמנו לקצון השיות הנטושים על פני השדה, אשר מהר יקצנו יחד לקול
תקיעת הרועה התוקע צופר צבוא עת האספס *

וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא
יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל
וּבָאוּ הָאוֹבְדִים * (בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר
וְהַנְּדָחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
וְהִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה
בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם * (ישעיה כ"ז)

והדמיון הזה יאות מאוד אל קצוץ נדכאים כאשר המה ינס צני ישראל
צבוא ארצות בלותם ; אמנם צדמיון אחד נשגב ממנו (אף כי איננו נכון כמוהו
אל מושב הענין) ידמה הושע את הקצון הנפלא הזה כי הוא ילייד לנו את
ה' המאסף נדחי ישראל, באלוהי השואב זקול גאנו אל גודותיו הנפזרים אנה
ואנה לערוף טרף, ואשר מלי שמעם קול שאגתו, יעצנו את ערפם ויחדרו
כלם באחד לצבוא אליו *

אַחֲרַי יְהוָה יֵלְכוּ
כְּאֲרִיִּה יִשְׁאָג
כִּי הוּא יִשְׁאָג
וַיִּחַרְדּוּ בָנִים מִיָּם
יִחַרְדּוּ כְּצִפּוֹר מִמִּצְרַיִם
וּבִיּוֹנָה מֵאֶרֶץ אֲשׁוּר
וְהוֹשְׁבֵתַיִם עַל בְּתֵיהֶם
נָאוֹם יְהוָה * (הושע י"ח)

והנה הסיוף הנציף להבדיל עוד את יופי הדמיון הנשגב הזה למאור ;
זה (ח) צהכפילו הפעלים שאג, חרד, (צ) צליידו לנו גם מהירות הקצון
ליוד שלם, כי ידמהו לתעופת הצפור והיונה *

אמנם

* סמאיים אובדים ונדחים יאמנו על האזן כנמליזם ימקאל : את
הנדרת לא השבותם ואת האוברת לא בקשתם (ימקאל ל"ד י')

אמנם זכריה צנזרו אתו על גאילת ישראל לא סר מדמיון ישעיה ; כי הוא
 מלייד לנו את ה' המאסף את נדחי עמו, כדועה אשר נקול שדיקיתיו מאסף
 הוא את נפולו עדדהו *

אֲשַׁרְקָה לָהֶם וְאֶקְבְּצֵם
 כִּי פָרִיתִים
 וְרָבוּ כָמוֹ רָבוּ
 וְאֶזְרְעֵם בְּעַמִּים
 וּבְמִדְבָּרִים וּזְכָרוֹנִי
 וַחֲיוּ אֶת בְּנֵיהֶם וְשָׁבוּ
 הַשִּׁיבוֹתִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 וּמֵאֲשׁוּר אֶקְבְּצֵם
 וְאֵל אֶרֶץ גִּלְעָד וּלְבָנוֹן אָבִיאֵם
 וְלֹא יִמָּצָא לָהֶם * (זכריה י')

ישעיה צנזרו אתו ללייד מעמד האומה אשר תצעתוכה אותה לרות רבות
 פתאום ובהמלטה מאחת תלצדינה האחדת, יליידנו צדמיון כזה :

וְהָיָה הַגָּם מִקֵּל הַפַּחַד
 יְפוּל אֶל הַפַּחַת
 וְהָעֵלָה מִתּוֹךְ הַפַּחַת
 יִלְכַּד בַּפָּח * (ישעי' ג"ד)

והדמיון הזה לקוח ממנהג לידת החיות * כי הליידים אחרי חפרס צור
 גדול למען הפיל לתוכו את החיה ואחרי הכיחם פח יקוש צעזרי הצור *
 ינעקו יחד נקול גדול צעזרי מדצן החיה למען הצדיח אותה ממחציה ;
 ובהחפזה לצדוח מקול הפחד תפול אל הצור, או אם גם תלזיח לשזב ולעלות
 מהר מתחתיות הצור, תלכד צחצלי מוקש העמומים לרגליה *
 וצדצרי עמום מלזכו דמיון אחד נכצד מדמיון ישעיה על ענין זה :

כְּאִשׁוֹר יָנוּם אִישׁ
 מִפְּנֵי הָאָרֶץ
 וּפְגָעוּ הַדּוֹב
 וּבָא הַבַּיִת

יִסְמַךְ יְדוֹ עַל הַקִּיר וַיִּשְׁכַּח הַנְּחָשׁ • (עמוס ה')

הנה דמיון הזה נשגב מאלך ופעולתו רצה צנפס, זהיותו מלייד לנו מקרה נורא אשר יקרה אך לעתים רחוקים • גם דמיון עמוס תהי נשיכת הנחש צעוד אשר יחתור האיש להנלל מחמת הדוב, (כי לאסת יסמוך ידו על הקיר למען עלות הגב ולהנלל מדופו) ודמיון ישעיה תהיה לכידת הפח אחרי אשר עלתה כצר החיה מן הפחת •

והנה צטרס אכלה לדבר מענין המשלים והדמיונות אשר צספדי הקודש, דלוי שאעירך עוד קודא נעים! ולהביך לך, אשר לא תוכל לטעום היעב את עזו ונועם דמיונות רבים צספרים האלה, אס לא דרשת בתחלה את טבע ארץ כנען ותבונתה לגלילותיה, ואת מנהגי ומדות אנשי ארצות המזרח • כי דמיונות ומשלים רבים ימלאו צספדי הקודש, הלקוחים, או מדברים הנמלאים והכדאים צארץ היא הדחוקה מארצות מושצנו והנצלת מן מאלך צצנעה, או ממדות ומנהגי בני קדם השונים מאלך ממדות ומנהגי העמים, אשר אנהנו שוכנים יתה צקדצס • עד"מ דמיון זס מים כצירים שוטפים פני ארץ נמלא לדוב צמליית ספדי הקודש ללייד צו איד וצצר גדול הצא צפתע פתאום; וזה תצבת טבע ותבונת הארץ אשר ישצו צה מליצי העצרים ואשר ללו צה לדוב את השחתת השטף • כי הירדן אשר ממזרח ארץ ישראל גאה יבוא מדי שנה צצנה בתחלת ימי הקיץ צעת ימס משא השלב אשר על דאש הלצנון האדיר, ופלגים יצלי מים יצלו אז מראש הצודים, ילפתו אדמותיהם צין נקיקי הדים וחבו סלע עדי השפכס לתוך נחל ירדן, אשר יעלה אז על גדותיו צקול המון נורא לכסות את כל חלקת הארץ סציצו צשאון מימיו — גם הדי צבת וגצעות הדצה ימלאו צארץ ישראל, וציניהם עמקים קטנים; והיה לעת גסם דצ יפלו זדמי המערד מראש ההרים האלה צקול דעס נורא, ויהיו לנחלים המנסיס צשטף הליכותיהם את כל פני העמקים —

וכן ימלא לדוב צמליית ספדי הקודש משל דדת מי גסם דצ על הלחה פתאומית; וזה תצבת פלא פעולת הגסם צארצות המזרח • אשר צימים מעטים יהפוך שמה ארץ ציה למקום ערן • כי צעתותי האציצ והקיץ צעת כי יאתה מחדרי קדים על ארץ כניען וסציצותיה רוח חדישית, המפיץ חוס לורט צנכפי וגו; אז אומללו פתאום כל שדי תנוצות, תמעלפנה כל נאות עדנים עס גנות המד, גם אש תיצט כל עינות מים, ומצועי נוזלים יחדצו ויהיו למקום צמאון • אך כשרך" — צמת הרוח אחד ימים אחרים, ומערד דצ יפיק אל מאולדות שחק על ארץ צחיחה; אז מהר ישצו יפריחו תלמי תלאוצות, יעטפו נאות שדי האמללים נטעי נעממים, גם אל מעינות האדמה ישצו קרים נחלים, וכל אפיקי הארץ ימלאו מים •

והנה בגנים לא יצליחו צארצות המזרח החמות מאלך אס לא תשקינה אותם תעלות מים המתחלקות צתונס להדעיז את עפרותיהם; ואך אס יום או יומים יעמודו הנצלעי שפעת מי התעלות האלה ייצאו כל צמחיהם מחוס הלוהי וסגן הכעצדי יהי לחורצ ציה • ופלגי מים כאלה ימשכו צחפיות הארץ ממי הנחל או הצנכה הקרוצים אל הסן, ועוצר הסן יעה אותם כפי הפנז מערגות

לא

בערבות נחמים לעמי פרי ומעמי פרי לערבות נחמים, למען כלכל כל נאצחי
בגן איש לא בעדר. ולזאת דמה דוד את האיש הלדיק אשר ימלא ה' כל
משאלותיו, לען שתול על פלגי מים אשר פרו יתן צעתו.

וְהָיָה כְּעֵץ שְׂתוּל

עַל פְּלָגֵי מַיִם

אֲשֶׁר פְּרִיּוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ

וְעָלְהוּ לֹא יִבּוֹל

וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ • (תהלים ח')

וישעיה דמה את דשעי הארץ הארונים מהר צדשעתם, לבן אשר איש
לו תעלות באלה.

כִּי תִהְיֶה

כְּאֵלֶּה נֹבֶלֶת עָלֶיךָ

וְכַגְּנָה אֲשֶׁר מִים אֵין לָהּ • (ישעיה ח')

ומה נעמה מלינת יחזקאל! המדמה את מלך אשור האדיר על כל
שאלים צפדשת גדלתו ובגזרתו, לארז גבה קומה העולה בלכנון אשר נהרות
יפוצצוהו מכל עזריו; ושאל מלכי ארץ ידמה לארזי בגנות אשר ישמו אף
עמעלות הנהרות האלה.

הִגֵּה אֲשׁוּר אָרְזוֹ בְּלִבְנוֹן

יָפָה עֵנָף וְחֹרֵשׁ מִצֵּל

וְגִבָּה קוֹמָה

וּבֵין עֲבוֹתָיִם הָיְתָה צְמֻרְתּוֹ

מִים גִּדְלוּהוּ תְהוֹם רוֹמְמָתּוֹ

אֶת נְהַרְוֹתָיָה הוֹלֵךְ

סְבִיבוֹת מִטְעָה

וְאֶת תְּעֻלוֹתָיָה שִׁלְחָה

אֶל כָּל עֵצֵי הַשָּׂרָה

על

על פן נִבְהָא קוֹמְתוּ
 מִפֶּל עֵצֵי הַשָּׁרָה
 וַתִּרְבֵּינָה סְרֵעֹפֹתָיו
 וַתִּתְאַרְבְּנָה פְּאֵרוֹתָיו * (יחזקאל ל"ב)

צ״ד לנו הנציח את התהום, כמשתוקקת ומתאמלת בכל כחה לרומם את הארץ הזה ולגדלהו למעלה ונל ארצי השדה, צאמרו כי התהום צעמתי היליכה (הלידי צמלת הולך הוא תמת חידק כנהוב, ותהום יאמר זלשון זכר ונקבה) את נהרותיה סביבותיו יען כי הוא מעטה ד"ל המטע אשר חשקה צו, ואל עלי השדה שלחה אך את תעלותיה.
 ומתעלות מים כאלה אשר ימשכו בתוך חלקת הבגן מקצה ועד הקצה ככל אשר יחפץ עובד הבגן *), לקח שלמה משל לקמות צו לצ מלכים ושדים אשר ציד פ' הוא להטותו כפי חפצו.

פְּלִגֵי מַיִם
 לֵב מֶלֶךְ בְּיַד יְהוָה
 עַל כֹּל אֲשֶׁר יַחְפוֹץ יִמְנֹו * (משליכ"ב)

ומשני הדים גדולים אשר צאח כנען יקחו מליצי העצריים שני משלים שונים. האחד הוא הד הלצנון הסוצצ והולך מקצה מערבית לפומית ועד פאת מזרחית דרומית לארץ ישראל; והוא כולל צדוצ בצבו ודום תועפותיו. כי ראשו המכוסה צמעטה שלב וקרח צדוצ עתותי השנה יביע פד ממעל למשכנות העננים, ועל פמיו ארזים בצוהי קומה לזין מספר, הקורעים עצי שמים בצאחן צמדתם; וממנו יקחו מליצי העצרים משל לקמות צו כל דצר בלדד ונשבצ או דצ תעזמות: כצנזן הכפלא בצוזה קומתו ורוחצ עליותיו, (זכריה י"ח, ידמיה כ"צ) או כמלך אדיר אשר לשמעו יחדרו גוים ולחמים, (ישעיה)

* סחכם מוינברדעלל נספרו אשר נפצ בעסעותיו דרך ארצות המזרח, ידנד מעיר דמשק לאחור: "סעיר סזאש יושנצ נצסנת גנים נחגדים מאד אשר יקיסוס סניצ נחסלך סלסס ימים" כל עזי כל פרי נטויעים נחקן סגנות העדיות "האלס אשר ישקס אוחס סוסר ברזי (Chrysothaos) נספרי הקדונויעס) "היורד מאסרות ספר אשר חיס לעיר, ונדדתו יפרד לטלסש נחלים: כותל "ססיכון סולך נכחו דרך העיר דמשק, ומקס יסלח את עימיו אל כל נארות "סעיר; ושני נחלים האחרים ילפחו ארחותיהס מימין ומשמאל אל סגוים "הרבים סנראיס יחד כיער גדול, ואשר חמס ישפוז אף ימלו את סנחלים סאלס "דרך ספעלות הנמשכות אל חונס" - וסחנס סזס יספר לנו גס מתצניח נצרות סלתס סננאות עד היוס על פני ירוסלים, ואשר עשאס סמלך לאסוך "מהנס סעלות למען ססקות את גנותיו אשר נטע לו; וננעלצ נספר קסלת: עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ כל פרי עשיתי לי ברכות מים להשקות מהם יער צומח עציפ'.

(ישעיה יוד) או כחיל עצום אשר פחד ואימתה לפניו יהלכו (חזקוק ז') - והשני הוא הר הכדמל המתרחצ צין ערי שונם ועיפתה על שפת הים האחרון, והוא נהדר מאוד וכחמד להשכיל צלמחי חמדתו אשר יפאדונו כגן אלהים. כי את ראשו ינסו פרחי נועם הנותנים ריח להשיצ נפש, ועל פניו יסויברו תאניה ורמוץ וכל עלי ערן, המה יתנו את כלם על ערבות חמד אשר להם מתחת; וממנו יקחו מליצי העצדיים השל לקמית צי כל דצר נעים וכחמד למדאה: כשרי לזא מלחונה ציום הלזסם ציקדת מדיהם, (ישעיה יוד) או בעיר הנחמדת צהוד הצנינים ותפארת האדמינות (ירמיה ד'). ומה יפה דמה המשודר (סיד השירים ה' ז') את מדאה האיש בצנורתו אל הלצנון, ואת מדאה האשה צתפארת יפיה אל הכדמל! —

וכן ימלאו השלילים דנים צספדי הקורט השלולים ממעשים הנהוגים אך צין צני קדם - כמו

וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא
אֲשֵׁים אֶת יְרוּשָׁלַיִם
אֶבֶן מַעֲמָסָה לְכָל הָעַמִּים
כָּל עוֹמְסִיָּה שָׂרוּטָה יִשְׂרָטוּ
וְנֶאֱסָפוּ עָלֶיהָ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ * (זכריה י"ג)

ולהצין ענין המשל הזה ונועמו לאוי שתדע, כי יושבי ארץ יהודה וסניצותיה ינהגו עד היום להליצ ארץ גדולה וכזדה לפני שערי הערים, ואלוה יאספו הנחודים צימי חג, לנסות זה את כחם; ומהם אשר ידימו אותה רק עד צרכים, ומהם אשר ישאוו עד העצור, ואשר כחם דצ מאך יעמסוו על כתפיהם: והנה ילייד הנציוא איך כל גויי הארץ צקנארתם צישראל אשר שצו ויהיו לתפארת עמים, יאספו יחד צאחדית הימים לפני ירושלים כי יתארתו להודיק לעפר קרנה; אמנם כלמו צעד ריק ייעפו, כי אחרי לקדם אותה, תהיה תמורתם פלע וחצורה ומות מד.

וכן צמלצת ישעיה:

הִנֵּה שֹׁמְתֶיךָ לְמוֹרָג
חֲרוֹץ חֲדָשׁ בַּעַל פִּיפּוֹת
הַדּוֹשׁ הָרִים וְחֲדוּק
וְגִבְעוֹת כְּמוֹץ תָּשִׂים
תִּזְרֵם וְרוּחַ תִּשְׁאֵם
וְסַעֲרָה תִּפְּץ אֹתָם * (ישעיה מ"ח)

מקום דינת השלמים צאלות המזרח הם ההרים הרמים והגבעות
הכסופות; יען כי עליהם יש הדוח צדו עז, וימחה להפין המון ולנקות
הגרעיים ממנו.

ואל יפלא צעניך הקודא הנעים! על אשר הציא הנציא צמלינו
הסגורה משל כזה הלכות ממלכה אשר יעשה עתה אך לעירי העם; כי אם
על זה תתפלא, תתפלא אף על משלים דנים כאלה הלקוחים ממעשי עזרי
האדמה, והממלאים לרוב צמלינות הסגורות אשר צמדי הקודש. אצל דאח
סתדע כי עם בני ישראל אשר שנו לצד צאך דה וקס, סוכיט צדעות
וצחקים מהמון לאמים אשר סביבותיהם, לא הרצו אז מסחד וקנין את
אלרות אחרות ועמים דנים, למען הוציל אל ארץ ישראל סגולות המדינות,
אף לא התעסקו לרוב צאלים צמלכות ההדר והתפארת והאמניות סונות כל
מעשי חדש וחושב; יען כי חפץ היקר והתפארת בכלי פז וכתם, צמוט
ארמנות והיכלי עונג, צמח מלבושי גאות, וכדומה, מוזד היה גם לרוב גדולי
העם אשר לא התפארו צאלה ואל אחיהם הנקלים. אך רוב יביעתי אנשי האומה
היתה רק מצודת האדמה וצמדעה מקנה; מעצודת ארמנות שצע איש לחס,
וצדנת ה' היא הנשודתה וצדנות עקדיו. והנה לא היתה אז מצודת האדמה
נקלה צעניוהם, כאשר היא צימיו עתה עוצה אך לעירי העם; אצל גם
גדולי ישראל אהבו לעבוד כאשר העם צעמקי שך וצמדומי כס, ונכדיו
התלונו לעמים דנות את עקרי ונדעיתם צנאות מדצר, הרחק מעיר מוסס —
ולזאת אל יפלא צעניו צדאותו כי לפעמים ללחה דוח עז וצורה מאת
ה' על איש עושה מלכה צבור ונת, ויהי לחושע להציל את ישראל מיד
לוחצו; או כי מצין צמדי המחדשה הודס הגבר לציא אלהים להטוף אחרות
עליון על עם כחלתו, או כי ממכלאות לאן הציא אל איש לתת שצט מלך צכפו
לרדת צצטוי יעקב.

ועוד נשאר לי לדבר על משלים הנדאים; דים מאוד והממלאים לרוב
צספר אחר מספרי הקודש, והוא ספר שיר השירים — אמנם ערס
אגלה לך את דעתי מענין הספר הזה וחצוד שירי, ואומר:
הנה הספר הקטן הזה הנכבד מפאת יקרת מלינותיו, הוא לפי הנראה
נערך בהמשך והחצוד צין שירותיו הקטנים; והמבצאים אשר הביעו צדריהם
אלינו כלאו למאד מענה צקשוד השירים האלה, ולפיהם יהיו צאמת נפרדים
צענין אחד מאחד, עד אשר ידאה הספר הזה כחלוס הצא צרוב צמיונות —
לא כן דעתי עמד! אשר לפי מרשצותי השירים האלה כלם על ענין אחד
הם, מבוניים מראשיתם ועד קס, כתצם שלמה מלך ישראל למען הזכיר
לדוד אחרון מקרה אהבים אשר קרה לו את אחת צנות עמו. וענין
המעשה אשר עליו יסב כל צדרי השירים הקטנים האלה לדעתי כך הוא:
שולמית צת עובד אדמה ופת מואר מאלך חשקה צה נפש המלך שלמה
לאהבה; וידא כי לא יכול לפתותה ללכת אחריו, כי מלא לבה דצק צבעד
דנה לאן, ויצאה צחוצק יד אל צית הנשים אשר לו צירושלים. ויהי כי ישצה
שמה צין צנות תעוביו, ויתאמן המלך להטות לבה אליו, ויערוך לפניה מצמד
מענין שולחני, וילצישה עדיי פז וכתם כאחת צנות המלכה; אכן לא פתה
שולמית אל סגולות המלך ואל עין מחמדיו, וישאר לבה נכון עם הנער הדועה.

ויהי

יהי כי אדנו לה ימים צלמון המלך, ותמלא מקום לנוס מחדרי כלאה,
 ותנח את דודה אל אחת שדי המנוחות, להתעלם צעח שמה צאהבתם כל
 הימים. ובענין הכתוב האחרון: **ברח דודי ודמה לך לצבי וכו'.**
 והנה המשורר יליד לנו את המעשה הזה בארצו עשר שירים. צפיר
 הראשון נראה את הנערה ככלאה צדרי הברמון (האדום), ומשתוקקת לשיז חל
 דודה למען התענג הנשיקות פיה. וצפיר האחרים נראים מדצרת מצעד
 חדכי הברמון אל דודה העומד צחלר צית הנשים, או כי נשמע את שיחתה אשר
 תשיח אתו על פני השדה צלל אלוים וצרותים, אחרי אשר הלליחה להתגנב
 מעולר ציתו ההלך ולצקק לדגשים את דודה צפיר מדעיתו; ולפעמים תשיגיה
 אותה שמה צרות ירושלים (והן העלמות דעותיה הסוכנות אתה צצית הנשים)
 נדמת מעוז אהבה על צרי דודה, "הרועה ישציע אותה לצלל תלייכה
 לעורר אותה למען השיצה, עד שתחפץ. ופעם נראה את המלך צעלמו מדנד
 אתה, או כי ידקף אחיה על מרכצת תפארתו, וכהשיגו אותה יתחנן עליה
 לשז אל היכלו לאמור; **שובי שובי הישולכיות!** ופעם נשמע את צפיר
 אחי הנערה, אשר יהתלו צלחותם צאפס ונחמתם עליה; כי נחרו צה על
 "היותה ממאנת לנטות אחרי חפץ המלך, אשר לנצוד ולגדולה יהיה
 למשפחתם."

ותכלית המשורר אשר שם לנגד עיניו צהצרת המעשה הזה צפירי
 הנחמדים, הוא, להראות עוז האהבה הנלוכה אשר לא ינלחה כל אדיר
 תנל, והוא תאשר לפעמים צעדן משושיה את נפש הניעד העני, ותדיוח הנחלת
 שחיותיה את "המלך הגדול אשר לשול יעמוד לקומה צלולרות מנמיני."
 כי היא עזה כמות המורה גדול וקטון, ודשפיה הם נדשפי שלהצתיה, והם
 להצות הצדק הנורא, אשר מדי ענרו דרך המון מים הצלורים צעצו שחק צל
 ינבה אשר; כן לא ינחד עוז אהבה נאמנה מחמת אויבים רבים אשר יקומו לה
 לשענה; **ואם יהן איש את כל הון ביתו באהבה בוז
 יבוז לו.**

זה כללית ענין השירים האלה, ועתה הטע אונן אלי קודא נעים! כי
 אשז לנצחם אחד אחד על פי ההקדמה הזאת —

שיר השירים אשר לשלמה

הכתוב הזה העומד צתחלת השיר הראשון מודיע לנו גם את מהות כל
 השירים האחרים הצאים אחריו צללל; צלמרו כי הוא שיר תהשירים (האדנעה
 עשר) אשר נכתבו מאת שלמה.

השיר הראשון

(א) **ישקני מנשיקות פיהו**

כי טובים דודיך מיין

לריח

ה E

לְרִיחַ שְׁמֵנֶיךָ טוֹבִים
 שֶׁמֶן תּוֹרֵק שְׁמֶךָ
 עַל-כֵּן עַל־מוֹת אֶהְבֹּךָ
 כִּשְׂכֵנִי אֶחְרִיק נְרוּצָה
 הִבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו
 נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ
 גִזְפִּירָה דוֹדֶיךָ מִיָּזוּן
 מִיִּשְׂרָאֵל אֶהְבֹּךָ

שְׁחֹרָה אָנִי וְנֶאֱוָה
 בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם
 בְּאֶהְלִי קֶדֶר
 בִּירְעוֹת שְׁלֵמָה
 אֵל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחֹרְחֹרֶת
 שִׁשְׁזַפְתָּנִי הַשָּׁמֶשׁ
 בְּנֵי אֲמִי נֶחְרוּ בִי
 שְׁמֵנִי נוֹטְרָה אֶת הַכֶּרְמִים
 כֶּרְמִי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי

שולמית העבודה צדקתה היא המלכות נשיר הזה, כי צערה אש
 אהבה צהבינה. והנה תגיד אל צנות ירושלים העלודות אמה, את עולם
 תשוקתה לשון ולהתדועע את אהובה; כי דודיו טוצים המה לה מיין עדנים
 מתאדם צמדקי פז וכתם, אשר יליג לפניה המלך צאהצתו אותה. גם מלאשית
 שמנים אשר תמשחנה נשי שלמה צדקתי זהבן, טוצ לה שש יפעפ דודה, אשר
 כריח שמן תודק הולך ומתפשט למרחקים, ותופש לצ עלמות רבות לאהבה אף
 כי לא דאורו עוד פנים אל תנים — והנה העלמה השכורה מחוס אהבה עזה
 העבודה צעמומיה, כמעט החלה לצר מנשיקות דודה תדמה אותה עומד
 לפניה ותכוך מליה אליו; ומעולם תשוקתה לנאת מהיכל כלאה, תחלה את
 פניו לאמוד: **כושכני אחריק! נרוצה.** כי אף כי הביאה המלך חדריו
 להתהלך שמה בין קירות פז על דלפת אבן יקרה, היא לא תדע שמחה ויגל כי
 אם צחנת אהובה; וצחיותה עתה נפרדת ממנו צמדתי היכל מלך, אך צנאת
 תחוס ותמלא מדבוע כי תשיח את דעותיה מיקרת דודיו הטוצים מיין

שחורה

שחורה אני • עתה תסב שולמית את דצריה אל העלמות אשר
 צחצחה צבית הכסים, וצתים לצצה תאמר: אל תתמהנה על חשקת דודי
 המפואר צרוב יפיר, צדלותנן שחני שחרודת; כי צלונת נארה אלני כיריעות
 שלמה המוליעות צחקרי מושצנו. ואשר לחודות הנה כמדלח השלב, אף כי עתה
 ארזה שחרודת כאלהי קדר נרהם אהלים אשר יעשו צני קדר יעידות העזים
 הדצים אשר להם וימכרו אותם למדחקים אל רועי צאן הכטושים על פני השדה
 צרוב עתותי השנה, ואשר יחסו תחתיים מזדמני חודף ומחצוני קין; ואולי
 גם אל דורה הדועה היה אורח כזה. כי שזפתני השמש, צהדות צי מחי
 צני אחי על היותי נאמנה צאהצתי אל הנער העני, וישמוני נועדה את
 הנרמים •

השיר השני

הגידה לי שאהבה נפשי
 איכה תרעה
 איכה תרביץ בצהרים
 שלמה אהיה כעוטיה
 על עדרי הבריה
 אם לא תרעי לך
 היפה בנשים
 צאי לך בעקבי הצאן
 ורעי את גדותיך
 על משפנות הרועים •

הגידה לי • הם דצרי שולמית המצלת מתוך אשכנזי ההרמון אל
 דורה העומד צחוק • (כי הדנה פעמים יתהלך הוא צחלד צית הכסים, למען
 התענג לפעמים צמחה רעיתו כי תלין מצין החרכים, או למען התעקן
 לרגעים אף צנעים שיחתה אם לא תשורנו עין שומד) והנה היא תשלכו איפה
 ירצין צעת צהדים; (כי כחוס היום תלצה צנות ההרמון מקצ צדריהן להשיצ
 נפשו צננות חמד כי תתלכנה שמה צללי עזי עקן, ואולי תלליח אז לנטוש
 צין סכני חודש מלל את הכדיסים שומדיה ולצדוח השדה למען התעלם אתו
 שיה ציקום מצצן עדריו) והוא יגידנה כי תלא אף צעקצי הצאן ואז מהד
 תדועע אתו ותדעה עמו את גדותיו על משכנות הרועים — והנה אמד
 גדות יך מעולם אהצמו אליה, כי כנפשו כדכסו לה הוא •

השיר השלשי
 לְסוֹסְתֵי בְרֻכְבֵי פְרָעָה
 דְּבַתֶּיךָ רַעֲיָתִי
 נֶאֱוָו לְהַיָּךְ בְּתוֹרִים
 צְוֹאֲרֶךְ בְּחֶרְוִים
 תּוֹרֵי זֶהָב נַעֲשֶׂה לָּךְ
 עִם נְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף
 עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבּוֹ
 נִרְדֵּי נִתֵן רִיחוֹ
 צְרוּר הַמּוֹר דּוֹדֵי לִי
 בֵּין שְׂדֵי יְלִין
 אֲשַׁכַּל הַכֶּפֶר דּוֹדֵי לִי
 בְּכַרְמֵי עֵין גֵּדִי *

לְסוֹסְתֵי בְרֻכְבֵי פְרָעָה. הם דגרי שלמה: כי הוא הרצה לפחד
 את סולמית צעדי עדיים כיד המלך למען הטות לצה אליו, יען צזאת התפשטה
 לצית העלמות; ונתה יספר לה, איך ייטיבו העדיים האלה את יפי תוארה.
 כי נסוסתי צמדכנות תפאלתו אשר צאו ממלכות המצרת צמללות פז
 והדר מתגורסן יותר נל צמדת תוארה; כן נאו לחייה עתה מצדאשונה צעדי
 התורים אשר עשה לה, והוד נוארה כליל הוא צהדר חרוזים אשר העניק
 לצגרותיה — ועוד יצטיחנה לעשות לה תורי זהב וחללי כתם דגים ויקדים
 מאלה אשר עשה לה, אך אם יוחן צעיכיה כאשר תתאוה כפשו, והנה היא לא
 תשעה אל אמדי אהצה הכוזלים העל שפתי מלך אף לא אל עדיי זהב; ומידאתה
 את פני המלך לצלתי הכלימו צדגרי סרוזים, לא תכונן את דגדיה אליו,
 אך צמדדת צינה לצין עמלה תאמר: עד שהמלך במסבו נרדי נתן
 דִּדְחוֹ וכו'. כי אף כי נדדה (כנוי ליפיה) נתן ריחו על מסבת המלך ד"ל שהביע
 עשפל מקותה אל תלצ המלך ותמלא חן צעיניו; הנה בכל זאת לא ימוס דודה
 הדועה מצכונה, כלוד המוד וכאשכול הכופר הכן צין שגיה אשר תמיד לנוכח
 עיניה הוא.

השיר הרביעי
 הַנֶּךְ יָפָה רַעֲיָתִי
 הַנֶּךְ יָפָה עֵינֶיךָ יוֹנִים

הנך

הַנֶּדֶד יִפֶּה דוֹדִי
אֶף גַּעִים
אֶף עֲרִשְׁנוּ רַעֲנָנָה
קִרוֹת בְּתִינוּ אַרְזִים
רַהֲיִטְנוּ בְּרוֹתִים
אֲנִי חִבְצַלַת הַשָּׁרוֹן
שׁוֹשְׁנַת הָעִמְקִים
כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוֹחִים
כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבְּנוֹת
פְּתוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר
כֵּן דוֹדִי בֵּין הַבְּנִים
בְּצִלוֹ חֲמִידָתִי וַיִּשְׁבַּתִּי
וּפְרִיו מְתוֹק לְחִפִּי
הִבִּיאֲנִי אֶל בֵּית הַיָּיִן
וְדִגְלוֹ עָלַי אֲהַבָּה
סִמְכוֹנִי בְּאִשִּׁישׁוֹת
רַפְדוֹנִי בַתְּפוּחִים
כִּי חוֹלַת אֲהַבָּה אֲנִי
שָׂמְאָלוּ תַחַת לְרֵאשִׁי
וַיְמִינוּ הַחֲבִיקָנִי
הַשִּׁבְעָתִי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם
בְּצַבָּאוֹת אוֹ בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה
אִם תַּעֲרִרוּ וְאִם תַּעֲרָרוּ
אֶת הָאֲהַבָּה עַד שְׂתַחֲפִין *

הסיד הזה הוא סיד ענות ציון שגלמית וציון הרועה, אחרי אשר הללחה
(כפי משאלתה צסיר 3) ללאת מציון שזאות קרת ולהתרועעלרגעים את דודה
הרועה על שדי מנוחות; והנה יחדיו ירצנו צא הבזים צין משפתי הרועים על ילוע
חזיר

חזיר ודשא תחת מכך למדת אחים וענפי צדוטים, ובהתעלס יחד שמה יהלל
 הדועה אליה את יפעת תוארה, אשר לקחה את לבו לאחור: **הנך יפה
 רעיתי! הנך יפה!** — והיא גם היא תשיב אמרים אליו במהלל ימיו
 ורוצ נועמו עליה לאחור: **הנך יפה דודי! אף נעים!** — כי אם גם
 צחצחתו לא תשכון בהיכלי עונג לקים אשר יסבבו על העות שן תחת כל קירות עץ
 מופז, ככהיכלי המלך שלמה; טוב לה לנוח זמן שפנים על ערש דשא ויזוע
 דענן, תחת כל ארזים וצדוטים אשר נקורות צמים יחופפום מחדצוני שמש *
 כי היא תדביע אך במלכוי שדי וצמשכות הכפרים, מקום אשר חצלתה אמה ואשר
 חיתתה שמה צדאשית ימי נעוריה * ולזאת תדמה עצמה אל החצלת המהדרת
 פני גנת השרון, ואל השושנה העולה צעדגות העמקים, אשר כל עוד נעושה
 היא צלחמת מצנתה תגל ותפרח אף תזיל ריח ניחוח ותהי עקן לעינים; אך
 אחרי הקטפה כי תוצל אל מקום אחד, מהר יסגרו מעינות ריחה, יצולו כל
 עלי חמדתה ותהי למדמם דגל — והנה מן השושנה אשר ענית שולמית לקחה
 לה למשל, רק להען קמות בה את עולם אהבתה אל שדי * ההתנחות; ממנה
 יקח דודה הדועה משל, לקמות זו גם רוצ יפיה ויתר שאתה על כל צנות גילה *
הביאני אל בית היין * הדועה יציאה אל בית היין אשר על פני
 השדה, והוא אהל הנטוי צדו צדו לרצות המזרח אלל מללת הדקדק ואשר ימכד שמה
 יין לעוצדי הודח היעפים כי יחפזו להשיב רוחם * והנה ידוע כי היין צחמו
 יוסיף ללהט אש התשוקה הצוערת; וכמפורח אשר יעל שלהבת עת *
 מהינלוטים "הנחצאים צמדי האפר, כן השנר ילהיב ללהבות עוז דשפי
 האהבה הטמורים כלל אנוש * ולזאת תחלה שולמית חליון עז אחרי אשר צא יין
 הומה אל בליותיה; כי * עתה צעדה אש על אש צעמוותיה, ולזה הוא לה
 כים זועף אשר סעד על סעד יגרסוהו ויחצוהו לשדשהו מתהמות עולם * אמנם
 צהיותה עתה על פני השדה מקום אין משכב שמה אף יזוע אשר תע עליהם את
 ענמותיה הכצדים עליה מדוב האהבה העלורה נקצצם, תתחנן אל העומדים
 עליה אשר יעשו סתך ומסעד אל ראשה צאשישות והם הלחות אשר ישימו בהנה
 היין, אף ימהרו ללקט תפוחים מן הצצים למען עשות לה מרפד מהמה * כי
 היא חולת אהבה ודגליה לא יכללו עמוד; ולולא כי אהבה יסמכנה צשמאלו
 תחת לראשה וצימינו יחצקנה, תפול לארץ מתעלפת צמכאוצי האהבה —
 והנה ידוע כי מעצב העלוף הוא להוליד תדומה צנפש, ולכן תמהר שולמית
 להרדס אחרי התעלפה; אך עוד מעט והנה צנות ירושלים דעותיה אשר אתה
 צצית הנשים עם הסריסים שומדיהן תשיגינה אותה * כי * דדפו אחריה על
 אשר נחצאה לצדוח מהמה, והדועה צתום לצצו ישציע אותן לצל תמהרנה להעיד
 ולעורר אותה למען השיבה העידה, עד שתחפן להתעורר מעצמה אחרי
 כלות העלוף — ומה נפלא יופי המליצה צשלשת הכתובים האחרונים מהשיד
 הזה! המצין יעשם את חיון נועמם, כלם מחמדים! כלם ממתקים! —

ה שיר החמישי
קול דודי הגה זה בא
מְדַלֵּג עַל הַהָרִים

טקפין

מִקְפִּיץ עַל הַגְּבוּעוֹת
דוֹמָה דוֹרֵי לְצַבִּי
אוֹ לְעוֹמֵר הָאֵילִים
הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחֵר כְּתִלְנוּ
מִשְׁנִיחַ מִן הַחֲלָנוֹת
מִצִּיץ מִן הַחֲרָבִים
עָנָה דוֹרֵי וְאָמַר לִי
קוּמִי לָךְ רַעֲיָתִי
יָפְתִי וְלִכִּי לָךְ
כִּי הִנֵּה הִסְתּוּ עִבְרֵי
הַנָּשִׁים חֲלַף הַלָּךְ לוֹ
הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ
עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצֵנוּ
הַתְּאֵנָה חֲנֻטָּה פְּגִיָּה
וְהַגְּפָנִים סָקְדָר נָתַנוּ רִיחַ
קוּמִי לָךְ רַעֲיָתִי
יָפְתִי וְלִכִּי לָךְ
יוֹנְתִי בְּחִגּוֹי הַסְּלַע
בְּסִתֵּר הַמְּדֻרְגָּה
הִרְאִינִי אֶת מְרֹאֲךָ
הַשְּׁמִיעִינִי אֶת קוֹלְךָ
כִּי קוֹלְךָ עָרֵב
וּמְרֹאֲךָ נְאוּהַ
אֶחְזוּ לָנוּ שְׁעָלִים
שְׁעָלִים קְטָנִים מְחַבְּלִים כְּרָמִים

וכרמינו

וּכְרַמֵּנוּ סִמְדָר
 הוֹדִי לִי וְאֲנִי לוֹ
 הִרְעָה בִישׁוּשָׁיִם
 עַד שִׁפּוֹת הַיּוֹם
 וְנָסוּ הַעֲלָלִים
 סוֹב דְּמִיָּה לְךָ הוֹדִי
 לְצָבִי אוֹ לְעוֹפֵר הָאֵילִים
 עַל הָרֵי בְּתָר *

קול דודי • שולמית המשקפת מגוצה חלנות הכרמון דואה את דודה
 הדועה צא אליה מרחוק כלצי למהר ; עוד מעט , והנה הוא עומד כצד אחד
 כתלי צית הנשים והשכיח צעד החלנות לדצר עמה , ולמען פתוה ללכת אחריו
 ילייד לה את נייעם האצו צעד פדש הדך תפארתו על פני נאות שקי , כי השמיד
 מנסה הסלב והקדח מעל פני האדמה , וסס יצוע דשא ונצנים תחתיבס , גס
 יספר לה שמחת צעלי הכנף אשר צקול תרועתס יתלאו את כל היעדים זמד *
 והנה ימשיל את שהוצתו העגורה צצית הנשיס ליונה המסתתרת בחגוי הסלע ,
 ויצקס מלתה להדאותו את מדאיה צלי חלון הצדיל ולהשמיעהו את דוס קולה
 העדצ עליו מאד * כי עיניו לא תשצענה מדאות את מדאיה אך צעד החרכים ,
 וזאזיו לא תמלאנה די עונג משמוע אך את " לחש קולה צעד האשנצ ;
 וצבתאותו מאך לשנצ ולשמוע את נעים קולה כימי קדס , יזכיר לה דאשית שיד
 כדמים אשר הדצה לשמוע ממנה צימים הדאשונים צעוד אשר התנלס אתה
 צנרס עזודתה לאמור: **אהזו לנו שעלים ! שעלים קטנים !**
כחבלים כרמים , וכרמנו סמדר — והנה היא תצעיחצו כי עז
 אהצתה אליו עוד כנדאשונה ; אך כעת לא תעדצ את לצב להדצות אמדים
 אתי מפחד הסומדים המשועטים צחלצ צית הנשים לתוד תהלכות כל איס וליס
 שמה * אמנס כפנות היוס וחשכת ליל תנס פני חלד , אז יחיס את פעמיו כלצי
 ובעופד האילים לצוה אליה למען התעלס אתה צאהבים —

הַשִּׁיר הַשְּׁשִׁי
 עַל מִשְׁכְּבֵי בְּלִילוֹת
 בְּקִשְׁתִּי אֶת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי
 בְּקִשְׁתִּי וְלֹא מִצְאָתִי
 אֶקוּמָה נָא וְאַסֹּבְבָה בְּעִיר

בשוקים

בְּשׂוֹקִים וּבְרַחֲבוֹת
אֶבְקָשָׁה אֶת שְׂאֵהְכָה נַפְשִׁי
בְּקִשְׁתִּי וְלֹא מִצְאָתִי
מִצְאוֹנֵי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹכְבִים בְּעִיר
אֶת שְׂאֵהְכָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם
כִּמְעַט שְׁעַבְרָתִי מֵהֶם
עַד שֶׁמִּצְאָתִי אֶת שְׂאֵהְכָה נַפְשִׁי
אֲחֻזְתִּי וְלֹא אֲרַפְנוּ
עַד שֶׁהִבְאוּתִי אֶל בַּיִת אִמִּי
וְאֶל הַדָּר הַזֶּה הַיְהוּדִי
הַשְּׁבַעֲתִי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם
בְּצַבָּאוֹת אוֹ בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה
אִם תִּעִירוּ וְאִם תִּעוֹרְרוּ
אֶת הָאֵהָבָה עַד שֶׁתִּחַפְּצִי

הסיד הזה כולל מספר החלום אשר חלמה שולמית מאת דודה על משכבה צדדי ההרמון כי האצה אשר תשולל כל רעיוניה יומם, היא תשתדד על עשפנותיה גם לינת תנומתה צלילות; וחלמות ליל ידצרו אליה מאת אהובה, ומידוך כפשה חיוני שנה לה יגידו. והנה צדמיון אחד החצונית הנעימים אשר רחשו על משכבה צלילות, נקשה את דודה הרועה, וכאשר לא מלאכתה קמה ותסווצ צדחנות קרת למען נקש אותו שמה, ותשאל גם את שומרי העיר לשמור: **את שאהבה נפשי ראיתם?** — אך רגע ענדה מהמה מלאכתה ותציאהו אל צית אמה להתעלם אתו שמה צאהצים, ושמה נפלה מתעלפת צעה החסק, ותשמע את הרועה המציע צנות ירושלים אשר ילאו לדרוך אחריה לצל תעירינה אותה כנסוף הסיד הרציעי.

והנה הסיד הקטן הזה הוא אחד השירים היותר נכזדים אשר ילאו מתחת ידי משורר לנוש מיוס הוסך מלאכת הסיד ועד עתה, כאשר יטעם המצין; ולא אעיר את הקורא כי אם על חמשה משיגיו אשר ייפיהו למאך, והם (א) כנוי **שאהבה נפשי**, אשר תכנה צו תמיד את דודה, וכפילת הכנוי הזה הרצה פעמים. (ב) כפילת הפעל **בקש** חיוה פעמים. (ג) התנגדות הפעל **מצא** במאמר **מצאוני השומרים** לפעל **מצא** במאמר שלפניו **בקשתיו ולא מצאתיו**. (ד) שאלת **את שאהבה נפשי ראיתם?** אשר תשאל שולמית את שומרי העיר מצלי הזינד להם שמו או משיגיו

משיביו; זה, יען אשר צדמיונה יקר הוא צכל צמי אנוש, וכל שוכני תצל
יכירוהו לרוצ יקרו (ה) עוצ שולמית את שומרי העיר צטרס השיצו הס עוד
על שאלתה, זה מרוצ חפצה למצוא אותה, אשר כל יניחנה לנוח על מקום
למד אך רגע — והען!

ה שיר חשביעי

מי זאת עולה מן המדבר
בתימרות עשן
מקטרת מור ולבונה
מכל אבקת רוכל
הינה מטתו של שלמה
ששים גבורים סביב לה
מגבורי ישראל
בלם אחיו הרב
מלמדי מלחמה
איש חרבו על ירכו
מפחד בלילות
אפריון עשה לו המלך שלמה
מעצי הלבנון
עמודיו עשה בסף
רפידתו זהב
מרכבו ארגמן
תוכו רצוף אהבה
מבנות ירושלים
צאינה וראינה בנות ציון
במלך שלמה
בעטרה שעטרה לו אמו
ביום התנתו וביום שמחת לבו

צפיד הזה יליד ועד המלך את שולמית צעותותי הליים • והנה ענדיר
 ירכי צורה על מעט תפארתו אל הנערה המתגודרת על פני הסדה (מדבר) צצית
 יעד הלצחן אשר לשלמה; והמלך מלוצס צנאוי צגדי תפארתו כציוס חתימתו •
 וגם ענדיר אנשי החיל שומרי דאשו יקיפיהו מכל ענדיר כחשפט הרלכים •
 ונדארתו את הנערה המדחק הולכת וקרצה אליו, ישאל כמתפלל על נחון
 מצעדיה ויגל רח ערבים אשר תפיץ למדחקים צצמי משחתה: **מי זאת**
עולה וכו'? — והיא צבציעה אותו פתאים נגלה עליה צהדדת כנדיר •
 תשתומם על חמדת מכלוליו על פאל כתס אפריונו ועל חיל צנדירי ישראל חנדירי
 חרצ אשר יעטדוהו סציצ; וצתוס לצה תקדח גם אל רעותיה (צנות ציון) ללאת
 אליה למען התפלל צמחזה תפארת המושל האדיר. " (וכל קודח משכיל אשר
 לו חך לעעוס היטצ לשון הכתובים: **מן הנה ממתו עד צאינה**
וראינה, יצין ויכיד כי דנדי אחד ילידי ערי הסדה המה, אשר הסק צל
 הסכין הנעודרו לדארת את יקר תפארת חלרות המלכים) • אמנס מכל עושד ננדור
 המלכות אשר ידאח לה המלך לא כתעה נפשה לסוד תני דרך אומן אשר אחזה צו
 מלצ; ואנחות המלך האוכצ עת צל ידומו, כי לצ שולמית עוד נכון הוא את
 יועה הלאן, ונשיר הצא נמלאכה מדברת את דודה •

השיר השמיני

הַנֶּךְ יָפָה רַעֲיָתִי
 הַנֶּךְ יָפָה
 עֵינֶיךָ יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמֶּתֶךָ
 שְׁעָרֶךָ כַּעֲדָר הָעֵזִים
 שִׁגְלָשׁוֹ כִּיהָר גִּלְעָד
 שִׁנֶּיךָ כַּעֲדָר הַקְּצוּבוֹת
 שְׁעָלוּ מִן הַרְחָצָה
 שִׁבְלָם מִתְּאִימוֹת
 וְשִׁבְלָהּ אֵין בָּהֶם
 כַּחוֹט הַשָּׁנִי שִׁפְתוֹתֶיךָ
 וּמִדְּבָרֶךָ נְאוּה
 כִּפְלַח הַרְמוֹן רִקְתֶּךָ
 מִבַּעַד לְצַמֶּתֶךָ
 כִּמְגִדֵל דָּוִד צְוֹאֲרֶךָ

בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת
אֵלֶּךָ הַמְּגִן תְּלוּי עָלָיו
כֹּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים
שְׁנֵי שְׂדֵיךָ
בְּשְׁנֵי עֶפְרַיִם תְּאוֹמֵי צְבִיָּה
הַרוֹעִים בְּשׁוֹשְׁנִים
עַד שְׂיִפּוֹחַ הַיּוֹם
וְנָסוּ הַצִּלְלִים
אֵלֶּךָ לִי אֵל הַר הַטּוֹר
וְאֵל גִּבְעַת הַלְּבָנָה
בְּלֶךָ יָפָה רַעֲיָתִי
וּמוֹם אֵין בְּךָ
אֲתִי מְלֻכְנֹן כְּלָה
אֲתִי מְלֻכְנֹן תְּבוֹאִי
הַשּׁוּרֵי מְרֹאֵשׁ אֲמָנָה
מְרֹאֵשׁ שְׁנִיר וְחֶרְמוֹן
מִמְעוֹנוֹת אֲרִיזוֹת מֵהַרְרֵי נְמָרִים
לְבַבְתָּנִי אַחֲזֵתִי כְּלָה
לְבַבְתָּנִי בְּאֶחָד מֵעֵינֶיךָ
בְּאֶחָד עֵנֶק מִצְוֹרְנֶיךָ
מֵה יָפוּ דוֹדֶיךָ אַחֲזֵתִי כְּלָה
מֵה טוֹבוּ דוֹדֶיךָ מֵיַיִן
וְרִיחַ שְׁמֹנֶיךָ מְכַל בְּשָׁמַיִם
נִפְתַּת הַטַּפְּנָה שְׁפָתוֹתֶיךָ כְּלָה
דְּבַשׁ וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנֶיךָ
וְרִיחַ שְׁלֵמוֹתֶיךָ בְּרִיחַ לְכָנוֹן

גן געוול אַחוּתִי כְּלָה
גַּל גַּעוּל מֵעֵין חֶתוּם
שְׁלַחֲךָ פָּרְדִם רְמוּנִים
עִם פְּרֵי מְגָדִים
כְּפָרִים עִם נְרָדִים
גִּרְדִּי וּכְרַבִּם קָנָה וּקְנָמוֹן
עִם כָּל עֲצֵי לְבוֹנָה
מוֹר וְאַהֲלוֹת
עִם כָּל רְאֵשֵׁי בְשָׂמִים
מֵעֵין גַּנִּים בְּאֵר מִים חַיִּים
וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן
עוֹרֵי צָפוֹן וּבּוֹאֵי תִימָן
הַפִּיחֵי גַנֵּי יִזְלוּ בְשָׁמֶיךָ
יָבּוֹא דוֹדֵי לְגַנֵּי
וְיֹאכַל פְּרֵי מְגָדֵי
בְּאֶתִי לְגַנֵּי אַחוּתִי כְּלָה
אֶרֶיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׁמֵי
אֶכְלֶתִי יַעֲרֵי עִם הַבְּשֵׁי
שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֶלְבֵי
אֶכְלוּ רַעִים
שְׁתּוּ וְשָׁכְרוּ הוֹדִים *

הַנֶּךְ יַפְדֵּה * הַס דְּצֵדִי הַדּוֹעָה אֲשֶׁר צַמְשִׁים יִהְיֶה אֶת יוֹפֵי אֱהוּצַתּוֹ ;
וּמַשְׁלִיו לְקוֹחִים הַמָּה מֵהַדְּצֵדִים הַבְּלֹאֲצִים וְהַגַּעִימִים עֲלָיו וְאֲשֶׁר יוֹס יוֹס יִרְאֶס
עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה : עַד הַעֲזִים , עַד לֶאֱזֵן , חוּט הַשֵּׁנִי , (הַנֶּקֶד לַפַּעַמִּים עַל
לֹאדֵי הַעֲלֹאִים) דְּמוֹן וְצִנֵּי לְצֹאִים * אֲמַנְס צְהִיּוֹת כִּי לֹא יִמְלֹא צִין דְּצֵדִים כֹּאֲלֵה
מַשֵּׁל נֶכֶךְ , לְדַמּוֹת צוֹ אֶת לֹאדֵה הַעֲגוּל וְהַחֲזֵק וְהַמַּעֲרֵד צַחְדוֹ כֶּסֶף וְהַצֵּב ;
יַמְנֵה לְקַחַת דְּתִיּוֹן מִמְּגַדֵּל דּוֹךְ אֲשֶׁר מֵאֵז צֹל דֹּאשׁוּנָה אֶל יְרוּשָׁלַיִם לְרֹאשׁוֹת אֶת
אֱהוּצַתּוֹ הַעֲזוּדָה שְׁמֵה , הַשְׁתּוּמֵס עַל גְּזֵבָה חֲמוּתִיו , כִּי בְּגֵבָהֶס לֹא רֹאֵה עוֹד
צַנֵּל

צנל צניני ערי השדה — והנה אמר **אלה המגן ואחדיו בל שליטי**
הגבורים; כי צנינו יהיה אלה סך עצום מאלף מאד, ומי יכול כפי
 מחשבותיו לאזור יותר מאלף? — והנה מהפלת מהללי הדעה אשר החלו
 בצד לפרוץ בדרך הנישיות נכלמה הנעדה ותצוה, ותבקש לסוד מאתו; אך לצלתי
 הכלימו תגידו כי עתה כצד עליה להט מוס היום, ולזאת נפשה חשבה עתה
 ללכת אל הרי המוד ואל בצעות הלצונה אשר צבית המלך, להנפש שמה צללי
 ערן, עד אשר יכצרו דוחות הערצ להשיצ כל נפש עיפה — אזל הדועה צל
 יציחה להפדד עוד ממנו, כי אם יוסיף לפחד את כליל יפיה, ויפתנה ללכת
 אחר; כי אם גם נחצרתו לא תנוח צין סצני קמי ריח וצלל הרדי צושס בצבנות
 המלך, עוז לה להסתלק עמו צין צתדי הלצנון ומשס יסודו יחדיו אל עמקי
 חמד העטופיס צנעוסי גש ופרחיס, ואשר צין עפרותיהס ילפתו מי מנוחות
 הנוזליס מדאש הצודיס — והנה מהגן והלצנון אשר עלו עתה על צדנו יקח
 משליס חדשי לקמות צהס את יפיה וגם לנישיותה ועל דרך מלגה יסב את דצדיו
 אל רוח נשון ותימן ויקלס אותס להפיח מהד את גנו למען יזילו נטעי נעמניו
 את נועס ריחס; והיא צהיחה נכלמת מהפלת מהלליו תדיחנו מעליה ותגיד
 כי טוב לו לצוא אל הבן אשר נטע צעמלו ולאגול שמה את פדי הבדיו מהרציצ את
 דצדיו דמיונות שונות מנטעי פדקס, ומהצביר עליה שצח על שצח צמליס
 סין מועגל צס — אזל הוא ישיצ לה כי כצד צא אל בנת מטעו ואף אכל שמה
 יעדו עס דצשו צחצרת מדעיו אשר קדאס אליו להתעלס עמו, וכעת נפשו לא
 תדע עוגג כי אם צהלל את פאל מעלותיה אשר ימלאו את כל לצו; אמנס
 בעצד יט אחזן אל מצות ארוניו אשר מפניו נחתה נפשו, בן הדועה יקשיצ אל
 לצון סהונתו, וכעת ידוס ומחללה.

ה ש י ר ה ת ש י ע י

אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עֵר

קוֹל דוֹדֵי דוֹפֵק

פִּתְחֵי לִי אַחֹתִי

רַעֲיִתִי יוֹנְתֵי תַמְתִּי

שְׂרָאשִׁי נִמְלֵא טָל

קוֹצוֹתַי רִסִּי לִילָה

פִּשְׁטַתִּי אֶת כִּתְנֵתִי

אֵיכָבֶה אֶלְבִּשְׁנָה

תַּחְצֵתִי אֶת רַגְלִי

אֵיכָבֶה אֶמְנַפֵּם

דודי שלח ידו מן החור
ומעי המו עלי
קבתי אני לפתוח לדודי
ידי נטפו מור
ואצבעותי מור עובר
על כפות המנעול
פתחתי אני לדודי
ידודי חמק עבר
נפשי יצאה בדברו
בקשתיהו ולא מצאתיהו
קראתיו ולא ענני
מצאני השומרים הסבכים בעיר
הכוני פצעוני
נשאו את רידי מעלי
שומרי החמות
השבעתי אתכם בנות ירושלים
אם תמצאו את דודי
מה תגידו לו
שחולת אהבה אני
מה דורך מדוד
היפה בנשים
מה דורך מדוד
שפכה השבעתנו
דודי צח ואדום
דגול מרכבה
ראשו פתם פו

קְּוֹצוֹתַי תִּלְתְּלִים שְׁחָרוֹת כְּעוֹרֵב
 עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל אֶפְיָי מִיָּם
 רִחְצוֹת בְּחֵלֶב יִשְׁכּוֹת עַל מְלֶאֶת
 לְחָיו כְּעָרוֹגַת הַבּוֹשֶׁם
 בְּגִדְלוֹת מְרַקְחִים
 שְׁפֹתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים
 נִטְפּוֹת מוֹר עוֹבֵר
 יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב
 מְמַלְאִים בְּתַרְשֵׁשׁ
 מִטְּיוֹ עֲשֵׂת שֵׁן
 מְעַלְפֵת סְפִירִים
 שׁוֹקֵיו עֲמוֹדֵי שֵׁשׁ
 מִיָּסָדִים עַל אֲדָנֵי פְּזֻזִים
 מְרֵאָהוּ כְּלִכְנוֹן כְּחוֹר כְּאֲרָזִים
 הִבּוּ מִמֶּתְקִים וְכֹלֹ מִחֲמָדִים
 זֶה דוֹדֵי נֹחַ הָעִי
 בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם
 אָנָּה הִלַּךְ הַדֹּרֶךְ
 הִיפָּה בְּנָשִׁים
 אָנָּה פָּנָה הַדֹּרֶךְ
 וְנִבְקְשׁנוּ עִמָּךְ
 דוֹדֵי יָרֵד לְגִנּוֹ
 לְעָרְגוֹת הַבּוֹשֶׁם
 לְרַעוֹת בְּגָנִים וְלִלְקוֹט שׁוֹשְׁנִים
 אָנִי לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי לֹ
 הַרְוֵעָה בְּשׁוֹשְׁנִים

יָפָה אֶת רַעֲיָתִי כְּתָרְצָה
 נֶאֱוָה פִּירוֹשָׁלַיִם אֵימָה בְּנִדְגָלוֹת
 הַסָּבִי עֵינֶיךָ מִנְגִדִי
 שָׁהִם הִרְהִיבֵנִי
 שֶׁעָרַךְ כְּעֶדֶר הָעֵזִים
 שֶׁנִּלְשׁוּ מִן הַנִּלְעָד
 שֶׁנִּיךָ כְּעֶדֶר הָרְחִלִים
 שֶׁעָלוּ מִן הָרְחִצָּה
 שֶׁפָּלַס מִתְּאִימוֹת
 וְשֶׁפָּלָה אֵין בָּהֶם
 כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רִקְתָּךְ
 מִבְּעַד לְצִמְתָּךְ
 שְׂשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת
 וְשִׁמְנִים פְּלִגְשִׁים
 וְעֵלְמוֹת אֵין מִסְפָּר
 אַחַת הִיא יוֹנְתִי תִמְתִּי
 אַחַת הִיא לְאִמָּה
 בָּרָה הִיא לְיוֹלְדָתָהּ
 רְאוּהָ בְנוֹת וַיֵּאשְׁרוּהָ
 מְלָכוֹת וּפְלִגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ *

אֲנִי יִשְׁנָה * שׁוֹלְמִית הִיא הַמְּסַפֶּת צָסִיד הַזֶּה אֶת אֲשֶׁר קָרָה לָהּ
 צִאִישׁוֹן לִילָה * אַחֲדֵי הַיּוֹתֵה נִדְרַמַּת עַל מַעֲטָה צְהִיכַל מַלְךְ וְרַעֲיוֹנוֹת כַּפְּסָה
 הַתְּהַלְכוּ צְנוּעִים דְּמִיּוֹן חַזִּיּוֹנִי שָׂכָה לְשׁוֹט הַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן צְמַשְׁכּוֹת עֵדֶן אֲהַבָה ;
 פִּתְאוֹם נִדְדָה מַעֲלִיָּה הַתְּנוּמָה אֶת כָּל לְצֹא הַחַזִּיּוֹנוֹת צְנוּתִיָּה , מִקּוֹל שֶׁאֲרוֹן
 דָּוִד אֲשֶׁר דָּפַק בְּאֶשְׁכְּזִי הַחֲלוֹן לַמַּעַן תִּפְתַּח אֲלֵינוּ אֶת דְּלֹתֶי חֹדֶר מַשְׁכְּבָה * וְהַכֹּהֵן
 מִדַּת הַכֹּנֵעַ הִיא הַמִּנְיַעָה אֲרוּתָה מְמַלֵּא אֶת רִנָּתָה אֲהַבָה , וְלֹא אֲהַבָה לְהַדִּיחֵנוּ
 מַעֲלִיָּה צְדָרִי שׁוֹא : פִּישְׁמַתִּי אֶת כְּתַנְתִּי וְכו' ; אֲכַן לֹא הֵאֱרַב צֶל
 נֶמֶס מְדַרְזִי סְרוּזִים נֶאֱלָה , וְעוֹד הוֹסִיף לְשַׁלַּח אֶת יָדוֹ בְּמַתְחָן צַעַד חוֹדֵי
 הַשֶּׁנֶה

האשכנז — אז נהפך לזה עליה; ונכנסת ים הנגד מעוז סופה וסער,
 בן המו-כלייתיה עליה מעוז אהבים, אשר כלה גרש גרשו מקרבה כל מורא
 חוק מוסד ודת הנעז. והנה קמה ממעטה לפתוח לדודה, [וצנעים מלילה
 מליירת תודיע לנו אשר זה נהיה כמעט אחרי שכזה על מעטה; כי ידוע עוד
 לחים היו משמן הנור אשר משחה (כמנהג צנות ההדמון) לפני שכזה, וכפתחה
 הדלת נעמו כפיה מור על כפות המנעול] אך על כה ועד כה סר דודה מן
 האשכנז ועזר. אז יצאה נפשה מדוץ החדרה צעזרו (בדברו כמו על
 דב"ו ל"ל צעזרו) צראתה כי חמק ואיננו; ותלך ותסווצ צרחות העיד
 לצקטו, מצלי חשוק את דגליה מפחד השומרים צלילות, ונגעעה עד החמותים
 הורם לעיפה מעליה מאת שומרי החמות, כי חשצה לזונה. ונטווד הצוקר
 כמזאז אותה נעדרת העיר ירושלים, תתחנן אליהן ותשציע אותנה צאם תמלאנה
 את דודה, אשר תגדינה לו שעודנה חולה מדוץ אהבתה אליו כצדאונה —
 ונהתפלא הנעדרת האלה על עוצם תשוקתה אל דודה, תלייד להיה את
 תפארת אהבה ואת יתר שאתו על אהובי אשר הנעדרת, צמשלים שונים אשר
 כלם לקוחים המה מהדגדים היקרים הנראים אליה יום ויום צהיכל המלך
 וצגנות נוחדיו: כגלילי, זבז וכעשת שן, וכיוונים הרומחות צמים זנים (אשר
 לרוב צחותם תקראם חלב) הממלאים את הצדכות הנחלצות צגנות המלך,
 וכדומה. וכשמוע נעדרת ירושלים את יקר תפארת דודה ואת יפעת תוארו
 תחפזנה לדעת מאתה אי זה הדך הלך למען תוכלנה לצקטו אתה; והיה
 תשיצ אליהן: דודי ירד לגנו וכו'.

והנה צעור אשר תשיחיה יחדיו צתהלות הרעה הנחמד, ידואה הוא
 צענמו אליהן; וראשית דבריו אשר יכוון אל אהבתו, הוא מהלל יפיה,
 צדמותו אותה צפאך מראה אל העיר ירושלים כלילת יופי, ואלו העיר תרזה
 הנודעת גם היא ליופי ולתפארת. ועל אשר הצדיותהו מעליה תמול הלילה
 יאמר כי היא נוראה כנדגלות, והם מחכות אנשי הצאצ ציום הקם, ציום
 אשר ינוסם דגל אימתה צראשם (ועעם נדגלות צנפעל, כי הדגל יפעל מאד
 צלצ צנשי המלחמה ציום קרצ, ומדי דאותם אותו תלת אש תשוקת הנלחון
 צלצותם, כידוע.) והנה משמוע אומד קשה כזה יוצא נגדה מפי צחיד לזה
 ככלמה הנערה ותצוש, ותשלח צפיו את דשפי אש עיניה הנוללות מאהבת
 עוז הצוערת נקרצן, להביד כי עוד לזה שלם אתו צאהבתה כימי קדם;
 אכן הרועה צמד רוח יצקס מאתה אשר תסצ את עיניה מנגדו לצל תשוציה
 להתנעות אותו צחמדת מצען, כאשר עד הנה הדחיצו עוז צנפשו, והצטייחוהו
 על שקר — אמנם נעצ קטניה המעברת לדגעים את פני השמש ציום עוהר
 שמים, אשר חיש תמוב ותלך הלום; בן חיש עזרה החמה מנפס האוהצ
 הנחמן, ועתה יסוצ לפאך את יפיה צדמיונות שונות" כצסיר השמיני,
 ועוד יוסף לנשאה על כל המלכות והפלגשים אשר דואה צצית הנשים אשר
 לנשמה. (ואל תתמה צאמור הנער הרועה ששים ושמוכים על כל נשי המלך
 אשר הביעו לשך אלה; כי הלא בן אמר למעלה אלה המגן על מגני כל צצות
 צצורי ישראל) — וזה נטלם הסיר התשיעי.

השיר העשירי

מי זאת הנשקפה כמו שחר

יפה כלבנה ברה פחמה

אימה בנדנלות

אל גנת אגוז ירדתי

לראות באבי הנחל

לראות הפרחה הנפן

הנצו הרמונים

לא ידעתי

נפשי שמתני מרפבות עמי גריב

שובי שובי רשומית

שובי שובי ונחזה בך

מה תחוו בשומית

במחולת המחנים

מה יפו פעמיך בנעלים

בת גריב

חמוקי ירכיך כמו חלאים

מעשה ידי אמן

שריך אגן הסהר

אל יחסר המזג

במגך ערמת חטים

סוגה בשושנים

שני שדיך כשני עפרים

האמי צביה

צוארך כמגדל השן

עיניך ברכות בחשבון

על שֵׁעַר בַּת רַבִּים
 אִפֶּךָ בְּמַגְדֵּל הַלְּבָנוֹן
 צוֹפֶה פָּנָי דְּמִשְׁקֶךָ
 רֹאשֶׁךָ עָלֶיךָ בְּכַרְמֶל
 וְדַלְתֵי רֹאשֶׁךָ כְּאַרְגָּמָן
 כִּמְלֶךְ אֲסוּר כְּרֹהֲטִים
 מִהַ יִּפֹּת וּמִחַ נְעֻמָּתָ
 אֲהַבָּה בַת־עֲנוּגִים
 זֹאת קוֹמְתָךְ דְּמִתָּה לְתָמָר
 וְשִׂדְיָךְ לְאַשְׁפְּלוֹת
 אֲמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְּתָמָר
 אוֹחֲזָה בְּסַנְסָנָיו
 וַיְהִיו נָא שִׂדְיָךְ כְּאַשְׁפְּלוֹת הַגֶּן
 וְרִיחַ אִפֶּךָ בַּת־פּוֹחִים
 וְחֶפֶךָ כִּי־יֵן הַטּוֹב
 הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישְׁרִים
 דוֹבֵב שִׁפְתֵי יִשְׁנִים
 אֲנִי לְדוּדֵי וְעָלִי תִשׁוֹקְתוּ •

ב"י זאת הנשקפה • הם דברי המלך הרוך אחרי שלמית והוא
 יושב במדכנת תפארה אשר יקיפו קיצי עט שומרי ראשו; והנהכדמותו לדלות
 את שלמית מדחוק ישאל: **מי זאת הנשקפה כמו שחר?** —
 כי נשחר המלחיל צאודם עפעפיו כי ינשא צמדומי ענני צוקה, את לב הלך
 נועה ציסימון לא דך, אשר נמחשני פחדיו שואף הוא אל יפעת נובה קדים;
 כן השמיח מדלח האהובה את נפש שלמה אשר הינוודל לתור אחרי מקום
 תכונתה — ודעיון השחר הציא גם דעיון השמש והיגח נגפש המלך לדמות
 צהם את נחות מלח דעיתו • והיא למען התנצל לפניו על צד דריחתה,
 תניך אליו כי התארה לדלות חמדת הגנות והפדנוים הניסה אותה וזנין חדרי
 והדמון אל נאות שדי ונדמי תנוצות: **אל גנת אגוז ירדת לראות**
 וכו' — הו אחרי נצו! הו דברי תהו!

לא ידעתי • הוּא תשובת המלך אליה לאמור: הלא לי יאות לדעת כי תלמי מהיכלי • ונחסר ונלת היחס על לפני שם **מרכבות** כנהוג לפעמים במליצה; וענין האמור הוא: נפשי המלאה מעולם אהבה היא יעלמני לעלות על מדכנותי לתור אחריך במסעת בני עמי בצורי החיל • (אשר יקדלו גם כן נדיבים מענין בהתנדב עם) ויהי המלך ידבר על לבה לשון עמו: **שובי שובי השולמית! שובי שובי ונחזה כך!** אך ענותה תדבר בלשונה לאמור: מה המדאה אתם רואים בשולמית אשר נחמד ונעים יהיה כמחולת המחכים? (והיא תנועת שני מחנות בצורי החיל אשר מימין ומשמאל למרכצת המלך) — והמלך תחת שפל ענותה יוסיף לה פחד תהלה; כי עתה אשר תחלה ללכת אחרו ולשוב יאמר: **מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב!** כי מלעדיה כוננו בפאל והדר כמלעדי צת אחד לדיני העם • ודברי מהללו נמשכים על **אסור ברהטים**, ואחרי כן יסב את דבריו אל האהבה לאמור: **מה יפית וכו'** — והנה במחשבות המליץ ידמה גוף הידח אשר פעם ידבה אורו ופעם יחסר, לכוס עגול (**אגן**) אשר פעם ידבה המשקה הנתון לתוכו עד כי יעלה על שפתו, ופעם יחסר; ולזאת יכנה את הידח השלם בעלם מלונ אורו: **אגן הסהר אל יחסר המזג • ודע זאת!**

זאת קומתך • גם הנה דברי המלך אשר במשלים יזייר לה את עולם תשוקתו • זעעם וחסך **כ"ן הטוב**, כי נשיקות פיה המה יעדוהו וישכרוהו די עונג כ"ן הטוב; ולא הדל המלך עוד מזייר לה את עולם תאותו, לולא חשבה הנערה את פיו מהרום עוד גדד הכניעות, באמרה: **הולך לדורי למישרים וכו'**, ד"ל נשיקות פי אך תלין כלודות הנה ולא לאחד, והם ידוננו שפתי דודי גם לעת תנומתו; כי גם בחלום חזון לילה ידבה באהבתי —

ה שיר האחר עשר

לְכֵה דוּדִי נִצָּא הַשָּׂדֶה
נְלִינָה בְּכַפְרִים
נִשְׁבְּימָה לְכַרְמִים
נִרְאָה אִם פְּרָחָה הַגֶּפֶן
פָּתַח הַסְּמִדֵּר הַיִּנְצוּ הָרְמוֹנִים
שָׁם אֵתָן אֶת דוּדִי לְךָ
הַדוּדָאִים נָתַנוּ רִיחַ
וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגֵדִים
חֲדָשִׁים וְגַם יִשְׁנִים

דודי

דודי צפנתי לך
מי יתנה כפאח לי
יונק שדי אמי
אמץאך בחוץ אשקה
גם לא יבזו לי
אנהגך אביאך
אל בית אמי תלמדני
אשקה מיין הרקח
כיעסים רמוני
שמאלו תחת ראשי
וימינו תהבקני
השבעתי אתכם בנות ירושלים
מה תעירו ומה תעוררו
את האהבה עד שתחפץ*

לכה דודי. הם דודי שולמית אשר תדבר על לז דודה ותפתח
ללאת אתה, מתשואות קדת אל משכנות הכפרים ואל נאות שדי, ושמה תתן לו
את אהבתה מצלי חוסך ומצלי עולדן ובעולם אהבתה אליו תתאוה להיות אחת
מאחיותיו, כי אז כל יצוזה לה אם תתנדד מהדמון המלך למען מלוא אותו
צמלונות הכפרים ולנהגהו אל צית אמה כי תתענג אתו שמה צאהצים; כי
מי יצו ללאת אחוה? — והנה מדי דצה כזה יחס כח דמיונה ממדלות
אהצים ותדמה צנפסה לנוח על צדני דודה מתעלפת צעוז החסק, והוא
ישניע את צנות ירושלים לבל תמהדנה להעיד אותה, כצאידים הקודמים*

השיר השנים עשר

מי זאת עולה מן המדבר
מתרפקת על דודה
תחת התפוח עוררתיה
שמה תבלתה אמה

שמה

שְׁמָה חֲבֵלָה יִלְדֶתָּהּ
 שִׁמְנֵי כַחוּתָם עַל לִבָּךְ
 כַחוּתָם עַל זְרוּעֶךָ
 כִּי עֲזָה כַמּוֹת אֶהְבֶּה
 קִשָּׁה כְּשֵׁאוֹל קִנְיָה
 רִשְׁפִּיָּה רִשְׁפֵי אִישׁ שְׁלֵהֶבֶת יָהּ
 מִיָּם רִבִּים לֹא יוֹכֵלוּ
 לְכַבּוֹת אֶת הָאֶהְבָּה
 וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטָפוּהָ
 אִם יִתֵּן אִישׁ
 אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאֶהְבָּה
 בּוֹז יָבוֹז לוֹ.

צִדֵּד הִזֵּה תַמְדָּאָה סוֹלְמִית מִתְהַלֶּכֶת צַהֲצַק עִם דּוּדָה עַל פְּמֵי הַשָּׂדֶה .
 וְאַחַד הַעוֹצְדִים הַדּוֹלָה אוֹתָהּ מִדְּחוֹק יִשְׁאַל : כִּי זֹאת וְכוּ' ? וּמִדֵּי הַלֵּכָה
 הַלּוֹךְ וְקִדּוֹז יִשְׁמְעוּ דְצִדִּיָּה אֲשֶׁר תִּדְצַד אֵל דּוּדָה , צַהֲצִיָּדָה לִפְנֵי יָמִים אֲשֶׁר
 נִצְדָּו , הֵעֵת אֲשֶׁר הִנֵּלָה הָאֶהְבָּה . צִלְצוֹתָם , הֵעֵת אֲשֶׁר צִנְשִׁיקוֹת פִּיהַ עוֹרְדָה
 אוֹתוֹ מִתְנוֹמְתוֹ תַחַת לֵל הַתְּפּוֹחַ הַנְּטוּעַ לִפְנֵי צֵית אִמּוֹ . וְהִנֵּה צֹאֲמָן אֶהְבַּתָּה
 תּוֹחִידָהוּ לְשִׁמּוֹד אֵת לְצוֹ נִכּוֹן עִמָּה כֹּל הַיָּמִים וּלְנִלְוֹד אֵת דּוֹחוֹ מִפְּתוּי
 הַעֲלָמוֹת אֲשֶׁר תִּצְקַסְנָה לְהַדִּיחֵנוּ מֵעֲלֵיהָ ; כִּי אִם אֶהְבַּתָּה אֵלָיו הִיָּס עֲזָה
 נְמוֹת , גַּם קִנְיָתָהּ צִוּם צִגְדוֹ תִהְיֶה קִשָּׁה כְּשֵׁאוֹל מְצַלֵּי חֲמֵלָה —

הַשִּׁיר הַשְּׁלֵשָׁה עֶשֶׂר

אֶחָזֶת לָנוּ קִטְנָה
 וְשָׂדִים אֵין לָהּ
 מַה נַּעֲשֶׂה לְאֶחֻזָּתָנוּ
 בְּיוֹם שִׁדְדָהּ בָּהּ
 אִם חוֹמָה הִיא
 נִכְנָה עָלֶיהָ טִירַת כְּסָף

וְאִם הָלַת הָיָא
 נְצוּר עֲלֶיָהּ לֹחַ אָרְזוּ
 אֲנִי חוֹמָה וְיִשְׂרָי פְּמַגְדָּלוֹת
 אִזְ הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שְׁלוֹם
 פָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה
 בְּבַעַל הַמּוֹן
 נָתַן אֶת הַפָּרַם לְנוֹטְרִים
 אִישׁ יָבִיא בְּפָרְיוֹ
 אֶלֶף בָּסָף
 בְּרָמִי שְׁלִי לְפָנָי
 הָאֶלֶף לָהּ שְׁלֹמָה
 וּמֵאֲתַיִם לְנוֹטְרִים אֶת פְּרִיוֹ

המשורר מציב לעינינו לפני חתימת הספר, את אחי הנערה, ומזייד אותם
 לנו מהתלים צאחותם הנאמנה; להגיד, כי מלכד עוז חשקת שלמה, גם אחיה
 אזהצו יקר וגדולה הליקו את לצה להיות מקשצת אל צדרי המלך. וכאשר דאו
 כי לשוא עמלו צה, ואהצתה היא כהר איתן נטוע על מוסדות עולם אשר
 כל ימוע מהמית סופה וסעד כי יתגעשו מקצה תצל ועד קצה; שמו אל
 ההתול פניהם וידצרו צה כצאחת העלמות הקטנות אשר עוד לא הביע עתה
 להיות לאיש. ויאמר האח האחד: מה נעשה לצחותנו אחדי ימים דצים, ציוס כי
 ידוצד צה מאחד צחודי הארץ? ויען האח השני: אט תנהג את עצמה על
 פי מדת הנגיעות כצחת העלמות הנצחרות, אז נשיאנה אל איש ככד; ואס
 מדאנה משחוקקת לתוד אחדי תאות לצה, אז נלודסה צסדך לכלוא את דרון
 יצרה — והנה היא תשיצס כי היא צעצמה שמה את כצודה עד הנה, אף
 כי היא גדולה מימים וככד הביע תוד עתה להיות לאיש, צהיות כי צעיני
 הנלך היתה כמולאת אושר והללחה, צנשאה חן צעיניו. ועוד תספד להס את
 אשר יקרה לשלמה את נוטדי כדמו צנעל המון, להגיד כי הטוב לעלמה הוא
 לשמוד צעצמה את כצודה.

השיר הארבעה עשר

הַיּוֹשֶׁבֶת בְּגָנִים
 חֲבֵרִים מִקְשִׁיבִים לְקוֹלָהּ הַשְּׁמַיִעִינִי

ברח

בְּרַח דוֹדִי
וּדְמָה לָךְ לְצַבִּי
אוּ לְעוֹפֵר הָאֵילִים
עַל הָרִי בְּשָׁמַיִם*

הרועה יצקש מלת שולמית המתהלכת לשוח בגנות המלך, לשיד אליו אחת שירותיה הנעימות, כי חזיריו יקליצו לקולה הערצ; אמנם היא תודיענו כי לא זה העת להשמיע את זמירותיה, אך עתה הביע התור לצדו אתו להלאה תהדי ידושלים, לתור להם מקום מנוחה אשר יתענגו צאהבים שמה כל ימי היותם על האדמה, מאין שטן ומאין מחדיד*.

והנה אם זאת תשים אל לבך קורא נעים! כי מדדך המלך הנאמן הוא, לשם צפי האדם אשר יליגנו מדצד לבגד עיניו, אך דצדים כאלה אשר יארתו אל מצב האדם הזה צחצחת יושצי תצל, ואל תכונת מעמדו צחצחנות בני אנוש; אזי לא תתמה עוד על משלים הצאים צספר שיר השירים, כמו שערך **בעדר העזים, שניך בעדר הרחלים ודומיהם**, נעל משלים אלהם. אזל כהפוך הרחוקים מאך מאך דרוצ משיגיהם מהדצדים הנמשלים אליהם. אזל כהפוך הוא. צמשלים האלה הודיע לנו המסודר את דוחצ לצו ואת עולם הננתו להיות אמן כפלא צמעשהו; כי על ידיהם צייר לבואצציר שלם את תכונת הרועה, אשר כל ימי היותו על אדמתו לא יעזוב את מגדשי העיד הקטנה אשר חצלתהו אמו שמה, ולצו אינו יודע מאומה מן הדצדים הנמצאים מהאלה לשדה מדעיתו* והנה כאשר יחס לצו למשל נושל, ישים פניו אל הדצדים המעשים הנמצאים צין נאות מדעיתו לקחת "מהמה הדמיון, אף כי דחויקיס הם מאך מאך דרוצ משיגיהם מן הדצד הנמשל; כי הלא אך המה חקוקים על לוח דעיונו, ואם לא מהם יקח את דמיונותיו, מאין יקחם? — והנה צסיר העשירי ימשל המלך (המתקנא דרועה הנאהצ) גם הוא כאחד הרועים; וצסיר התשיעי תהלל שולמית העגורה צחקרי ציתן המלך את יופי דודה, צמשלים הלקוחים מן הדצדים אשר תראם עתה יום יום צהיכל כלאה, כאשר העידותי שמה*.

ועוד זה יתר שאת למשלים הצאים צספר שיר השירים, אשר דרוצ לקוחים המה מן הדצדים הנאהבים והנעימים לחושי האדם; והמה ישלימו לעשות את הספר הזה נחמד ונעים על פני כלו, עדי יהיה כגנת חמד נעשה אלהים, אשר לא יחסד כל צה להתענג ולהתעדן: שושנה וחצללת, שרון ועמק, נכנים ושדי ריח, האציצ המחקש פני האדמה, כדמי חמד, גנות עין, מעינות נוזלים, אצי נחל, צאד מים חיים, מגדים חדשים גם ישנים, דסיקי ליל, אודם השחר, יופי הירח, טהרת זוהר השמש, תמרות עשן, קיעור לצובה, דוה לח מזיל צשמי גן, ערש דעקן, עלוי אנוח, גפן ותאנה, אשכלות ענב, דצש, חלצ, יין דקח, עסיס דמונים, שמנים, קני צשמים, נשקות "דודים, חצוקי אהבים, מלע אשישות, מדפד הפוחים, יוניס דוחלות

דוחשות צלצל, קול התוד המזמר, זצאות ואילות השדה, עפמים דועים
 צאושנים, שועלים קטנים, עדר עזים, דחלים עולות מן הרחבה, לללי
 ערצ, הרי צתר, חוט השני, חגי הסלע, עדוגית הצושס, אדזים וצרותים,
 עדמת הטים סוגה צאושנים, הר מוד, גצעה לצובה, עקזי לאן, מחכות
 דועים, צרכות מים, מלון כפרים, דיח סמדד — צין כל אלה תשוט הנפש
 הקודחת צספר שיד השידים, והמה ימלאה עונג נפלא הרצ מלספר:

ואולי תתמה הקודח הנעים! על המלא משלים דצים צספר שיר
השירים, יתד ערך כמות הספר) מצנל שאר ספרי הקודש; אמנס
 דלוי שתדע כי מטצע האהבה הנאמנה (הנכספת לראות את הנאהב צנל אשר
 תפנה) הוא, לשוטע צין כל הדברים המוחשים, למען מלא דמיון מה ציניהם
 וצין הנאהב. וכן כאשר נספר מן דצד הנפלא לעינינו, וכחפון לזייריהו היטצ
 אל נפש השומע, נוסף דמיון על דמיון צספורנו; ולכן ימלאו משלים ודמיונות
 דצים צספור המדאה הנפלאה אשר צתחלת ספר יחזקאל. כי המדאה הנודאה
 ההיא היתה אל עיני החוזה כמדאה עיר נכדיה אל עיני נעד קטן אשר לא סר
 עד הנה מעיר מולדתו. והנה כאשר יספר הנעד הוא מן הדצים הנפלאים
 לעיניו, אשר דאה צכל פנות העיר הלזו, יתחמן לתת להם דמיונות עבהדצים
 הנדלים יוס צעיר מולדתו, למען יהיה ספורו מוצן היטצ אל נפשות
 שומעיו; כן התחמן ציוא אלהים לתת דמיונות מהדצים הנמלאים צארץ,
 אל הדצים הנפלאים אשר נגלו אליו משמי שמים, וצשלוש דמיונות נצגרות
 יצויר לנו את קול המון החיות המשיקות צננפיהן אשה אל אחותה:

וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל בְּנֵיפִיהֶם
 בְּקוֹל מַיִם רַבִּים
 בְּקוֹל שָׁרֵי בְּלָתָם
 קוֹל הַמְּלָאָה בְּקוֹל מַחְנָהּ

ומה נחמד אף נעים! הדמיון האחרון אשר צספורו הנשגב:

בְּמִרְאֵה הַקִּישָׁת
 אֲשֶׁר יְהִיָּה בְּעֵנַן בְּיוֹם הַגִּשָׁם
 כֵּן מִרְאֵה הַנוֹגֵה סְבִיבִי

תמונות המליצה

(Figurae poeticae) (פאָעטישע פֿיגורען)

הן דעות מאד; ואכני אדנד רק על הנכדקות צנהה, כיד ה' הטובה עלי.

תמונת

תמונת ההאמרה

(Prosopopaeia.)

תהיה כאשר יתן המליץ אומד מדעתו צפי עולם אחד, על פי המחשבות אשר ישפוט היותן עמומות בלב העלם הזה; כי הדעיונות האפוניוס בנסתרי נליונו ולב יוגשמו על ידי הדבור, ועל ידו יפעלו מאד צנקה האדם בלאתם בעזר מליץ מן האין אל ההויה כמו:

יְתִיצְבוּ מַלְכֵי אֶרֶץ

וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד

עַל יְהוָה וְעַל מְשִׁיחוֹ:

נִנְתְּקָה אֶת מוֹסְרוֹתֵימוֹ

וְנִשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבוֹתֵימוֹ * (תהלים ז')

הנה לולא חל המליץ לסוד פה מדרך הספור, ולאומד כאשר יאחד המספר: יתיצבו מלכי ארץ וכו' למען נתק וכו'; אזי החליט מאד את כועס חליצתו והגדיע ערך יסעתה, בהחסיך דרדיו הליוד הנעים הזה, המלייד לנו את קהל המון העמים הדוגשים באלו יהמו דרובו לנס לבגד עיניו, וכאלו תקינתו מסנת טרדאי ארץ אשר יסעידו את נפשי צאון אחרי פחדים המביעים אל אזניו לאומד: ננתקה את מוסרותימו, ונשליכה ממנו עבותימו!

ועל דרך זה נשא בלעם את משלו:

מִן אֶרֶם יְנַחֲנִי

בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאָב

מִהַרְרֵי קָדֶם:

לָכֵה אָרְהָ לִי יַעֲקֹב

וּלְכֵה זֹעֵמָה יִשְׂרָאֵל * (צמדנד כ"ג)

לא אומד כאשר יאחד המספר: מן ארם ינחני בלק מלך מואב וכו' למען אאור לו יעקב; אך סס צפי בלק דרדים נקצים ונכפלים צדק סיך, והשלים צוה את ערך חליצתו.

ומה דב נח התמונה הזאת! ללייד המדות וההרגשות אשר צנפש האדם
 באור וענוה, אהבה ושנאה, חדות ועלצות, אם כוליא אותן מלצ כושאיהן
 וכשימון צפיהם; כלן תפעלנה מאך צנפש האדם, ותדוממנה את ערך המליצה
 עד להפליא — וישעיה, אשר כל מחמדי המליצה נושוצנים המה צין אמדי
 כנולותיו המסוללות מפו, אף הוא הדזה לאהוצ את התמונה המפוארה
 הזאת. ונה כמלנו דצרינו! אשר סס צפי מלך אשר, צנלותו ללייד את גאון
 לצו הקורן כל מק וגבול.

כִּי אָמַר:

בְּכַת יְדֵי עֲשִׂיתִי
 וּבַחֲכַמְתִּי כִי נְבוֹנוֹתִי
 וְאָסִיר גְּבוּלוֹת עַמִּים
 וְעַתִּידוֹתֵיהֶם שׁוֹשֵׁתִי
 וְאוֹרִיד כְּאֲבִיר יוֹשְׁבֵים
 וְתִמְצָא כִּקֵּן יְדֵי
 לְחֵיל הָעַמִּים
 וְכִאֲסוּף בְּצִים עֲזוֹבוֹת
 כֹּל הָאָרֶץ אֲנִי אֲסַפְתִּי
 וְלֹא הָיָה נוֹדֵד כָּנָף
 וּפּוֹצֵה פֶה וּמְצַפְצֵף * (ישעיהו)

וכן צפי מלך צבל:

וְאַתָּה אָמַרְתָּ בְּלִבְבְּךָ:
 הַשָּׁמַיִם אֶעֱלֶה
 מִמַּעַל לְכוֹכְבֵי אֵל
 אֲרִים כְּסֵאִי
 וְאֵשֶׁב בְּהַר מוֹעֵד
 בְּיַרְכְּתֵי צָפוֹן
 אֶעֱלֶה עַל בְּמֹתַי עֵב
 אֲדַמָּה — לְעֵלְיוֹן * (סס ע"ו)

וכן צפי מושלי העם אשר צירושלים :

כִּי אָמַרְתֶּם :

כִּרְתָּנוּ בְרִית אֶת מוֹת

וְעַם שְׂאוֹל עָשִׂינוּ הַיּוֹהָ

שׁוֹט שׁוֹפֵף כִּי יַעֲבוֹר

לֹא יְבוֹאֵנוּ

כִּי שִׁמְנוּ כֶזֶב כִּיחַסְנוּ

וּבִשְׂקָר נִסְתַּרְנוּ * (סס כ"ח)

ולרוב יאהב ישעיה את התמונה הזאת, כאשר ידבר מגזוהי דוח אשר שמו צמחים פיהם, כמו צושלים אשר הזכרתי, ולא יאבה חת אומר צפי אנוש נענה למען ליידי היטב חת נגע לצרו; אבל ידמיה להפך יאהב לתת אמריו צמתי. ככאז לצו, השחים עד לעפר מכוזב מנזקותיהם. ואם צמלינות ישניה החמוקס הזנות היא נעטרת גלות אשר ינגדו לראשם בני רהב המדצדים גלות צלצסם צמלינות ידמיה היא כמעטה אצל, אשר יעטו אך שצורי לצו ודכאזי דוח, המלאים יבנות צקצס, וצטכס הרה לאנחות * כמו:

שִׁמוֹעַ שְׁמַעְתִּי אֶפְרַיִם מִתְנוֹדְרָה

יִפְרַתִּי וְאוֹסֵר

כָּעֵגֶל לֹא לָמָּה

הַשִּׁיבֵנִי וְאֲשׁוּבָה

כִּי אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי

כִּי אַחֲרֵי שׁוּבֵי נַחֲמֵתִי

וְאַחֲרֵי הַיּוֹדְעֵי סִפְקֵתִי עַל יַרְךָ

בוֹשֵׁתִי וְגַם נִכְלַמְתִּי

כִּי נִשְׁאַתִּי חֲרַפְתָּ נְעוּרֵי * (ידמיה ל"א)

אֲכַלְנִי הַמִּמְנֵי

נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ כָּכָל

הַצִּיִּגְנִי כְּלֵי רִיק

בלעני

בְּלַעֲנִי בַת־נִין
מְלֵא כִרְשׁוֹ מַעֲדָנִי — הִדִּיחָנִי
חֲמָסִי וְשִׂאֲרֵי עַל בְּכָל
[תֹּאמֶר יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן]
וְדַמִּי אֶל יוֹשְׁבֵי בְשָׂדִים
[תֹּאמֶר יְרוּשָׁלַיִם] • (שס כ"ב)

והמוֹדֵךְ שְׁלֵמָה אִף הוּא צָחַד הַרְצָה פְּעָמַיִם צַמְמוּנָה הַמְפֹאֶרֶה הַזֹּאת •
לְשֵׁם אֹתָהּ עָדֵי תַפְאֶרֶת אֶל מַלְיוֹתָיו הַנִּסְתָּרוֹת אֲשֶׁר צוּלַק הִרְאָהָן מִסֵּפֶר
מַשְׁלֵי • כִּי פֶעַם יִתֵּן אֹמֶר צִפִּי הַחַטָּאִים הַמְכֻוֹנִים אֶת חֲזִי לְשׂוֹנֵס לִידוֹת צִלְצִל
הַנֶּעֱדֶה הַנְּחַפֵּז צִפְנוּתוֹ לִלְכַת צַעֲקוֹת מִיַּגְלוֹתֶיהֶם, מִצְלִי צָחוֹן תַּחֲלֶה כִּי
אֲחֵרִיתֶם דְּרָבֵי מוֹת; (מַשְׁלֵי ח' י"א — ט"ו) וּפֶעַם יִצְיֹג לַעֲיִינֵינוּ הַחֲמָמָה קוֹדֶשֶׁת
דְּצָדִי מוֹסֵר אֶל צִנִּי תַצֵּל, כֹּאשֶׁת חֵיל אֲשֶׁר תִּצְיֵעַ תּוֹרֶת חֶסֶד אֶל אֲזִיזֵי צִבְיָה,
לַמַּעַן הַיֵּלֵם מִרְשַׁת צִבְיָה הַפּוֹכוֹת הַחוֹמָדִים לְלוֹדֵךְ הַפְּסוֹת מִשֶּׁרֶשׁ דְּרִיקָיִם: (שס
ב"ג — ל"ג) פֶּעַם יֵשִׁים אֲחֵרֵי דַעַת עַל שַׁפְתֵי אֶזְרָחֶם, הַמַּעֲרִיף מֵעַל לְשׂוֹדֵךְ דְּרָבִי
מוֹסֵר נוֹזֵלִים כְּטֹל וְעַל תַּלְמֵי לֵב צִנּוֹ הַדָּךְ; (שס ד' — ה' ז') וּפֶעַם עֵצֶן דְּרָבִי
כִּהִי תַמְדוּרִים צִפִּי בֶן סוֹדֵר הַמִּתְנַוֵּדֵךְ עַל דַּעֲוִיתוֹ אַחֲרֵי עֲצוֹ לְאַחֲרֵי צִחְלִילוֹ;
וְאַחֲרֵי בְלוֹת צִשְׁרוֹ וְהִאֲדָרוֹ יַעֲשֶׂה מִסֵּפֶךְ מַד עַל אֲשֶׁר לֹא שָׁמַע לְקוֹל מוֹדוּ • (שס ה'
י"ג — ט"ו) פֶּעַם יִשְׁמִיעַ אֶל אֲזִינֵינוּ מִקְּטֵר אֶחָת הַפְּכוֹת הַנְּחַצָּאוֹת, קוֹל אֶשֶׁת
זְנוּבִים הַמְחַלְקֶת לְשׂוֹנֵה לְהַעֲרִיף אֶל לֵב הַנֶּעֱדֶה נוֹפֶת אַחֲרֶיהָ, הַמְתּוֹקִים
לַחֵךְ כִּדְשָׁ וּדְכִים כְּשֶׁמֶן, וְתוֹכֵם חֲמַת תְּנִינִים וְרוֹשׁ פְּתִינִים הַמְצִיִּים כְּלִיֹן וּמוֹת
אֶל חֲדָרֵי צִעֵן; (שס ז' י"ד — כ"א) וּפֶעַם יִכְיֹז אֶת הַתְּצוּנָה עַל מְדוּמֵי קֶרֶת,
וּצְדָאֵשׁ הוֹמִיּוֹת יִכִּין מִקּוֹס אֶל הַחֲמָמָה, לַמַּעַן תַּסְפֵּד שְׁמָה צִאֲזוּנֵי מִתִּי חֲלֵךְ אֶת
יִקַּר תַּפְאֶרֶת מַעֲלוֹתֶיהָ הַמְּכַחֲלוֹת אֲוֶשֶׁר וְחַיִּים אֶל נַעַשׂ אֹהֲבֵי • (שס ח'
ד' — ל"ז) וְמָה נִכְצְדוֹ הַכְּתוּבִים הַאֵלֶּה! אֲשֶׁר תַּהֲלֵל צֶהֶם הַחֲמָמָה אֶת קִדְמוֹת
הַמְּלִיאוֹתָהּ •

בְּאֵין הַהוֹמוֹת הוֹלְלָתִי
בְּאֵין מַעֲיֵנוֹת נִכְבְּדֵי מַיִם
בְּטָרֶם הָרִים הִטְבְּעוּ
לִפְנֵי נִבְעוֹת הוֹלְלָתִי
עַד לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוֹצוֹת
וְרֹאשׁ עֶפְרוֹת תִּבְּלֵ
בְּהִבְנוֹ שָׁמַיִם שֵׁם אֲנִי

ובחוקו

בְּחֶקֶן חוֹג עַל פְּנֵי תְּהוֹם
 בְּאִמְצוֹ יִשְׁחָקִים מִמֶּעַל
 בְּעֶזְזוֹ עֵינֹת תְּהוֹם
 בְּשׂוֹמוֹ לַיִם חֶקֶן
 וּמַיִם לֹא יַעֲבְרוּ בְּיוֹ
 בְּחֹקוֹ מוֹסְרֵי אֶרֶץ *

הכתובים האלה הם דני התפארת, ונפש המליך הנשגב ילדתם צעזעו בקדמה עולט רוח ההתפעלות; כדוח חיים כי יחלוף צתעזומות עזו לעת האצו צין כליות משמני ארץ, והנה יאלו פרחי חמד המזהילים עימי כל דואיהם — והנה אצאל לפניך קודא נעים! את הכתובים האלה כפי אשר ידומי ווקי המליכה; יען דאיתי כי מקלת המצאדים נטו מדך האמת, והלכו צדך דחוקה! לנאל את כל הכתובים האלה על פי חכמת הטוב, ולא שמי אל לנש, כי שלמה אך כמליך ידבר צתובים האלה, ולא כחוקר הדוזה לגלות סתרי היורה.

באין תהמות חוללתי. הפעל חוללתי שז גס' על תהמות (ושעור המאמר: צטרס חוללו התהמות חוללתי) כי נכבדי מים בלשון המליכה ענינו כמו הורי מים (זהיות כי כל הדיון יסצו נוצר) והמליכה תלייד לנו את ההבוס ציוס היורה כאלו ילך אז מצטן מעינות עז, צעת נצקעו אלה מכוצד תיס דצוים אשר נעלדו צקצס, כאשר תצקע דחס ההדה צהביע העת לפלע את העולל הכלוא צחדרי צטה.

בטרם הרים הטבעו. ידמה ההדים האיתנים המצוקים מלת היוצר צמעצה האדמה, לעמודים צצוהים אשר תקעס הצוכה על פני צנינו צצוך ארטיהס המכוונים להס; כי כן הודאת מלת הטבעו המודה על התקע דבר צתוך דבר, כעמוד התקע צתוך חלל האדן, או כאלן התקע צתוך חלל האדן (איוצ צ'ר ו').

ארץ וחוצות. לדעתי יכנה המליך צס חוצות העמקים הגדולים והנוראים אשר צאלות המודח, ההולכים ומתפשטים צין צצטוני הדרי עד. ואחרי אשר צתוב הקודס צייד לנו את ההדים הגצוהים נעמודים, צייד עתה העמקים אשר צנייהס כחולות המתרחצים צין עודי העמודים אשר מזה ומזה.

וראש עפרות תבל. ראש ענינו פה מספר (כמו כי תשל את ראש צני יסדאל), כי גס לנעפרות תבל (יאמרו ולייזי העצדים הנשגבים צדע וביהס) שס הצודא מדה צחלקס על פני האדמה, כאשר מדך כל נעפי מים הנמצאים צימים וצנחלים צעיית ותהמות; וקצס שס אל גרגרי החול הצעושים על פני האדמה, כאשר נתן מספר לנאל הכוכבים המזהירים צדוס דקיע, וכנעים מלינת ישעיה:

מי מרד בשעלו מים?
 ושמים בורת תכן?
 וכל בשליש עפר הארץ?
 ושקל בפלס הרים?
 וגבעות במאזנים?

בהכינו שמים וכו' עינות תהום. השם כון צנין הפעיל
 מלאוהו הדצה פעמים נדף צהולתו את השלש חקר, כמו לנו כל הכינו
 עוד (ש"א כ"ג) הבינה וגם חקרה (איוב כ"ט); צהיות כי כל חקירה היא
 הכנת והישרת הדברים צמחצה. והנה המליץ יליד לנו את אלוה יולד כל
 צעשות שמים ותהומות, כזוכה אמן הדולה לצנות צנין מפואל, אשר יחקור
 ויבין תחלה צמחצותיו את תצנית והקף הצנין, אף יחוק חוג צמקום אשר יחפץ
 להעביל את צנינו; כן (יאלמד המלך על דרך מליני) חקר השם תחלה צמחצותיו
 את תצנית והקף השמים, וחק חוב על פני תהום לקרוב מקום אשר יוכל מי
 הים האדיר, ולאחרי כן אמן השחקים כפי אשר הבין צתונתו הנשגבה, והם
 עוז צמענות תהום דצה לכסות את החוב אשר חק סציות האדמה.

בחקו חוג על פני תהום. ידנד כן על סצוב הים הגדול המקיף
 את פני האדמה כחוב נטוי מן הקצה עד הקצה. ומה נפלאה המליצה הזאת!
 המדמה העגלת הימים הנודאים אשר העביל היוולד סציות הארץ הגדולה
 הזאת, אל עשית החוב אשר ימשוך האומן צצטו צמו רגע — והנה דעיוני
 המליץ הנשגב כזיקי צדק המה, אשר רגע יעופו מתועפות שמי אוד עד מחשבי
 תהום דצה.

בשומו לים חקו. ידמה את הנח הנפלא המושל צרצון יולד כל
 צמי הים הנודל לעצור אותם לצל יעלו על גדותיהם לשטוף ארץ ומלוואה,
 אל חוק צדק הנתון מאת מלך אדיר אל המון זיקונים השואפים לעדוף ולהשחית
 צחמת רוחם, ואשר מצלעדי פחד אדוניהם העולרס צצט פיו, יכחיקו כל
 החונה סצצס מצלי השאיר שדיק. והאיות הזה נשלם צמליצת ספר איוב
 הנשגבה.

ואשבור עליו חקי
 ואשים בריח ודלתים
 ואומר: עד פה תבוא
 ולא תוסיף

ופה ישית בגאון גליך! (איוב ל"ח)

בחוקו

בחוקו מוסדי ארץ . סגש חקק (ועמו שגש חוק הנבדק ממנו) ענינו ליווד ודשימה . והנה יאמר המלך על דרך תלוי , כי הצודק התעלם את החכמה צעת אשר דגש לעיניו את מוסדי הארץ כאשר עלו תחלה צדעיוניו להוסד , למען חקוד היעצ האם יתכנו על תצנית זו להיות ליסודות עולם אשר תכון עליהם תכל וצל תמוט לכלה גלחים ; כאשר ידגוש לעיניו הצונה החכם את תצנית צנינו אשר ירלה לצנותו , למען שפוט תחלה למדאה ענינו את כל תורת הצנין , ולהכין אותה היעצ צדעיוניו צגדס יחל לצנות . ויתרובם צל"א : (אום ער דען פלאן לו דען גרודע עפטען דער ערדע ענטווארף) .

מוסדי ארץ . העצדים ידמו צמליותיהם את הארץ התלויה צלדון אלה על צלי מה , לצין גדול נוסן שוכן ניימי קדס על עמודי עז המיוסדים על ארמי עולם ; וכנעים תליות ספר איוצ :

**מי שם ממדיה כי תדע ?
או מי נטה עליה קו ?
על מה אדניה הטבעו ?
או מי ירה אבן פנתה ?**

ולאה נא והצן קודא נעים ! עומק מחשבות המלך , אשר השמיט את השם הכבד צכל הפעלים המתיחסים עליו צנתוצים האלם : **עד לא עשה , בהכינו שמים וכו' ,** וצוה לייך לנו את גודל דעות החכמה עם ה' , ועז הקשר האמין אשר ציניהם . כי החכמה תדוד "תמשלות אלהים הנודלות , כאשר ידוד איש ממעשי דעבו , תצלי הזכיר את שמו להשומעים ; צידעו כי הם יצינו מעצמם אשר דצלתו היא אך מדעבו הנודע , כי רק עמו יתהלך תמיד , ואך ממנו תהי שיחתו יום ויום .

וככלי פז וכתס אחרי כלות תפאלת מעשהו תידי אמן מהיר , יעולין עוד צו ספידים למען הפלות את יפיו ; כן צאה שירת צדודה הנחמדת עדויה צאחדייתה עוד צפאל תמונת ההאמדה . כי המשודר אחרי עצרו על כנפי דוחו צשקה המעדרה צין דצנות חללי האיוצ , וצאהל מצודכת הנשים אשר שמה השודד כפל שדוד והצוגד צו צגדו ; ילא צעו דמיונו עד חדד יולדת המרשיע , ושמיה הוא מציג לפנינו את אס סיסדא "מסוצצת מאת חכמות דעותיה" היא תודיע צמעט דצדים את דוב יגונה ודאצת לצה על צנה המתצוש" לצוא לציתו , והמאחר על ידי זה את יום גאוה והדדתה , והן מעיפות צאמדיהן צני תחומים על לצה הנחלה תפוחלת ממוסכה .

**בְּעַד הַחֲלוֹן נִשְׁקָפָה
וְהַיָּבֵב אִם סִיסְרָא
בְּעַד הָאֶשְׁנָב :**

מרוע בוֹשֵׁשׁ רִכְבוֹ לָבוֹא? —
 מרוע אֲהָרוּ פְעָמַי מִרַבְּבוֹתָיו?
 חַמְמוֹת שְׂרוֹתֶיהָ תַעֲנֶנָּה
 אָף הִיא תָשִׁיב אֲמָרֶיהָ לָהּ:
 הֲלֹא יִמְצְאוּ יַחֲלָקוּ שְׁלֵל
 רַחֵם רַחֲמָתַיִם לְרֹאשׁ גָּבֶר
 שְׁלֵל צְבָעִים רַקְמָה
 צְבַע רַקְמָתַיִם לְצֹאֲרֵי שְׁלֵל * (אופט׳ס ה׳)

ומה לא יתפלא על חין ערך המסורד הזה ותפארת העשהו? כי מלמד
 אשר הניוד הזה מאס סיסרא, האופנת את עלושיחה צחק ליומיה המתיגעות
 לנחם אותה צהבלי שוא, נעים הוא צעמנו ומוליד התפעלות דצה
 צמט; עוד הסביל המסורד הנסגב הזה לשפוך רוח חן על דליו, על ידי שתי
 דעיונות נחמדות אשר אלג צין מסכת אמריו הנענימים כשני סושי חמד מעדכי
 עין העצומים ציגדת פרחים, והן:

(א) השקפת אם סיסרא בעד החלון וכובה בעד
 האשנב, המודים אותנו לדעת, כי פנת החלון הוא המקום אשר צהרה
 צו כעת הכל חלדי היכלה, והוא המקצוע אשר אותה למושג לה משחד ועד
 הנספ; כי משם היא נכספה לראות את צנה דגע סוצו נולח מקרצ עם המון
 חיליו החציקים, צטדס ישמע עוד קול דעש פעמי מרכצותיו צשער ציתה
 כי דגעי הפחד אשר תפחד על צנה, כימי צלהות אל לצנה יחסצו: וצנה לייך
 לנו המסורד את כליון עיניה ודאצון נפסה, יותר מאשר יאזוירו על ידי דצצות
 אמריו

(ב) מהירת ההשתנות מעצבון לתנחומים בנפש
 אם סיסרא, אשר לייך לנו המסורד על ידי סומו דצדי התנחומים גם צפיה
 במו צפי חממות דענותיה:

אף היא תשיב אמריה לה

ומה נפלא ליוך ההשתנות הפתאומית הזאת! המניירת לנו איך כל
 החצות נפש המדעשת יחדיו נתקו, ואיך מורשי לצצה כללמי אפע צהיון לילה
 לרבעים יתחלפו: כי כאניה המדדפת מעצרת גלי היס המתגעשים צשאון
 השער, דגע — מעלה שמים, ודגע — תדד תהמות; וכן היא חיש תעוף
 צצצרת חיומי תקום מעמקי תלוקותיה עד רוס באותה, וחיש שליכיה למיומי
 צלהות משמי באונה עד צך תחתית: דגע — ימדדוה עשתנות פחדים,
 ודגע — תכוון תקותה צלצה, דגע — ידביזה לצא צלהות, ודגע — ימשול
 עוז צנפסה, דגע — תחדירה חדת אלהים, וגצרותה לעפר תשח, ודגע —
 תשחק

תשחק לחיזוני פחד, וכפפה תעדה גאון. עד צוא הפליט מעחנה סיסרא, ומקרות השמיעה הרעה יורדות מעל לשוכה אל חדרי צטנה; תקותה וצטחונה יפלו חללים מחזי לשונו הדולקים אל לבה בגזלי רתמים, והיא כעצמה לנצח צמולת היגון.

ובהך רואה הקורא הנעים! מדוע המשלים אשר הזכרתי, כי העצמי ישמע פעל האמירה לפני ההאמרה צוא פעל אחד לפניו. כמו:

וְרוֹזְנִים נוֹסְרוּ יָחַד
עַל יְהוָה וְעַל מְשִׁיחוֹ;
(לאמור) נִנְתְּקָה אֶת מוֹסְרוֹתֵינוּ
וְנִשְׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבוֹתֵינוּ.

והקורא הזה מדנה עוז המליצה לעמד, כידוע לחזין. ועדס אהל לדבר יגל תמונה אחרת צמליצה, אלאך עור צמשל אחד אשר אציג הנה לפניך, הסגולה הנפלאה אשר לתמונת ההאמרה, להחזיר ציורי המליצה ולהשלימם. ישעיה צהנצח על מפלת נור יביד, כי כל חיי הים (אשר התנשדו לפנים צנולתה) יוללו עתה כצוא עניהם שמע יום אידה.

בְּאֲשֶׁר שָׁמַע לְמִצְרַיִם
יְחִילוּ בְּשִׁמְעַ צוֹר
עֲבְרוּ תַרְשִׁישָׁה
הִלְלוּ יוֹשְׁבֵי אֵי * (ישעיה כ"ג)

ועתה קרא נא ענין שני הכתובים הקלים האלה, ציור נרחב צמליצת יחקאל, המתנצל צהסנת דריו (כדרכו צנצולותיו) אל ממלכת נור, לאמור:

הֲלֹא מְקוֹל מִפְּלִתְךָ
בְּאֵנוֹק הָלַל
בְּהַרְגֵּ הַרְגֵּ בְּתוֹכְךָ
יִרְעִשׂוּ הָאֵיִים
וְיָרְדוּ מַעַל בְּסֹאוֹתֵם
כֹּל נְשִׂאֵי הַיָּם

וְהִסִּירוּ אֶת מַעֲלֵיהֶם
וְאֵת בְּגְדֵי רִקְמָתָם יִפְשׁוּמוּ.
הַרְדוּת יִלְבְּשׁוּ
עַל הָאָרֶץ יֵשְׁבוּ
וְהָרְדוּ לְרַגְעִים וּשְׁמָמוּ עֲלֶיךָ.
וְנִשְׂאוּ עֲלֶיךָ קִנְיָה
וְאָמְרוּ לָךְ:
אֵיךְ אֲבָדְתָּ נְוֹשֶׁבֶת מִיָּמִים
הָעִיר הַהִלְלָה!
אֲשֶׁר הָיְתָה חֲזָקָה בָּיָם
הִיא וַיּוֹשְׁבֶיהָ
אֲשֶׁר נָתַנוּ חֲתִיתָם לְכָל יוֹשְׁבֵיהָ
עַתָּה יִחְרְדוּ הָאֲיִן יוֹם מִפְּלִתְךָ
וְנִבְהָלוּ הָאֲיִים אֲשֶׁר בָּיָם מִצֵּאֲתֶךָ * (יחזקאל כ"ו)

הנה צטרם אשר ישמיע הנביא אל אזנינו את קיבת נשיאיו הים, יצויר לנו (למען הכין את נפשנו לשמוע את דברי הקיבה הזאת) צליל נכבד את האצל הגדול אשר יאצלו הנשיאים האלה כנזח השמועה הרעה עדיהם, וירדו מעל כסאותם וכו' — ועל דרך מליצי נשגב מאיך יגיד הנביא, כי תחת מעיילי כבוד וצבדי רקמה אשר פשעו נשיאי הים, ילצשו עתה חדרות *.)
כי הפחד תהי להם כנגד יעשו, והאימתה למזח יחגרוהי.

ב

תְּמוֹנַת הַהֶסְבָּה

(Apostrophe.)

תהיה כאשר יסב המליץ את דבריו אל גוף הנסתר מנגד עיניו וידבר אליו כאלו הוא עומד עתה נוכח פניו — כמו צמפר תהלים שיר קל"ז; אהלי אשר

*) צמפר הדניס; (סלא דרך סמס טזה נכל סוקרה) כאשר ילצש איש נגדיס
דניס זה על זה.

אשר ספר המזרח הגולה בארץ צלל, את רשעת היורדים אשר היונו את עבדי אלהים חיים בדברי נאלות היורדים כמדקרות חרש אל חדרי צען.

כִּי שֵׁם שְׂאוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ
דְּבַרֵי שִׁיר וְתוֹלְלוֹנוּ שְׂמִיחָה:
שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן —

פתאום יעוף על כנפי דמיונו מהלאה לארץ הארודה הזאת, והנה הוא דואה מדחוק את עיר מאוייו, ומכוון אליה בעוז המית נפשו בדני ידיות; כאשר ידגדס העלם אשר דשפי האהבה שלחו בעלמותיו, בעת כי יתק עמק דעיתו לנלות הלאה אל חזק מדחקים.

אִם אֶשְׁכַּחךָ יְרוּשָׁלַיִם!
הַשְׁכַּח יְמֵי
תְּדַבֵּק לְשׁוֹנֵי לֶחֶבִי!
אִם לֹא אֶזְכְּרֶיךָ

וכן צעיר כ"צ, יסג המלך דוך את דעיו אל דואה מלשינו, כאלו הוא עומד כונח פניו.

מָה תִּתְהַלֵּל בְּרַעַה הַגְּבוּר?
חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם —
הוֹוֹת תַּחֲשׁוּב
לְשׁוֹנָךָ כְּתַעַר מִלְטָשׁ
עֲשֵׂה רַמְיָה!

כי כאשר ציוס קרב ומלחמה התאזר כלב אמיץ לנקם את האויצ צדקה המעדכה, ולהתחזק ולעמוד למונו כנמד שוקד, עדי הביאו בני אשפתו צתוך כליות משנאסו; כן עניה לידה לו דוח הגזרה המתנוססת בקרבו, את מלשינו עומד נכח פניו, והנה לצו לא ירבו ממדאסו, וכפשו כל חמת משאתו; אך קללותיו כלפידים מפיו יהלוכו, ונאצותיו יתמלטו כנידודי אש מעל לשונך על עלמות מלשינו המדשיע.

גַּם אֵל יִתְצַף לְנִצָּח
יִחַתֵּךְ וַיִּסְחַךְ מֵאֵהֶל
וְיִשְׂרָשֶׁף בְּאֶרֶץ חַיִּים —

ומה דב יופי התמונה הזאת! צמלינת ישעיה, צלחת כנזאחתי המדצרות
מחפלת מלכות כשדים • כי כאשר רוח ה' נוססה צקדצ איש האלהים להטיף
חזות קשה על צבל המדשעת, לא התנצל אז עליה כעל אומה ריווקה אשר
ינקרינה אותה דעותיה אחדי תקופות שנים דצות; אך מדוצ שנלחת את
האומה הרשעה הזאת אשר גדעה צעצרת דזונה כל קדן ישראל, התלהצו
עשתנותיו עהתפעלות נודאה צעצור על דוחו עת פקודתה, וכפסו ציידה לו
צעזו דמיונה את העיד היונה עומדת צהרד גלחן תפאלתה נוכח עיניו ציוס
אידה אשר קצב לה ה', והוא כמלאך אל עליון המדעיח תצל ומלואה צבערתו,
יכצ עליה את דצדיו הפופנים צמו רבע כל יקר תפאלתה לתהו •

רְדִי וּשְׁבִי עַל עֶפְרַיִם
בְּתוֹלַת בֵּית כְּבֹלָה!
שְׁבִי לָאָרֶץ אֵין כְּפָסָא
בֵּית כְּשָׁדִים!
כִּי לֹא תוֹסִיפִי יִקְרָאוּ לָךְ
רָבָה וְעַנְגָּה • (ישעיה מ"ז)

והכד רואה ממקלת המשלים אשר הצלתי, כי המליץ יסצל לפעמים את
דצדיו גם אל גוף צלתי שומע דצדיו אנוש, כעיד וממלכה דומיהם • ואל תתמה
על זאת • כי כאשר לא יצדיל המליץ צהסצת דצדיו, אם הגוף נוכח פניו הוא
או לא; כן לא יצדיל צמשול עזו הדמיון צקדצ לצו, אם הגוף אשר יכונן
גליו את דצדיו מצד דצד הוא, או לא • אך גם אל צהמות שרה וחיתו יער,
אל יסרות העצב ואל כל מיני הצומח והדומם — מנשד המגציה אצרת
בלונו לגוף צבצולות השמש, ועד הנמלה השמה דבציו חול משכנותיה; מלרז
לצנון המלח עצי שחקים צבאון למדתו, ונגד האוצר הכחצל צין חבוי קיד
דחוי; מהרדי אל הקודעים שמים צרוס תועפותיהם, ועד בצערת עפר
אשר תחללס התנשמת המתגוררת צין נקרות האדמה; מימים נודאים
המקיפים תצל ומלואה, ועד עינות מים הנוזלים לאט לאט צין שדי
תדומות; מקעד תימן המשדש צחמת אפר ארזי אל ממלצתם, ועד רוח צל
הנושצ צעמותי קיץ להשיצ נפש עיפה — אל כלס יכוון המליץ את דצדיו צעזו
צקדצו להצת ההתפעלות •

הוֹי צֵל כְּצוּף מְתוּק! הוֹי יְבֵלֵי מַיִם!
מִפּוֹ יִקְרִים יַחַד
הָרִי מְנוּחָה! כָּל סִלְעֵי מְרֻטָעֵי!
הַבוֹדְדִים שְׁלוֹה וּמְפִיקֵי שִׁקֵּט

מה אֶבְחָרָה בְּכֶם! כִּמְהָ אֲגִילָה!
עַל שִׁיחֲכֶם כִּי שָׁח עַל עֵנֹת דְּשָׂא * (פ"ח לוֹנְטִי)

אֵל תִּירָאִי אֲדַמָּה!
גִּילִי וּשְׂמַחִי!
כִּי הַגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת *
אֵל תִּירָאוּ בַּהֲמוֹת שְׂדֵי!
כִּי דְשָׂאוּ נְאוֹת מְדַבְּר * (יֹאכָל ב')

פָּתַח לְבִנּוֹן דְּלִתִּיק
וְתֹאכַל אֵשׁ בְּאַרְזִיק!
הִילַל בְּרוֹשׁ!
כִּי נָפַל אֶרֶז
אֲשֶׁר אֲדִירִים שְׂדָדוּ *
הִילִילוּ אֱלוֹנֵי בְּשָׁן!
כִּי יָרַד יַעַר הַבְּצִיר * (זַכְּיֹה י"ב)

מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בּוֹאֵי הַרוּחַ!
וּפְתִי בְּהַרוּגִים הָאֵלֶּה — וְיַחֲיוּ * (יִחְזַקְל ל"ז)

הִנְנִי אֵלֶיךָ
הַר הַמְּשֻׁחֵית נְאֻם יְהוָה
הַמְּשֻׁחֵית אֶת כָּל הָאָרֶץ!
וְנָטִיתִי אֶת יָדִי עֲלֶיךָ
וּגְלַגְלִתִּיךָ מִן הַפְּלָעִים
וְנָתַתִּיךָ לְהַר שְׂרָפָה
וְלֹא יִקְחוּ טַמָּה

אָבן לַפְּנֵה וְאָבן לְמוֹסְרוֹת
כִּי שְׂמֻמוֹת עוֹלָם הִתְהַיְתָה * (ירמיה נ"ב)

ומה רב יופי התמונה הזאת במלצת ירמיה, המדגדג צערו המית רוחו
אל חרב ה' לאמור:

הוֹי חָרֵב לַיהוָה!!
עַד אָנָּה לֹא תִשְׁקוּטִי?
הָאֶסְפִי אֶל תַּעֲרֶךְ!
הֲרַגְעִי וְרוּמִי! (ירמיה מ"ז)

וכן יחזקאל יסב את דגדגו במליצה נטבזה אל החרב היונה, הנגלית
לעיני דמיונו כעומדת צין הארץ וצין השמים, וזוממת צדעיוניה לכה תבין
דאשוכה את הליכותיה צתצל ארצה:

הַתְּאַחֲרִי! הַיְמִינִי!
הַשְּׂמִילִי! הַשְּׂמִילִי!
אָנָּה פְּגִיךְ מְעָדוֹת? (יחזקאל כ"ב)

גם אל התנומה והמות יסבו המליצים לפעמים את דגדגיהם כאל
עצמים חיים בעומקים כוכח פניהם; כאלו ישמיע אל אזנינו המליץ הנטבז
שְׁעַקְסִפִּיר צלחת ממלכותיו אחרות מלך אשר כדדה שנתו מעיניו, והנה
הוא מדגדג קשות את התנומה אשר עזבתהו, לאמור:

הוֹי סוֹרְבָה! מְדוּעַ תִּבְחָרִי אֶהְלִי עוֹנִי מִנִּי חֲדָרִי
זֶהב הַמְקַטְרִים מוֹר וְאֶהְלוֹת? מְדוּעַ תִּתְרוּעְעִי אֶת
בוֹזִי עִם הַנְּטוּיִם עַל עֶרֶשׂ דַּחוּיָהּ, וְתִבְרָחִי מִמְּרַבְדִּי
מֶלֶךְ הַטּוֹבוֹת בּוֹץ וְאֶרְגָּמָן? מְדוּעַ תִּתְעוּפְפִי לְקוֹל
נֶאֱקַת שְׂרָצֵי לַיִל אֶל שׁוֹכְבֵי יַעַר, וְתַחֲעֲבִי זְמִיר עוֹגֵב
וְנָבַל כִּי יִקְרָאוּךְ בִּיפִי קוֹלָם אֶל הַיְכָלִי עוֹנֵג? הֲלֹא אֶת
תַּעֲצוּמִי אַף עֵין מֶלֶךְ שׁוֹכֵב בְּרֹאשׁ הַיְכָל, תֹּאטוּמִי
אֲזִנִּי כִּי יִשְׁכַּב בְּרֹאשׁ אֲנִיָּה מִתְנַוֶּדֶדֶת עֲלֵי גַלִּים סוּעֵרִים;
שֵׁם יִשְׁכַּב שְׂאֵנָן בֵּין הַמִּית סוּפָה וְסֹעֵר, בֵּל יִשְׁמַע קוֹל
פַּחְדִּי רַעַם כִּי יִנְהַם בּוֹעַף אֲפֹן בְּגִבּוֹלוֹת הַשָּׁמַיִם, בֵּל
יְחוּה

יחזה להבות ברק כי ילהט ענני אופל מקצה עד קצה —
 אך מני תתחמקי, הבת השוכנה! תמאני לשית נועם
 כפיך על עפעפי עיני, והמית תכל לא תנשיני
 עדי רגעו

נחל שוטף מות! תשטוף עלי חדר
 מדי עברך תקח גם שב גם ילד
 לא תשא פני איש ולא תהדר נבר
 גם זה האיש משה עת בו פגעת
 ובשבת עברתך עת בו נגעת
 שב רוחו אל אל ועפרו קבר * (נ"ה ויחל)

וכן בשיר מספר אשר סמתי צעת התגודדי צעיר פלאג, הסעותי
 את דברי אל המות אשר שלח אז (בחורף תקע"ד) חזי תחלוטיו הדעיט צין
 וסזי העיר הזאת, לאמור:

מות! הכי קצרה ממשלתך תמשול
 בכל פנות תבל? הלא מני אוצרות
 שאון תוציא סערות למען טובות
 טבח לך ביורדי מצולה, יתקצו
 בבטן ארץ נחלי נחר וגפרית
 ובזב רעש ערים עם יושביהן
 שי לך יובילו, תעתיק מעמקי
 תהמותיהם נהרות איתן לעשות
 משלחתך ברכבות הולכי שפל, גם
 ברקים משמי על לצוד אליך
 ציד בקול רוגז ורעם ארצה
 ירוצצו ולמה תעל גם במשפנות
 שלמים, כי תפיץ שמה תחלואי

מרות

מִרְרוֹת • פַּעַם בְּעֵצָם
צָהָרִים כְּבַחֹר שׁוֹדֵד תִּשְׁפֹּל אִם.
פַּעַם פִּגְנֹב בְּמִסְתָּרִים תַּחְתּוֹף
נִפֵּשׁ יִקְרָה בְּמַחְשָׁבֵי הַלַּיִל •

וכן הסודותי את דברי צעיר הזה כל הכליון, ללמוד:

בְּלִיּוֹן! אָהָה בְּלִיּוֹן! אֵיכָה עָלַי
אֶרְץ חַיִּשׁ תִּפְיֵק זְמִמִּי! לֶךְ מֵעַתָּה
רְגָעִים רַב מִשָּׁנוֹת אֵין מִסְפָּר לְבִנִי
אֲנוּשׁ יוֹכְלוּ • שׁוּא לְכֶם הַבּוֹנִים!
כִּי תַעֲמוּלוּ כָּל יְמֵי חַלְדָּכֶם לְהָרִים
אֲרָמוֹן מוֹסֵד עַד תּוֹעֲפוֹת רוּם גְּבֵהֵי
שָׁמַיִם, כְּמַעַט כְּהֶרֶף עֵין בְּיוֹם
הָרֶם רַב בְּנִפּוֹל מְגִדְלִים יִהְיֶה
לְמִפְלָה • סִפּוּ יָמִים
עַל יָמִים אֲתֶם בְּנֵי הַתַּעֲנָנוֹת!
לְנִטּוֹעַ גִּנּוֹת אֶף לְהַעֲלוֹת צְמַחֵי
עֵדֶן, הֲלֹא בְּיוֹם הַזֶּעַם בְּיוֹם רִדָּת
אֲבֵנֵי אֶלְגָּבִישׁ וְכוֹבֵד בְּרֵד לְקוֹל
יִלְלַת סַעַר הוֹמָה, עַד אֲרִגְיֶעה
יִהְיוּ לְשִׁמְמָה • הִשְׁבוּ מִחֲשָׁבוֹת
חֲכָמֵי חֲרָשִׁים! לְהַכִּין מִשְׁכִּיֹּת
חֲמֻדָּה, כִּי תִמְלָאוּ חֲדָרֵי זֶהָב כָּל
כְּלֵי יָקָר וְנָעִים, הֲכִי עַל לְהַכּוֹת אִשׁ
תִּצּוּ מִלְּהֵט מִפְּעֻלוֹת אֲמֵן לְבַל
יִהְיֶכּוּ בְּעוֹד רְגַע לְאֵל וְאֵין?

גם פרי עמל שנות אנוש עוצם חכמותיו
 ותבונותיהו הכי יתמצבו
 לנגד רגע בוא מה המות? הכי
 יעוז פתיל הנעורת
 ברגע הנתקו מידי הגבור?

ולמעמים ידכז המליץ צדצדיו הממוכה הזאת עם תמונת ההאמדה;
 ומה תולד מלינה יקרה עד מאוד, כאשר כמלא תשל מה צדצדי ראש מליני
 סנזיאים:

האומר לירושלים: תושב!
 ולערי יהודה: תבנינה! —
 האומר לצודה: הרבי!
 ונהרותיה אוכיש
 האומר לכרש: רועי!
 וכל הפצי ישלים
 ולאמור לירושלים: תבנה!
 והיכל: תוסר! (שעיה מ"ד)

אומר לצפון: תני!
 ודתימן: אל תכלאי! (סס מ"ג)

ועל דרך זה שר המליץ ל נפתלי הירץ וויזל נסיד התשיעי
 בשירי תפלתו.

אך היצוה אנוש על היתו יער:
 האספו אלי ורדו לחם שער!
 אל עוף השמים: על צר הריעו!
 על תניני ימים: לקרב ערוכו!
 או על זוחלי עפר: אויבי הרוכו!
 על הרמש: את אימתי הודיעו!

היצוח

הַיְצוּהָ עַל אֶרֶץ: כַּחַךְ הַחֲלִיפִי!
 עַל הָאֲרָמָה: תַּת לָחֶם לֹא תוֹסִיפִי!
 עַל הַנְּהָרוֹת: מִימֵיכֶם לֹא יוֹעִילוּ!
 עַל אוֹצְרוֹת רְקִיעַ: כֹּל בְּכֶם תִּגְנוּ!
 בְּבָרְקִים וְרַעְמִים הוֹמּוּ שׁוֹנְאֵינוּ!
 אֲבָנֵי אֶלְנָבִישׁ עֲלֵיהֶם הִפִּילוּ!

וזהו כי מדדך המשורר השלם הוא לפחד את תחלת שירו כפי נחו
 בכל יקר דעיונות נשגבות, ולהפלות את תפארתה מיופיה בל שאל דברי השיר,
 למען תפוש את לב השומע בדאשית אמריו; לכן תחלה לרוח התמונה הזאת
 הנפלאה צערו הפעלתה, בתחלת השירים הנצחיים, וכמעט כל שירי החכם
 ר' נפתלי הירץ וויזל ראשיתם היא מפוארה בתמונת ההסגה, כמו
 בתחלת שירתו אשר שר על הנתקת התורה מאת החכם הרמב"ן ז"ל,
 יסג את דבריו במליצה נשגבה אל התורה.

יִפְעַת עוֹלָם! אֵשׁ דָּת אוֹפֵל תִּגְיֶה!
 מֵעַל לְמְרוֹמֵי אֵל שֶׁבַת תִּגְבִּיחֵי
 וּמְאוּר שְׁלִמְתָךְ שֶׁפֶל זְרוּחַ
 בְּרִי לֵב מִבְּאֵר תּוֹרַתְךָ שָׁאֲבוּ
 טוֹהֵר צְדָקַתְךָ מִכָּל הוֹן אֶהְבוּ
 אֶת תּוֹרַת אֵל חַי! אֶת חַי כָּל רוּחַ!

וכן בתחלת הקינה אשר קובן על מות השד לעאפאלד מברוינשוויג,
 יסג את דבריו אל נשמת השד הזה, במלים סוף ערוך אליהם.

עוֹדֶךָ חַי בְּמְרוֹמֵים אִישׁ גְּבוּר חַיִּל!
 עוֹדֶךָ חַי לְעֵאָפֵאלֶד! בְּמִקּוֹם אֵין לְיֵל
 צִירֵי אֵל הַעֲלוּךָ אֵל אוֹר זֶרֶחַ
 בְּמִקּוֹם יָאֵר לָךְ אֵל מַה לָּךְ אוֹר שְׁמֶשׁ?
 וּבְשִׁמְחַתְךָ עֲתָה תִּבּוּ יוֹם אֲמֶשׁ
 תִּבּוּ שׁוֹב אֵל אֶרֶץ שׁוֹד בְּהַ פּוֹרַח •

ומה נאצבז מלינתו! נתחלת השירה אשר שר על חיות מלך דריטאמיה
מחליו — כי בדאשונה יסב את דריו אל הארץ, אשר עוז דמיונה יזיירה אליו
במתאצלת על היות אחד מנכבדי מלכיה קרוצ לשערי מות, לאמור:

עֹד תִּתְפָּאֵר הָאָרֶץ עֹד עֲרִיף עֲלֶיךָ
עֹד נֶעְאָרְנָה חַי עֹד יָגֵה אֹרֹו עַל פְּנֶיךָ
חַי הוּא בְּעִבּוֹר הַחַיּוֹת מִמְּלָכָה עִם יוֹשְׁבֶיהָ *

ואחרי כן נדבע יעוף פתאום על כנפי דמיונו אל בצהי שמים, ואל
שזנניהם יסב את דריו, לאמור:

שׁוֹכְנֵי מְרוֹם! אֵל לָכֶם לְאִמּוֹר: גּוֹר בֵּינֵינוּ!
אֶהוּב לְאֵל! מַה לָּךְ שֶׁבַת אֶרֶץ? בּוֹא אֵלֵינוּ!
כִּי מֵתָה אֱלֹהִים הוּא אֵל תֵּבֵל וּבְנֵיהָ *

ולפעמים תלצל התמונה הזאת גם דריו החכם המלמד את בני תצל
משלי מוסר וחקי חיים; אף כי תכליתו אינה להוליד התפעלות דזה דנפש
כי לפעמים ידמה החכם את כלל המין אשר עליו יסבו אמרי מוסרו באיש אחד,
ודגד אליו כולו הוא עומד טוכח תניו. כמו:

לָךְ אֵל נְמָלָה, עֲצֵל!
רֵאָה דְדִכְיָה וְחֻכָּם * (משלי ו)
שְׂמַח בְּחֹר בְּיִלְדוּתָךְ
וַיִּטְיַבְךָ לְבָבְךָ בַּיּוֹם בְּחֹרוֹתֶיךָ
וְהִלַּךְ בְּדַרְכֵי לְבָבְךָ וּבִמְרָאֵי עֵינֶיךָ
וַדַּע כִּי עַל כָּד אֵלָה
יְבִיאָךְ הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט * (קהלת י"א)

ומכלל התמונה הזאת הוא גם כן, אשר יקרא המלך נתחלת דזרתו את
שומעיו העומדים לנגדו, ויעיר את רוחם למען יקשיצו אליו ככל לזס;
וכאשר החל האצ הזקן את דזרתו.

הָאֶסְפוּ! וְאִנְיָרָה לָכֶם
אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם

באחרית

בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים
הִקְבְּצוּ וּשְׁמְעוּ בְּנֵי יַעֲקֹב!
וּשְׁמְעוּ אֶל יִשְׂרָאֵל אֲבִיכֶם!

ומה נפלאה מלידת ישעיה! אשר כהחל רוח אלהים לפעמו לדבר נשגבות
 על הגוים ועל הממלכות, דמה כל עמי האלילות למשפחותם נאספים סביביו,
 לשאול קודות הימים הצאים מפיהו; והנה הוא קודם אל ההמונים האלה,
 ומבקש מאתם אשר יקדצו ויתר אליו, למען יוכלו לשמוע כל הגדלות והנלוות
 אשר יציע להם דוחו.

קָרְבוּ גוֹיִם! לְשִׁמּוֹעַ
וּלְאֲמִים הִקְשִׁיבוּ! (ישעיה ל"ד)

ופעם יקרא הנשגב בכל הכזאים אל המון כל העמים הנעושים עד אפסי
 תבל, כאל להקת אנשים הדוגשים מסביב לו, ויזום להחדיש עתה ולהדגיע
 מקול שאוכס למען יאזינו אל דבריו אשר ידבר להם.

הִחַרְישוּ אֵלַי אַיִים!
וּלְאֲמִים יַחְלִיפוּ כַח * (שם מ"א)

וכן המשורר הקדחי נתחלת שירתו על ענין חיי האדם, יעיד את און
 כל יושגי חלך (הנאספים דדתיורנו מסביב לו) לשמוע אל למודיו היקרים.

שְׁמְעוּ זֹאת כָּל הָעַמִּים!
הֲאִזְנֶנוּ כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ!
גַּם בְּנֵי אָדָם!
גַּם בְּנֵי אִישׁ!
יַחַד עֲשִׂיר וְאַבְיוֹן!
פִּי יְדַבֵּר חֲכָמוֹת
וְהַגֹּת לְבִי תְבוֹנוֹת * (תהלים מ"ט)

והנה

* נתלונן יחליפו כח יזייב סניח תכונת ששקט ושמדגוש. כי פעמל וסהמיה
 ישוללו כח ה תנוס, וששקט ושמלגות ישנוס חליו.

והנה צעדס אחל לרצו על תמונה אחרת, אצאר לך על פי דרכי
הפליאה אזו שירת הים אשר צספר שמות; כי צאה צה תמונת ההסנה, והים
מחלקת את הסורה הנסגרה הזאת לשני חלקים:

**אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת
ליהוה ויאמרו לאמור:**

א

אֲשִׁירָה לַיהוָה

כִּי גָאָה גָאָה

סוּם וּרְכָבוֹ רָמָה בַּיָּם *

אֲשִׁירָה: הפעל הזה אשר טז על משה ובני ישראל יחדיו, צא צמספר
היחיד מעטס ידוע המיוסד על תולדת הפסס; וזה, כי מטצע נפס האדם הוא
אשר צל תשביח ונל כל המתהוה סניצ לה, צעת אשר יקיפיה פחדו מות, כי
חס תחשוב אז אך צהללת עצמה — והנה חס ינלחו בצודי אומה אחת את
בצודי אומה אחרת צסדה המערכה, תמשך טוצת הנלחון הזה אך אל כלל
האומה; לא כן צתשועה הנפלאה הזאת אשר עשה ה' לצני ישראל. כל איש
מישראל נדמה אז צעיניו כאלו צעצודו נעשה הפלא הזה, כל איס ראה אך את
מוסדותיו נתקים לעולם, ואך את אדוניו טוצע צלצ יס; ולזאת ענו כלס
יעק: א ש י ר ה *

סוּם וּרְכָבוֹ: גם שני שמות האלה הצאים צמספר היחיד, הליידיס
לנו איך כל איס מישראל צדאותו המון מצדייס הרצ הולך וקצר, ליי צנפשו
את אדוניו להוע חמה דודק אחריו על סוסו חיס כנשד למען הכחידו; וכטצוע
כל הצצא הנודל ציס, דמה כל אחד מישראל לדאות אך את טביעת אדוניו
המתנקס, אשר מלא את כל לצו פחד — **סוּם וּרְכָבוֹ רָמָה בַּיָּם ***

עֲזִי וְזַמְרַת יְהוָה

וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה *

על ידו יהי לי עוז, צעצודו אומר, ועל ידו תהי לי ישועה — החלוק
המשודד את הסנה צמסוצצ לאמור: הוא עזי, הוא זממתי, והוא ישועתי;
זה דדך נאה מאד צמליצה.

זֶה אֱלֹהֵי וְאַנְיֹהוּ

אֱלֹהֵי אָבִי וְאַרְוַמְמָנְהוּ *

זה. מה רב כח המלה הקטנה הזאת! כי היא תזייר לנו ציור שלם את כל באוץ אנשי החיל המתרוכנים ציור הנלחון ומתבאס צחמת וצרות שר לצאס אשר יודיק כל אויב לעפר — זה אשר נפלאות גדלות עושה ציור קדש ומלחמה, זה אשר נקט כדף ידווף גויס ולאמיס, הוא אלי.

ואנזהו דע, כי הפעל **נזה** מורה על שנת צמנחה צצית, כמו **גבר יהיר ולא ינוה**. (חזקוק צ' ה') וכאשר צאל החכם אצ"ע שס, לא יוכל לנוח צנוה, כי כל חפצו ללכת ולהשחית. והנה צימי קדס טיה ממנהג החיל המנח צסדה המערכה, להשיצ את שר לצאס צתפיס וצכנודות וצקול טירים אל נוהו ואל ציתו; וזה ענין המלה פה: אוליכנו צקול דנה ומורה אל הכוה אשר כוננו ידיו צאלץ מודשטנו. וכאשר עשה דוד אחרי הכניעו את אויביו מסיציו, אשר הוליך את ארון אלהיס צהמון חוגג אל ציון הר הקודש.

אלהי אבי. מה נאה אף נעים הנפל הזה! המוסיף עוד להשלים כליל ציור הנארה והגאון אשר ראינו מושלים צקדצ המשורדים צמאמד הקודס, לאמור: האלוה אשר הפליא להושיע אותנו היום, לא מתמול מבננו הוא, ולא התפאר צו גוי אחד מלפניס; כי אס אלהי אצי הוא: האל אשר הנחילו לנו אצותינו ואשר נפלאות עשה למשפחתנו צימי קדס, האל אשר יצא את צצאותנו גם צימים הצאסיס.

יהוה איש מלחמה

יהוה שמו.

יהוה איש מלחמה. מה נורא הציור הזה! המזייר לנו את העלס הכנצד כאיש מלחמה הצא להנחיד ולהשמיד. והנה נראה צדמיכנו את אל עליון, לצוש שריון וכוצע, חבור צדק חרצ, ותופס קטנו וחליס, כצבור סיל הנגש להלחס צעד עמו ואלצו — **יהוה איש מלחמה.**

יהוה שמו. צכפל הוה הוסיף המשורד להשלים את הציור אשר צא צמאמד הקודס, ולהפליא את השתוממות השומעים הפלא ופלא לאמור: הכי תשכילו מי זה אשר צא על מדומי שדה להלחס לנו? הכי תצינו מי זה אשר דדק קשתו לנגד אויבנו? — אלהיס אמת הוא, אלהיס חיים — **יהוה שמו.**

מרפבות פרעה וחיילו

ירה בים

ומבחר שלישי

טבעו בים סוף.

אחרי אשר צנתוצ הקודס ראינו את ה' נגש צעצמו להלחס את רודפי ישראל; כנכסה עתה נפסנו לדעת, מה פעל אלהי הצצאות צסדה קדצ, ואיכנה השניד את אויביו ומפניו. הכי עורד את חמתו על אלפי חלליס צפעס אחת

לחת? או הכי החדיד צעים קולו את כל בצורי פרעה, והנה נהיתה מהומה
 צמחה, חרצ איש צדעהו? — לא, כי אם מרכבות פרעה וחילו ידה צים;
 כל המון החיל והרכב והפרטים אשר נסו את עין הארץ, כלם אחסו נספו
 מקטון ועד גדול, וכאשר ישליך איש לרוד עפר ארצה, כן השליכם אל תוך
 מצולות הים — היצוייר ליווד נשגב מזה? **כורכבות פרעה וחילו**
ירה בים! והנה המשורר ירחיב עוד את הציור הזה במאמר הנא,
 צהודיעו אותנו כי אנשי החיל הזה אשר ידה ה' דגע אל תוך הים לא היו תליעי
 הבוים נצוים ושפלים, כי אם מנחל אנשי מלחמה למלך מצרים; והים אשר
 צלעם לא אחד הימים הרחוקים ממצרים הוא, כי אם ים סוף אשר יגבול ארץ
 מצרים מקדס, ואשר לנחלת מלכה ישש; שמה הפלכו כלמו מירי ארון כל
 הארץ, ושמה כסום המים הדגים.

תְּהוֹמוֹת יְכִסְיָמוֹ

יָרְדוּ בְּמִצּוֹלוֹת כָּמוֹ אֲבָן *

תְּהוֹמוֹת יְכִסְיָמוֹ • השם **תְּהוֹמוֹת** יורה על קרקע הים ותחתיתו;
 והמשורר צעוץ למינו יראה את אויביו מושלכים צוף ה' מתחת לתחתית
 הים: **תְּהוֹמוֹת יְכִסְיָמוֹ** — חמת אלהים היא קלעתם אל מעמקי
 המעמקים; שמה תשופם חשכת עולם, ומאפלי נלח יאפפו אותם צתהומי
 התהומות.

כמו אבן • מה נחמד הדמיון הזה! אשר כפלים יצייר את טביעת
 המצריים • (א) תהיודת הטביעה, כאצן אשר לטבע כדור ישקע מהר מאד •
 (ב) מהומת מות אשר צאה עליהם צעלם דגעי טביעתם • כי מדוד הנהלה
 אשר אחזתם צהיות יד ה' עליהם, נס דוחם; ולזאת לא התאמרו אף דגע אחד
 לשבו ולהתדומם מצין זמני המים למען המלט אל היצבה, כדרך העוצעים,
 כי אם ירדו כאצן דומם אל עמקי מצולה •
 והנה אחרי אשר צייר המשורר את תפלת האויב וכליונו צמצולות הים,
 יצביה לעוף על כנפי דמיונו על צבהי שמים ואל אל עליון יסא את דגדיו •
 ומעתה תכצננה המלצות ותשגננה עוד יותר מאלה אשר הציע המשורר
 עד הנה •

ב

יְמִינְךָ יְהוָה נְאֻדְרִי בְּכַחַת
יְמִינְךָ יְהוָה תִּרְעֵץ אוֹיְבִי •

יְמִינְךָ יְהוָה • מלצד תמונת ההסצה וכפל המלות אשר יפארו את
 מלצת הכתוב הזה, עוד לו יתרון אחד נכצד מאד • וזה, שם **יְמִין** אשר
 צחד צו המשורר למען צייר לעינינו את אלוה לוקח נקס צחמת אפיו; כי נראה
 צדמיוננו איך ימינו הפשוטה תמחץ ראש אויב • ולו נהפוך את השם **יְמִין** אל
 מלת הגוף **אתה לאמוד**: **אתה יהוה נאודרי בכח, אתה יהוה**
תרעץ

תרעין אויב; אזי תברע המליצה מאד מערכה, ופעלתה צנפס תחלש מאד היא עתה.

נאדרי בכח, תרעין אויב. השם **נאדרי** וכן הפעל **תרעין**, המה ישלימו מכל נד, הליור אשר החל המסודר לצייר לנו צמלת **ימינך**. כי **נאדרי** לדעתני ענינו כמו **נאזרי*** צהיות כי הדלי"ת והז"ן מתחלפות; והפעל **רעין** מצייר השסוף והצקיעה, כי ענינו כמו **רצוץ**. והנה המסודר יראה צעח למיון קדשו את אלהי הצלחות כצדוד מרדא, מתניו חבורים, לא צמגוד חרז ולא צמגוד דומח, כי אס צ כ ח; וימינו החזקה תמחן צמו רגע את קדקוד האויז לשתים — והצן!

וּבְרוּב גְּאוֹנֶךָ תִּהְרֹס קַמֶּיךָ תִּשְׁלַח חֲרוֹנֶךָ יֹאכְלֵמוּ בְּקֶשֶׁי

גאונך. מאד השכיל המסודר לצחור את השם **גאון**; כי צמלה הזאת צייר לנו את ה' ציוס נקמת פרעה, כמלך גדול אשר הכלם לעיני השמש מפשע אהך עצדיו הקטלים אשר העיז למרות את פניו כצדוד; והנה המלך הכפשע מתעצז צדוד גאותו, ובוזר כליון חרון על הכזזה אשר מרד צו.

קמיך. צכנוי הכוכה אשר שם המסודר ששם הזה, השלים הליור המצייר לנו את ה' כמלך המאציד צחמת גאנו על דצד חטאת מדי, צאמרו, כי לא עלינו קמו המצריים, כי אס עליך; לא נבדנו נשאר ראש, כי אס נבדך; לא למען הגעיסנו התיעזו, כי אס למען הכעיסך; לא למען הוציטנו כוסרו יחד, כי אס למען הוציטך.

תשלח חרונך. מה נפלאה המליצה הזאת! ומה נשגבה! המסודר יתן אל חרון אלהים חיים ורצון! יתאכרו כמלאך מרדא הליור מנציה שחקים צמלות חרוניו למען עשות את נקמתו צאדך! — אס צני אנוש ילחמו אלה את אלה, ידעישו צהמון חיליהם ארלות ולאמיס, יהצו כהמות ימים צרכ וצסוסים וצצצא צד; אך אל ה' השוכן שאן צשקט מרומיו יספיק חרון אפרו לצד, לעשות את משלחתו צצצות אלפי שוכאיו — **תשלח חרונך**.

יאכלמו בקשי. הן עתה דאינו את חרון אלהים יורד צמלאכות ה' ארצה, לנקום נקם מאת אויביהו; ועתה נראה עה פעל החרון הזה צאדך. הכי המית סוס וצבור וכל איש מלחמה ושצר קשת חנית וחצים? לא! כי רצ מזה עשה "יאכלמו" מצלי השאיר מכל המון החיל אף וצר צאדך. וחולי תדמה כי המעשה הנורא הזה התכוה צמשך יום או יומים — לא! כי החרון אכלס בקשי. כל צצצות הצא הבדול הזה, סוס ורכב, ופרשים עם כל כלי פסק, כלס נכחדו מאת חרון ה' נקש מני להצת, אשר כמעט תאחזנו האש, והוא

(* נבאמתה הכרש ארך נעלמו המורס על פלטים וננודס, נגזר טוא מן פדש אור; כי חזירת המכנים טוא סימן ננודס ומחילות לנני קדס. וכן נלטינו ארמי השס צריצא המורס על איש חרון נמעשפו, נגזר טשס ורזא אשר יום: יכסון זלח עב: האזור.

נח

והוא נאכל — הצינה נח קורא ועי' את הציור הנכלל בשתי המלות האלה ;
כי נודע הוא מאד *

וּבְרוּחַ אַפִּיךָ נִעְרַמוּ מַיִם
נִצְבּוּ כְמוֹ נַד נוֹזְלִים
קָפְאוּ תְהוֹמוֹת בְּלֵב יָם *

וּבְרוּחַ אַפִּיךָ נִעְרַמוּ מַיִם, נִצְבּוּ כְמוֹ נַד נוֹזְלִים * הנה
צקיעת ים סוף נהיתה על ידי רוח חזק, אשר הוליך ה' כל הלילה, כחזק
צנתובים * והמאורד אשר עזו ההתפעלות יאיינו להגשים כל דבר, מצייר לנו
את הרוח החזק הזה במצב רץ לפני חרון אף אלהים, החזק בנתוב הקודם ;
והשאל לזמיונו מעצב חרון האדם, אשר אם יחרה האדם ויתקף תקלד נשימתו
ודחק הרוח מצין נחידיו * והמים יצייר לנו המאורד כנצבלים גדלותם קרבת
החדון הנודע, וצבהלם נחפזו לנים אלה על גז אלה, ועמדו כמו נח —
והנה נמשנו אחד המליצה הזאת כמה נציאים ומאורדי קודש צמלינותיהם *

רֹאךְ יַחִילוּ הַרִים
זֶרֶם מַיִם עֵבֶר
נַתַן תְּהוֹם קִלּוֹ
רוֹם יִדְהוּ נִשְׂא * (מזקוק ג')

רֹאךְ מַיִם אֱלֹהִים
רֹאךְ מַיִם יַחִילוּ
אֶף יִרְגֹזוּ תְהוֹמוֹת (מַהֲלִים ע"ז)

קָפְאוּ תְהוֹמוֹת * מעצב הפחד והצלה הוא להקפיא את הדם פתאום
ולעזור מדונתו צעורקי הגוף * והנה צדמיון המאורד לחזה פלגות גם התהמות
התחמיות, וקפאו צעמקי מלולה מרוב הצלה *
בְּלֵב יָם * שתי המלות האלה השלימות לעשות הציור נפלא מאד —
זמני ים שוטפים סביבות תהמות הנקפאים וקשים כאזן — הדרי מים
עומדים על מוסדות נגדים — קול שאון דעש גלים הומים ומדחה עמודי
נחלים עולים עדי שמים —

אָמַר אֱוִיב:
אָרְהוֹף אֲשִׁיג

אהלק

H 2

אחלק שלל
תמלאמו נפשי
אריק חרבי
תורישמו ידי

פתה יצייר לנו המשורר את זרון מזמות האויז ציום אשר שאף לנקים
נקם, ונעמחונו אשר שם צדוק חילוי זה, על ידי תמונת ההאמרה:
כי יתן צפיו דברים אשר ישימו לבד עינינו כלת הלכות נפשו הדשעה.
אמר אויבי לא: אמר מצרים, לא: אמרו האויזים —
מה נצמדה המלה הזאת! ומה נכוונה!

אדרוף — אשיג — אחלק שללי. השמיט המשורר סימן
הצדור צפעלים האלה, למען צייר את תמונת הנפש הלוהטת צעוז תשוקת
נקם, אשר צלבה זדונה תדמה לרוץ לעדוף ולצלע, הכל צדוב אחד. כמעט
החלה לדוף, והיא תשגת; כמעט השיגה, והיא תחלקת שלל.

תמלאמו נפשי. מה נפלאה המליצה הזאת! לא לצד שקיו וכלע
ימלא תשלל ידאל; כי אם גם נפשו תמלא מהמה. כפשו הדעבה לנקם,
נפשו הצמאה לכיון באלים, היא תמלא ממפלס, תשצע ותדשן מאידם.

אריק חרבי, תורישמו ידי. כמעט מלין ככלל ציור דן מאד,
המצייר את העשה ההדיגה מדאשיתה ועד אחריתה, כאשר ציירה צנפשו
המתנקס אשר התענג צחיוני הדג ואצדן. גם הכנוי צמלת חרבי מצייר
לנו את באון צמחון האויז אשר שם צבדורתו — אך איה צבדורתו? אלהי
הצבאות! ואיה צמחוני אשר שם צבמון דכדופרשים? הן

נשפת ברוחך
נפבו ים
צללו בעופרת
במים אדירים

נשפת ברוחך — כסמו ים היצוייר פלא עוז אלוה ציור
שגצ מזה? כמעט נשצ עליון צפיו וכל החיל הבורא — איכנו וצמחת
תחלטה צדמות הציור הזה תלינות נאות גם צשאר ספרי הקודש; אך אינן
שצבות כמוה כמו:

וגם נשף בהם — וייבשו
וסערה בקש תשאם (ישעיה מ)
מנשמת אלוה יאברו
ומרוח אפו יכלו (איוב ד)

צללו

צִלְלוּ כַעֲפוּפֶרֶת • בָּאֵה נֹא וְהִזְיֵן קוֹדֵא גַעִיס! עוֹמֵק מַחֲשָׁבוֹת
 הַמְשׁוֹרֵר; כַּמַּעַט, דְּלִיבֵי אֶת חֵיל מַלְאָכִים כְּחַיִּים מְשַׁמֵּת אֶלֶּה בְּקִישׁ אֶל מִי
 הֵיט, וְהֵכָה נִלְאֵם לְוִלְלִים כַּעֲפוּפֶרֶת אֶל תַּחֲתִית הַמַּיִם הַבְּדוּדִים וְאֶל עַמְקֵי
 תְּהוֹמוֹתֵיהֶם •

מִי כְּמִכָּה בְּאֵלִים יְהוָה
 מִי כְּמִכָּה נֶאֱדָר בְּקֹדֶשׁ
 נוֹרָא תְהִלּוֹת עֲשֵׂה פְלֹא

מִי כְּמִכָּה • תַּחַת מֵאֵין כְּמוֹךְ • כִּי הַשְׂאֵלָה מְסוּבֵלֶת יוֹתֵר מִמֵּחֲמַד
 פְּשׁוּט לַעֲוֹרֵד הַתְּפַעֲלוֹת רַבָּה כִּנְפֵס הַאֲדָם — וְהֵכָה שֵׁם יְהוָה הַבָּא אֶחָד כְּבוֹד
 הַכּוֹכָב כְּמֵלֶת, כְּמִכָּה, גַּם כִּפְל הַמְּלוֹת מִי כְּמִכָּה, גַּם הַתּוֹאֵל הַנִּשְׁבָּב
 נוֹרָא תְהִלּוֹת, כֹּלֵם יִפְלְאוּ אֶת מְלִילַת הַכְּתוּב הַזֶּה כַּמֶּלֶךְ מֵאֵל:

נְטִיַת יְמִינֶךָ
 תְּבַלְעֵמוּ אֶרֶץ •

אֶחָדִי אֲשֶׁר הִלֵּל הַמְשׁוֹרֵר כְּתוּב הַקּוֹדֵם אֶת אֱלֹהֵי כַעֲשֵׂה פְלֹא, יִנְיִיד
 פַּחַח, אֶת מַעֲשֵׂה עֲזוֹ כְּבוֹד הַכִּפְלָא כְּאֵמֶת עַד מֵאֵל: נְטִיַת יְמִינֶךָ
 תְּבַלְעֵמוּ אֶרֶץ — לֹא כְּחֵיל וְלֹא כְּכַח הַאֲצִדָּת אֶת רַבְּבוֹת הַגּוֹדֵדִים, אֵיךְ לֹא
 כְּמֵלוֹת פִּיד, כִּי אֵם כְּהַנְפֵת יָד • נְטִיַת יָד אֶל הַאֲדָן כְּאֲדוֹן אֲשֶׁר יוֹדֵה כְּאֲצִדְעוֹתָיו
 אֶל עַצֵּד מִצִּיָּן; וְאֵז הַאֲדָן הַסְּרָה לַמַּשְׁמַעֲתָן, כְּלַעֲתֵם רַבֵּעַ — וְאִינֵס • וְהֵכָה
 תְּכַזִּיב יִשְׁעֵיהֶם הַמַּשְׁחָךְ הַדָּבָה פְּעַמִּים כְּסַתְרוֹ אֶחָד מְלִיּוֹת לֹא — קֵט — כְּמוֹהוּ,
 נַעַם גַּם אֶחָדִי הַמְּלִיָּה הַנִּשְׁבָּבָה הַזֹּאת הַמְּצִיירֶת אֶת פְּלֹא מַפְלַת מַלְאָכִים,
 לַעֲשׂוֹת כְּדַמּוֹתֶיהָ כְּכּוֹסֹתָהּ אֲשֶׁר כִּבֵּא יַגֵּל מַפְלַת מַלְאָכִים וְיִשְׁרָאֵל יִחְדּוּ:

וַיְהוֹה יְטַה יְדו
 וְכִשְׁל עוֹזֵר וְנִפְל עוֹזֵר
 וַיַּחְדּוּ בָלֵם יְבִלְיוֹן • (יִשְׁעִיה ל"א)

נְחִיַת כְּחִסְדֶּךָ
 עִם זוֹ נְאֻלָּתָהּ
 גְּהִלָּתָהּ בְּעִזָּה
 אֶל נוֹה קְדֻשָּׁה •

שְׁמָעוּ עַמִּים יְרֵגוֹן
 חֵיל אָהוּ יוֹשְׁבֵי פְלִשְׁתִּים

אז נבְּהִלוּ אֱלוֹפֵי אֲדוֹם
 אֵילֵי מוֹאָב יִאֲחֲזוּמוּ רַעַד
 נִמְגּוּ כֹל יוֹשְׁבֵי כְנָעַן

תִּפְּלוּ עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וּפְחָד
 בְּגִדְלֵי זְרוּעֶךָ יִדְמוּ כְּאָבֵן
 עַד יַעֲבֹר עִמָּךָ יְהוָה
 עַד יַעֲבֹר עִם זֶו קִנְיַתְךָ

הַנְּתוּצִים הַאֵלֶּה מֵאֵיירִים נִסְיַעַת צִנִּי יִשְׂרָאֵל צִי' ה' דַּךְ הַמִּדְבָּר הַנּוֹדֵא
 וְדַךְ אֲרָצוֹת הַעַמִּים אֲרִיזִיבִים, אֵל גְּבוּל נְחֻלְתָּם אֲשֶׁר כּוֹנֵן לָהֶם ה' • וְהִנֵּה צִנִּי
 יִשְׂרָאֵל יִנְוִיירוּ כְּאֶחָד נְחֻלַת אֱלֹהִים, וְה' כִּדְעָה נֶאֱמָן אֲשֶׁר לֹאטֵ לֹאטֵ יוֹלִיכִים
 צִמְשַׁעְנָתוֹ (עֲזוֹ) אֵל מִקְדָּם דְּנָס; לִפְנֵי יִלְכוּ אֲרֻצָּה עֲלֹאכֵי עוֹשֵׂי דְלוֹנוֹ:
חֵיל וְרַעַד, אֵימָתָה וּפְחָד, שְׁתֵּי אֵלֶּה יִאֲחֲזוּ אֶת שְׁנֵי פִלְשֵׁת וּמוֹאָב,
 וְשְׁתֵּי אֵלֶּה יִפְּלוּ עַל יוֹשְׁבֵי כְנָעַן, אֲשֶׁר כֹּלם לְצַדַּע עִם ה' וְלִדְמֵם אֲרָצוֹ —
 וְהִנֵּה מְלִיצַת כֹּל הַנְּתוּצִים הַאֵלֶּה אֲחָה וְנַעֲמָה עַד מֵאֵךְ; אֵךְ כְּפִלִּים לְתַפְאֵרַת
 אֶת הַנְּתוּצֵי הַאֲחֵרוֹן הַעוֹלָה עַל כֹּלם צְהוּךְ יִקַּר מְלִיצוֹתָיו • וְיֵי לֹה יִצִּין אֶת
 חֵין עַד מֵלֵת **אֵימָתָה**? אֲשֶׁר יִלְדֶה הַמְּשׁוֹרֵר מִן הַשֵּׁם **אֵימָה** צְהוּסִיפוּ צִן
 עוֹךְ אִוֶּת וְתוֹעֵבָה, לְמַעַן הַקְּשׁוֹת הַצְּדָת הַמֵּלֶכֶה וְלִצִּיִּד צְהַדְתָּה זֶו הַקְּשָׁה אִימָה
 נוֹדֵאָה וְקִשָּׁה עַד מֵאֵךְ • וְכֵן מֵלֵת **כְּאָבֵן** הַמְּלִיצִית הַיֵּעֵבֵז אֶת מַחֲתַת הַלְּדִיָּם
 הַיִּזְדוּיִים, וְכַפִּילַת הַמֵּלֵת **עַד יַעֲבֹר,** וְשֵׁם יְהוָה הַנֵּס אֲשֶׁר כְּנִי הַנוֹכַח
 צִמְלַת **עִמָּךְ**; כֹּלם יִפְאָרוּ אֶת הַמְּלִיצָה צִמְאֵךְ מֵאֵךְ •

תְּבִיאֲמוּ וְתִטְעֲמוּ בְּהַר נְחֻלְתְּךָ
 מְכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פְּעֻלַת יְהוָה
 מְקַדֵּשׁ אֲדָנִי פּוֹנְנֵנוּ יְדִידְךָ

צִמְתוֹת הַזֶּה אֲשֶׁרֵךְ קוֹדֵא נַעִים! דַּךְ עַל יוֹפֵי מֵאֵמֵךְ וְתִטְעֲמוּ בְּהַר
 נְחֻלְתְּךָ, אֲשֶׁר מוֹנְנוּ לְקַחוּ לָהֶם יִשְׁעִיהֶם וְאִסְפֵּךְ אֶת מַשַּׁל הַכֹּרֶם אֲשֶׁר יַעֲרַב
 עֲלֵינוּ עַד מֵאֵךְ צִמְלִיצוֹתֵיהֶם הַנְּחֻמְדוֹת •

כֹּרֶם הִיָּה לִידִידֵי
 בְּקֶרֶן בֶּן שִׁמְשׁוֹן
 וַיַּעֲזֹקהוּ וַיִּסְקַלְהוּ
 וַיִּטְעָהוּ שׁוֹרֵק וְכו' • (יִשְׁעִיָּה'

גפן ממצרים תסיע
 תגרש גוים ותמעה
 פנית לפניה
 ותשרש שרשיה
 ותמלא ארץ
 כסו הרים צלה
 וענפיה ארוי אל
 תשלח קציריה עד ים
 ואל נהר זנקותיה • (תהלים פ')

יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד

מה נצדך הכתוב הזה! אשר חתם צו המסורד את שירתו הנכבדת; וכעיס
 זמירות ישראל יזכירו קעמים צשיריו הקדושים • (תהלים י"ו, קמ"ו')

ג

תְּמוֹנַת הַשְּׁאֵלָה

(Interrogatio) (פְּרָגְמַט)

תהיה כאשר ישמש המליץ במאמר מחייב על דרך שאלה, תחת-מאמר
 פשוט שולל; או במאמר שולל על דרך שאלה, תחת מאמר פשוט מחייב. כי
 המאמר הנז' על דרך שאלה יקבע יותר כנפש ממאמר פשוט, יען כי נפש
 האדם היא מודגלת מעודה להתעורר בדעיוניה כאשר תשאל, למען מנוח
 מענה על הענין אשר היא נשאלת עליו; תחת אשר המאמר הפשוט יחלוף
 על פני הנפש ככל עוצר, מצלי עשות דושס מוחש נקדצה כמו

- אם תטאת — מה תפעל בו?
- ורבו פשעיה — מה תעשה לו?
- אם צדקת — מה תתן לו?
- או מה מידך יקח? (איוב ל"ה)

הנה אם תשנה את תבונת המלמדים האלה לאמר: אם חטאת
לא תפעל בו מאומה וכו'; הלא תחלש. אז עוז המליצה, ופעולתה
תגפש תקטן המלמד היא עתה.

ובן

מי לא יראך?
מלך הגוים!
כי לך יאתה — (ירמיה י')

בכזה המליצה מלמד תאמר: הכל ייראך מלך הגוים!

זכר נא!
מי הוא נקי אבד?
ואיפה ישרים נבחרו? (איוב ד')
מה אעידך? מה ארמה לך?
הבת ירושלים!
בה אשעה לך ואנחמך?
בתולת בת ציון! (איכה ב')

אריה שאג —
מי לא ירא?
אדני יהוה דבר —
מי לא ינבא? (עמוס ב')

כי יהוה צבאות יעץ —
ומי יפר?
גידו הנטויה —
ומי ישיבנה? (ישעיה יד')

למה

לְמַה זֶה לִי דְבוּנָה
 מִשָּׂבָא תְבוּאָה?
 וְקָנָה הַטּוֹב מֵאֶרֶץ כְּרִהֵק? —
 עוֹלוֹתֵיכֶם לֹא לְרִצּוֹן
 וְזִבְחֵיכֶם לֹא עֲרִבוּ לִי * (יִרְמִיָּה ו')

בכזרה המליצה הזאת מאד ממליצה הכזה על העבין הזה אך במאמריו פשוטים, בספר עמוס *

שִׁנְאַתִּי מֵאַסְתִּי חַגֵּיכֶם
 וְלֹא אֲרִיחַ בְּעֲצוֹתֵיכֶם
 כִּי אִם תַּעֲלוּ לִי עֹלוֹת
 וּמִנְחוֹתֵיכֶם — לֹא אֲרִצֶּה
 וְשִׁרְשִׁם מִרִּיאֵיכֶם לֹא אֲבִיט * (עמוס ה')

ולפעמים יגדיל המליץ השואל את תפארת מליצתו, בהוסיפו שאלה על שאלה, או בצקטו מענה על שאלתו; כאלו יסתפק באמת בהענין אשר ישאל עליו. כמו אגור בן יקה, צדלותו להורות כי צינת האדם אך מועד היא בערך אל אלוה יונד כל, והאנוש קלד יד עם כל חכמותיו, להפיר אך חסת מחקי עולם אשר גם הצדא ציסודות הטבע, ישאל:

מִי עֲלָה שָׁמַיִם וַיִּרֶד?
 מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו?
 מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה?
 מִי הִקִּים כָּל אֲפֵסֵי אֶרֶץ?

ובדלותו כי אין מענה צפי שומעיו, ובי המה לא יוכלו להדלותו איש מה; ישים אל שנים קדמוניות פניו לשאול, הכי הימים הראשונים היו עושים מחלה לצדא איש נפלא מה היודע למרות את חקי הטבע, ואזי נכסף הוא לדעת את שמו או את שם צנו, למען יכתב זכרו לדור אחרון.

מַה שְׁמוֹ?
 וּמַה שְׁם בְּנוֹ?
 כִּי תִדְעֵי (משלי ל')

איפה היית ביסרי ארץ?
הגדל! אם ידעת בניהי (איוב ל"ח)

ומכלל התמונה הזאת גם כן הוא, אשר יקדים הכליז שלמה אל הדגד אשר
לזה להביד, למען הכין על ידיה את הכפש לשמוע את הדגד הזה. כמו

מי יעץ זאת
על צור המעמירה?
אשר סותריה שרים
בנעניה נכבדי ארץ
יהוה צבאות יעצה
לחלל גאון כל צבי
להקל כל נכבדי ארץ * (ישעיה כ"ג)

מי זה ביאור יעלה?
בנהרות יתגעשו מימיו?
מצרים ביאור יעלה
וכנהרות יתגעשו מים
ויאמר: אעלה אכסה ארץ
אבידה טיר ויושבי בה * (ירמיה מ"ו)

תן להם יתוה!
מה תתן?
תן להם רחם משפיל
ושדים צומקים * (יושע ט')

ומה נעמה מליאת המלך שלמה! המליירת את דוע אחרית האדם
שארוב להשתגר *

למי

לְמִי אוֹי? לְמִי אָבוֹי?
 לְמִי מִדְּיָנִים? לְמִי שִׁיחַ?
 לְמִי פְּצָעִים חָגֵם?
 לְמִי חֲבָלֹת עֵינַיִם?

לְמֵאחֲרֵי עַל הַיַּיִן
 לְבָאִים לְחֶקוֹר מִמָּסְךְ * (מַשְׁלֵי כ"ג)

קוֹל שְׂאוֹן מְעִיר?
 קוֹל מֵהֵיבֵל? —

קוֹל יְהוָה
 מִשְׁלֵם גְּמוּלָה לְאוֹיְבָיו * (יִשְׁעֵיכֶם ס"ו)

מִי זֶה כְּלֶךְ הַכְּבוֹד?
 יְהוָה עֲזוֹ וְגִבּוֹר

יְהוָה גִּבּוֹר מְלַחֵמָה * (תְּהִלִּים כ"ד)

ועל דרך זה שלי בשיר מספר אשר הזכרתי זה פעמים

מִי כָתַח פִּרְיַעַת תְּכַלֵּת שַׁחַק
 בְּהִיר, וַיִּרְקַמְהוּ בְּעֵצִים לַיִל
 בְּרִבְבוֹת פּוֹכְבִים נוֹצְצִים? מִי יִגְהַג
 מִפְּאֵתִי מִזְרַח שַׁחַר חֲבָלֵי לֵי
 עֵינַיִם, לְהַקִּים מִתִּי הַלְלֵהָ
 וּלְהַשִּׁיב גִּשְׁמַת חַיִּים אֶל מִשְׁפָּחוֹת
 תְּכַל? מִי שֵׁם מוֹצְאֵי הַשֶּׁמֶשׁ
 בְּקֶצֶה קָרִים, וַיִּטַּע בְּאַחֲרֵית יָם
 אֶהָל חֲבִינֹנָה? מִי יִקְרָא קוֹיִן

מְנֵי חֲדָרֵי תִימֹן. כִּי יֵאָתֶה בְּאֵשׁ
לְהַבּוֹת לְהַבְשִׁיל כָּל הַנּוֹכּוֹת אֶרֶץ?
מִי יִשְׁמִיעַ אֵלַי רִנּוֹת מְרֹאֵשׁ
הָרִים, כִּי יִפְתַּח אֶת אוֹצְרוֹת בְּצִיר
לְמִלָּא פָנָי תִּבַּל מְגִדִים? מִי יוֹלִיד
הַחֲוֹרֶף מֵאַפְסֵי צְפוֹן בְּרוֹת
עֲזָה, לְהַפִּיץ כְּפוֹר וְקָרַח עַל פָּנָי
הַחֲדָר? מִי יִשִּׁים קֶץ לִימֵי סַעַר
וְשִׁלֵּג, וַיֵּצֵא לְאַבִּיב בְּתַפְאֲרֵהוּ:
חֲדָשׁ פָּנָי אֲדַמָּה? מִי יִפְתַּח גְּלוֹת
עַלְיוֹת בְּמְרוֹמֵי שַׁחַק, לְהַשְׁקוֹת
בְּיוֹם יִשׁוּעָה אֶרֶץ צַחֲחָה וּלְהַעֲלוֹת
צִמְחֵי חֲמַד מִתְּלֵמֵי תְּלֵאוֹבוֹת?
מִי יִקְפִּיא נֹטֶפֶי הַגֶּשֶׁם כְּאֲבֵנֵי
בְּדוֹלַח וַיְהַמֵּם בְּקוֹל שָׁאוֹן אֲרָצָה?
מִי יִקְדִיר בְּתֵאוֹם טוֹהַר שָׁמַיִם
בִּימֵי חוֹם הַקֶּצִיר וַיְחַרֵד אֶפְסֵי
הָאֶרֶץ בְּקוֹל גְּעֵרָתוֹ? מִי יַחְצוֹב
גַּחְלֵי לְהַבּוֹת מִחֲשֵׁרֵת מַיִם,
וַיֵּצִים כִּי יִפְגִּיעוּ בְּמִשְׁפְּנוֹת בְּנֵי
עוֹלָה? מִי יִטֵּ אֶת קִשְׁת עֲזוֹ בְּמוֹ
דָּגַע תַּחַת אֹהֶל כָּל שָׁמַיִם
וַיַּעֲנִדְהוּ צְבָעִים סָבִיב לְיוֹפֵי
וּלְתַפְאֲרָתוֹ? מִי שֵׁם
דָּרַךְ אֶל כַּעֲלֵי כִנֶּף בְּמְרוֹמֵי
שַׁחַק, וַיִּלְמַד אֶת הַמּוֹן תְּנִינִים

להתהלך

להתהלך בין נבכי המצולה? מי
 שלח יד עזוהו אל לב ימים
 נוראים ויוציא איים רבים
 מפליות ההומותיהם? מי ישלח
 סער חפשי לגרוש גלי ים ביום
 הזעף ולהרעיש מצוקי ארץ
 בהמון תשואות? מי יתן תעצמות
 אל סערות תימן כי יסחו עפרות
 עולם מעל פני מדברות הנגב
 והררי חול ישאו באכרת עזם
 השמימה? הלא יהוה הוא, נורא
 בעוז חילו וחסדו בכל מושלת!

ומכלל התמונה הזאת גם כן הוא, אשר ישאל המליץ לפינמים שאלה
 כוזבת; והיא שאלה אשר כל צד דעת לא יוכל הסתפק בעניינה על אחד מן
 האופנים כמו צמלית ירמיה:

שאלו נא וראו
 אם יולד זכר
 מדוע ראיתי כל גבר
 ידיו על חלציו כיולדה
 ונהפכו כל פנים לירקון? (ירמיה ב')

הצרי אין בגלעד?
 אם רופא אין שם?
 כי מדוע לא עלתה
 ארוכת בת עמי? (שטח)

הַעֲבֹד יִשְׂרָאֵל?
 אִם יֵלִיד בֵּית הוּא?
 מִדּוּעַ הָיָה לְבוֹז? (סצט)

ומה נשגבה מלילת חזקוק! אשר נעלות על דעיוניו פלא קדיפת ים
 סוף והידקן. ישאל צעוז להט דעיונו:

הַבְּנֵהָרִים חָרָה יְהוָה?
 אִם בְּנֵהָרִים אָפְקָה?
 אִם בַּיָּם עֲבָרְתָהּ? (חזקוק ג')

וכן ישעיה צהיות עליו דוח אלהים להראותו, אשר ציוס אחד תמלא
 ציוח הסגולה והבלמורה עתה, את צניה אשר יקצנו אליה מכל אפסי
 האדמות צפעס אחת; ישאל צעוז התמהון על המעשה הנפלא:

מִי שָׁמַע בְּזֹאת?
 מִי רָאָה בְּאֵלֶּהָ?
 הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בַּיּוֹם אַחֵר?
 אִם יוֹלֵד גּוֹי פְּעַם אַחַת?
 כִּי חָלָה גַם יְלֵדָה
 צִיּוֹן אֶת בְּנֵיהָ * (ישעיה ס"ו)
 הֲיֵם אָנִי? אִם תַּנִּין?
 כִּי תִשִּׁים עָלַי מִשְׁמֶר * (איוב ז')

ד

תְּמוּנַת הַקְּרִיאָה

(Exclamatio) (מוֹיֶסְרוּפוֹנִי).

תהיה כאשר יקרא המליץ ענין מה צהדמת קול, לעוז התדגשות הכפץ
 אשר תפעס אז צקרצו; כמו צלעס צלחותו צמצזה הצנזאה את מלכות אשר
 הגדולה

הגדולה והעצומה גופלת ציוס אידה לפני האויב כאלה הממלכות השפלות ;
 יקרא צעז המית נפשו על המעשה הנורא הזה :

אוי! מי יחיה משכנו אל! (צמדנר כ"ז)

וכן ירמיה צנצואתו על מפלת מלכות צבל האדירה, יקרא צעז
 התמהון :

איך נגדע וישבר
 פטיש כל הארץ!
 איך היתה לשמה
 בכל בגוים! (ירמיה נ')

ומה נפלאה מליצת מיכה! אשר יקרא צעז קבשת נפשו על ארז
 חסיד מרי ארז וישר מצני ארס, לאמור:

אללי לי! כי היתה באספי קיץ
 פעוללות בציר!
 אין אשכול לאכול
 בכורה אותה נפשי! (מיכה ז')

וישעיה צערס יחל להונח את העיר ירושלים על נדד מעשי התועצות
 הנעשים עתה יוס יוס צקדצה תחת מפעלות נדק אשר התהוו לפניס צתוכה
 חדשים לצקדים, יקרא צעזס מדת נפשו :

איכה היתה לזונה!
 קריה נאמנה
 מדאתי משפט
 צדק ילין בה
 ועתה — מרצחים!

מה נגצה מליצת הכתוב הזה! — המשפט והלדק יוגשמו שניהם ;
 זה יזוייר כנמלא את כל רחצות העיר יומס, וזה למתלונן צנמיה צעת שקט
 ליל. גם השמעת הפעל עם יחוסו צין מלת ועתה למלת מרצחים.
 חזירת לנו את הסתערות נפש הנציא צמאלך מאלך.

ומה כפלאה מלינת המסורד הקדוש! אשר כלאותו צעו לבט דמיוט
איך פתאום תכלה את דשעי ארץ, יקרא צעו ההשתוממות:

איך היו לשמה פָּרַע!
ספו תמו מן בלהות! (תהלים ע"ג)

ולפעמים יגדיל המליץ את עו התמונה הזאת, צהכפילו את מלת
שקריאה, או את השם אשר תסו עליו הקריאה כמו:

הוי! הוי! ונסו מארץ צפון! (זכריה ב')

הוי! אריאל! אריאל!
קרית חנה דוד! (ישעיה כ"ט)

ולפעמים תספה אל התמונה הזאת גם תמונת ההאמרה או
ההסברה; ויאז תשב המליצה מאלד מאלד כמו צנצנות חזקוק:

הוי! אומר לעץ: הקיצה!
עורי! לאבן דומם * (חזקוק ב')

וכן ראש מליצי הנצואים, צהתקף רוחו על המתאוננים על מעשי
אל דעות, יקרא צמליצה נשגבה:

הוי! אומר לאב: מה תוליד?
ולאשה: מה תהילין? (ישעיה מ"ה)

והמסורד הקדוש מדי זיירו לעיניו צמליצות נעימות את פלאי מפעלות
אל עליון אשר עשה צחל ארצה; יקרא פתאום צהסנת דבריו אל עושה
קדושת:

מה רבו מעשיך! יהוה!
כלם בחכמה עשית!
מלאה הארץ קנינה! (תהלים ק"ד)
אי לך ארץ שמלכה גער!
ושרך בבקר יאכלו! (קהלת י')

אוי לי אמי! פי ילדתני!
 איש ריב ואיש מדון
 לכל הארץ • (ירמיה ט"ו)

הם כל בשר! מפני יהוה!
 כי נעזר ממעון קדשו! (זכריה ג')

יהוה בהיכל קדשו —
 הם מפניו כל הארץ! (חנניקו ג')

ומה נשגבה מלולת ישעיה! אשר כהתחמק לנו על מלך אשור כדורם
 זלף גויס, יקרא אליו צדוק נבואתו:

הוי שוּרְדִי! וְאַתָּה לֹא שָׂרְדִי
 וּבֹגְדִי! וְלֹא בְּגָדוֹ בְּךָ
 בַּהֲתַמְקֶה שׁוּרְדִי — הַיּוֹשֵׁד
 בְּנִלְוֹתֶיךָ לְבָגוֹד — יִבְגְּדוּ בְּךָ •

וכן יסב את דבריו בקליפה נשגבת אל מלך צל אשר במחזה הנבואה
 זלפו מושלך לארץ מגבהי ההלחה, לחמוד:

אֵיךְ נִפְלְתָּ מִשָּׁמַיִם!
 הַיֵּל בֶּן שָׁחַר!
 נִגְדַעְתָּ לְאָרֶץ!
 חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם! (ישעיה י"ד)

ה

תמונת הפוסק

(Optatio) (וואונס)

תהיה כאשר יכסוף המליץ צעה להט דמיונו, אל דבר הכמנע כפי חקי
 הטבע וכפי סדרי מנהגי תבל • כמו ירמיה, צהכמר דגשות נפשו על בני עמו
 אשר יוס תמלכנה אותם רעות סין מספר, יכסוף ויאמר:

מי

I ט

מִי יִתֵּן רֵאשִׁי מַיִם
 וְעֵינַי מִקּוֹר הַמַּעְיָה!
 וְאַבְבָּהּ יוֹמָם וּלְיָלֵה
 אֵת חַלְלֵי בַת עַמִּי: (יְדוּעִים ח')

אבל גם צה לא יחדל גדול הכאז המתהלך בכל עלמות הנציא האזהב
 את עמו. אהבה נלחת; כי אם גם דמעותיו תולנה יומם ולילה כנחל נובע,
 לא ינוח לבו עליו. כל עוד אשד עיניו תרלינה צמזוקות אחיו הכדכאים.
 ולזאת ככסף הוא לנטוש את ארץ בני עמו וללכת צמדון לבו הרחק מאד אל
 אחת המדצרות, לו יתן איש אליו שמה מחסה ומסתור.

מִי יִתְּנֵנִי בַמִּדְבָּר
 מְלוֹן אֲרָחִים!
 וְאֶעֱבֹדָה אֶת עַמִּי
 וְאֵלֶכָה מֵאַתָּם: (סס —)

וכן דוד, כמנול אותו שתאוס השמוניה הרעה מצבידת רעיו ומיודעיו
 אשר היו צקד אבישלום, והוא מנקש לעצוב נדגע קדית פועלי און כאלה;
 צבסוף צמדונת רוחו, ויאמר:

מִי יִתֵּן לִי אֶבֶר פִּיּוֹנָהוּ
 אֶעֱוֹפָה וְאֶשְׂכֹּנָה
 הִנֵּה אֲרָחִיק גִּרֹד
 אֲלֵן בַּמִּדְבָּר סְלֵה
 אַחִישָׁה מִפְּלֵט לִי
 מֵרוּחַ סוּעָה מִסַּעַר: (תְּהִלִּים נ"ה)

מִי יַעֲשֶׂה לִי כְנָפַיִם וְאֲרָחִיק גִּרֹד
 אָנִיד לְבַתְּרִי לְכַבִּי בֵּין בְּתָרִיק: (אֶל־חֲמִישׁ)

מִי יִתְּנֵנִי עֵיט!
 מְכַד לְבַד אֶעֱוֹף בֵּין סַבְכֵי יַעַר
 עַל הַרְרֵי עַד בְּטַח

בין צאלים בודד גפשי תדניע
 פי לא באנתתי אתהלך תמים
 בין כצהלות קריה ושאוני קרת * (מ"ח לונטי)

והתמונה הזאת היא המושגת נמענה הלאשון אשר ילא מפי איוב כפתחו
 את שפתיו רחוקה לדבר אל שלשת דעיו; כי תחלת פיהו היא קללת יום
 מולדתי, אשר הוא נכסן ללדותו וכהן מצין שאר ימות הסנה, להענין יחד
 זכרו לעולם מני חק ויהי כלא היה. והנה אצאך לך הקורא הנעים! את
 המענה הזה על פי דרכי המליצה, כי נשגב הוא מאד.

ויען איוב ויאמר:
 יאבד יום אולד בו
 והלילה אמר: הורה גבר!

הנה דאשית דברי איוב אחרי שנתו דומם שבעת ימים ושבעת לילות
 צפני דעיו, איכס קינה וכהי על קשי יומו, כי אם אמרי זעם וחמה; והי
 מיוסד על תילת הכפז אשר מעצבה הוא להתקף ולהתמרמר אחרי הסבל
 צקדבה כלא נעמד ימים אחדים. וכרוח עז הנעלז צספדי מחלות הארץ,
 כנקעו צדכ כחו ילא צקול המון נודא המחריד תצל ומדגיזה ממקומה; כן
 העצבת החוקה אשר מלאה את כליות איוב מיום נבעה צו יד הפנע, עתה
 כפרון שאינה דרך שפתיו, תלא צסטף חף נודא מקלל ומשחית: יאבד יום
 אולד בו!

והלילה אמר הורה גבר. מה נשגבה המליצה הזאת! המליצת
 את הלילה כאלו התגבגב לצוא צחד המסכב אשר להודי איוב, וכדלותו אותם
 מתעלסים צאהבים יחד, יקדא לאמור: הורה גבר!
 וצספד ידמיה נמלא גם כן מליצה מענין הכתוב הזה.

ארור היום אשר ילדתי בו!
 יום אשר ילדתני אמי
 אל יהי ברוך.
 ארור האיש!
 אשר בשר את אבי לאמור:
 ילד לך בן זכר —

וכל משכיל יצין את יתרון מליצת איוב ממליצת הכתובים האלה (א).
 לקולד המחמדים. כי במליצת איוב כשחט מלת אשר לפני הפעלים, וכן לא
 גא זה הנפל כממליצת ידמיה: ילדתי, ילדתי אמי, ארור, אל
 יהי

יהי ברוך; ויחד אשר תקנה דעות המקלל, וחד תלייד לנו את
עוז החמה המושלת בקרב; (3) צנולית ירמיה יהיה המצד אלוס מדנד,
וצמולית אייז נשמע הלילה בעממו אומד: הורה בצד; וזה לאות על עוז
הבסתענות נפשו המליץ, אשר יעוז את פיו לדנד כפלאות כאלה *

**היום ההוא יהי חשך
אל ידרשהו אלה ממעל
ואל תופע עליו נהרה ***

היום ההוא יהי חשך: אחרי אשר צנתוז הקודס שפך כלש
חמתו צמאמדים מקודדים. על יום הולקו ועל ליל הדת אמו, ורוח לו מעט
מן האף והחדון אשר הליקו את לצו; יחל למדע עתה יחד את מקרי אפיסת
היום והלילה הנקלים, והפיכתם לתבו *

אל ידרשהו אלוה ממעל * מה נכנד המאמד הזה! המלייד
לנו את ימי הסנה ככני חיל ונצח אשר יענדו על הפקודים לפני אל עליון
המשלחם אחד אחד אלצה; והנה צהגיע תוד היום הזה להדלות לפני
אלהים למען עשות את משלחתי צתצל, והוא — איננו אל יקדשהו
או אלוה ממעל, לדעת מה זה נעשה צו, ומדוע ימנע מהלך אל פני
בסח ננדו *

**יגאלהו חשך וצלמות
תשפון עליו עננה
יבעתהו כמרירי יום ***

יגאלהו חשך וצלמות: הודאת הפעל גאול צמאמד הזה,
הוא מעינין ובא גואלו הקרוב אליו (ויקרא כ"ה). והנה המליץ
הנשגב יתאזה אשר מחשכי תבו המה יגאלו להם את היום האדוד הזה כאל
אשר נחטף מצרייהם; והנה ינידוהו מעל פני תצל, לשז ולבתדועע אתם
צמקום מפלי נלח *

יבעתהו כמרירי יום * לדעתי כמרירי יום הם העננים
השחודים אשר יקצו לפעמים צאלרות המזרח לעתותי קיץ צצוקל כאלת אור
היום על האדן; כי מהחום הלוהט אשר יפוז אז פתאום על האדנות האלה
אחרי עבוד קדידות הלילה, יחוללו לפעמים צמדחצי שחק עננים רנים הצועדים
מיקוד נמד ובפליית, והמה יפוללו קול רעם אדיר וגודל — והנה המליץ
הנשגב יתאזה אשר אם ילא היום האדוד הזה צזוהר תפאלתו על פני
האדן, יקצו פתאום מסציו לו ענני רעם וצדק; למען יבעתוהו צקול המון
שאונם מעל פני תצל, ויצדוהו אל מלון האפס *

הלילה

**הַלִּילָה הַהוּא — יִקְחֶהוּ אוֹפֵל
אֶל יַחַד בְּיָמֵי שָׁנָה
בְּמִסְפַּר יָרְחִים אֶל יָבוֹא ***

הַלִּילָה הַהוּא יִקְחֶהוּ אוֹפֵל * הזרות אשר נקשר המאמר הזה (ההוא יקחהו) מלידת לנו, את עון הסתעבות כפס המליץ; כי צמחה על רעיוניו לאמור: **הַלִּילָה הַהוּא יְהִי אוֹפֵל** (כצנתו) אשר לפני הקודם: **הַיּוֹם הַהוּא יְהִי חוֹשֵׁךְ**, אך נדי אשר צטא צטפתו את שתי המלות הראשונות, חטף פתאום צהתממד רוחו הפעל לקוח תחת הפעל היה לאמור: **יִקְחֶהוּ אוֹפֵל**, כדבר הנקח ונבוד ממקומו מצלי השליך אחריו זכרון ושאלית. והנה צא כנוי הפעול צמלת. **יִקְחֶהוּ** להורות כי השם הצא אחריו הוא נושא המאמר הראוי להיות יל פ' משפט הגיוני: **אוֹפֵל יִקַּח הַלִּילָה הַהוּא**. והנן! — ודמזתי על זה יקו הכעו אשר שמת' צין מלת ההוא למלת **יִקְחֶהוּ ***

אֶל יַחַד בְּיָמֵי שָׁנָה * מלת יחד שדשה אחד, והוא מענין **לֹא תַחַד אַתֶּם בַּקְבוּרָה** (ישעיה י"ד). והמליצה תחשוב זאת לכבוד וליקר אל הלילות האפלים אשר יתאחדו תמיד צהליכותיהם על פני תצל את הימים המאירים והמוטידים, אחד צאחד יגשו, ולא יתפרדו לעולם *

**הִנֵּה הַלִּילָה הַהוּא יְהִי גִלְמוֹד
אֶל תְּבוֹא רִנְנָה בּוֹ ***

הִנֵּה הַלִּילָה הַהוּא יְהִי גִלְמוֹד * מה נכדו שתי מלות **הַלִּילָה הַהוּא** הכפלים עתה אחרי צואט כצד צנתו הקודם! כאלו ידמה המליץ לללות הלילה השנוא הזה עומד ממוח פניו, ויודה עליו צאצצ לאמור: **הִנֵּה וכו'** —

אֶל תְּבוֹא רִנְנָה בּוֹ * הנה צאלרות המזרח החמות מאך, יסתתרו צני אדם צרו עתותי היום צלללי הצתים, ושמה יישנו וינחו עדי יגע עת ערב והלכת הכצד יחדל להיות: אז ילאו מצתיים להתהלך צחורות העיר, השוקים והדחצות ימלאו קול המולה גדולה, ומצין החלונות ונעל בני הצתים ישמע קול דכה וזמר; ולזאת קלל חיוב את ליל הדיון אמו אשר לא יצא צו צננה: ולשוא עמלו המצאדים צצאוד המאמר הזה איש איש לפי דרכו *

**יִקְבְּהוּ אוֹרֵי יוֹם
הָעֵתִידִים עוֹרֵר לוֹיְתָןִי**

אוֹרֵי יוֹם * הם הקוסמים צאלרות המזרח אשר יתפלרו צפני ההמון ויאמרו. כי צנחם לאודר ימים ולהחסיכס. והנה המליץ ידצד כפי הדעות המקובלות צאלנו ואשר יאמינו צם המון צני עמו, כידוע *

הָעֵתִידִים

העתידים עורר לזיתן * הם הקיסרים הכללים במלמד הקדום.
 כי הם יתפארו ויאמרו אשר צדקם גם כן לאורג (העין צמלת עורר היא
 תחת האלף) את הלויתן התנין המורח (קראקמדי) לכל זיק עיד * וזה
 מלך עמקו ומחצות המליץ במלמד הזה! כי 'על ידו יכלה לנו אשר ליל
 הדיון אחר ידמה צעיניו כתינין נורא משחית ומחבל; והקיסרים אשר יוכלו
 לאורג צלחיהם את התנינים, יהיה יאוררו גם כן את הלוילה הזה *

יִחְשְׁבוּ כִּי־כִבִּי נִשְׁפוּ

יָקוּ לְאֹר וְאִין

וְאֵל יִרְאֵת בְּעַפְעָפִי שְׁחַר *

יָקוּ לְאֹר וְאִין * עַם כְּשֶׁנֶּבֶה מְלִינֵת הַמְּלֵמֵד הַזֶּה! הַמְּלִינֵת אֵת
 הַלִּילָה שׁוֹאֵף וּמְשֹׁאֵה אֵל קָרְנֵי אֹר צוֹקֵד כְּאִשֶׁר יִשְׁאֵף וַיִּתְּאוֹר אֵלֵיהֶם הַפֶּלֶךְ
 הַתִּיעֵה עֲדֵדוֹת לֵיהֶ * **בְּעַפְעָפִי שְׁחַר * המליץ הכשנב יבשים את השחר,**
 וַיִּזְיִדְנוּ צִנֵּת הַצִּקְעוֹ מִפִּלֵּת קָרִים כְּאִלוֹ יִצֵּעַ אִזּוֹ מִשֶׁס * על פני הארץ צלחם
 עיניו; ורעין הליור הזה ינאל גם צמח שיר השידים (ו'י) *

כִּי לֹא סִגְר דִּלְתִי בְטָנִי

וַיִּסְתַּר עֲמַל מֵעֵינַי *

אחרי אשר השתפנה נפשו צאמדי נאלות על ליל הדיון אחר, יודיע אותנו
 עתה על מה יזעם את הלוילה ההוא ככה, ומה חרי האף הגדול הזה; כי
 האיש המדגדג צעזעו המית דוחו לא יקדים תמיד הסבה למסובב כלום המדגדג
 צדקט לז' והכה אחד **בטן אמר** תחת **בטן אמר**, וזה אות נאמן על עת
 התבטות נפשו *

וַיִּסְתַּר עֲמַל מֵעֵינַי * דַּע! כִּי הַמְּלֵמֵד הַזֶּה עִם הַקִּדְס הוּא אֵךְ
 לִיִּד אֶחָד; כְּאִדְס הַסִּיגֵד אֵת הַדְּלֵת וּמִסְתִּיד עַל יָדִי זֶה אֵת כָּל הַנְּמַלֵּא מִצְעֵד
 הַדְּלֵת מִצְפָּנִים — וְמֵה נְעִמָה הַמְּלִינָה הַזֹּאת!

לְמָה לֹא מִרְחַם אֲמוֹת

מִבְּטָן יִצְאֵתִי וְאִנּוּעַ *

לְמָה לֹא מִרְחַם אֲמוֹת * הִנֵּה הַנֶּפֶשׁ הַמְּלִינָה מִתְּצַדֵּת
 חֲמָה יוֹקֵדֵת, לֹא יִסְפִּיק לָהּ הַתְּאוֹנֵן אֵךְ עַל עֲנַס אֶחָד לְדָו; כִּי אִם אֶחָד
 שֶׁפָּנָה אֵת מְדֵי שִׁחָה עַל עֲנַס אֶחָד, תַּחֲתוֹד לַמְּאוֹף עוֹד עֲנַס אֶחָד אֶשֶׁר
 תַּתְּאוֹנֵן עֵלָיו, אִזּוֹ כִּי תַתְּאוֹנֵן אֶחָד * כֵּן עַל עֲנַמָּה * וְכֵן אִיּוֹב אֶחָד קָלְלוֹ אֵת
 הַלִּילָה קָלְלָה נִמְדֵּלֵת עַל אֶשֶׁר לֹא סִגְר אֵת דֵּלֵת צִנֵּן אֲחִיו לְצֵל יִדְאָה צִדְעָה אֶשֶׁר
 תַּחַת הַשָּׁמַשׁ, יִתְמַדְמֵד עִתָּה עַל עֲנַמּוֹ לְאִמּוֹד: אִם לֹא יִקְדָּתִי אִזּוֹ אֵל הַלִּילָה
 לְהַטִּיב עֲמָדִי כֹּזֵה; מְדוּעַ לֹא צִחְרָתִי אִנִּי כִּי צִמּוֹת מְדֵי לֵאֲתִי מִרְחַם אֲמִי?
 מְדוּעַ נְעִמּוֹ לִי אִזּוֹ הַחַיִּים אֶשֶׁר אֶחְדִּיתִם עֲמַל וּמִכְאוֹבוֹת? *

מבטן

מבטן יצאתי ואנוע • מי לא יצין את חין ערך המליצה הזאת?
המליצת לנו צלופח כפלא את מהירות הבויגנה מיד אחרי גלותו מרחם, הצלעדי
אשר יצא זאת המליץ צלחת מן המלות המורות על מהירות; כי אם תכונת
המאמר המחבר יחד הפעלים **יצא גוע** זה צעזר וזה אחרי צעתיך עם
ויו החקור, תנייד לנו את זאת במאל מאל.

מדוע קדמוני ברכים
ומה — שדים בי אינק

אחרי התמחרו על עזמו צכתוב הקודם, יסוב לתור לו עפה עלם
אחד אשר יסב עליו את תלוותיו, ויתאונן לאסובה על צרכי תילדתו ואחרי
כן על שדי מיינקתו. וטעם קדמוני ברכים כמו קדמוני מיקשי
מות (תהלים י"ח) קדמה פניו הכריעהו (שם י"ז); יייד את
צרכי המילדת אשר קצליהו כגלתו מרחם אמו, כאויזים אכזריים אשר הקיפו
עליו כתאום למען השליכהו מצלי חמלה אל ארץ החיים לסבול סמה עיול
ומכאוצות. והנה יתאונן עליהם מדוע אשר הדעו לעשות עמו כזאת, ומדוע
היו לו לאויזים.

ומה שדים בי אינק • הזממת הפעל עם יחוסו צין מלת
ומה למלת שדים מליידת את עוז הסתעדות נפש המליץ; כי המאמר לאוי
צתשלומו ומה הרו לישדים בי אינק. והמליץ יייד גם את השדים
אשר ינק חלצם צדאשית ימי חייו, כנחדים צו מאל, וכאלו צעו תגדת חמתם
היניקוהו את מיז שקיים למען החיותו לראות עמל ויגון; והנה ילעק חמם
עליהם, על מה חדה אפס צו להדע עמו כזה.

בי עתה שבבתי ואשקוט
ישנתי או ינוח לי

מה נעמה מליצת הכתוב הזה! המליידת את המת הטמון צקצרו
כסוכב עלי עדרו צקטו ומדגוע אין טען ואין פגע דע —

עם מלכים ויועצי ארץ
הבונים הרבות למו
או עם שרים זהב להם
הממלאים בתיהם כסף

אחרי אשר נייד לנו צכתוב הקודם. את כועס השקט והמרגוע אשר יהיה
לו עתה, לו מת אז אחרי גלותו מרחם; יוסיף להגיד על דרך מליצי כי גם
לצבד ולתפארת יהיה לו זה. כי יית'ה יסב אלל ארדיי מלכי קדם אשר צעוים
חילם הקימו חרנות עולם לעשות להם שם עלי אדמות, ואלל גדולי השדים
אשר

אשר היו מני אז ואשר מדוי היותם עלי ארץ שכנו צהיבלי עונג מל זים פו ונתם
 — ומה מאל עמקו מחשבות המליץ! אשר מדוי הזכירו חזרתו אשר תהיה לו
 עתה את המלכים והאדנים צעמקי שאלו, ילייד גם כן את דיקות יתרון גדולי
 הארץ. כי גם המלכים האדירים אשר הפכו ארץ מדבר למקום עדין, והאדנים
 הנכבדים אשר מלאו את צתייהם סגולת המדינות, גם המה ידעו עפד שאילה
 כאחד דלי העם והנה הם כלא היו; אלא לצד המושלים והאדנים אשר היו לפני
 ימים רבים אצדו נעת מני ארץ, כי אם גם אלה אשר עתה ידעו שזו תצל
 ומלוכה ואשר עתה יאספו מולדות כל חמדה, גם המה יסו צו לאפס אחרי
 ימים מעטים, ואיה שאונם והדרס! ולזאת צאו הפעלים הבונים
 הבמלאים צהיה תחת העצר — והעץ!

או כְּנַפֵּל טָמוּן לֹא אֶהְיֶה
 כְּעוֹלָלִים לֹא רָאוּ אֹרֶךְ

אחרי אשר התמדרר צנתונים הקודמים על צרכי מילדתו ועל שדי
 מינקתו אשר סבלו ויכללוהו כלאפו מרחם אמו, יסו צ להסתאון על עמור
 לאמור: מדוע לא ילאתי מת מרחם אמי כנפל אשת? כי אז לשונו עמלו כל
 אלה לאסרני צעבותות החיים צארץ הליו המלאה לה עמל ומכאונות; ואנכי
 הוצלתי מצנן לקצד לשכנ שאן שמה יחד את קטני הארץ ונכבדים. והנה עתה
 יצו צ ליר השלוס וההשקע אשר ימשלו צשאל מתחת, צמלינה נעימה
 מאל עאל.

שֵׁם רִשְׁעִים חָדְלוּ רִגֹז
 וְשֵׁם יְנוּחוּ יִגְיעֵי כַח
 יַחַד אֲסִירִים שְׁאֲנָנוּ
 לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נֹגֵשׁ
 קָטָן וְגֵרוֹל שֵׁם הוּא
 וְעַבְדֵי חֶפְשֵׁי מֵאֲרָגִיו

שם — צארץ נשיה, אף כי המליץ לא הזכירה עוד צנתונים הקודמים,
 חה יודה על עולם התלבוצות דמיונו כי ילייד לו צנפשו את השאלו עם מתי
 עולם הנדמים בקרצה זיש איש על מקומו, והוא יודה עליהם צאצנע לאמור:
 שם רשעים חדלו רוגז — ומה מאל עמקו מחשבות המליץ! צאמרו:
 חדלו רוגז תחת חדלו לרגוז, כי צה לייד לנו את האכזים הדשעים
 הצלה הדובשים צעו המון רוחם כל ימי היותם על האדמה, באלו הם עמס
 כפכו וכהיו לריגז, אשר כפי טצעו איננו יכול לנוח אף דגע.
 יגיעי כחי. כן יקדא המליץ הנפלא הנשגב צאמדותיו, את יגיעי
 העבודה.

יחד

יְחִיד אֲסִירִים שְׁאֵנָנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נֹגֵשׁ. מה נעשה
 המליצה הזאת! המליצה לנו את קול הנוגשים אשר יגיש צוקל השכם את
 האסירים מתקום השכסס ליל ללכת לנוע על העזרה, בארץ אכזרי אשר
 משלתו יגידו האסירים האלה ואימתו היא תצעתם אף צנת נוחם על משכסס
 צעם חשכת הלילה; והנה גם צאדן נסיה ישכנו האסירים האלה אף ירחו
 צעם מצלי צוא פחד הקיל האיום הזה צלצסס. כי כן יורה תלת **שֵׁאֲנָן** על
 השקט הלצ מפחד דעות אשר תצואנה (משלי א' ל"ג, איוב י"ג ה')

קִטָּן וְגֵרֹדֶל שֵׁם הוּא. הראוי: **קִטָּן וְגֵרֹדֶל שֵׁם שׁוּיִם;**
 אכן המליץ י' יד לנו צאופן כפלא את שוויים על ידי הדעות אשר גם ציניהם,
 צהנינו אותם לעינינו כאספים תמיד צחצרה צמקום "אחד" ואמר **הוּא**
 צמת הם, למען צייר יותר את התאחדותם.

לְמָה יִתֵּן לְעַמֶּל אֹרֶךְ

וְחַיִּים לְמַרְי נִפְשׁ?

אחרי אשר שכנה מעע חמת דוח המליץ ורעיוני כפשו שטו לרגעים צין
 חדרי שאל מקום שקט ומדנוע נאח; ישוצ להתלהצ עתה פתאום, ויתקועט
 את אלוה אדיר הכותן נשמה ורוח אל דצצויו מדי נפש צאדן הלזו. כאשר
 ציום הסער יחדל לפעמים קול ההמון הנודל לרגעים מעטים, ואחרי כן
 יתנשא שאון פחדים כצדאשונה, ומתשואות הדעש ישוצו יתמוגגו תצל
 ומלואה.

לְמָה יִתֵּן לְעַמֶּל אֹרֶךְ. השמעת הכושל (אלוה) צמאמר הזה,
 מלייד את עוז דגשת לצ המליץ; והשס **אֹרֶךְ** הוא כנוי, פעים מאד אל הסיים.

הַמְּחַבִּים לְמֹת וְאֵינָנוּ

וְיַחְפְּרוּ מִמַּטְמוֹנִים.

וְיַחְפְּרוּ מִמַּטְמוֹנִים. מה כפלאה מליצת המאמר הזה! המלייד
 לנו את המות כמתוכן צין מעמני אדן, ומושל שמה על קצרות מתי עולם.

הַשְּׂמִיחִים אֵלַי גִּיל

יְשִׁישׁוּ כִּי יִמְצְאוּ קֶבֶר.

התצוייד התאווה אל המות צליוד נשכצ מהה? — מדי נפש ישמחו על
 גל עפר כעל מצחד תענוגי צני אנוש! ישישו על מקום קצר כאשר ישיש העני
 הנודד ללחם צמלאו שלל דצ!

לְגִבֹר אֲשֶׁר דָּרְכוּ נִסְתָּרָה

וְיִסְקָה יְאֱלוֹה בְּעֵדוֹ.

ינייד המליץ את האיש המדוכא אשר כל ימיו לא יראה צטובה, כאיש
אחד סך אלוה צינדרו ומסציצ ורנה כסתד מכל עין דואה דרך ציתו ומסככו;
ואם גם תחפון ההלחה לצוא אליו לא תוכל, כי לא תדע למצוא את מקום
תונתו.

כִּי לִפְנֵי לַחְמֵי אֲנַחְתִּי תָבוֹא
וַיִּתְּבוּ כַּמִּים שְׂאֵגוֹתַי •

כִּי לִפְנֵי לַחְמֵי אֲנַחְתִּי תָבוֹא • גם לעת המשתה לא ייעצ
לצי ולא תחלל אנהתי ממני • והנה המליץ הנשגב יגשים את האנחה ויזיכרה
כעצת מלך אשר תצוא תמיד לעת האוכל לשבת על שלחנו צטרם יושם עוד
לאכול, ולא תסוד משם כל עת היות המשתה — ולמשודדי תהלים דרך אחד
נשגב לנייד את זה:

הִיתָה לִי דַמְעַתִּי לַחֵם
יוֹמָם וּלְיָלֵה • (תהלים מ"ג)

הֵאֲכַלְתָּם לַחֵם דַּמְעָה
וּתְשַׁקְמוּ בַדַּמְעוֹת שְׁלִישׁ • (ס"ט פ')

כִּי אִפְר כְּלָחֵם אֲכַלְתִּי
וַיִּשְׁקוּי בַבְּכִי מוֹסַכְתִּי • (ס"ט ק"ג)

כִּי פָחַד פְּחַדְתִּי וַיֵּאֲתֵינִי
וַיֵּאֲשֶׁר יַגְרֵתִי יָבוֹא לִי •

עתה ינייד לנו המליץ אשר גם לפנים צהיותו צטובה לא שקט לצו צקרצו;
כי פחדו הימים הצאים הניקו את רוחו מאלך • (ואמר וַיֵּאֲתֵינִי ציהם הפעול
תחת וַיֵּאֲתָה לִי, למען לנייד את עוז הפינולה אשר פעלו צקרצו הדנות
כצואם עליו) והנה לפנים לא שקטה רוחו, ועתה זאלו דוגז צפועל; וזה
בנלל צנתוצ הצא, האחרון צמענה הנשגב הזה •

לֹא שְׁלוֹתִי וְלֹא שְׁקֻטִי
וְלֹא נַחְתִּי וַיָּבֵא רִגְזִי •

תמונת

תמונת הפרוט

(Hypotiposis).

תהיה כאשר יפדע המליץ את פרטי ענין דגד מה, למען זייד אותו צדק
כל הסומעים, וכללו ידלו אותו צענייהם * כמו צמלינת נחום :

הוי עיר דקיים!
פלה פחש פרק מלאה
לא ימיש טרף
קול שוט
וקוד רעש אופן
וסוס דהר ומרפבה מרקדה
פרש מעלה
ולהב הרב וברק הנית *

צקדאנו את המליצה הזאת, נדמה לראות צעניינו את עיר הסומים
המלאה לה תשואות ולא סדדים *
וצמלינת ישעיה ממלח להפך זיוד עיר נחצת, על דק זה:

על אדמת עמי
קוץ שמיר העלה
בי על כל בתי משוש
קרית עליזה
בי ארמון נפש
המון עיר עזב
עופל ובחן
היה בעד מערות עד עולם
משוש פראים
מרעה עדרים * (ישעיה ל"ג)

ומה נפלא ליוך חיל מלך אשר הנודא , במלכות הנביא הזה !

אֲשֶׁר חֲצִיו שְׁנוּנִים
וְכָל קִשְׁתוֹתָיו דְּרִכּוֹת
פְּרִסוֹת סוּסָיו פָּצַר נַחֲשָׁבוּ
וַיִּגְלַגְּלוּ בַסּוּפָה
שְׁאֵנָה לוֹ בְּקָבִיא
יִשְׁאֵג בַּפְּפִירִים
וַיִּנְהֵם וַיֵּאחֲזוּ טָרֶף וַיִּפְּלִיט
וַיֵּאֵן מִצִּיל • (סס ה')

מה נכבדה המליצה הזאת ! ומה נכבד המאמר : וינהם ויאחזו טרף ויפליט
המזייר לנו ציור אמת! את מעשי החיות העודפות , צעת
טרפס טרף • כי החיות האלה יאחזו את טרפסם בקול כהס נורא , וצטרם ישסעו
אותו לקרעים , ישחקו צו ויפליטוהו פעם אחר פעם מפייהם , וישוצו
אחרי כן לאחזו צין שניהם •
ואחרי אשר זייד את איכות החיל הזה באיום והנודא , יזייד צנצנאה
אמת גם את מסעו דרך ארץ יהודה עד צואו לפני העיר ירושלים •

בָּא עַל עֵית
עָבַר בְּמַגְרוֹן
לְמִכְמֹשׁ יִפְקִיד כְּלָיו
עָבְרוּ מֵעֲבָרָה
גָּבַע מְלוֹן לָנוּ
חֲרָדָה הֲרָמָה
גָּבַעַת שְׁאוֹל נָסָה
צָהֲלִי קוֹלֶךָ בַּת גְּלִים
הִקְשִׁיבִי לִישָׁה
עָנִיָּה עֲנֹתוֹת
נִדְרָה מִדְּמָנָה
יֹושְׁבֵי הַגְּבִים הֲעִיזוּ • (סס י')

מלכד קולר המלמדים צמלונה זו, אשר ילייד לנו צמלך מלך את מהירות
 תסעות האויז, עוד הפליא המלין להשמיט את ויו החזור צין המלמדים;
 וצזה נדמה דלות את החיל העזוס הזה תדלג מעיד לעיר, באשר ידלגו יעלי
 סליג רבע משן סלע אחד לשן סלע אחד — ומה רצחין ערד תמונת ההסצה!
 הצאה צין המלמדים האלה: **ציהלי קולך וכו' הקשיבי לישיה**
וכו'; כי על ידה נדמה לדלות את הנציא מתעופף כנכד לפי המוני אסוד,
 לקרוס ערי יהודה לקול זעקה ותרושת פחדים.

ומלך יאבז ישעיה את התמוכה הזאת, צלכותו ללייד את שמתון
 ממלכות גדלות ונודלות. כמו צנצולתו על שמתון מלכות כסדים העלומה,
 יפריע לנו את שמות מיני החיות והעופות אשר יגורו אחרי כן צחדצותיה;
 כאלו יהיו אלה גויס ולאמיס שונים אשר יצואו מלדן מדחקים לשצת שמה,
 זאשר לצ צני תצל כסוף הוא לדעת את שמותם ומצטיהם.

וּרְבְצוּ שָׁם צִיִּים
וּמְלָאוּ בְתֵיהֶם אוֹחִים
וְשִׁכְנוּ שָׁם בְּנוֹת יַעֲנָה
וְשִׁעִירִים יִרְקְדוּ שָׁם
וְעֵנָה אִיִּים בְּאַלְמְנוֹתָיו
וְתַנִּים בְּהֵיבְלֵי עֹנֶג * (סס"ג)

וצנצולתו על שמתון מלכות אדום, יוסיף להשגיז צמלך מלך את
 הלייד הזה.

וְהִיתָח נוֹה תַנִּים
חֲצִיר לְבָנוֹת יַעֲנָה
וּפְגָשׁוּ צִיִּים אֶת אִיִּים
וְשִׁעִיר עַל רֵעֵהוּ יִקְרָא
אֶךְ שָׁם הִרְגִיעָה לִילִית
וּמְצֹאָה לָהּ מְנוּחַ
שָׁמָּה קָנְנָה קַפּוֹז וְתַמְלִט
וּבִקְעָה וְדִגְרָה בְּצִלָּהּ
אֶךְ שָׁם נִקְבְּצוּ דִיוֹת
אֲשֶׁה רְעוּתָהּ

דְּרִשׁוּ מֵעַל סֵפֶר יְהוָה וּקְרָאוּ
 אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִעְדְּרָה
 אִשָּׁה רְעוּתָהּ לֹא פָקְדוּ
 כִּי פִי הוּא צִוָּה
 וְרוּחוֹ הוּא קִבְּצָן
 וְהוּא הִפִּיל לָהֶן גּוֹרֵל
 וַיְדוּ הַלְקָתָהּ לָהֶם בְּקֶוּ
 עַד עוֹלָם יִרְשׁוּהָ
 לְדוֹר וָדוֹר יִשְׁכְּנֶנּוּ בָּהּ * (סס ל"ז)

במליצה הזאת יזווינו צלמת החיות והעופות המדברות למיניהן •
 בעמים עצומים אשר יזארו מקצוי ארץ לרשת את מלכות אדום ולהאסז זה •
 והנה ה' צעמנו יחלק להם את הממלכה הזאת על פי הגורל, וקו ישיה אדון כל
 הארץ לבגזלות משכנותיהם סביב סביב, לכל תהי מריצה ציניהם כאשר תהיה
 לפעמים צין עמים יודשי ארצות וממלכות אחרות • וצעמס להט דמיוכו יצטיח
 אותנו המליץ הנסבב אשר מכל משפחות החיות והעופות הנזכרות במליצתו,
 לא תעדר גם אחת מממלכה החלשה הזאת אשר ייסד ה' על אדמת אדום, ואשר
 תעמוד לדור דורים ולא תחלוף עד עולם: דרשו מעל ספר ה'
 וקראו! אחת מהנה לא נעדרה, אשה רעותה לא
 פקדו!

ואחד המליות האלה ממך גם לפניה נבנותן על מהפכת העיד

כינה •

וּרְבִצוּ בְּתוֹכָהּ עֲדָרִים
 כָּל חֵיתוֹ גּוֹי
 גַּם קֵאת גַּם קַפּוֹד
 בְּבִפְתָרֶיהָ יְלִינוּ
 קוֹל יִשׁוֹרֵר בְּחִלּוֹן
 חָרֵב בְּסֶף * (לפניה ז')

ובמליצת יחזקאל תמצא לרוב התמונה הזאת; כי הנציח הוא יאסז
 מאד להרחיב צמלים ולהזכיר את פרטי כל דבר ודבר • כמו נבנולה המפוראדה
 המזיירת את ידושלים כנערה אהובה לאל עליון, יזכיר את כל המלצושים אשר
 תלנשנה

תלצטנה הנערות ואת כל חלאי כתם אשר תערינה ; כמעט אחד מהמה
 לא נערך *

וְאֶל־בִּישָׁךְ רִקְמָה וְאֲנַעְלֶךְ תְּחִישׁ
 וְאֶחָבִישְׁךָ בִּישֵׁשׁ וְאֶכְסֶךָ מְשִׁי
 וְאַעֲדֶךָ עָרִי
 וְאֶתְנֶה צְמִידִים עַל יָדֶיךָ
 וְרִבִּיד עַל גְּרוֹנְךָ
 וְאֶתֵּן גָּזֶם עַל אַפְךָ
 וְעִגְלִים עַל אֲזְנוֹךָ
 וְעִמְרֵת תַּפְאֶרֶת בְּרֹאשְׁךָ * (יחזקאל ט"ז)

ומה נפלאה מליצתו ! כצואה אשר נצא על מפלת העיר נור ולאשר
 קמנה זה לאפיה כלילת יופי העמוסה מצחל סגולות כל גויי הארץ - כי הנה
 יפרט לנו שמה את כל חלקיה האניה : לוחות, תודן, משוט, קדש, מפרש,
 ומכסה ; גם את צבא אנשי עזרתה למשפחותם לגוייהם ; ואחרי כן יפרט
 צבא את כל הדברים אשר הוצאו אליה ממדחקים, ויפרט גם כן את שמות כל
 הבגים והלאמים אשר הביאו אליה מזמרת אדנותם *
 וכן צהשפטו את ארץ יהודה על דבר מעשיה התויגנות הנעשים יום יום
 צקדנה, יפרט את כל עלילות רשע אשר יפעלו צמ האומה איש איש כפי
 תכונתו ומדרגתו צקנון *

אֶת אֶרֶץ לֹא מְטַהֵרָה !
 הִיא לֹא גֹשְׁמָה בְּיוֹם זָעַם !
 קָשֶׁר נְבִיאֶיהָ בְּתוֹכָהּ
 פְּאָרִי שׁוֹאֵנִי טוֹרֵף טָרֵף
 נֶפֶשׁ אֶכְלוּ חוֹסֵן וְיָקָר יָקָתוּ
 אֶלְמָנוּתֶיהָ הִרְבּוּ בְּתוֹכָהּ
 בְּהִנְיָה חָמָסוֹ תוֹרְתִי וַיִּחַלְלוּ קִדְשִׁי
 בֵּין קִדְשׁ לַחֹל לֹא הִבְדִּילוּ
 וּבֵין הַטָּמֵא לְמִהוֹר לֹא הוֹדִיעוּ
 יִמְשַׁבְּתוּתִי הֶעֱלִימוּ עֵינֵיהֶם וְאֶתֵּל בְּתוֹכֶם
 שְׂרִיה

שְׂרִיָּה בְּקִרְבָּהּ בְּאָבִים טוֹרָפִי טָרַף
 לְשִׁפְךָ דָּם לְאֶבֶד נַפְשׁוֹת
 לְמַעַן בְּצוּעַ בְּצַע
 וּנְבִיאֶיהָ טָחוּ לָהֶם תַּפֵּל
 חוֹזִים שָׂוִא וְקוֹסָמִים לָהֶם כָּזָב
 אֹמְרִים כִּי הִיא אֵמֶר אֲדֹנָי יְהוִה
 עִיהוּהָ לֹא דִבֵּר
 עִם הָאָרֶץ עֲשָׂקוּ עֲשָׂקוּ וַגּוֹלוּ גּוֹל
 יַעֲנֵי וְאֶבְיוֹן הוֹנוּ
 וַיָּאֵת הַגֵּר עֲשָׂקוּ בְּלֹא מִשְׁפָּט * (יחזקאל כ"ז)

ובמלילה הזאת נמשך הוא אחד מלילות נפמיה; (אך הוסיף ערוך
 צהרתיצה, כדרכו 373 ובשמותיו) *

הוּי מוֹרָאָה וּנְגָאָלָהּ
 הָעִיר הַיּוֹנָה!
 לֹא שָׁמְעָה בְּקוֹל
 לֹא לָקָחָה מוֹסֵר
 בִּיהוּהָ לֹא בָטָחָה
 אֶל אֱלֹהֶיהָ לֹא קִרְבָּה
 שְׂרִיָּה בְּקִרְבָּה אֲרִיֹת שׂוֹאֲגִים
 שׁוֹפְטִיָּה וְאֶבִי עָרֵב
 לֹא גָרְמוּ לְבַקֵּר
 נְבִיאֶיהָ פוֹהִזִים אֲנָשִׁי בּוֹגְרוֹת
 כִּהְנִיָּה חִלְלוּ קִדְשׁ
 חֲמָסוֹ תוֹרָה * (נפמיה ג')

ודע! כי לפעמים ישיג המליץ את תכלית התמונה הזאת גם במאמריו
 מעטים • חוה, כאשר יאסוף יחד רק את הפדעים הראשיים, ויציג אותם בסדר
 כגון

מרון לעינינו; ולא יהיה הליד קטן צממות אמריו וכל זאת שלט מכל לך וככז
מאלד • כמו:

הוֹי! מִשְׁפֵּימִי בִּבְקָר שִׁבְרִי יִרְדּוּ
בְּאֲחֵרֵי בְּשֵׁף יַיִן יְדִלְקֶם
וְהָיָה כְּנֹר וְגָבֵל תּוֹף וְחֵלֵל
וַיַּיֵּן מִשְׁתֵּיהֶם • (ישעיה' ה')

צמלונה הקלדה הזאת השלים הנציח לליד לנו את עח תזוקת צני עמו
למשתה שמחות ולשכרון; כי יתאלו לעינינו יולאים נאור הצוקר מצוהלים
וקחופים מחדד משכנס אל צופ היק, ושמח נשמעס הומיס כל עמותי היום
לקול רעש כנור ועוגז, עדי יסוצו לשמורות הלילה, ותדמה תכסה עליוס •
וכה הפליח ישעיה לליד את הענין הזה צמעט מליס יותד מאשד ילידנו
עמוס צמאמדיס דציס:

הַשֹּׁכְבִים עַל מִטּוֹת שֵׁן
וּסְרָחִים עַד עֲרֻשְׁתָּם
וְאֲבָלִים כָּרִים מִצֹּאן •
וְעִגְלִים מִתּוֹף מִרְבֵּק
הַפְּרֻטִים עַל פִּי הַגָּבֵל
בְּרֹד חֲשָׁבוּ לָהֶם כְּלֵי שִׁיר
הַשֹּׁתִים בְּמִזְרְקֵי יַיִן
וְרֵאשִׁית שְׂמֹנֵיב יִמְשָׁחוּ • (עמוס'ו')

ועד אולי לפסח מליצה זאת מחלוצות ישעיה, המלצה ליהודים דציס
קטנים צממות אמריהס וככזדיס מאלד •

הַזֹּלִים זָהָב מִכִּים
וּבְסֵף בְּקִנְיָה יִשְׁקֻלוּ
יִשְׁכְּרוּ צוֹרֶף וַיַּעֲשֶׂהוּ אֵל
יִסְגְּרוּ אֶף יִשְׁתַּחֲוּוּ
יִשְׁאַהֲוּ עַל בְּתָף יִסְבְּלוּ •

ויניחהו

K

וַיַּיְחִי הוּא תַחְתָּיו — וַיַּעֲמֹד
מִמְקוֹמוֹ לֹא יָמִישׁ * (ישעי' מ"ו)

הנה הצליחה הזאת תזייר לנו לאסוּר את האיש החפץ צלילי תהו ;
 אויך יפתח צערו תסוקת לנו את לרור הונו וישליך ממש צרבע אחת (כי על זאת
 יורה הפעל זור) את כל המון זהציו ; ואחרי כן נראה את האיש הזה אוחז
 באמצעות ידיו את פלס האוזונים לשקול את כספו אל הצורך ; וכמעט נעשה
 האליל חדי הצורך , נראה אויך יעמסו האיש ההוא על כתפו כילך שעזועים ,
 ויסבלו להניחו מכלי התמהמה על מעמדו . — ומה רב חין ערך ההתול !
 הנבלל במאמר ישפרו צורך ויעשהו אל ; וכן נסוף התליזה :
וַיַּעֲמֹד מִמְקוֹמוֹ לֹא יָמִישׁ *

והנה זכריה יפליא לזייר בתליזה קצרה את המגפה הנוראה אשר יגוף
 ב' את העמים אשר נצאו על ירושלים .

הַמֶּקֶ בְּשָׂרוֹ וְהוּא עוֹמֵד עַל רַגְלָיו
וַיַּיְחִי הוּא תַחְתָּיו
וְלִשְׁוֹנוֹ תַמְקֵנָה בְּחוֹרֵיהֶן * (זכריה י"ד)

וכמו כן יפליא יחזקאל לזייר צמעת מלים את מפלת העמים האלה
 בעצם התאמס לכלה ולהשחית .

וְהַבְּתִי קִשְׁתְּךָ מִיַּד שְׂמֵאלְךָ
וְחִצֶיךָ מִיַּד יְמִינְךָ אֶפְיֵל
עַל הָרִי יִשְׂרָאֵל תִּפּוֹל
אֲתָה וְכָל אֲנַפְיָךָ * (יחזקאל ל"ט)

וכפסד משלי ומלאך לרוב ציורים נכבדים כללה , הקצרים צמורת
 אמריהם . כמו לזיר תכונת העלל :

מַעַט שָׁנוֹת מַעַט תְּנוּמוֹת
מַעַט חֲבוּק יָדִים לְשִׁבְב * (משלי ד')
 וצמליזה אחרת :

טָמֵן עֵצֶל יָדוֹ בְּצִלְחַת
נִלְאָה לְהַשִּׁיבָה אֶל פִּי * (ספ"ו)

עד

התלמיד העלול צניור שלם מזה? — לאינו את האדם הנרצה עומן
ידו צלחת ומצקס להתנמנס, והנה יושם לפניו לאכול; אזל הוא — לא
יערז את לבו להוליס את ידו מן הצלחת למען אכול, אף כי הוא רעז ומפסו
דקה, כי אכף עליו עוז העללות.

וכן חיבר עתהות היין צמליזה נעימה מאד, המלאה ליולים נכנדים:

אל תרא יין פי יתאדם

כי ימן בפוס עינו

יתהלך במישרים

אחריתו פנחש ישך

וכפפנוני יפריש

עיניך יראו זרות

ולךך ידבר מהפכות

והיית פשכב בלב ים

וקשכב בראש חבל

הבוגני בל חליתי

הלמוני בל ידעתי

מת יאקיין? —

אוסף אבקשנו עוד * (ססג)

המליצה הזאת תמיד לנו רשאונה את היין כמתאזה למשך אליו לכות
צני אדם למען הכאיצם צאחריתו ולהודיקם שחת; ולזאת יתאלס צנוס כאשה
אשר תאדם את פניה למשך אליו עוגנים צנועם מלחה; וכן ימתיק היין
אל הליכותיו צפי שותהו למען דדת צטח אל חלדי צטנו; ולא — יהמה צקרציו
עמות אויב אכורי, יסך וימתח מצלי חמלה כמו פתן חדש; ואחרי כן תלייר
לנו המליצה צניור נפלא את תכונת השכור המתחה לראות כל סדרי תכל
בהפכים סניציו; ועוד זאת תשים את דצריה צפי השכור עצמו, המשלימים
לנייר לנו את רוע תכונתו זאת כוודל לנו להאד מתאזה דעה כזאת.

תמונת ההתפלה

(Repetitio) (ווידערהטאונג)

תהיה כאשר יכפול המליץ בדבריו מלה אחת או יותר או גם מאחד שלם ;
זוהי, לעזרת התרגומים נפשו או למען הוסיף אותם בכוח הענין כמו ישעיה,
כעבור על דוחו יוט הקצן פזורי יזאל אל עיר הקודש, ונפשו תדמה לדון
למגשד לפני קהל נדחי עם ה' ; יקרא צעונס דגשת דוחו אל עמאי הגוים
שוכני העיר ההיא !

סורו! סורו! צאו משם!

טמא! אל תגעו!

צאו מתוכה! (ישעיה נ"ג)

המליץ הכשגז יזו צעת להט דמיונו אל העמאים שוכני העיר ירושלים
לצאת ממכה מצלי אשר יגעו זה ; כאלו יוכלו לעשות להם כנפים ולעוף דרך
מדומי שחק מחוץ לארצותיה, לנל יעמאו מדי גלתם את עפרות קדשה
בכפות רגליהם.

והנציא הזה אשר אהב את עמו אהבה נפלאה מאד, מדי דברו מיום
גאולתם אשר יעשה להם אלהיהם בארצות הימים, תסתער דוחו בקרבו
משאון שמת גיל, ונפשו תהמה עליו כהמות ימים ; ותעם אחרת יתראה
לנו עוד כמגשד דן לפני הליכות הנקנצים, וקורא צעונס צהלת שמחותיו :

עברו! עברו! בשערים

פנו דרך העם!

סלו! סלו! המסלה * (סס ס"ג)

וכן יזאל כנצולתו על המגשט אשר יעשה ה' לפני העיר ירושלים את
כל העמים לוחצי יזאל, יקרא צעונס התלוצות דוחו כאלו ישמע ממרחק
את קול ההמולה הגדולה :

המונים! המונים! בעמק החרוץ

כי קרוב יום יהוה! בעמק החרוץ * (יזאל ג')

זמה כשגדה מליצת נחום! אשר יפתח את כנולתו על מפלת מלכות
אשר המדשעת, דגגרים היוקדים ולוהטים בגחלי אש :

אל קנזא ונקם יהוה!
 נקם יהוה ובעל תמהו
 נקם יהוה לצריו!
 ונזמרה הוא לאויביו (נחום א')

אם כל המליצה הזאת היא כדעם מחריד המפוזר עני שמים צקול המון
 אחרים; המלות נוקם יהודה הנכפלות פעם אחד פעם, הן הכה כלהצות
 צדק המתלקחות פעם אחד פעם צמחן שאון הדעם הנודע, והמדעיות את
 הנפש בלה עד היסוד זה.
 וכן צמחוד אשר הושג על מגפת חיל אשר לפני ידושלים, נמאז גם
 בן הנפלה כשגבת צמחוד מחד:

אתה! נזרא! אתה!
 ומי יעמוד לפניך
 מאז אפק? (תהלים ע"ו)

המשכיל יצין את חיון ערך מלת ארתה הנכפלת אשר התואר נזרא,
 כי היא לא תסולב בצדנות אחרים.

ולפעמים תלאנו המלה הנכפלת וקלגת בהצדה אחת כמו

ראו בגוים! ויהיטו!
 והתמהו! תמהו! (חזקוק א')

צוגלת ורתמהו לא סמך הנציה את כל עוז התפללותו, והיא
 בסתערה עוד צקרוזו אמנם לא כצדאשונה; ולכן אף כי נכפלה המלה
 היא צאה קלרה מצדאשונה.

וכן נמאז צמלילת ישעיה צמשאו אשר היה על אדום:

אלי קורא משעיר:
 שומר מה מלילה?
 שומר מה מלילה? (ישעיה כ"א)

המליץ הכשבז ינייד לנו איש מתהלך צעיד נזודה צאישון לילה, ומיזלמו בן
 ישמע תחיש עוצר אלנו צאפלה, ישאל צלחש את השומר: מה מלילה? והנה
 השומר לא ישיבו חיד, ולחש יכפיל האיש ההוא את שאלתו; אמנם עתה
 יקור את המלה האשדונה, כי צנוק דוחו יתאמן להשלים את דצרו מהד מחד
 בכל

ככל אשר יוכל, מידלתו פן ישמענו לים אחר • והמצין אשר לו חך לטעום
את כועס האולייה, ידגיש היעז את התקלרות מלת **מְלִילָה** על שפתי
השואל התפחד למלת **מְלִילָה** •

והתמונה הזאת היא המושלת צעיר האחרון אשר צספר תהלים; פי
המשודד הקדוש הקודש את בני מצל להלל אתו, את אל אליס בכל מאמצי נחם,
יכפיל וישנה צעולם דעד קדשו את הפעל **הִלֵּל** מדאשית השיד ועד אחריתו •

הִלְלוּ אֵל בְּקִדְשׁוֹ!
הִלְלוּהוּ בְּרִקְיעַ עֲזוֹ!
הִלְלוּהוּ בְּנִבְרוֹתָיו!
הִלְלוּהוּ כְּרַב גְּדִלוֹ! וגו'

ולפעמים תהיה ההכפלה אך למען הוסיף אומץ צנונת הענין • כגון

כִּי לֹא שְׂאוֹל תוֹדֶךָ
מִוֹת יְהִלְלֶךָ
לֹא יִשְׁבְּרוּ יוֹרְדֵי בֹר
אֵל אֲמַתְךָ
חַי חַי הוּא יוֹדֶךָ
כְּמִנֵי הַיּוֹם • (ישעיה ל"ח)

הנה סמאמר חַי חַי הוּא יוֹדֶךָ הוא מתנגד צענינו אל המאמר
כִּי לֹא שְׂאוֹל תוֹדֶךָ; והכפלת מלת חַי תפן אומץ דצ צנונת ענין
ההפגנות • וכן

לְמַעַנִי לְמַעַנִי אַעֲשֶׂה
כִּי אֵיךְ יִחַל? (סס מ"ח)
אֲנֹכִי אֲנֹכִי יְהוָה
וְאֵין מִבְּלַעֲדִי מוֹשִׁיעַ • (סס מ"ג)
חֲנֻנֵי חֲנֻנֵי אַתֶּם רָעִיו
כִּי יָד אֱלֹהִים נִגְעָה בִּי • (איוב י"ט)

ומכלל זה הוא גם כן כאשר יוכל מלך או גם מאמר שלם, לכל תחלף
 דועם המשך הדעיונות צמליה • כמו

ראוה מים אלהים!

ראוה מים יחילו * (תהלים ע"ז)

הנה צענוד סם אלהים הנא אחד מלות ראוה מים, ינפיל
 המחודות את המלות האלה, למען חזרם יחד * עם מלת יחילו צמאחד אחד
 וזנה ישאל יופי המשך הדעיונות על מתנתו: כמעט דאוך מים התחלחלו:

אל למלכים למואל!

אל למלכים שרתו יין! (משנ"ב)

עד מתי רשעים יהוה!

עד מתי רשעים יעלזו? (תהלים נ"ד)

רבת צררוני מנעורי

יאמר נא ישאל

רבת צררוני מנעורי

גם לא יכלו לי * (סם קכ"ט)

והנה צטרם אחל לרזר על תמונה אחרת, אכאד לך את מחמד נ"ט
 בספר תהלים; כי צאה זו תמונת ההנפלה, מנופלת פעט אחד פעם:

מזמור לדוד

הבו ליהוה בני אלים!

הבו ליהוה כבוד ועז!

הבו ליהוה כבוד שמו!

השתחוו ליהוה בהדרת קדש!

בני

* וחנקוס נתפלתו סטגנסט. פעחוק. צמאחד סנעטת נדעות מלינס זאם, אם
 ספעל חול לפני סכמ נוסח סמאחד

ראוה יחילו הרים • (חנקוס נ')

וקסם ספן את סוד סטגיוני; אגנס ספדיל צום אם עז ספטינז צמאחד מאז:

בני אלים • הם לעמי העמים עובדי אלהים רעים, ויקראם
 המשורר כן על דרך מליצת ידמיה: **אומרים לעץ אבי אלה (ידמיה צ') •**
וכן מלאו במליצת מלאכי: ובעל בת אל נכר • (מלאכי ג') —
 והמשורר הקדוש יקרא אל כל העמים עובדי אילים לעשות את אלהי תהו
 אשר בצורת מה להם, ולתת בצדק ועוז אל ה' אלהים אמת אשר מפחדו יחילו
 ארץ ותצל; ולמען תת את יראתו בלצנצם ינייד להם את המלכה הגדול
 והקפלא אשר ישפה ה' צמדומיו לעת הרבוי קוץ, הוא מראה חזיון דעם וצדק,
 אשר גדלות החמות כנאדן כנען וסניבותיה עור גורל הוא וחתק מלך
 מצאלות האלה אשר אבחנו ינשצים בהן עתה:
 והנה רוב העננים אשר יעלו על ארץ כנען, ילאו מאת היס התיבת
 אשר יבזול את הארץ הזאת לפאת מערבה; והם יתעופפו ראשונה תל הדי
 הלבנון אשר בקצה הארץ לפונה, ומשם ידו צקול המון נשם שוטף על פני
 כל ארץ כנען עדי יסודו אחרי כן אל מדברות ערב (ארביית דעיעעטא)
 אשר מנגז לארץ היא — והמשורר ינייד לנו את הלוכות ענני הרעם, כפי
 תכונת הארץ אשר חי עליה •

קול יהוה על המים

אל הכבוד הרעים

יהוה על מים רבים •

המשורר ידמה לשמוע כדמות קול זעפת דעם מתהלך ונא על הארץ
 מפאתי היס התיבת; לזאת יקרא צחדת רוחו: שמעו שמוע צדונו קול ה'
 בהומה עתה ממרחק על מי היס! **קול יהוה על המים!**

אל הכבוד וכו' • המשורר יוסיף להשגיב את ענין המאמר הקודם
 לאמור: ה' אשר ידעם עתה על המים הוא אל הכבוד והמים אשר ידעם
 עליהם הם מים רעים, מי היס הנורא אשר מעינותיו יפולו עד אפסי
 תצל • זכרו זאת! והתפללו! — והנה מדי דבר המשורר יקדו העננים
 הלוך וקדו, וקול הרעם יתחזק מדגש אל דגש; לזאת יקרא:

קול יהוה בבת!

קול יהוה בהרר!

קול יהוה בהרר • צהר נוגה צדקים, המללים כעין נחשת
 קלל — והנה המשורר ידמה לשמוע כזר את קול הרעם ונדאש הדי הלבנון,
 אשר יחנו שמה העננים ראשונה אחרי לזאת ממחצות היס •

קול יהוה שבר ארזים

וישבר יהוה את ארזי הלבנון

ויקדים

וּרְקִידִים כְּמוֹ עֵגֶל לִבְנוֹן וְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בֶן רֵאמִים *

מה רצו ניצנים ההדרגה (גראדחליאון) אשר צמליה הזאת! —
 באשונה נדמה לראות אך מקלט ארזים כשזדים על הר לבנון מן הקול
 המפונץ, אחד הנה ואחד הנה; אך עוד מעט, וכל היער הגדול (ארזי הלבנון)
 שוכז גדוע לארץ חיד' ה' אשר דגע שזר (צנין פעל) את כל עניו רמי הקומה,
 צחמת עזו, ורנה הלבנון הארזי אשר לפניו התנשא צנאון ארזי עדי שמים,
 עתה שידד ונמנו פתאום כל המון פפארתו; אמנם עדיה לא גלו כל
 צלחיתיו אשר פקד ה' עליו ציוס הזעם: הדעם יתחק, ומצמתי עז ישמע
 פתאום קול פחדים ארזי ונורא, אשר לא יכילוהו כל מנוקי ארץ; כי גם הלבנון
 ירנז עתה ממוסדותיו אשר הטצע עליהם ציוס צדוא אלהים ארץ ותצל,
 והארזים יחשוז למוט ולהשזר כשזר כלי יולד — והנה צא כנוי הפעול צמלת
 וּרְקִידִים לפני הַס (לבנון ושריון) כמו הכני **בְּאֵבֶלֶם** את העם הזה
 לענה (ירמיה ט')

והנה מ'דאש לבנון יתהלך הדעם את המון צדקיו אחרי הורדיו שמה
 לעפר את כל גאב רס, על פני ארץ כנען; ועימי המשודד עתה יתעורו מדבע
 אל רגע, משלחות צדקים אשר יתלהטו מקול הדעם ההומה עתה "צקדנתו"

קול יהוה

הוצב להבות אש!

הוצב להבות אש • כאש אשר יחוצז צצחל כיוצוי אש סן
 ארץ אופל; כן יחוצז הדעם צקול המונו מן הניננים האפלים לה צופ
 אש — מה נשזז הציור הזה! —

והנה הדעם ילך למסעיו אל מדצרות ערז אשר מננז לארץ כנען;
 והמשודד ידמה עוד לשמוע ממרחק, איך יהמה צקול המון עזו על ארץ לא
 אדם צה, איך יחדוך צשאון גערותו את החיות המתגודדות צמקמות האלה,
 ואיך יפיל שמה לארץ יערות גדלוג ונוראות אשר לא עלה עליהן גרזן משמיס
 משולס •

קול יהוה יחיל מדבר

יחיל יהוה מדבר קדש

קול יהוה יחולל אילות

ויחשוף יערות

ובהיכלו כלו אומר כבוד •

ויחשוף יערות • ידעט יערות ממנצתם ויפילם לארץ; ועמס
 ויחשוף, כי עני היער ינמו את עין הארץ אשר הם עומדים עליה,
 וכהגדעס

ונבדעם תגלה חמת מצבתם לעין כל' ואל תתמה על זאת הס' יערות
ציהם הפעול לפעל חשוקה; כי כן תהיה לרוב צלסון עבר *

ובהנה העם יהיה עתה אך על מני מדורות הגנב ממדחק, אמנם צדק
ליון אשר שמה היכל ה' (ואשר שמה יש גם כן המלך המצורד) נצד יתראה
גונב נחמד ונעים מליון מצין עובר שמים' כי חמת ה' תלוה עתה שמה:
כבוד! (הוא אור לח זרה **); תחת אשר תדעים עוד הצין מאפלי חשכת

עקן

לטעין זאת אצחק לפניך את אשר דנתי על בנין הזס נספני בית האוסף,
והוא: דע! כי כאשר ילודך נלסון ענד אל אחד הפעלים דעיון פענה אחת
זולת הפעל אשר יורה אותם פעל לפי עקר הוראת המרש; ילך סעני
נכמושי סיהם רק אחרי דעיון פעלה באחרת הנקשוח נפעל, לא אחרי
דעיון הפעל. טעמיה האסומות נבדחת המרש לפי עקר כנחתו כמו
עד"מ החת הפעל בר"ש ישמחם סעני לפעמים בנין פעול מרש יר"ש
הר"ש) נהיות' כי כל מרש הוא מוריש (אח נחלת סמורש' לאחד
סנה החמיו) וטעם הוא ניהם פעול מן הר"ש מורש על פעולה
נכניש, וסיה חמיד סמורש, כמו הר"ש יורה את כל הרגום
האלה בלפניך (דניס י"ו); אף כי סמורש לא יירש בחיות, כי אם
בטען, איש אחד יודענו - וזס כי סעני ילך נכמוש סיהם רק אחרי
סורחת סנישם הנקשרת נפעל הר"ש כאשר ינוח על ססורחה סוחה;
נא אחרי הורחת נפילת אשר סיה' העקרות נשרם יר"ש' וכן ישמחם
לפעמים נפעל הר"ש חת טפעל שר"ש נהיות כי עלידי ספליסם סחוס
סמיד סדקס, ויחמד עד"מ אר"ק חרבי (כמות ע"ו); אף כי ססרקס
סססס וזמיד נחמד, לא נחרב ועד"ז יחמד ג"כ פצרוי רבה, (יסעיס נ"ד)
כי סרנס ססיה על ידי פליחת (פתיחה) ספט; וכן ונפתחה בר
(טעום ט')

ימלאתי כדומם לזה נלסון איטלקי, וסוה הפעל cavare אשר עקר
סורחתו לפי חוזקו נרש, סוה ע"ס חלל צד בר מס (כי סוה נגוד
סמס cavus נלחון רומי סמורה על סחורח חלל) וסאיטלקי ישמחם
נפעל סוס לקורות נן על פעלה סליפה, יען כי על ידי סליפס יחוסם
נכרסם חלל נרלי אשר וסלף הדגד מחוכו; חלל ססס הנא ניהם ספעול
סחוני, וסיה חמיד סיוס סכלף נעלמו, אף כי לא יעסס נז חלל כלל על
ידי סליפס, כמו cavar una dente, cavar la spada
ונסיות כי ססס הנא ניהם ספעול מנן פועל וסיס חמיד נוסא סנין
ספעול כידוע; על כן מללנו סרנס פעמים ננין פעול נקרא, אשר לא
יפול נוסאז כלל עיון טפעלם אשר יורס וזחם סרנס לפי עקר סנחת,
כמו נבקעו מעיבורת ההם רבה (נראשית ז') ענינו נבלל; (כי סגלות
מעניות ספסס סססס ע"י נקיעת סלרן) וכן אז יבקע כשרח אורך
(יסעיס נ"ז) ענינו גם כן יבלה; (כי סגלות אור סח' נולח נקד ענות,
סססס על ידי נקיעת' סעניס סמכסס את פני ננסן) - וסדניס
סמוקס" ע"כ דניי אשר דנתי סמס'

נמו ובהס כבוד ה' נראה נסני (כמות י"ו), כי על כל כבוד ספס
(יסעיס נ"ד), וסלרן מללס את נונס כבוד ה' (יסוקאל י"ד) ואני סיהם
לס נלום ס' סומח אש סניו ולכבוד סיהס נחוס' (זכיס נ')

עז

עז, על ציור תימן. ובהשקט המון הסעוד פניצות המפורד, ישונו גם אל כפשו השקט והדומיה; והנה עתה יזייר לנו את נאחות ממשלת אלהי קדם. אשר כל עמות. תצל מאתו ילאו.

יְהוָה לְמַבּוּל יֵשֵׁב
וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם.

וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם. כי הוא יבחר צדעם עזו. את כל האמנים עליו; ומדיציו יחתו כלם, כי ישאג צדוגו קולו ממעון שמי. והמצין יתעורר צמלינה הזאת לזכור צספור הנמלא צספרי היונים והדומיים, מאת הפפילים אנשי השם אשר היו צימי קדם. והנה צנתוג הקודם דלינו כי ה' יצוה לשבח כבוד צהיכלו וצאלנו; וצנתוג הצא יודיע. אופנו המפורד כי גם עזו יתן ה' לעמו.

יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן
יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

זה הנמול אשר ישלם אלהי כל הארץ לזני עמו, תחת אשר גם המה יתנו לו כבוד ועז; ולו כל עמי הארצות יעשו במופס, אזי גם להם יעז ה'. וזה חרות השיל הוא מעין תאלתו.

ח

תְּמוֹנַת הַקְּשׁוּר הַמְּרִבָּה

(Polysindeton.)

תהיה כאשר יתדנו סימני הקשור המונחים צלשון לקטר המלות והמאמרים יחד; חה, למען זייר יתד את האזוי צין הצדנים המקושטים יחד צענין. כמו

מִנְעֵרְתָּהּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
נִרְדָּם וְרָבֵב וְסוּם * (סהלס פ"ו)

כִּי גַם נָבִיא גַם כִּהֵן הִנָּפוּ * (ינמיה כ"ג)

גַּם בְּסִפְּם גַּם זְהָבִים

לֹא יוּכַל לְהַצִּילָם

בְּיוֹם עֲבָרַת יְהוָה * (נפמיה ט')

ט

תְּמוּנַת הַקְּשׁוּר הַמְּחָסֵר

(Asindeton.)

תהיה כאלו יחסרו צמליזה סימני הקשור והחזור. כמו

כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים

נוֹעְרוּ עָבְרוּ יַחְדָּו * (תהלים מ"ח)

השמות ויו החזור צין הפעל יעד לפעל עבר צמליזה זו; וההשמה בזאת מפליא לזייד לנו את מהירות ונזוד המלכים מיד כהועדס יחד, באלו לעשו שתי הפעלות האלה צדגע אחד. וכן

הַמָּה רָאוּ בֵּן תְּמַהוּ נִבְהָלוּ נַחֲפָזוּ * (שס שס)

התמהון הצהלה וההחפזה לנוס, הכל היה צדגע אחד.

בְּנֵי אֶפְרַיִם נוֹשְׁקֵי רוּמֵי קָשֶׁת

הִקְבּוּ בְּיוֹם קָרְבָּ * (שס ע"ח)

השמות ויו החזור צין מלת נושקי מלת רומי, תזייד לנו את פלא כשרון בני אפרים להיות מודים צחנים ונקשת; כי כמעט נשקו (אחזו) את הקשת, וכנזד דמוהו על ראש האויב.

ואחד זאת מתוך גם ידמיהו צמליזמו:

כּוֹשׁ וּפּוֹט תַּבְּשִׁי כְּגֵן

וְלוֹדִים תַּבְּשִׁי דְרָכֵי קָשֶׁת * (ינמיה מ"ו)

עט

ענין הנניח את הלודים דוונים כנשרון חריונותם את הקשת צרבע
חפסס אורא

שמש ירה עמר זבלה • (חנקוק ג')

מה מאלך עמקו מחשבות המליץ במאמר הזה! — השמש והיודח המדוחקים
זה מזה מאלך צבצבי שמים, עמרו לקול הנות ה' צרבע אחד; והמליץ יליד
לנו את זאת לא לצד על ידי השמטת ויו החצור זין השם שמש לשט
'רה, כי אם גם על ידי הספר היחיד אשר שם בפעל עמר, המליד לנו
את עמידתם נאחת כאלו היו אז אך גוף אחד.

תמונת ההתנגדות

(Antithesis.)

תהיה כאשר יערוך המליץ מאמרים המתנגדים צעניס, זה מול זה;
או כי יתנגדו צענין, גם חלקי מאמר אחד, כי מעצב נפש האדם הוא
לאהוב חליפות וממדות בכל עניניה, ולנאח תתענג גם מהתנגדות סאת
צמליה • כמו:

הנה עבדי יאכלו

ואתם תרעבו

הנה עבדי ישתו

ואתם תצמאו

הנה עבדי ישקחו

ואתם תבשו

הנה עבדי ירנו מטוב לב

ואתם תצעקו מכאב לב

וכמשבר רוח תילילו • (ישעיה ס"ה)

וזלמח מלנד המתנגדות המאמרים תפאד את המליצה הזאת גם
הוהדרגה (גרמא מליאון) אשר זה: אכול, שתה, שמוח, רנן
כישוב

משוב לב; גם הנפלת המאמר המתנגד האחרון (צמחית סיבות), אשר
הכפילו המליץ למען קבוע את ענינו כמקצרות נעושים בלב האומץ.

בְּרַגַע קָטַן עֲזַבְתִּיךָ
וּבְרַחֲמִים גְּדוּלִים אֶקְבֹּצֶךָ
בְּשִׁצָה קִצְף הַסְּתֵרְתִי מִנִּי רַגַע מִמֶּךָ
וּבְחֶסֶד עוֹלָם רַחֲמֵתִיךָ • (ס"ז כ"ד)

שנה המליץ את מלת שטרף למלה זרה בלשון: שצף; למען דמות
אותה בהצדה למלת קצף הנאה אחריו, גם לנוען זייר צורות המלה את
זרות זאת הקוף מלפני ה'.

וזה נשגבה מלינת חנה בתפלתה!

קִשְׁתַּת גְּבוּרִים חַתִּים
וְנִבְשָׁלִים אָזְרוּ חֵיל
שִׁבְעִים בְּלַחֵם נִשְׁפְּרוּ
וְרַעֲבִים חִדְּלוּ
עַד עֲקָרָה יִלְדָה שִׁבְעָה
וְרַבַּת בָּנִים אֶמְלֶלֶה • (ש"ז כ"ג)

מה נפלאה מלינת המתאמרים המתנגדים האלה! קשת הגבורים אשר
לפניהם מהד צועם עצרתו להפיל את החצים בלב האויצים, עתה כאנוס נרפה
יחת ציוס קדש, ולא יעזור נח עוד לירות את החצי ממנו ואלאה;
וצהפך הנכשליט אשר תאז דפתה יקם נשדה המערכה, עתה יחגרו ארזן
כחדש חדה למען טבוח טבח, והגבורה תהי להם לחזק אשר יאזרו סביב
התנייהם. שבעים אשר צתיהם מלאו כל טוב, עתה ישכרו לעצמת מלאכות
בצוות לאכול פת לחם לכל יבועו צחוסל כל; וצהפך דעצים אשר לפניהם
כדדו למחקקים לשביע לחם, אשר לא נחו ציוס מיגיעתם הקצה וגם בלילה
לא דאו שנה צעיהים, עתה חדלו את כל אלה; וצעצור כי יגיעית ותלאות
הרעצים דצו מלהזכיר; לכן צא הפעל חרלו לצדו, בלתי שם השעול אחריו;
הבלצורה אשר צדד יחצה צעצרון לבה ימים רבים, עתה תרון גדלש כל חיליות
צין להקת ילדי טעאעיה; וצהפך דצת בניס אשר לפניהם התדוממה בצאון
לצה על כל צלות בילה, עתה תשצ לצאן צוממה ונעצבה מאון מנחם —
ואכה נהפך סדר הלינת המתאמרים צצו מאמר עד עקרה וכו' לפני מאמר
ורבת בנים אומללה; וזה צעצור השוות אחרית המלינה לראשיתה:
קִשְׁתַּת גְּבוּרִים חַתִּים

והנה על עתה ציירה לנו המליצה אך את השנויים הנפלאים הנעשים יום
 יום צלוק; אמנם עוד לא הודיעה אותנו מי זה הבורש אשר יזו את כל הבורשות
 האלה. לך הע אזנך ושמי!

יְהוָה מְמִית — וּמְחִייה
 מוֹרִיד שָׁאֵל — וַיַּעַל
 יְהוָה מוֹרִישׁ — וּמַעֲשִׂיר
 מִשְׁפִּיל — אֶף מְרוֹמֵם *

צהלנו שם העצם הנשגב במליצה, והשגב המליצה נעצמה. כי עתה
 יוצייר השנוי והפנו במאמר אחד המתנגד בחלקיו; והנפש תדמה לדאות
 את כל התמורות הבורשות האלה כהיות צרבע אחד: כמעט ירועו השפתים
 לצטט שתי מלות קטנות, החיים נהפנו למות, והמות שז להיות
 חיים! — —

ומהענין הזה שר נעים ומירות ישראל גם כן במאמרים מתנגדים:

כִּי רָגַע בְּאָפוֹ
 חַיִּים בְּרָצוֹנוֹ
 בְּעָרֵב יָלִין בְּכִי
 וּלְבוֹקֵר רָגָה *

המשורר הנשגב יגשים את הצני, ויציירנו כאורח נטה לנת העצם
 את מלכו כאור הצוק *

ומה נשגבה מליצת משורר אחד על הענין הזה!
 הַזּוֹרְעִים בְּדַמְעָה — בְּרָגָה יִקְצוּרוּ
 הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָבָה נִשְׂא מִשֶּׁךְ הַזֶּרַע
 בֹּא יבֹא בְּרָגָה נִשְׂא אֶלְמוֹתָיו • (סס קכ"ו)

מה דז חין ערך שתי המלות הזורעים בדמעה! המליצות לנו את
 הזרע משקה צמי דמעתיזו את הזרע אשר עמן צלדמתו — והנה לא צא כח
 הקנין צמלת הזרע כאשר צא אחרי כן צמלת אלמותיו; וזה, למען צייר
 את עצבת לז הזרע אשר איכנו יודע ערך אם הזרע הזה אשר הוא עמל צו עתה,
 לו יתיה לימים הצאים, ר"ל אם יצלה ויעשה לו פרי; לא כן הקוצר, הוא יש
 דכה את אלמותיו אשר נפלו לו צנעימים ואשר הם תנת חלקו ליעולם.

ההשאלה

הַשְּׁאֵלָה

(T r o p u s).

הנה צלל דרכי המליצה אשר הזכרתי לך קודם נעים! ועד הנה, אין גם אחד אשר ישנה את הודאת המלה ויעתיקה תאחזה הדאזונה אשר הונחה עליה בלשון. אמנם עתה הגיע העת להודיעך אשר יש עוד דרך אחד (לצד הנשגב, המשל, והתמונות) לנעלי המליצה מוכשר מאד לפיתח את דנדיהם ולפאדס; וזה, צמתם אל מלה מן המלות הידועה חדשה, אשר לא תורה עליה בהגדה פשוטה ובספור מאמר. וכדרך הזה יכנו חכמי העבריים בשם השאלה; יען כי מלה כזאת היא כמוהאלת זאת הודאתה הדאזונה אשר הונחה עליה בלשון, אל ההודאה האחרת אשר מונח עמה עליה משם המליץ. ואופני ההשאלה הזאת הם שונים כאשר תראה.

א

מְלָה מְשָׁאֵלָת

(M e t a p h o r a).

ק תקרא ההשאלה המיוסדת על דמיון הדברים, ובזאת רק צקאת חסין המאמר, (תהיה רק מלה אחת או גם יותר) ולא תתפשט על פני כל מאמר שלם. כמו במליצת לא — קס — כמוהו:

בְּמָרָם הָרִים יִלְדוּ

וַתִּחַו לֵל אֶרֶץ וַתִּבֵּל. (תהלים 5)

הנה הפעל ילד אשר הונח לדאזונה בלשון להורות אך על לידת צעל חי, הושאל במליצה הזאת להורות על התהוות ההרים אשר ילאו צדקון סלוב מני חפס תהו כזאת הולך מדחס אמו; והנה מלה אחת היא הכוללת את הודאת התהוות ההרים והיא המזיידת גם כן את פעילת התהוות הזאת צמשל ובדמיון, חה יערצ לבפש צמאד מאל. וכן מלת ורתחולל.

וכן יקראו על דרך זה במליצה החנים בני אשפה; ועל העל יאמר כי הוא יולא מן רחם השחר.

הִבֵּיא בְּכִלְיָתִי בְּנֵי * אִשְׁפָּתוֹ. (איכה ג')

מרחם

(* וכן יזייר האראציוס הרומי את סלשפט להרם חלים:

Nec venenatis gravis sagittis

Fusce pharetra. L. 1. Ode. 21.

מִרְחֹם מִשְׁחַר לָהּ טַל יִלְדָתָהּ * (תהלים ק"י)

וכן יקרא יום הגשם (אשר יתקדו בו השמים כאשר יתקדו פני אים
זעם) יום זעם; הדעם קול אלהים; והנזקים חצי עליון *

אֵת אֶרֶץ לֹא מִטְהַרָה!

הִיא לֹא גִשְׁמָה בְיוֹם זַעַם * (יחזקאל כ"ג)

שִׁמְעוּ שִׁמְעוּ בְרַגְזוֹ קְלוּ!

וְהָגָה מִפִּי יֵצֵא! (איוב ל"ז)

וַיִּרְעַם בְּשָׁמַיִם יְהוָה

וְעָלִיוֹן יָתֵן קֶלֶד

בְּרָד וְגַחְלֵי אֵשׁ

וַיִּשְׁלַח חֲצִיּוֹ וַיִּפְצַעַם

וַיִּבְרְקִים רַב וַיְהַמֵּם * (תהלים י"ח)

ויום איד וסדר יקרא יום ענן או יום הושך; והמת שנת
עולם; והמנים ישני עפר *

כִּי קָרוֹב יוֹם וְקָרוֹב יוֹם לַיהוָה

יוֹם עָנָן עֵת גּוֹיִם יְהִיָּה * (יחזקאל ל')

וַיִּרְגְּזוּ כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ

כִּי בָא יוֹם יְהוָה כִּי קָרוֹב

יוֹם חֲשֵׁךְ נֹאֲפָלָה

יוֹם עָנָן וְעָרְפָּל * (יחזקאל ל')

וַיִּשְׁנוּ שְׁנַת עוֹלָם

וְלֹא יִקְיָצוּ * (ירמיה כ"ב)

וַרְבִּיסֵי שְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ * (דניאל י"ג)

מדוע קדמוני ברכים?
 ומה שדים כי אינק?
 כי עתה שכבתי ואשקוט
 ישנתי אז ינוח לי * (איובג)

ועל כך השאלה הזאת יאמר במלואה על העצים ולתחי האדמה העולים
 מאלוהים בלתי הצדק הנפלא, כי יהיה נטעים; ועל הדוחות והסערות
 אשר ישיבו להחריק תכל אחרי שנתם ימים רבים, יאמר כי הם יצאו אז
 מתדריהם אשר נחו צ"ס *

באהלם נטע יהוה
 באהלים עלי מים * (צמדגד כ"ד)
 ישבעו עצי יהוה
 ארזי לבנון אשר נטע * (תהלים ק"ד)
 מן החדר תבא סופה
 וממזרים קרה * (איוב ל"ז)
 עשה עש בסיל ובימה
 וחדרי תימן * (שס ט')

ועל דרך זה שדתי בשיר מספרד אשר הזכרתי לפניך זה הרבה:
 ברוח סער פי יפרץ מחדרי
 פלאו חיש ישתער
 עד רחבי ארץ בבנפי עזהו;
 ובעת גוי צפון לקל המיתו
 יחדרו, לעמתם
 גם יושבי הנגב מגי בחדו
 יחילו — — —

ולפעמים

* ידוע כי סיוח סאנסן תפחה נגד יקדח נכס תימן, כמו וינסג נעזו תימן
 (הסלים ע"ח).

פב

ולפעמים יאמר במליצה על הרוח, כי הוא נתון באוצר כלי נשק אשר
לבו' (וה' יוליכו משמה ציוס זעמו כי ילחם צדעם וזרק ותשואות סעד סת
רשעי ארץ).

מַעֲלָה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ
בְּרָקִים לְמָטָר עֲשֵׂה
מוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו * (תהלים קל"ה)

לְקוֹל תְּהוֹ הַמּוֹן מִיָּם בַּשָּׁמַיִם
וַיַּעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה אֶרֶץ
בְּרָקִים לְמָטָר עֲשֵׂה
וַיּוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו * (ירמיה')

וזאת זה יאמר גם על השלג והגדד:

הֲבָאתָ אֶל אוֹצְרוֹת שְׁלֵג ?
וְאוֹצְרוֹת בָּרָד תִּרְאֶה ?
אֲשֶׁר חֲשַׁכְתִּי לְעֵת צָר
לְיוֹם קָרֵב וּמִלְחָמָה * (איוב ל"ח)

ולפעמים יהיה הרוח צפי המלזים איש גונב, אשר יגנוז וישא
עמו למרחקים את כל הבא צירו'.

יְהִיוּ פִתְּכֵן לְבָנֵי רוּחַ
וּכְמוֹן גְּנֹבְתוֹ סוּפָה * (שם כ"א)

תִּשְׁגְּהוּ כַּמִּים בַּלְהוֹת
לִיקָה גְּנֹבְתוֹ סוּפָה * (שם כ"ז)

גם כנפים יתנו המלזים אל הרוח, ויעשוהו אש לעוף השמים:

וַיִּרְכַּב עַל פְּרוּב וַיַּעוֹף
וַיִּדָּא עַל כַּנְּפֵי רוּחַ * (תהלים י"ח)
צָרַר רוּחַ אוֹתָהּ בְּכַנְּפֵיהָ * (הושע ד')

גם אל השחר המתפשט מהר מאד על פני השמים, ואל השמש הממהרת
לרוח צנתיבות עזה, יתנו המליצים כנפים*

אִשָּׁא בְּנֵפֵי יִשְׁחַר
אִשְׁפְּנָה בְּאַחֲרֵית יָם * (תהלים קל"ט)

וְיִרְחַח לְכֶם יִשְׁנֵשׁ צְרָקָה
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ * (מלאכי ג)

ונזילת מיי הנהרות יקרא כבי; והמים הפורזים את גבולם לשטוף
ולבשחית יקראו זדונים; והסוס המינש את המים יאמר עליו כי הוא גוזל
אותם מעל פני האדמה:

מִבְּכֵי נְהָרוֹת חֲבֵשׁ
וְחַעֲקָמָה יוֹצִיא אוֹר * (איוב כ"ח)

אֲזִי חֲמִים שְׁטָפוּנוּ
נִחָה עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ
אֲזִי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ
הַמִּים הַזֵּי דוֹנִים * (תהלים קכ"ד)

צִיָּה גַם חוֹם
יִגְזְרוּ מִיָּמֵי שְׁלֵג * (איוב כ"ד)

ותקום צודק אשר לא יעזרו בו צני אדם יאמר עליו כי הדגל שכחהו;
ועל האדם אשר נטש ממקומו לבל ישוץ שם לעולם, יאמר כי מקומו לא
יבירונו עוד.

הַגִּשְׁפָּחִים מְנִי רִגְלִי
דָּלוּ מֵאַנוּשׁ נָעוּ * (שם כ"ח)

כָּלָה עֵינֵי וַיִּלֶּךְ
כֵּן יוֹרֵד שְׂאֵל לֹא יַעֲלֶה
לֹא יָשׁוּב עוֹד לְבֵיתוֹ
וְלֹא יִבְרָנוּ עוֹד מְקוֹמוֹ * (שם ז')

אנוש

אָנוֹשׁ כְּחֶצִיר יָמָיו
 כְּצִיץ הַשָּׂדֶה בֶּן יָצִין
 כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוֹ וַאֲיָנָנוּ
 וְלֹא יִפְרָנוּ עוֹד מְקוֹמוֹ * (תהלים ק"ג)

ועל המת השוכנע עמום נעפרו כל ימי עולם, יאמר כי לבני הקצר
 ימתקו לו.

מִתְקוֹ לוֹ רִגְבֵי נַחַל
 וְאַחֲרָיו כָּל אָדָם יִמְשֹׁךְ * (איוב כא)

ועל האדם הנוטה למות צרוע חליו יאמר כי הגיע אל שערי מות *

כָּל אֹכֵל תִּתְעַב נַפְשָׁם
 וַיִּגְיֵעוּ עַד שַׁעַר מוֹת * (תהלים ק"ז)

חֲנֻנֵי יְהוָה!
 רֵאֵה עֲנִי מִשְׁנְאֵי
 מְרוֹמָמֵי מִשַּׁעַר מוֹת! (סו ט')

ולמען הבין סבת ההשאלה הזאת, ראוי שתדע את איכות צתי הקצרות
 לפנים ציטל; כי ציונים הקדמונים היה צאדן העצדים לכל בני משפחה
 אחת מערה מיוחדת לקצרות מתיבס, ואל המערה הגולה הביא אשד נסגרה
 ממעל דלתות שַׁעֲרִים וצריחים, ירדו צמדבות אצנים עד פתחיתה; ו
 וצתלי המערה מסניב נחקקו חדרים קטנים מיועדים לקבורה. חרד למה,
 חרד למת * (ועד היום יראו צתוך אלתת קודש שתי מערות כאלה, האחת
 צחומת העיר ירושלים, ולה עשרים וחצבעה חדרים, והאחת צתוך העיר
 הזאת, ולה ארבעים ושמונה חדרים; וסופרי המסעות יחסצו כי אלה היו
 קצרות המלכים לפנים) ולו את יאמרו מליי העצדים, כי המת ילך בשַׁעֲרֵי
 שְׂאוּל, או כִּי ירד אל אבני בור, או אל ירכתי בור, או אל
 בדי שְׂאוּל, או גם אל חררי מות.

אֲנִי אֹמְרָתִי בְּדַמִּי יָמִי
 אֵלֶכָה בְּשַׁעֲרֵי שְׂאוּל * (ישעיה ל"ח)

יורדי

* וסיום זה נסוג עוד גימיו בעלי המסנס, אשד קאלו לחדרים האלה כיבין

יֹרְדֵי אֶל אֲבְנֵי בֹרַי
כְּפֶגֶר מוֹכֶס * (סס י"ד)

יכנה את מדגבות המערה צסס אבני בור, כדך המליץ לכנות
לפעמים את הדגד צסס החומד אשר הוא נעשה ממנו *

אֶךְ אֶל שְׂאוֹל הַיֹּרֵד
אֶל יְרֵכְתִי בֹרַי * (סס)

כונת המליץ צסס ירכתי בור, אל הקצרות החקוקים צידכתי
המערה מסניצ *

בְּדֵי שְׂאוֹל תִּרְדְּנָה
אִם יַחַד עַל עֵפֶר גַּחַת *

בדי שאול הם אמות הספים אשר צשערי המערה מזה ומזה *

דְּרֵכֵי שְׂאוֹל בֵּיתָה
יֹרְדוֹת אֶל חֲדָרֵי מוֹת * (משלי ז')

יכנה המליץ צסס חדרי מות, את הקצרות החקוקים צידכתי המערה
ועושים כחדרי צית זה אלל זה, למשכנות המתיס *

והנה הכנצרות צכל המלות המשאלות הן הנה אשר צאה
צכן הרהגשמה (Personificatio) ר"ל אשר יגשימו דצדים צלתי
חייס

(* ולגדילי חסס היו מערות כאלס חלונות גדאס סלודיס ונמדומי סלעי סיער,
מזסס ירי אמן; ולואז כהסנדל הסוכן שנא לפני סעס, חלז לו נרוס לצו
את מערת קורכחו נחק: מות כאלס *

מה לך פה?
ומי לך פה?
בי חצבת לך פה קבר?
הוצבי מרום קברו!
חוקקי בסלע משכון לו! (יפעים כ"ג)

פר

חיים, נתתם להם תנועה ודלון • וכבר להיות כאלה במקלט המשלים אשר
הצאתי עד הנה; וכמוהם רצו מאד בספרי הקודש • ומה נעמה מליצת
לא — קס — כמוהו, אשר ילייד חזי ה' וחדצו ציוס הנמול אשר יעשה
באחדית הימים, כשכורים מדמי האויב וכי'שנים ממלצי צדו •

אֲשֶׁבִיר חֲצִי מַדָּם

וְחִרְבֵי תֵאכְל בָּשָׂר

מַדָּם חָלַל וְשָׁבִיָּה

מֵרֵאשׁ פְּרָעוֹת אוֹיֵב • (דברים ל"ז)

ואחריו ליר יעשה ציור נפלא עד מאד את ההרב הנורא אשר יעשה
ה' ליום נקס באויבי ציון, כזבח גדול אשר יזבח אלהי הארץ בלחמים, למען
הכין בנצלת אלם רב משתה שמנים אל חרצו ואל עפר אדמתו •

חֲרַב לַיהוָה

מִלְאָה * דָּם הַדִּישָׁנָה מִחֶלֶב

מַדָּם פָּרִים וְעֵתוּדִים

מִחֶלֶב פְּלִיּוֹת אֱלִים

כִּי זָבַח לַיהוָה בְּבַצְרָה

וְטָבַח גְּדוֹל בְּאֶרֶץ אֲדוּם

וַיִּרְדּוּ רֵאמִים עִמָּם

וּפָרִים עִם אֲבִירִים

וְרוֹתָה ** אֲרָצָם מַדָּם

וְעָפְרָם מִחֶלֶב יִדְשָׁן * (ישעיה ל"ד)

ודמיה אשר בנבואותיו על העמים נמשך לרוב אחרי מליצות הנבואים
הקודמים, נמשך בנבואתו על מזרים גם אחרי הציור הזה; אך לא ככל חין
ענין מפלתו •

והיום

* ספאל מלא בלשון ארמי סודאמו כפעל שבור בענני; ומידך מליצי
סענניס סוד לנחור לפעמים נמלוח ארמיות חמח מלוח סענניס כיופי
סמליס, כאשר ארזר כל זה עיד נסוף הספר •
** גם ספעל ררה סודאמו בלשון ארמי כפעל שבור בענני •

וְהַיּוֹם הַהוּא לַיהוָה אֱלֹהִים צָבָאוֹת
 יוֹם נִקְמָה לְהִנָּקֵם מִצָּרָיו
 וְאֶכְלָה חֶרֶב וְשִׁבְעָה וְרוּתָה מִדָּמָם
 כִּי יִבַח לְאֲדָנָי יְהוָה צָבָאוֹת
 בְּאֶרֶץ צָפוֹן אֶל נְהַר פָּרָת * (יִרְמִיָּה מ"ו)

ועל דרך זה יאמר ישעיה, כי ציוס תוכחת ישראל כנפול דצנות חללים פעם אחת תנקמת יד ה', הרחיקה שזול נפשה, ופערה פיה, למען צלע את כל המון החללים האלה, אחד מהמה לא נשאר.

לכן

* ועל דרך זה ילייר יתקאל את יום מפלח המון גוג בארץ יהודה, כיום זנח גדול אשר יבין כי בארץ הזאת אל חיות הטדה ועופית סמנים טאוכלים גשר נולח האדם ועוד יוסיף להנעים את סלייד הזה מאד; כי יסב את דגדיו אל כל צפור כל כנף ואל כל חיות סמדם, ויקראם לנוא אל הכי ישראל אל סמסזה סגדול אשר עכס להם ס' טמם; גם יספר את יקרה כגוד סחללים אשר ינתנו להם טמה לאכלה, למען ינאו מסך ולא יאמנו.

אמר לצפור כל כנף

ולכל חיה השרה:

הקבצו ובאו! האספו מסביב!

על זבחי אשר אני זובח לכם

זבח גדול על הרי ישראל

ואכלחם בשר ושתיחם דם

בשר גבורים תאכלו

ורם נשיאי הארץ תשתו

אלים כרים ועתורים

פרים מריאי בשן כלם

ואבלתם חלב לשבעה

ושתיחם דם לשכרון

מזבחי אשר זבחתי לכם

ושבעתם על שלחני

סוס ורכב גבור וכל איש מלחמה. (יתקאל ל"ט)

לְכֹן הִרְחִיבָה שְׂאוֹל נַפְשָׁהּ
 וּפְעָרָה פִּיהָ לְבִלִי הַקֵּץ
 וַיִּרַד הַדָּרָה וְהַמִּוֶּנֶה וּשְׂאוֹנָהּ
 וְעָלָז בָּהּ * (ישעיה ה')

ואחד המליצה הזאת נמשך חזקיק צליירו את דוע לב ענך צבל השואל
 להשחית את כל הארץ ולשומה שממות עולם *

נָבַר יְהוֹר וְלֹא יִנְוֶה
 אֲשֶׁר הִרְחִיב כְּשְׂאוֹל נַפְשׁוֹ
 וְהוּא כְּמֹת וְלֹא יִשְׁבַּע
 וַיֵּאֱסֹף אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם
 וַיִּקְבֹּץ אֵלָיו כָּל הָעַמִּים * (חזקוק ז')

ומאד יאהב ישעיה להגשים את השאלו במליצותיו. כאשר יראה כל
 קורא בספרו; ומה נעמק מליצתו! אשר שם צפי יושגי ירושלים השוקקים
 לפסדי יום איד ושנר *

בִּי אֲמַרְתֶּם:
 כָּרַתְנוּ בְרִית אֶת מָוֶת
 וְעַם שְׂאוֹל עָשִׂינוּ חֵזֶה * (ישעיה כ"ח)

אין יקראו המתים: הרוגי מות, על דרך הגשמה *

וְהִתְיַנְּנָה נְשֵׁיהֶם שִׁפְלוֹת וְאַלְמָנוֹת
 וְאַנְשֵׁיהֶם יִהְיוּ הַרוּגֵי מָוֶת * (ירמיה י"ח)

מֵאֲרִבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הַרוּחַ!
 וּבָחִי בַּהַרוּגִים הָאֵלֶּה וַיְחִיו * (יחזקאל ל"ז)

ויחזקאל יאמר על השצט הקצה אשר יבאיו מאך את צטר המוכה,
 כי הוא מואם כל עץ, ר"ל כל שאר השצטים; ועץ כי לא יוכלו להכאיז
 ולפצוע כמוהו *

או נָשִׁישׁ?

שֵׁבֶט בְּנֵי מִוּאָאָת כָּל עֵיץ • (סס כ"ח)

וכן יאמר יגל החרצ אשר כלטטה היעצ מאלך עדי תצדיק מדוב לחותפה.
כי היא עשויה אה לצדק שמים •

עַל כָּל שְׁעָרֵיהֶם
נָתַתִּי אֲבָחַת הָרֶב
אָה עֲשׂוּיָה לְבָרֶק
מְעָטָה לְטִבַּח • (סס)

ומה נפלאה הגשמת הצדק צמלית ספר חיוב!

עַל כְּפִיִּים כְּסָה אֹר
וַיֵּצֵו עָלַיָּה בְּמַבְגִּיעַ
יָגִיד עָלָיו רְעוּ
מִקְנֵה אָרֶץ עַל עוֹלָה • (חיוב ל"ו)

יצייר המליץ חיד יקח ה' את הצדק צמיו (על כפיים כסה אור)
צדקם ישלחנו לעשות מלותו; ואחרי שלחו נשמי על להפגיע צדעמי ארץ,
מהר יגיד עליו רעו, ר"ל יגו אל צדק אחד ללכנו מהר אחרי ולהשמיק מצלי
חמלה •

ובדמות המליצה הזאת נמצא צספר הזה גם על הגשם והשלג:

כִּי לְשֶׁלֶג יֹאמַר:
הוּא אָרֶץ!
וְגִשְׁמֵם מְטָר
וְגִשְׁמֵם מְטָרוֹת עֵזוּ • (חיוב ל"ז)

ומדרך מליצי אלוות המזרח (החמות מאלך צצצעים) הוא לצייר את הגשם
הטל והשלג כנדיבי לב, אשר יקרו לעתים ממרום מושגם על הארץ.
לפקוד אותה ולהעשירנה צאגלי דסיסהם, ואחרי השציעם תשוקת הארץ
הצמחה יעלו אל מקומם הראשון עד שזע עת הצמחון לאדמה; ואז ישוצו
יקרו מבצחי שחקים צדשיון אלהים עליהם למען השקות תלמי תלאוצות •
וכנעים מלילת ישעיה •

כי

כִּי בְּאֶשֶׁר יִרְדּוּ
הַנְּשֹׂאִים וְהַשְּׂלֵג מִן הַשָּׁמַיִם
וְשִׁמָּה לֹא יָשׁוּב
כִּי אִם הִרְוָה אֶת הָאָרֶץ
וְהוֹלִיךָ וְהִצְמִיחָהּ
וְנָתַן יָרֵעַ לְזֹרֵעַ
וְלָחֶם לְאוֹכֵל * (ישעיה נ"ה)

וכן נמלא צבירת דוד, כי השם קרא ממדחקי מדום אל בגסם הנרבים
למען אשר ינוק את נחלתו הנלחה *

נְשֵׁים נְדָבוֹת תְּנִיף * אֱלֹהִים
נִחְלָתָהּ וְנִלְאָה אֶתָּה פּוֹנְנָתָה *

ובהנה הכזיא מיכה יוסיף עוד להפליא את ההשאלה הזאת; כי הוא
יתאר את בגסם הנעמד לעת הצלירת אשר תהיה לפעמים צחמת ה' על
סוכני ארץ, כנעוצב על המנע נדיבתו ימים רבים, ומקוה אליו שמתמו, וס
אשר ידעה ה' לשוץ ולהריק את צדנתו על האדמה *

וְהָיָה שְׂאֵרֵית יַעֲקֹב בְּגוֹיִם
בְּקִרְבַּ עַמִּים רַבִּים
כְּטַל מֵאֵת יְהוָה
כְּרִבִּיבִים עָלַי עֹשֵׁב
אֲשֶׁר לֹא יִקְוָה לְאִישׁ
וְלֹא יִיחַל לְבְנֵי אָדָם * (מיכה ג')

וכן יבגים המסודר את בלי הים העולים מעמקי תהמות, ויניידם
נקודאים זה אל זה בקול המיתם *

תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא
לְקוֹל צְנוּרִיָּה * (תהלים מ"ג)

ענין

* הסעל הניף מיכס גם על מקדיחם צסנפת סיד (הערבי יאזוויקרען) כעג
להבפסה גוים ננפת שוא ונסן מחטה ענ לפיי פעים (ישעיה ג')

ב

ענין משאל

(A l l e g o r i a.)

כן תקרא ההשאלה המיוסדת על דמיון הדברים, והמתפשטת על פני ענין שלם. כמו ידמיה צנזואתו על מפלת צבל, יזייד את העיר הכוראה הזאת צימי התנשאה על כל הממלכות, ואת הכליון אשר יזו אז ממכה אל גוים ולאמים אין מספר, צענין נחמד מאד אשר ישאל לזה לאמור:

כּוּם זָהָב כְּבֵל בְּיַד יְהוָה
מְשַׁבֶּרֶת כָּל הָאָרֶץ
מִיֵּנָה שָׁתוּ גוֹיִם
עַל כֵּן יִתְהוֹלְלוּ גוֹיִם * (ידמיה נ"א)

ופעם יזייד את הכליון אשר יזו מן הממלכה הנמדשעת הזאת עד אפסו ארץ, צענין אחד:

הִנֵּה מַיִם עוֹלִים מִצְפוֹן
וְהָיוּ לְנַחַל שׁוֹטֵף
וַיִּשְׁטְפוּ אֶרֶץ וּמְלֵאָהּ
עִיר וַיִּשְׁבִּי בָּהּ
וַיַּעֲקוּ הָאָדָם
וְהֵילִיל כָּל יוֹשֵׁב הָאָרֶץ * (שם מ"ז)

ונמשך צזה (כצברצה ממלינותיו) אחד מלינות ישעיה (ח): ולכן הנה אדני מעלה עליהם את מי הנהר וכו'. ומה כפלאה מלינות נחום! אשר כדמותו צעוץ דוח קדשו לראות את עיר נינוה הנמדשעת והפנת לתהו, ישאל צעוז להט דמיונו לאמור:

אֵיךָ מְעוֹן אַרְיֹת?
וּמַרְעָה הוּא לְכַפְּרִים?
אֲשֶׁר הִלַּךְ אַרְיָה לְבִיא שֵׁם

גור אֲרִיָּה וְאֵין מַחְרִיד
 אֲרִיָּה טוֹרָה בְּדֵי גִוְרוֹתָיו
 וּמַחְנֵק לְלִבְאֹתָיו
 וַיִּמְלֵא טָרֶף חֲרָיו
 וּמַעֲזוֹתָיו טָרְפָה * (מחוס 3)

וישעיה צעזס מדת רוחו על בני אנוש אלה אשר ישקו סמם על מעשי ה', יקרא במליצה כשגזה:

הוֹי רַב אֶת יוֹצְרוֹ!
 חָרַשׁ אֶת חֲרָשֵׁי אֲדָמָה!
 הֵיאָמַר הוֹמֵר לְיוֹצְרוֹ: מַה תַּעֲשֶׂה?
 וּפְעֵלָךְ אֵין יָדִים לוֹ * (ישעיה מ"ה)

ועוד לו מליצה אחרת כשגזה במלך מלך, על הענין הזה:

הוֹי אוֹמֵר לְאֵב: מַה תּוֹלִיד?
 וּלְאִשָּׁה: מַה תַּחֲלִינִי? (סס)

והמשורר יקרא מתוך לרותיו הדנות אשר יעדרוהו סניני, אל אלוה מצטחו, לאמור:

הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים!
 כִּי בָאוּ מַיִם עַד נַפְשִׁי —
 טָבַעְתִּי בֵּין מְצוֹדָה
 וְאֵין מַעֲמֵד
 בָּאתִי בְּמַעַמְקֵי מַיִם
 וְשִׁבַּלְתִּי שְׁטַפְתָּנִי
 יַגְעַתִּי בְּקִרְאִי —
 נָחַר גְּרוֹנִי — (תהלים ס"ט)

ובשיר אחר ינויירו העוני והאנוק צענין אחד נעים מלך

רכת

רבת צָרְרוֹנִי מִנְעוּרִי
 יֹאמֶר נָא יִשְׂרָאֵל
 רבת צָרְרוֹנִי מִנְעוּרִי
 גַם לֹא יִכְלוּ לִי
 עַל גִּבִּי חָרְשׁוּ הוֹרְשִׁים
 הָאֲרִיכוּ לְמַעַנְיָתָם
 יִהְיֶה צָדִיק
 קֶצֶץ עֲבוֹת רְשָׁעִים * (סס קכ"ט)

ובמליצות יחזקאל ימלאו ענינים מושאלים רבים; כי הוא אשר
 אהב מלך לפלד זהם את מליצותיו החמורות. וזה כפלאה מליצתו באחת
 בנאותיו אשר נבא על מפלת מלך מצרים!

בן אדם!
 אֶת זְרוּעַ פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ מִצְרַיִם שִׁבַרְתִּי
 וַיְהִינָה לֹא חֲבֻשָׁה לְתַת רַפְאוֹת
 לְשׁוֹם חֲתוּל לְחֲבֻשָׁה
 לְחֻזְקָה לְתַפּוּשׁ בְּחָרֵב
 לְכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
 הִנְנִי אֶל פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ מִצְרַיִם
 וְשִׁבַרְתִּי אֶת זְרוּעוֹתָיו
 אֶת הַחֻזְקָה וְאֶת הַגְּשֻׁבָּת
 וְהַפְּלִתִי אֶת הַחָרֵב מִיָּדוֹ * (יחזקאל ל')

ומדרך הנציח הזה הוא לקחת ענינים מושאלים מאת מליצתו
 הנציחים הקודמים, ולהחמיצ את ליריהם ולהשלימם. כמו:

הָיוּ לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל לְסִיג
 בָּלָם נְחֻשֶׁת וּבְדִיל וּבְרָזַל וְעוֹפְרָת
 בְּתוֹךְ כּוּר סָגִים בְּסָף הָיוּ וְכוּ' * (סס כ"ג)

אשר במליצה הזאת נמשך אחרי מליצת ידמיה:

נָחַר מִפּוֹחַ כִּי־אֵשׁ

תָּם עוֹפֶרֶת

לְשֵׁי־אֵשׁ צָרַף צָרוּף

וְרַעִים לֹא נִתְקוּ * (ידמיה'ו)

וכן בנבואתו הקשה אשר נגא על מלכי ישראל:

הוֹי רַעֵי יִשְׂרָאֵל!

אֲשֶׁר הָיוּ רוֹעִים אֵינֶתֶם!

הֲלֹא הִצַּאן יָרְעוּ הַרוֹעִים וְכוּ' * (יחזקאל ל"ד)

אשר גם במליצה הזאת נמשך אחרי מליצת ידמיה:

הוֹי רוֹעִים!

מֵאֲבָדִים וּמִפְּצִים אֶת צֹאן מִרְעִיתִי וְכוּ' * (ידמיה כ"ג)

(וגם זכריה (י"א) נמשך אחרי המליצה הזאת והוסיף להנעימה במשך משך:

הוֹי! רַעֵי הָאֱלִיל!

עוֹבְדֵי הַצֹּאן!

הָרַב עַד זָרְעוּ

וְעַל עֵין יְמִינוּ!

זָרְעוּ — יָבוֹשׁ תִּיבֶשׁ

וְעֵין יְמִינוּ — כָּהֵה תִכְהֶה *

וכן עמין הכדס הנטוע מחדל הגמלים ועושה ענבים צלושים, אשר ידמה לו ישעיה (ו"י) את צבדת צית ישראל, צאלהים מושיעם, ואשר לקחו לו ידוניה גם במליצתו:

וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק

כָּלֵה זָרַע אֲמַת

וְאִיךָ נְהַפְכָתִי לִי

סוּרֵי הַנֶּפֶן נִבְרִיָה! (סס'ז)

הענין הזה יוסיף יחזקאל להשלימו ולליירו צאופן חדש נעים חלד.

כִּיָּה יִהְיֶה עֵץ הַנֶּפֶן מִכָּל עֵץ?
הַזְמוּרָה אֲשֶׁר הָיָה בְּעֵצֵי הַיָּעַר?
הַיָּקָח מִמֶּנּוּ עֵץ לַעֲשׂוֹת לְמִלְאָכָה?
אִם יִקְחוּ מִמֶּנּוּ יָתֵד
לְתֵלוֹת עָלָיו כָּל כְּלֵי?
הֲיֵה לְאֵשׁ נִתֵּן לְאֲכָלָהּ
אֶת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אֲכָלָהּ הָאֵשׁ
וְתוֹכוֹ נָחַר —
הֲיִצְלַח לְמִלְאָכָה?
הֲיֵה בְּהַיּוֹתוֹ תָּמִיד
לֹא יַעֲשֶׂה לְמִלְאָכָה וְכוּ' • (יחזקאל ט"ו)

והנה אתה קורא נעים! הלא תצין כי כן המלה המשאלת ק
הענין המשאל, יסודם בדמיון או המשל אשר דברנו עליו
בתחלת הספר, וכאשר הבאתי גם שמה צין המשלים מקלת ענינים
מושאלים; והבדל צין המשל וצין ההשאלה היא אות או מלת
הדמיון אשר תצוץ במשל ותשמע בהשאלה • ולפעמים מלאנו במליצות ספרי
הקודש ההשאלה צאה צעקז המשל; כי יחס רוח המליץ מדי דברו והדמיון
יתהפך דרעיוניו המלוהטים אל ענין נמצא " צפועל • כמו חזקוק צלעקו חמם
על מלך צבל המרשיע אשר יהדוב הדג רב צלאמים, יקדש:

וְתַעֲשֶׂה אָדָם כְּרֵגֵי הַיָּם
כְּרֵמֶשׂ לֹא מוֹשֵׁל בּוֹ • (חזקוק ט')

ומדי דברו יתהפך הדמיון צפיו להשאלה • כי עתה יייד לנו צאתת את
המלך הנודא כְּלֵךְ השואף ללוד צחדמו ולהעלות צמכמתו עד איך קז •

כָּלוּ בַחֲפָה הָעֵלָה
יְגוּרְהוּ בְּחָרְמוֹ
וַיֹּאסְפֶהוּ בְּמִכְמַרְתּוֹ
עַל כֵּן יִשְׁמַח וַיִּגִּיל

וְכֵן בְּמַעֲרֹת צָרִים
 וּבְמַחְלוֹת עֶפְרַיִם
 מִפְּנֵי פֶחַד יְהוָה
 וּמִקְהָדָר גָּאֹנוֹ * (ישעיה ז')

והלא תדע כי ארץ יהודה וסביבותיה* הן ארצות הרים וסלעים ובהם מערות רבות וגלילות אשר תסתדנה המון אנשים רבים מאוד השמש; ולזאת תהיינה לעתות צרה למחצא אל יושבי הארץ מחמת האויז. וכאשר תלכו צפשוט לזא פלשתים על הארץ, בתחלת מלכות שאול, התחצאן העצמים צמעדות הסלעים וההרים; וכן התחצא דוד צנחו מפני שאול, הוא ושם מאות אנשים אשר אתו צמעדה אחת. ומה מאלך הפליא הושע! להקדיש את עוז הליוד הזה.

וְאָמְרוּ לְהָרִים: פְּסוּנוּ!
 וּלְגִבְעוֹת: נָפְלוּ עָלֵינוּ! (הושע י')

והמשורר יאמר תחת: המלחמה תחדל!
 יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְעַם * (תהלים ע"ז).

כי צעת המלחמה יבטל גם על ההרים להקצן יושבי הארץ על האויז; ועל דרך מליני יאמר המשורר כי תחת דגל דם והרג, ישאו עונה ההרים שלום על כל תועפותיהם. וישעיה יתאר את השבתת המלחמה באופן אשר נעים בהלך מאלך.

וְכָתְבוּ חֲרִבוֹתֵיהֶם לְאֵתִים
 וְחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמִזְמוֹרוֹת * (ישעיה ז')

ויואל צנחאתו הכתבה יהפוך את הליוד הזה; ותחת ערכו למלחמה יאמר:

כתו

(* ויחנן כי גם יושבות בני שפיר המורי סיו צמעדות החר; ולזאת נקראו צמורה צמט חררים, על היותם יושבים צמורי ססרים. והכס סס היו מעין האנשים הפלחיים הסובבים צמעדות כל יחיסם, והנקלחים נכסבות הסחיים נכסם (טרמאן אדיטבן). ויחנן כי גם הפלחיים אשר סיו לפנים נאדלות האלה, הסגורו ונחטכי סמעדות, ולזאת הוסאל הסס סזה אחרי כן נהודות גם על סחיים סקגורים נקיקי הארץ.

***כִּתּוּ אֲתֵיכֶם לַחֲרֻבוֹת!**
וּמִזְמֵרוֹתֵיכֶם לְרַמְחִים! (יֹאחֵז ב')

וגם צפעלים תצוא לפעמים ההקפה אחד הפעל הנהוג כמו

עַל הַר צִיּוֹן יִשְׁשָׁמֻם
 שׁוֹעֲלִים הַלְּכוּבוֹי (אינה ה')

— וְלֹא תִבְכֶּה

וְלֹא תִבּוֹא דַמְעַתְךָ * (יחזקאל כ"ד)

והנה צדד הלחיתך קורא נעים! איך לשוננו הקדושה היא מסובלת מאד לשיר ולמליצה, כדרכיך מה של או הדמיון; כי שמה הודעתך אשר הדצה שמות התארים כלשוננו נגזרים המה משמות עצמים יודעים אשר ימלא בהם המקרה המתאחד ההוא צמות דב; ועל דרך זה, רעיון התואל עם יופי הדמיון ד"ל עם רעיון העצם אשר אליו ידמה המתואל במקרה הידוע, כאלהים המה צמלה אחינו. ועתה כדרכיך מה הקפה, אשר להדלותך את סגולת לשוננו הקדושה למליצה; וזה, צהודיעי אותך, אשר הדצה פעולות תקראנה צלשון עזר צפעל הגזר ממלה אשר הונחה צלשון להורות על אחד ממשיגי הפעולה ההיא; ולזאת יתאלו הדצה פעלים צלשון עזר את הפעולות אשר יודו עליהם, צסדר **ההקפה** מלך עצמים כמו פעולת (ועגנען צל"א) יקרא העצמי צפעל **ברוך**, אשר ראשית הכחשו צלשון היא להורות בדיעה על צרכים כידוע, כי הוא נגזר משם **ברכים**; וזה מעטם אשר צימים הקדמוניט צת איש את צרכנו אל איש אחד, כאב אל צנו לפני ותמו, צדע המצדך על צרכיו לפני אלהים ונפיו פרושות השמים, למען יהיו כדרכי הצרכה לצון לפני אלהים, ויחולו לימים הצאים על ראש המצודך — והקד דואה, כי הפעל הזה אינו כפעל (ועגנען צל"א) אשר יתן אך רעיון פשוט מהפעולה; כי אם הוא יצייר לנו גם את אופן העשות הפעולה הזאת מלך מה וכן פעולת שנים המתעצמים יחד להפיל איש את דעהו, יקרא העצמי צפעל **האבק** אשר הוא גם כן פעל מצייר; צהיותו נגזר ממלת **אבק**, ומחצר אל רעיון ההתעצמות גם רעיון עלות האצק אשר יעלו המתעצמים צדגליהם על ידי התנועעם. וכן פעולת העשן יקרא העצמי על דרך זה צפעל **קטור**, אשר יצייר לנו את הפעולה הזאת צהגזרו מפעל **קדר** המורה על מקרה צשחרות; והנה ענינו הוא: השחיר האויר על ידי משאת העשן וכן הפעל **רוץ** נגזר הוא על דרך זה מפעל **לון** המורה על העקשות; והנה הוא

---

* גיורו וירגיליום סרומי ומאס צרות סמליש סואח, נאלו סוטחק
 מדגרי סגניח;
 Et curvae rigidum fales conflantur in ensem.
 Geor. 1. 506.

הוא מנייד לנו את פעולת הלב, איך יעקף את שפתיו צהתלו זרעהו. וכן הפעול גנוב, נגוד הוא משם בנף המורה גם על פאת הגוד; (וענין זשעיה ל' כ') וענין הפעול הזה הוא: שאת 37 מה זה החצא תחת 37 173 — והנן!

*מלות מליציות (Verba poetica.)

הלא תדע מן הדברים אשר דברתי לך על הנשגב; כי ספור מעשים נפלאים היוצאים מן המורגל, הוא הדבר אשר יגדיל את כח המליצה למאד, ואשר יפליא להחזיק את פעולתה בנפש האדם. והנה עתה אודיעך, כי כאשר הוא מדרך המליץ הנאמן, לזייד אל נפשות שומעיו ציורי מעשים נפלאים היוצאים מן המורגל, למען הרנות את עולם פעולתו זכרם; כן יתן אל מליצת פיו לפעמים מלות חדשות, אשר הן צלתי מורגלות צהגדה פשוטה ונספור מאמר, למען הרנות את נועמו אל האוזן. כי באשר דב נח המעשה הנפלא יגל המעשה המורגל בכל יום, לפעול בנפש האדם ולדרות זה גדלו; כן דב נועם המלות האלה הצלתי מורגלות צהגדה ונספור, מנוועם המלות המורגלו אשר ישמע וידבר האדם תמיד צשיחו עם דעהו. וכאשר יפאר כלי יקר צת רבת טעם; כן יפאר עדי מלה יקרה כזאת את הוד הרעיון הנשגב היוצא מלב המליץ ואשר יכנס אל לב השומע — ומליצי העצריים הביעו לתכלית הזאת על שני דרכים.

הדרך האחד הוא, צבחרם צמלות ארמיות לשומן צין העצרות, אחדי אשר יגרו אותן על חוק הלשון העברית. כמו ודם ענב תשתה חמר (דברים ל"ג) (תחת יין). ואתא (ובא) מרבבות קודש (ס"ג). ויצא חמר (מטה) מגזע ישי (ישעיה י"א). לבול עץ אקגור (אשתחווה) (ס"ד). באו בעבים ובכפפים (ובסלעים) עלו (ירמיה ד'). פן תאלף (תלמד) אורהותם (משלי כ"ג). כי הנה תסקו (ההורף) עבר (סיר השירים ז').

וכאלה הרבה מאד צמלילות תודה נציאים וכתובים, כידוע לכל מציין צספדי קודש היודע צלשון ארמי. (וספר חיוז, יען כי הוא לח המליצה מאד על פני כלו ומליצתו נשגבה ממלילות כל שאר ספרי הקודש; לכן ממלכנה צו גם מלות ארמיות הרבה, יותר מנשאר ספרי הקודש) והנה כל המלות כאלה לא תמלכנה כי אם צמלילות ספרי הקודש, לא צהגדה פשוטה ונספור מאמר; כי צלרוד אכן צמדגמה, כן המעדה הגדה פשוטה צעדי מלה יקרה כזאת — ולמה

* ענין סמלות האדם נחגאר כנר צמאמר שלישי לשיחה בעולם הנשמות, אשר סונאחי נאור זש בלרנע שנים, צעיר פראג.

ולמה תתעדרנה צמפור הממד אשר מועד תכליתו הוא אך לספר ולא
 להמליץ, מלות נכריות? — והנה דנים חתרו למאוס הדכל צין מלות
 ארמיות כאלה הממלכות לק במלילות ספרי הקודש, וצין המלות העבריות
 המתממות אליהן צהוראתן; צחשצן כי הן מלות נדרפות: עד"מ צין הפעל
 דבר לפעל מלל, צין הפעל הגיד לפעל חנה; ולא השכילו, כי אלה

הן עבריות צמולאן, ואלה ארמיות צתמונה עברית אשר לא לקחום להם
 הנצילים והנותצים הקדושים כי אם למען יפות צהם את מלילותם.

הדרך השני הוא צשומם את עין צתונתם על דצד מן הדצרים, למען
 מלוא אחד ממשיביו המצדילו משאל דצרים זולתו; ועל פי זאת עשו להם שם
 חדש אשר יקרב את המשיג, ההוא ויכנה את הדצד צשם אחד משאל יקרא
 צו צהגדה עשוטה. כמו השמש המחממת את האדן ומלואה תקרא, לפעמים
 דצדרי המליצה: חמה; הירח אשר לצן הוא צעוהר מלאהו יקרא: לבנה;
 העצים אשר ינשאו מן האדן לעלות אל הדקיע יקראו: נשיאים;

וצמליות חיוב הנשצבה יקראו הונגים אשר יללו צענפיהם על האדן צאלים.

(והאלף צא תחת אות הכפל לפעמים, כידוע למדקדקים) וצכל ספרי ספרי
 הקודש לא תמלא השמש נקראת צשם חמה, או הירח צשם לבנה,

וכן כלם, כידוע לכל מצין צספרי הקודש. כי שמות כאלה אינם כשאל השמות
 צלאון, אשר התהוו מהמון העם; כי אם צריאות המליצים הם, אשר צרלום
 למען יפות צהם את מלילותם.

והנה אם יש יתרון צד אל שמות חדשים כאלה אשר יבנו את העלם
 על פי אחד ממשיביו מפאת היותם צלתי תורגלים צהגדה פשוטה וצספור
 מממד, והם נעימים על ידו זה יותר לצמע ארון; עוד יש להם יתרון הקד
 צד מאל מפאת יופי ההקפה הצכל צהם, כאשר יצין כל משכיל*) —
 וצזה כשלמו דצדרי הספר, צעוהר אלהי ישראל אשר צחקרו הצויחי עד הלום,
 יהי שמו מצורך מעתה ועד עולם!

ת ם

(*) וראוי שחדע כי עוד דרך אחד למליצי סעגרים לננום דגד מס נשם אחר מאסר
 יקרא צו נהגדם פשוטם. כי מסגולת המליצם סעגרים הוא, לקחת נפעמים
 שם סכולל חתם שם אחד ספרטיים, אם הוא קרוב נמקום אל שם אחר נעבו
 אשר יגיד עליו חיוב סדטי הוא. עד"מ חתם השם ירח ינאל לפעמים נמליצם
 ששם מאוד; וזם אם ששם שמש יסיס קרוב מליצי נמקום, כמו
 אתה הבינות מאוד ושמש (סעגרים ע"ג) וכן מלאנו לספר חתם מלת
 שמש מלת אוד אשר הוא גס כן שם נללי לכל גוף מחיר (כמו לפעה אורים
 גדולים) צינוגוד אשר קדם שם טינת צסוק. צד (סרה) ואוד חשך
 בעריפיה (יסעים ס') וכן יאמר נמליצם חתם ידשאל יד"מם אם שם
 ימין יהיה קרוב נמקום, כמו אשר בידיהם זמה וימינם מלאה שוחר,
 (סעגרים כ"ו) וכאשר סעיר סחכס ר' ואל נד"ל ננאודקסם וכן ניסעים (מ"ח)
 אף יד יסרה ארץ וימיני טפחה שמים. סמאמר סוס צ"ו הוא ציור
 עיני סמזיר לנו אם נודח הצולס כנוסם נפלא, אשר נרגע אחר יניח את
 יסוד טגין נידו סממלנים ויסלים את ספסום עליומיו צידו סימנות — וסנן!

על בן יזבח לחרמו
 ויקטר למכירתו
 כי בהמה שמן חלקו
 וביאקלו בריאה • (ס)

וכן יחזקאל ינעק צמדת רוחו על נביאי השקר בישראל, לאמור:

בשעלים בהרבות
 נביאי יה ישראל היו • (יחזקאל י"ג)

ומלי דצרו יתהפך הדמיון צפיו להשאלה, כי עתה יתראה לנו ציט
 ישראל צאמת ככנין נחדצ, ונביאיו עוממים יריהם צללחת מצלי התאמן לגדוד
 פלגות הכנין.

לא עלייתם בפרצות
 ותגדרו גדר על בית ישראל וכו' • (ס)

וכן המסודר הקדוש יחל לדמות בעולם התדבשות רוחו את מפעלות ה'
 אשר פעל צימי היות ארץ ותצל, למעשה מלך אדיר אשר יעטה בגדי תפארת
 ואשר יכין לו היכל עולם למכון מושגו.

עוטה אור בשלמה
 נוטה שמים פריעה • (תהלים ק"ד)

אמנם פתאום יתפך הדמיון להשאלה; כי עתה צאמת יתראה לנו
 הצודא הקודש מי הים אל מדומי שחק, כמקרה זהם את עליות מושגו,
 והעצים המתעופפים צחצי קיע הנה והנה, הם מדכצות תפארתו; גם
 יתהלך לפעמים ארצה על כנפי רוח לח, או כי ישלח שמה את מלאכיו, והם
 הסעד הדעם והצדק —

המקרה במים עליותי
 השם עבים רכובו
 המהלה על בגי רוח
 עשה מלאכיו — רוחות
 משרתיו — אש ליהט • (ס)

והנה צעדים אלה לקצר על ההשאלה המיוסדת על דמיון הדברים ,
 לעידך עוד קודם נעים ! על פרה ל"ח צספר איוב ; כי היא מלאה כן מלות
 מושאלות כן ענינים מושאלים , ומליצותיה הן הנחמדות בכל מליצות הספר
 הזה הנחמד מאד על פניו כלו . ולזאת הט לנך אל אמריה הנאהבים והנעימים ,
 כי המה יפליאו לענג את נפסך במאד מאד .

ויען יי את איוב מן הסערה ויאמר :
 מי זה מחשיך עצה
 במלין בלי דעת ?
 אור נא כגבר חלציך
 ואשאלה והודיעני .

כן יקרא ייך תכל ומלאה אל איוב שבע רוגז, אשר ערצ את לבו להתמרמר
 על חכמתו העליונה והנפלאה עד אין חקר . ובאדם המתאנק אשר קלף לבו לא
 יניחנו להציט שצני מנאצו דראשית דגרו אליו ; כן יקרא אלורה על איוב בתחלת
 דגרו כעל גוף נסתר : מי זה מחשיך וכו' ? עדי שככה חמת דוחו מעט ,
 אז יסב את דגרו אל איש חמתו לאמור : אור נא וכו' .
 והנה השאלות אשר ישאל אליה תרוחות לכל צד את איש ריצו היושב
 בתוך האפד , הם על פלאי הדריאה הנראים יום יום צשמים ממעל ובאדן
 מתחת ; וראשונה ישאלהו על הוסד האדן , התלויה מאו על צלימה ועד
 אחרית הימים :

איפה היית ביסדי ארץ ?
 הגדר ! אם ידעת בינה *
 מי שם מומדיה כי תדע ?
 או מי נטה עליה קו ?
 על מה אדניה הטבעו ?
 או מי ירה אבן פנתה ?

וייך המליץ את האדן אשר כונן ה' מאז לשנת עליה בני איוב כל ימי
 גולס , כצית מושב אשר ייסגרו הצונה על מוסקרות חזקים למען יעמוד ימים
 דצים , גם קו המדה יטה יסצבי לו לכל תמלכונה צו מינקשית ולא סקרים ,
 וגם יעציע חצן הדאשה על מכוונה אשר נקצב לה , למען יתלכרו היעצ קירות
 הצית יחד . והנה דקמות הציר הזה נמלא גם במליצות שאר ספרי הקודש ;
 חצן בכתוב הנא יושלם הציר צאופן נפלא , אשר אין נמורה צשאר מליצות
 העצרים :

ברן

בְּרֵן יַחַד פּוֹכְבֵי בְּקָר וַיְדִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים *

הנה ממנהג בני אדם הוא להעמיד מנגנים ומשוררים ציטס ציין
 75; והמליצה תאמר כי הנוכזים המה היו המשוררים אשר העמיד ה'
 ציטסו את בני הארץ, וצא מלאכיו עושי רצונו הם השמיעו תרועת זמר ציטס
 הקימו את מכוני האדמה * וצמה שאמר המליץ: כוכבי צוק ר, הפליא לצייר
 לנו את עת יצירת הארץ, כאלו נהיתה זאת צעת אשר החלו מחשבי ליל לנוס,
 ופני השחר האדמי צפאמי מזרח; אז נגלתה גם הארץ מצין האפלי תהו,
 ואת צוקר מתחשט נפגשה האדמה החדשה *
 והלה אם האדמה תצוייד צפי המליץ כצית מושט, היס יצוייד כילד הומה
 אשר ילא אז מרחט תמות עולם, ואשר גם אחרי גדלו * והיה לאיס נהיה
 פרא אדם ההולך טוצצ צדך לנו וכל מגמתו לשטוף ולהשחית; לולא ה' סגר
 צערו צלתיס וצדיח, לצל יפרוץ גצולו לצלע נחלת אדיס * ועתה הט לצך אל
 המליצה הזאת, כי מה עוצה! ומה יפיה! איך ערוך אליה ככל מליצות
 ספרי הקודש!

וַיִּסַּךְ בְּדִלְתַיִם יָם
 בְּגִיחוֹ מִרְחֵם יִצְא
 בְּשׁוֹמֵי עֵזֶן לְבָשׁוּ
 וְעַרְפֵּל חֲתָלְתוּ
 וְאֲשֶׁבֶר עָלָיו חֶקֶי
 וְאֲשִׁים בְּרִיחַ וּדְלָתַיִם
 וְאָמַר: עַד פֹּה תִבּוֹא וְלֹא תִסִּיף!
 ופֹה יֵשִׁית בְּגֵאוֹן גְּלִיָּה!

הנה אל הילך הקטן לא יועילו חוק ומאמר ללכוד את דוחו, ואך
 דלתיס סגורות יעלרו צערו; וכנסך הילך צעד היס צעת אשר החתיל אותי,
 מצלי השית לו עווד חוק * ואחרי כן כאשר גאו המון כחותיו צדצות ימיו,
 הוחק המסגר צערו (צדיח ודלתיס), וחוק מקצצ לו מאת המושל על כל *
 ופה ישית בגאון גליך * מאמר נצוך צחלקיו צאין סדר הביוני,
 כהמון נצני יס תסואות ודעט ולא סדרים —

הַמְיָמָה צִוִּיתָ בְּקָר?
 יַדְעָתָ הַשְּׁהַר בְּקָמוּ?

המליצה תגשים את הצוקר ותליידנו ממלאך אלהים יודר על הארץ
צמלות ארוננו, וכן השחר יהי לנן דעת צפי המליצה; כי ה' יודיענו את
מקומו בכל עתותי השנה, מתי יגלה צהרד זהרו מול פנת לפון, ומתי יצקע
עגנו צוקר מול פנת תימן. ומה יקרה משלחתו עלי תכל! כי ה' ישלח

**לְאַחוֹז בְּכַנְפוֹת הָאָרֶץ
וַיַּעֲרוּ רִשְׁעִים מִמֶּנָּה ***

היציד ליד נשכמה? — השחר אשר לאורו יתחזאו חודדי ליל ואחות
הרשעים מדעיהם. יאמר עליו כי יאחוז בכנפות הארץ למען נער את הרשעים
האלה ממנה; כאשר יאחז אים בכנפות הצבד, למען נער ממנו לרורות עפר
ואצק חולות. ועוד יליד זאת צאופן אחד נעים תאך צבתוצים הנאים:

**תִּתְּהַפֵּךְ בְּחוֹכֵר חוֹתֶם
וַיִּתְּצֵבוּ כְּמוֹ לְבוֹשׁ
וַיִּמְנַע מִרִשְׁעִים אֶרֶם
וַזְרוּעַ רָמָה תִּשְׁבֵּר ***

צוצא השחר, פתאום תתהפך תצנית הארץ ומלואה, בהתהפך תצנית
חומר חותם אשר לדגעים תדחק צו יד אנוש תמונית אחרות; והזכה תהפך
לללי ליל לאור יומם, יתלצו הרשעים (המוכרים צכתיצ הקודם) אשר נדרו
כל הלילה לחמום ולטרוף, כמו לצוש אשר דוח חיים אין צו, כי לא יערצו
את לצם להתנועע וללאת ממחצוניהם, מידלאת פן תדצקס יד מתנקס.
ומה נפלא הדמיון: **וַיִּתְּצֵבוּ כְּמוֹ לְבוֹשׁ!** המשלים ללייד לנו את פחד
האנשים הרשעים האלה אשר יגורו צעוד יומם, כי יתדלו לנו עומדים
צפחדתם כל היום מצלי התנועע אלה ולנה, כאלו אין צלצושים הנדלים
צהט, גוף חי אשר יוכל לנוע.

וַיִּמְנַע מִרִשְׁעִים אֶרֶם, מה דצ חין ערך כנוי הקיץ צמלת
אֶרֶם צמאמר הזה! וכנעים מליצה אחרת צספר הזה:

המה היו במרדי אור
לא הכירו דרכיו וכו'
כי יחרו בקר למו צלמות
כי יכיר בלהות צלמות (איזן כ"ד)
הבאת ער נבכי ים?
ובחקר תהום התהלקת?

נבכי

נבכי* השגש נבך דומה צהילתו לשגש בוך כדך כ"ע ויו וח"פ
 בן המתחלפים לפעמים זה צוה; ויקראו בן מעמקי היס מקום אשר יטעמו שמה
 המים הרבים צמחומת ומצוכת נלח* וכן יקראו עמקי התחיות צגס חקר
 תהום מעטע ידוע, כאשר יקראו תחיות חזן צגס כחקרי ארץ
 (תהלים ל"ה); והתנגדות ענין שגש נבך לענין שגש חקר, תמן נועם
 דג צמלית הכתוב הזה, כאשר יעטס המציץ*

הַנְּגַלוּ לְךָ שְׁעָרֵי מָוֶת?

וְשְׁעָרֵי צְלָמוֹת תִּרְאֶה?

הַתְּבוֹנְנֶת עַד רַחֲבֵי אֶרֶץ?

הַגֵּד! אִם יָדַעַתְּ כֻּלָּהּ*

אחדי אשר שאלהו על מעמקי היס, ישו צ לשאלהו על מעמקי הארץ
 ועל שעה הגדול מאד; והצליח תלייד את תחיות הארץ כממלכת היות
 אשר ימשול שמה צין צללי אופל ואימתה, ועל גבול הממלכה הזאת שעדיס
 כצבול ממלכות הארץ*

אֵיזָה הַדֶּרֶךְ יִשְׁבֵּן אֹרֶךְ?

וְחֶשֶׁךְ אֵיזָה כִּמְקוֹמוֹ?

כִּי תִקְחֶנּוּ אֶל גְּבוּלוֹ

וְכִי תִבִין נְתִיבוֹת בֵּיתוֹ*

מה נעמה מליצת שני הכתובים האלה! המליידיס את היום והלילה
 בעלמס חיים, אשר יקחס ה' מהשכנותיהס צצוא מועד עתס לדלות על פני
 תצל; והוסיף השואל הנכבד להתל עוד צאיש ריצו, לאמור:

יָדַעַתְּ! כִּי אִז תּוֹלֵד

וּמִסְפַּר יְמֵיךָ רַבִּים*

ומההתול הזה ישו צ לשאל על חזיי שמים, אשר ימלאו לצ יושני
 הארץ תמהון והשתוממות*

הַבָּאתְּ אֶל אוֹצְרוֹת שְׁלֹג?

וְאוֹצְרוֹת בָּרָד תִּרְאֶה?

אֲשֶׁר חֲשַׁבְתִּי לַעֲת צָר

לְיוֹם קָרָב וּמְלַחְמָה*

המליצה תזייר את יום הסוער, כי ירך שלג דב או אצני דדד משמי
 על צין המית ילל סערות, כיום קרז אשר יכין ה' צמדומיו; ויהשלג והצדד
 יזיירו ככלי זעם אשר לה', ואשר יוליאם אז מאולד כלי נסקר. ועל דדך זה
 יזייר המסודר גם הצדקים והרוחות (תהלים קל"ה). ומה יקרה המליצה
אשר השבת י לעת וכו'! המליצה את יושב מדומים כמלך חכם אשר
 צעתותי השלום והמנוחה יקצו לו על יד נסק דב, למען יעזו צו ליום המון
 קרז ומלחמה —

והנה אם השלג והצדד יזיירו ככלי זעם אשר ישלך ה' ממדומיו לעת
 צד; הצדק והסער יזיירו גם הם כצדא מלחמת אל עליון, אשר ילאו ממעונתם
 ציום קרז לעשות משלחת ארוניהם *

איזה הדרך יחלק אור?

יפיץ קדים עלי ארץ?

ענין יחלק במליצה הזאת כענין ויחלק עליהם לילה
 (צדאשית י"ד); והצדק יכונה במליצה הזאת צעם הכללי אור, מטעם
 אשר אגיד בצוף הספר *

מי פלג לשטוף תעלה?

ודרך דהיזו קולות?

הגשם ידיק לפעמים את רוב צדכותיו על ארץ אחת וימינו את טונו
 ימים דנים מארץ אחת; והמליצה תאמר כי ה' יפלג תעלה למערה, פעם ימחכה
 אל ארץ זאת ופעם אל ארץ אחרת. (והמליץ יכנה את הגשם גם צעם קוזיז
 קולות; יען כי צמי אדם ידאוהו נופל לארץ צקול המון תשואות).

והנה לפעמים ימסוך ה' את תעלות הגשם על ארץ מדבר מקום אין
 חיש צו, כאלו יחמול על אדמת זיה הנמאה למים, ויע עליה חסדו להשציעה
 ממקור עימיו אשר לא יכזרו:

להמטיר על ארץ לא איש

מדבר לא אדם בו

להשביע שאה ומשאה

ולהצמיח מוצא דשא.

והנה כאשר צעלה הפרק יתקצו לצעים שונים, הנחמדים כלם למדאה,
 וכלם יעדנו את עין הדואה; בן המליצה תזייר לפעמים ענין אחד צזיורים
 שונים, הנעימים כלם לנפש, וכלם ישעשעו את לב אנוש מצין. כאשר הכתובים
 בצחים ישצו לזייר את הגשם ואת אחיו העל והנפור צזיור חדש.

היש

הֵיִשׁ לְמֶטֶר אָבִי?
 אוּ מִי הוֹלִיד אֲנִי טַל?
 מִבְּטָן מִי יֵצֵא הַקֶּרֶחַ?
 וּכְפֹר שָׁמַיִם מִי יִלְדוּ?

ומה נעים ליוך קפואת הבהרות אשר תהיה לנמת צחורף!

פְּאָבָן מַיִם יִתְחַבְּאוּ
 וּפְנֵי תְהוֹם יִתְלַכְּרוּ*

מי הבהרות ילויירו צעת קפואתם, כאלו התחצלו תחת מכסה הקרח, מחמת הורף הקומה צרוב עזו; ופני תבמות כאלו נלכרו צחצחי הקור לכל ידוללו תיד הלוך ורלוט מלין חרול.
 ובה דעיון קפואת התבמות יציאהו לשאל על תקופת עמותי השנה קור דחונקין וחורף, אשר היא אחת מפלאי הנדואה הגדולים והנגדלים. ועתה הבת ושמע! איך ישאל על זה המלין הנגב:

הַתְּקַשֶּׁר מְעַדְנֹת כִּימָה?
 אוּ מוֹשְׁכוֹת פְּסִיל תִּפְתָּחַ?

כִּימָה* הוא שם לקבוצת כוכבים הנגשים אל הארץ צרוב עת האביב (פְּסִילֵי אֲחִי); וּכְסִיל, הוא כוכב אשר צהגלותו אל הארץ יתהוו סעדות וקדרות ימים, כאשר תביינה לעתותי החורף (אֲרִיאוֹן). והנה המליצה תלמד כדומה וכסיל המה אשר יהפכו צרוב אליו* את פני האדמה; זה יציא ליה את פלד האביב, וזה יציא את קדרות החורף. וצדוק עפ החורף יק' ה' את הכימה צמחצואיו לכל יהרד את פני ארץ צימים המועדים לסעד וט; וצהפך יפתח אז את חצלי הכסיל, אשר היה עגור צמסתדים כל ימי הייב והקיץ לכל יעביר צועפו את הקדת העמות האלה. והוסוף עוד לשאו על הענין הזה צמליצה אחרת:

הַתּוֹצִיא מְזֹרוֹת בְּעֵתוֹ?
 וְעֵישׁ עַל בְּנֵיהַ תְּנַחֵב?

מְזֹרוֹת, משדש נזר, והוא הכוכב הנקרא לחממי העמים; קְרָרְתָּנָה וְרַעְיָאִים, הנגלה ככלות ימי הקיץ; והמליצה תלייד את הכוכבים הקטנים השנים צהלכותיהם אחרי כוכב אחד גדול, צצני הכוכב הזה.
 הַדַּעַת

* וסודו קדמוס גם כן בשם Vergilia על פוחם מנשנים את יואם (very) .

הִירְעַתְּ חֻקוֹת שָׁמַיִם?
אִם תִּשִׁים מְשִׁטְרוֹ בְּאָרֶץ?

המליצה תלייד את נצח הנוכזים כנצח משרתי אל אשר לכל אחד חקו
הידוע לעשות צעתו את תפקידו אשר פקד אלוה עליו.

הַתָּרִים לָעֵב קוֹלָה?
וְשִׁפְעַת מַיִם תִּבְסָה?
הַתִּשְׁלַח בְּרִקִּים וַיִּלְכוּ?
וַיֹּאמְרוּ לָהּ: הֲנִינוּ?

מה נפלאה המליצה הזאת! ומה נשגבה! — אלוה יתן ולו לעצ
וענק. והמה רגע יעיפו אל דום מושצו ממעמקי תהמות; ישלח את דברו
אל רעם וזרק, והס יאמרו לו: הכנו! ועד אפס! תכל ידולנו דגו לעשות
את אמרתו אשר שם עליהם —

מִי שָׁת בְּטוּחוֹת הַכְּמָה?
אוּ מִי נָתַן לִשְׁכֹּוֹ בִּינָה?

הגם טווחות נגזר מן פעל טווחה, ויקרא בן המליץ אהצדקיס
אשר חיש יעופו משמי על אל הארץ, כחן מני קשת; וצסס או יקראס
שכו' על היותס נגלים לעין דגע ונאפסיס מהר (מפנל סכר ורנה
צפי המליצה יהיו הצדקיס לצני דעת, אשר צעווס תצונתס ומלאזת דלון
עליון צכל אשר ישלחס.

מִי יִסְפֵּר שְׁחָקִים בְּחֻכְמָה?
וְנִבְלֵי שָׁמַיִם מִי יִשְׁפִּיב?
בְּצִקַּת עֶפֶר לְמוֹצָק
וְרִגְבִים יִדְבְּקוּ.

עתה תלייד המליצה את ענני הגסס, כנצלים ונדים גדול אשר כסס
ה' צהס את מימי מעדותיו, ואשר יפתח צעת אשר תגזור חכו הנשגבה
להשקות עפרות תצל.

והנה עד הנה דבר השואל הנכבד אך על' הדצדים המיס אשר
צשמיס ממעל וצארץ מתחת; ועתה יחל לתת אמדותיו על חיתוה וצבהמות
הארץ, אשר כלס יחד יחוו את גדולת אל עליון וחמתו הנש עד אין
קץ ורשאוה ידבר על מלך החיות:

תצור

הַתְּצוּר לְלִבֵּי אֶרֶץ?
וְחַיֵּת כְּפִירִים תִּכְלֵא?

וְחַיֵּת * הַשֵּׁם חַיֵּה יוֹדֵה לַפְעָמַיִם כֵּסֵם נֶפֶשׁ גַּם עַל הַתְּשׁוּקָה
וְהַמְמוּד; וְעַתָּה יִזְיֵד צְנוּר כִּפְלֵא, אִיךְ יִמְלֹאוּ הַכְּפִירִים אֶת תְּשׁוּקַת הַעֲדָף.

כִּי יִשְׁחוּ בְּמַעֲוֹנוֹת
יִשְׁבּוּ בְּסִפָּה לְמוֹ אֶרֶב *

בְּסִפָּה * סִצְנֵי הַיַּעַר אֲשֶׁר יִסְתַּר צֵהֶם הַאֲרִיִּים לַעֲת הַעֲדָף. וְזֵיִם
הַמְלִיץ כִּסְתָמוֹ אֲשֶׁר עֲשֵׂה לוֹ. וְנִמְלֵא כֹהֵם גַּם צְמִלְיוֹת הַמְשׁוּרֵד (תְּהַלִּים י')
וְצִדְרֵי יִדְמִיָּהוּ, (כ"ה):

מִי יִכִּין לְעוֹרֵב צִידוֹ?
כִּי יִלְדִינוּ אֶל אֵל יִשׁוּעוֹ
יִתְעוּ לְבִלִּי אֶכֶל —

קְדוּמוֹת מְלִינֵת הַכְּתוּב הַזֶּה מִמְלֵא גַם צְמִלְיוֹת הַמְשׁוּרֵד הַקְּדוּם:

נֹתֵן לְבַהֲמָה לְהִמָּה
לְבָנֵי עוֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ (תְּהַלִּים קצ"ז)

ג. הַהֲתוּל

(I r o n i a).

כִּן תִּקְרָא הַבְּשָׂלָה אֲשֶׁר תִּזְיֵד עֵינַיִךְ מֵהָ, צְמִלְיוֹת הַמְּתַנְבְּרוֹת אֶל הַעֲנִין
הַזֶּה כְּפִי הַיּוֹדֵעַם צְלִשׁוֹן. כְּמוֹ יִשְׁעֵיהֶם צְהוּכִיחוֹ אֶת אֲנָשִׁים רַפִּי יָדִים זֹלְלִים
וְסוֹצְאִים, אֲשֶׁר לֹא יִלְחָמוּ לְכַל עֲצוּדָה מִהַתְּעַנְבְּרוֹת; יִקְרָא:

הוּא גְבוּרִים — לְשִׁחוֹת יָיִן
וְאֲנִשֵׁי חַיִל — לְמִסּוֹךְ שִׁבְרֵי (יִשְׁעֵיהוּ)

וירמיה צליירו את מפלת צבל הרשעה, אשר למפלתה שמחו כל בני
תצל, יקרא:

פְּתָאוּם נִפְלָה בְּכָל יוֹתָשֶׁבֶר —
הִיָּלִי עֲלֵיהָ!
קָחוּ צָרִי לְמִכְאוּבָה!
אוֹלֵי הַרְפָּאָה * (ירמיה כ"א)

ומה נעמה תליצת המשורר! אשר יקרא להמון אויבי ליון מדי החפזים
לנוס ולעבור ממצודיהם, לאחור:

סֹבּוּ צִיּוֹן! וְהִקִּיפוּהָ!
סִפְרוּ כִגְדֵלֶיהָ!
שִׁיתוּ לְבַבְכֶם לְחִלָּה!
פְּסְגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ! (תהלים מ"ח)

ד

הַהִפְצָרָה

(Hyperbola).

כן תקרא ההשאלה אשר תגדיל את פליאות ענין מה יותד מן האמת,
ואשר תפזיר ללכת בהגדלתה מהלכה לגבול טבע הענין ההוא כמו המשורר
צדויתו לזייר את פליאות דוע פגעיו, אשר גם צלילה לא יניחוהו לו לרום
מאחזתו, ובעת הדביע כל בני אנוש יזלו דמעותיו הלך ומול עאלין
הכובות; יאמר:

יַגְעֵתִי בְּאַנְחָתִי
אֲשַׁחָה בְּכָל לַיְלָה מִמָּוֶתִי
בְּדַמְעֵתִי עַרְשֵׁי אֲמָסָה * (תהלים סו')

הגדיל מאוד את פליאות הענין, צליירו לנו את מעט מנוחתו מתנודדת
בשטף דמעותיו כאיזה צלב ימים; וילועו נמסים מיקוד צביתו, כהמס לרוד
עפר משכך מים הדותחיים.

וירמיהו

וידמיהו צהגידו אל יושבי ירושלים כי שוא צטחונס אשר יצטחו צגזרותם
להמלט מידי הכסדים, יאמר:

כִּי אִם הִפִּיתֶם כָּל חֵיל בְּשָׂרִים
הִנְדַּחְמִים אֶתְכֶם
וְנִשְׂאָרוֹ בָּם אֲנָשִׁים מְדַקְרִים
אִישׁ בְּאֵהָלוֹ יִקוּמוּ
וְשִׂרְפוּ אֶת הָעִיר הַזֹּאת בְּאֵשׁ * (ינמיה ל"ז)

וצגזרותם על מפלת צצל, ילייר את ריק צטחונס אשר תצטח צגזרותם
להנצל מפקודתה הקשה, צאופן אחר מפליח מאד:

כִּי תַעֲלֶה בְּכָל הַשָּׁמַיִם
וְכִי תִבְצֹר מְרוֹם עֲזָה
מֵאֵתִי יִבֹּאוּ שַׂדְדִים לָהּ
נָאִם יְהוָה * (שס"ב)

ונמסך גם צזה אחר מליצת חזון יעוצדיה:

אִם תִּגְפִיֶּה בְּנֶשֶׁר
וְאִם בֵּין כּוֹכְבִים שָׁיִם קִנְיָה
מִשָּׁם אֲוִרִידָה נָאִם יְהוָה * (עוצדיה א')

וצמליצת ישעיה גשמע מלך מדשיע וסכל, המתפאר צרוס לצבו להצוים
אך צכפות דגלי חילותיו נהדות ואגמים רצים:

אֲנִי קִרְתִּי וְשַׁתִּיתִי מַיִם
וְאֶהְרִיב בְּכַף פְּעָמַי
כָּל יְאוּרֵי מִצּוֹר * (ישעיה ל"ז)

וזה נדמיון דצרי צן דוד אשר שלח אל מלך ישראל לאמור:

כֹּה יַעֲשׂוּן לִי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיפוּ אִם יִשְׁפּוֹק עֶפְרַיִם
שׁוֹמְרוֹן לְשַׁעֲלִים לְכָל הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָי * (מ"א ב')

וההשאלה

וההשאלה הזאת תמלא לפעמים גם צמולי חכמה ומוסד כמו:

גם בַּמִּדְעָה מִלֶּךְ אֵל תִּקְלָל
וּבַחֲדָרַי מִשְׁכַּבְךָ אֵל תִּקְלָל עֲשִׂיר
כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל
וּבְעַל בְּנָפְסִים יַגִּיד דְּבָר * (קהלת ג')

וזה כדמיון מליצת חזקוק הכשגזה:

כִּי אֶבֶן מִקִּיר הַזֶּעַק
וּכְפִים מַעֵץ יַעֲנֶנָּה * (חזקוק ז')

ובספר איוב המלא את כל מנעמי המליצה, נמלטה ההשאלה הזאת
צמקמות דכיס, כמו:

לְבַשׁ בְּשָׂרִי רֻמָּה
וְגוֹשׁ עֶפְר * (איוב ז')

וכן צניירו את ימי תפארתו אשר היו לו מקדם:

בְּרַחוּץ הַלֵּיבִי בַחֲמָה
וְצוֹר יְצוֹק עֶמְדֵי פִלְגֵי שָׁמֶן * (שם כ"ט)

ופעם יאמר המתאונן, כי אם גם ישמע את מענה ה' אשר יענהו על
שיחתו, בכל זאת לא יאמין אל אלוהיו פלא כזה, אשר שמעה' את דברי אלוהים *
אם קראתי ויענני —

לֹא אֲאִמִּין כִּי יֵאֱזִין קוֹלִי * (שם ט')

ה

ההקפה

(P e r i p h r a s i s).

תהיה כנאשד יתאוד המליץ את הדברים והפעולות צמד משיגים כאלה אשר
נכיר מהמה את הדברים והפעולות ההם, ולא יקראם צמלות אשר הונחו
עליהם בלשון יעד"מ האנר יקראם צמליצה: פולחן ובוקע בארץ *
כמו

כְּמוֹ פֹלֵחַ וּבֹקֵעַ בְּאֶרֶץ
נִפְזָרוּ עֲצָמֵינוּ לְפִי שְׂאוֹל * (תהלים קמ"ב)

זכני אנוש המועדים כלם לעפר קצרות יקראו: יורדי עפר;
והמתים: עם עולם; וחזק חכית וחלים: כלי מות או כלי זעם *
לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל יוֹרְדֵי עֶפְרָי * (שם כ"ג)

וְהוֹרְדִיתִךְ אֵת יוֹרְדֵי בּוֹר
אֵל עַם עוֹלָם * (יחזקאל כ"ו)

וְלוֹ הֵכִין כְּלֵי מוֹת
חֲצִיו לְרוֹלְקִים יַפְעֵל * (תהלים ז')

פָּתַח יְהוָה אֶת אוֹצְרוֹ
וַיּוֹצֵא אֶת כְּלֵי זַעֲמוֹ
כִּי מְלֹאכָה הִיא
לְאֶרֶץ יְהוָה צְבָאוֹת
בְּאֶרֶץ כְּשָׁדִים * (ישעיה כ')

והאלוי יקלח לפעמים: חית קנה *
גָּעַר חַיֵּית קָנָה
עֲדַת אֲבִירִים
בְּעֵגְלֵי עַמִּים
* מִתְרַפֵּס בְּרִצֵּי כֶסֶף *

* הפעל רפוס ענינו עניית איש זכיס כמו ותרלח מים כרגליך ותִרְפֹּס בהרותם (יחזקאל ל"ג); והנינוני מהרפס נמשך בית ד שני על כל אחד מהאניות וסאנידים נכסוג נתליים * וספס רציו נדעתי סוף שם מליציו למיס סדליים; (ויסדג סתת סנת) ורציו כסף ענינו מים סזכיס והלנגיס נכסף שסור, וכסח (ניובערפלווהטען) סכסוג נתליים סאסכנוזים * כי סאדיות ססוכניס גין קנס וסוף על גרום סורכך, וכן אנוכו ועגלי נסן אסר ינולו לפעמים שסם, נסנור למסס מן סנחל סזס; סמס יעניכו נזרון רווח אס עימיו סזכיס, ויעלו דפס ענ גין ספעט נזליו — וססס אסני אסר סנסיכ סמסנור סס נגח סעציס אויני יסכחל אל סמון אכיוה וחינדיס, סססיל נס

זה יען כי האריות אשר בארץ יהודה, ישימו את עבודותיהם כסתר קנה
וסוף אשר על גדות הירדן. כי הירדן יסבהו קני סוף ועלי ערצה גדולים
ובנהיים למדחה; וצין סבני הקנים האלה אשר יעטרו את הנחל הזה סביב
כעשרת המקפת את פאתי הראש, והמקדחים צמלינות ירמיה וזכריה: גאון
הירדן, שמה ידעו אריות עורפים, וכפיר מחק לזעזע יתהלך צימותם.

והעפפים יקראו: שמורות עינים; והמדגד: ארץ נוראה*

אַחֲזֵת שְׁמֹרֹת עֵינַי
נִפְעַמְתִּי — וְלֹא אֲדַבֵּר * (תהלים ע"ז)

כְּסוּפֹת בְּנִגְבַּ לְחֻלּוֹף
מִמְדַבֵּר בָּא

מֵאֶרֶץ נֹרְאָה * (שם כ"ח)

וצאה ההקפה אחרי השם הנכבד, זה ימלא לרוב צמלינות ספדי הקודש.
ופעם יתאל ישיבה את המדגד בשם ארץ צרה וצוקה, וירחיב
עוד להשלים את הכנף הזה בכתוב המלא על פני כלו לידים נעימים עד מאל.

בְּאֶרֶץ צָרָה וְצוּקָה
לְבִיא וְלִישׁ מֵהֶם
אִפְעָה וְשָׂרָף מְעוֹפֵף
יִשְׁאוּ עַל כְּתָף עִירִים חִילֵיהֶם
וְעַל דְּבִשֶׁת גְּמִלִים אוֹצְרוֹתָם
עַל עַם לֹא יוֹעִילוּ * (שם ל')

והעפס הנכבד יקרא: יושב בשמים; ועת עולם: לפני שמש
או לפני ירח; והאלץ אשר אכחנו בני אנוש יושנים עליה: תחת
השמש*

אליך

כן כסחחם האויבים האלה אשר לפני מלך דוד כסחחמו יחד את ארץ החמד,
אל עכירת מי ירדן הזכיר אשר ירעשו אותם החיות סנוכיים צנחם לטמות;
נחמד כי אך תעשה המלך ינישו עתה כל הצודדים סאנה למחקים, נסיוה
כי כנר צור (יואז דאס סננידים) את סעמים אשר קדנות חפנו. ולחופת על
אחמה סננידים טאלס נגלור קתונ סזס, סוא הכתונ ג' נכרס ל'צ
ניסוקאל *

אֵלַיךְ נִשְׂאֲתִי אֶת עֵינַי
 הִי וְשָׁבִי בְּשָׁמַיִם * (תהלים קכ"ז)
 יֵשֶׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק
 אֲדַנִּי יִלְעַג לָמוֹ * (305)
 יִרְאוּךָ עִם שָׁמַשׁ
 וְלִפְנֵי יְרַח הַדּוֹר הַדּוֹרִים * (טסע"ג)
 לִפְנֵי שָׁמַשׁ יִגּוֹן שָׁמוֹ
 וַיִּתְבָּרְכוּ בּוֹ כָּל גּוֹיִם * (306)
 יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי
 תַּחַת הַשָּׁמַשׁ
 וְרָבָה הִיא עַל הָאָדָם * (קבלת ה')

שָׁבַתִּי וְרָאָה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ
 כִּי לֹא לְקָלִים הִמְרוֹץ
 וְלֹא לְגִבּוֹרִים הַמְּלַחֵמָה
 וְגַם לֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם
 וְגַם לֹא לְגִבּוֹנִים עֶשֶׂר
 וְגַם לֹא לַיּוֹדְעִים חֵן * (307 ע')

ובמלילת מלאכי יקרא הלוי: ער ועונה; והכין: מגיש מנחה:
 יִבְרַת יְהוָה לְאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָה
 * עַר וְעוֹנָה מֵאֵלַי יַעֲקֹב
 וּמְגִישׁ מִנְחָה לַיהוָה צְבָאוֹת * (מלאכי ז')

וכן

(* סס ער סדשי עור והלויס נקראו נסס זס על אשר סיו נעוריס נניס
 ס' נניסס לסנוור איסו; וטעס ערובה, כי מדכך ססומדיס נאללוס סמזכס
 הוּא, נקרוּא זס אל זס לעסוּס קנועוּס (כן ניוס כן נלילס) נמלילוּס קטנוּס
 ידועוּס * וסעלילוּס סאלס לפעמוּס ענינָס ססנח אלסוּס, כּאסר ספר לנו
 ססס Tavernier נספר ססעוּטיו ססומלי סססנוּס נאלן סרס, אסר
 יקראו

וכן יתוארו לפעמים הפעולות גדול משיגיהם, תחת אשר יקראו
צמלות אשר הוכחו עליהם בלשון, עד"מ תחת הפעל ערוך למלחמה.
יאמר המליץ כושיח המגן *

ערוך השלחן צפה הצפית אכול שתה

קומו השירים! משהו מגן! (ישעיה כ"א)

ומלצד ההקפה, עוד יפאר המאמר משהו מגן את המליצה הזאת;
כי ידוע אשר צימי קדם משחו את דגשם בשמן טרם שצמם למשחה שמחת
(תהלים כ"ג ה') והנה צמנו אשר הוכן לשדי הארץ, למשוח בו את דגשם
למשחה שדון, ימשחו עתה המגנים וכלי קרב; בזה הפך פתאום שמחת גיל
לחדת פחדים *

ותחת הפעל התחבא יאמר ישעיה: כוא במערות צורים
ובמהלות עפר *

וכאו

יקראו זה אל זה תנועד לנועד ציוס ונלילה: "אלוה הוא אחד,
ורחמיו רבים!" — ולדעתי סיד קנ"ד בספר תהלים, סיה סיד עוים
עיועד לשומרי ציוס' נעחומי סלילה' והנע סשומרים אשר נענע הזה קראו
תמיד ננועד סקנוע אל סשומרים סחחמים אשר עמולס נענע סחמר:

הנה ברכו את יהוה!

כל עבדי יהוה

העומדים בבית יהוה בלילות!

וסשומרים סחחמים ענו לנגדס:

שאו ידיכם קרש!

וברכו את יהוה;

ובכללות אלה לקרוח זאת, סחלו כל סשומרים יחד לקרוח איס אל דעסו:

יברכך יהוה מציון!

עשה שמים וארץ —

ובזז חנין מליצת ישעים אשר ילו אל שומרי ירושלים לסיוס נחחמים
בששמתסס ולכל יסשו תמיד; כי איס יזכירו את' ס' נקייחסס כאשר יאות
לשומרים נחחמס:

על חמותיך ירושלים

הפקדתי שומרים

כל היום וכל הלילה

תמיד לא יחשו

המוכירים את יהוה!

אל דמי לכם! (ישעיה ס"ג)

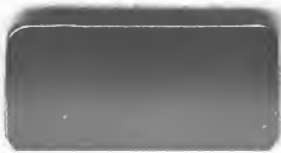

LIBRAIRIE ORIENTALE DE Mme Ve DONDEY-DUPRÉ,
Imp.-Lib.-Memb. de la Société Asiatique de Paris, et Lib. de
la Société royale de la Grande-Bretagne et d'Irlande.
RUE CASSEMARTE, N. 2, ET RUE ST-LOUIS, N. 46, A PARIS.
On trouve chez elle tous les ouvrages, soit de France, soit de l'étranger,
et dans presque toutes les langues de l'Asie.

DD 2-an
ach 1er L...
-1/30

Dig. 1/30

A. hebr.

593

b